COMMENTARIA IN ARISTOTELEM GRAECA

EDITA CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS IV

PARS IV AMMONIUS IN CATEGORIAS

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MDCCCLXXXXV

AMMONIUS
IN ARISTOTELIS CATEGORIAS
COMMENTARIUS

CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

ADOLFUS BUSSE

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MDCCCLXXXXV

PRAEFATIO

Tres in Aristotelis Categorias commentarii arta inter se necessitudine continentur, quorum unus, codice Mutinensi 69 servatus, ab Olympiodoro profectus est, alter qui in editionibus Venetis immerito Ammonii nomine ornatus est, libris manu scriptis recte Philopono attribuitur, tertius is, qui nunc in lucem editur, titulo docente ἀπὸ φωνῆς Ἀμμωνίου originem cepit. quodsi hunc non ab ipso Ammonio conscriptum esse iudicamus, sed ab anonymo discipulo Ammonii scholas secuto[1], ac Philoponi et Ammonii libros non alterum ab altero pendere sed fraterna quadam cognatione coniunctos esse statuimus, tandem ea nubes, quae his commentariis adhuc erat obducta, videtur posse discuti. nam hac opinione nisus nulla opera et similitudines duorum librorum et discrepantias intelleges facileque tibi persuadebis nihil esse cur codicibus mirabili quodam consensu contra editiones pugnantibus fidem abrogemus. immo vero codicum testimonia ipsis commentariis confirmantur. duo argumenta satis habeo afferre. Philoponum constat fidei christianae fuisse addictum. et in commentario Venetiis impresso scriptor compluribus locis aperte christianum se prodit[2], in hoc qui sequitur libro nusquam christianae

[1] Auctorem non legentes sed audientes spectare apparet ex iis locis, ubi ὁ ἀκροασόμενος (p. 1,9) ὁ μέλλων ἀκροάσασθαι (p. 6,21) οἱ ἀκριβῶς ἀκροώμενοι (p. 65,26) ὁ ἀκροατής (p. 66,11) appellantur.

[2] vide Philop. p. 41r 13 (ed. Ald. 1546) ἔστι δὲ σύνθετος μὲν οὐσία ἄνθρωπος καὶ τὰ τοιαῦτα, ἁπλῆ δὲ καὶ κρείττων τῆς συνθέτου ἡ ἀγγελικὴ καὶ ἡ ψυχικὴ οὐσία, quocum loco conferas Amm. p. 35,19 ἔστι δὲ σύνθετος μὲν οὐσία ἄνθρωπος καὶ τὰ τοιαῦτα, ἁπλῆ δὲ καὶ κρείττων τῆς συνθέτου ἡ τῶν θείων οὐσία. Philop. p. 42v 18 ζητητέον δὲ εἰ ἐφαρμόζει ὁ ὁρισμὸς οὗτος καὶ ἐπὶ τῶν νοητῶν οὐσιῶν οἷον ἀγγέλου καὶ τῶν τοιούτων, conferas Amm. p. 36,26 ἀποροῦσι δέ τινες λέγοντες μήποτε καὶ τῇ ὄντως πρώτῃ καὶ θείᾳ οὐσίᾳ ἁρμόζει ὁ

fidei vestigium invenitur. interpretandi autem rationem si comparaveris, huius commentarii scriptorem rem suam ita egisse videbis, ut magistri scholas[1] pro sua indole exciperet atque in adversaria postea divulgata referret, Veneti commentarii scriptorem magistri disputationes de suo ingenio explanasse atque amplificasse. quam ob rem in hoc libro nihil fere invenitur, quod non in Veneto commentario alias in artius contractum alias dilatatum ac diffusum occurrat, contra multas ibi deprehendimus expositiones, quae hic desiderantur. eademque de causa hic commentarius tam ieiunus atque exilis evasit, ut prorsus indignus esse videatur, quem a Philopono exercitatione umbratili conscriptum esse iudicemus. sed si quis dicat eum librum, qui a Philoponi ingenio alienus sit, multo minus esse dignum, qui ab Ammonio discipulis mandatus esse existimetur, secum deliberet eam excusationem quae et in Isagoges et in Categoriarum commentariis saepe profertur πρὸς εἰσαγομένους[2] scriptorem spectare, etiam in hunc librum cadere, qua ratione perspecta multae quae Brandisio[3] suspicionem moverunt offensiones tolli videntur. quare quamvis hic Categoriarum commentarius et quaestionum subtilitate et arte exponendi ab Ammonii in Hermeniam expositionibus differat, tamen non est quod dubitemus quin Ammonius cum in illius commentarii prolegomenis dicit[4] ἵνα δὴ τοῦτο διηρθρωμένως ἕλωμεν, ἀναμνησθῆναι χρὴ τῶν εἰρημένων ἐν τοῖς προλαμβανομένοις τῆς συναναγνώσεως τῶν Κατηγοριῶν, λέγω δὲ ὅτι ἡ μὲν λογικὴ πραγματεία τέλος ἔχει τὴν εὕρεσιν τῆς ἀποδείξεως, προηγεῖται δὲ ταύτης ἡ τοῦ ἁπλῶς συλλογισμοῦ γνῶσις, καὶ ταύτης πάλιν ἡ τῶν ἁπλῶν λόγων τῶν συντιθέντων τὸν συλλογισμὸν θεωρία, ταύτης δὲ ἡ κατάληψις πασῶν κατὰ γένη τῶν ἁπλῶν φωνῶν, ἐξ ὧν ὁ ἁπλοῦς λόγος ἔχει τὴν γένεσιν, studiosos ad eas scholas releget, quarum adversaria nobis praesto sunt[5].

Restat ut quaeramus quae ratio inter hunc librum et Ammonii de Porphyrii Isagoge intercedat, quem quin non ipse Ammonius publici

---

ἀποδεδομένος ὁρισμός. Philop. p. 127r26 οὐδὲ γὰρ ἐκ τυφλοῦ τις ἀναβλέψει κατά γε τὸν φυσικὸν ἢ τεχνικὸν λόγον, εἰ μή που θείᾳ δυνάμει (cf. Amm. p. 94,14).

[1] non Byzantii eum docuisse testimonio sunt verba p. 21,17 οἷον εἴ τις κατὰ τύχην εὑρεθείη ἐνταῦθα λεγόμενος Σωκράτης καὶ ἐν τῷ Βυζαντίῳ.

[2] vide indicem.

[3] *Von den griechischen Auslegern des Organons* (*Abh. d. Berl. Acad.* 1833) p. 284.

[4] ed. Aldina 1546 p. 2v6.

[5] vide p. 5,4 sq. 10,21.

iuris fecerit, etiam invito eo quem inscripsi titulo nemo iam dubitat. quorum necessitudines singulas persequi longum est, at unum locum in duobus commentariis mirum in modum congruentem ante oculos ponam

Amm. in Porph. Isag. p. 46,4

τὸ δὲ τῶν Περιπατητικῶν ὄνομα ἐκ τοιαύτης γέγονεν αἰτίας. φασὶν ὅτι ὁ θεῖος Πλάτων ἐν Ἀκαδεμίᾳ βαδίζων ἐποιεῖτο τὰς πρὸς τοὺς ἑταίρους συνουσίας διὰ τὸ τὸ σῶμα ἐπιτήδειον ποιεῖν διὰ τῶν γυμνασίων πρὸς ψυχῆς ἔλλαμψιν· ὡς γὰρ ἂν ἔχῃ τὸ ὄργανον, οὕτως καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ τεχνίτου διαφαίνεται. κἀὶ τούτου χάριν ἐλέγοντο Περιπατητικοί. μετὰ γοῦν τὴν τοῦ Πλάτωνος τελευτὴν διεδέξαντο τὴν διατριβὴν αὐτοῦ ὅ τε Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Ξενοκράτης, καὶ ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἐν Λυκείῳ ὁ δὲ Ξενοκράτης ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. ἐλέγοντο οὖν οἱ μὲν τοῦ Ἀριστοτέλους Περιπατητικοὶ ἐκ Λυκείου, οἱ δὲ τοῦ Ξενοκράτους Περιπατητικοὶ ἐξ Ἀκαδημίας. ὕστερον δὲ οἱ μὲν τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπέλαβον τὴν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἐπωνυμίαν τὴν ἐκ τοῦ τόπου ἀπολέσαντες καὶ ἐκλήθησαν Περιπατητικοί, οἱ δὲ τοῦ Ξενοκράτους τὴν ἐκ τοῦ τόπου ἀπολαβόντες καὶ τὴν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἀπολέσαντες ἐκλήθησαν Ἀκαδημαϊκοί.

Amm. in Cat. p. 3,8

ὀνομάζονται δὲ (αἱ αἱρέσεις) καὶ ἀπό τινος συμβεβηκότος, ὡς οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου· ἐπειδὴ γὰρ ὁ Πλάτων ἐξηγούμενος ἐβάδιζε θέλων τὸ ἑαυτοῦ σῶμα γυμνάζειν, ὡς ἂν μὴ ἀσθενέστερον γεγονὸς ἐμποδὼν γένοιτο ταῖς ψυχικαῖς ἐνεργείαις, οἱ διαδεξάμενοι αὐτόν, ἤγουν ὁ Ξενοκράτης καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ὠνομάσθησαν οὕτως, οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, ὧν ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἐν Λυκείῳ ἐπαίδευεν, ὁ δὲ Ξενοκράτης ἐν Ἀκαδημίᾳ· ὕστερον δὲ τοῖς μὲν ὁ τόπος ἐξέλιπε καὶ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ διδασκάλου Περιπατητικοί, τοῖς δὲ ἡ ἐνέργεια καὶ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ τόπου Ἀκαδημαϊκοί.

Atque ut res planior fiat, afferam etiam Olympiodori et Philoponi interpretationes

Olymp. cod. Mut. f. 5r

ἀπὸ δὲ συμβεβηκότος φαμὲν ὀνομάζεσθαι τὰς αἱρέσεις, ὡς Περιπατητικούς φαμεν. Περιπατητικοὶ δὲ ὠνομάσθησαν ἀπό τινος αἰτίας τοιοῦτον ἐχούσης τρό-

Philop. p. 6v20

οἱ δὲ Περιπατητικοὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν οὕτως ἐλέγοντο· Πλάτων γὰρ γυμνασίας ἕνεκα περιπατῶν ἐποιεῖτο τὰς πρὸς τοὺς ἑταίρους συνουσίας, ὃν ὁ Ἀριστοτέλης

πον. ὁ θεῖος Πλάτων οἰόμενος ἔχειν τὸ σῶμα ὑγιὲς καὶ ἀνεμπόδιστον πρὸς τὰς τῆς ψυχῆς ἐνεργείας κινούμενος τὴν πρὸς τοὺς ἑταίρους ἐποιεῖτο συνουσίαν. τελευτήσαντος δὲ τούτου διεδέξαντο τὴν διατριβὴν αὐτοῦ Ξενοκράτης καὶ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ τούτων μαθηταί. καὶ ὁ μὲν Ξενοκράτης ἐπαίδευεν ἐν Ἀκαδημίᾳ καὶ ἐλέγετο μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ Ἀκαδημαϊκὸς Περιπατητικός, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Λυκείῳ καὶ ἐλέγετο μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ Λύκειος Περιπατητικός. ὕστερον τοῖς μὲν Ξενοκράτους ἔλειψεν ἡ ἐνέργεια καὶ ἐκλήθησαν μόνως Ἀκαδημαϊκοί, τοῖς δὲ Ἀριστοτέλους ὁ τόπος καὶ ἐκλήθησαν μόνως Περιπατητικοί.

διαδεξάμενος ἔσχε τὴν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἤτοι τοῦ συμβεβηκότος ἐπωνυμίαν.

Perlustrantibus denique nobis eos in Categoriarum commentario locos, quibus ad commentarium Isagoges remittimur, duo (p. 25,7 et p. 27,13) occurrunt, qui habent quo referantur, unus (p. 30,11) non habet, immo ea quae de voce ἁπλῶς ibi exponuntur acriter pugnant cum Ammonii in Isagogen expositione (p. 49,8). sed qui paullo diligentius illum locum perlegerit, facile concedet verbis τὸ δὲ ἁπλῶς—τὸ ἕν (p. 30,8—17) explanationem de accidentibus individuis tam importune interrumpi, ut ipso enuntiato illa eicere iubeamur. hoc loco resecto nihil iam obstat, quominus hunc commentarium ex eiusdem Ammonii scholis originem cepisse arbitremur qui Isagogen interpretatus est. ab eodem autem discipulo num uterque liber exceptus sit, si quaeritur, quamquam lubricum est certum quoddam iudicium ferre praesertim memoria tot tantisque mendis inquinata, tamen Categoriarum commentarii scriptorem non eundem fuisse puto qui Isagoges edidit eoque et indole et cura inferiorem.

Qui codices librum ad nostram aetatem servaverunt, in duas disce-
FM dunt familias, alterius agmen ducit F, alterius M, qui pro fundamento huic editioni substruuntur. horum quamquam uterque et correctiones passus est innumeras et variis additamentis auctus omnique macularum genere adspersus est, tamen quod codicis M corrector ratione ac consilio Philoponi, ni fallor, libro adiutus rem egisse additamentisque primaria

verba loco turbasse aut affecisse videtur, codici F paullo plus auctoritatis tribuendum esse existimavi. quam ob rem a codicis F memoria non deficiebam nisi iusta quadam causa commotus. nihilo setius hunc me codici M saepissime postposuisse in tanta mendorum multitudine ac varietate vix quisquam mirabitur. neque vero quod nonnullis locis ad codicis M memoriam confugiebam, quamquam suspicio correctionis non aberat, quisquam mihi crimini vertet, qui sibi persuaserit de codicis F lectione prorsus ibi esse desperandum. velut in lemmatum finibus constituendis codice F destituti sumus, quod uniuscuiusque capitis lemma primum adeo ibi continuatum est, ut totam Aristotelis verborum particulam praebeat. itaque ubicunque nota non apposita est, scito ex codice M me lemma terminasse.

Correctionum in codice F adiectarum duo distinxi genera: quae F^2 F^2
notatae sunt, partim in describendo factae esse videntur partim altera
manu ad libidinem additae, correctiones F^3 signatae maximi sunt mo- F^3
menti omnesque dignae quae recipiantur, quod relecto eodem, ut videtur, exemplari unde librarius descripsit sunt factae. pleraeque ad margines, paucae inter versus sunt appictae.

In codice M foliis perforatis haud raro litterae evanuerunt, sed sin- M
gulas lacunas plerumque exiguas adnotare supersedi, quod gemello Vaticano 2173 (H) inspecto fere genuina memoria potuit extricari.

Prolegomena (p. 1—15,2) in lucem prodierunt in Brandisii scholiis (p. 34^a21—39^b33) ex codicibus deterrimis Parisinis 1843 (P^a) et 2051 (A)
derivata[1]. Brandisii lectiones discrepantes littera b signavi. in scholiis b
ex variis scriptoribus a Brandisio congestis duae ex Ammonii commentario afferuntur expositiones (p. 46^a41—46 et p. 51^b27—35), quae quod ex codice Parisino 2051 variis additamentis stipato haustae sunt, in hac editione frustra quaeres.

---

[1] Ea pars quae est de divisione Aristotelicorum librorum (p. 3,20—5,30) in Littigii dissertatione inaugurali, quae inscribitur *Andronikos von Rhodos* (*München* 1890), p. 44—47 correctior est impressa.

Scr. Berolini
a. d. IV Kal. Iul. MDCCCLXXXXV. Ad. Busse.

SUPPLEMENTUM PRAEFATIONIS

CONSPECTUS LIBRORUM MANU SCRIPTORUM

A Parisinus 2051 [vide praefationem Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XXIX] f. 126r—131r anteposito titulo Φιλοπόνου εἰς τὰς κατηγορίας Ammonii prolegomena (p. 1,3—15,2) exhibet, quae cum Brandisius paucissimis levibusque mutatis imprimenda curaverit, varias lectiones afferre supersedeo. commentarius, qui f. 131r—215r continetur, inde a quantitate (Aristot. p. 4b20) cum Philoponi libro concinit, etiam eorum quae praecedunt fundamentum Philoponus est, sed eius interpretationes tot emblematis sunt ornatae, ut speciem pavimenti tesselati praebeant. atque fontes additamentorum si quaerimus, initio saepissime Ammonium deprehendimus, tum eius loco succedit Elias, neque vero omnino eum demovet; alia velut ea quae apud Brandisium p. 46a41—46 leguntur congruunt cum scholiis codice Urb. 35 [v. praef. Isag. p. XL] servatis, quae ab Elia aliisque Olympiodori discipulis originem cepisse putanda sunt, etiam inveniuntur, quae ex alio quodam ipsius Philoponi loco hausta sint, ut eadem scholia bis legantur; neque desunt denique, quae cum Petrum et Paulum exempli gratia afferant, originem Byzantinam aperte prodant. nam auctorem Simplicio posteriorem in fontibus fuisse apparet ex eo scholio, quod Brandisius p. 51b27—35 ex hoc codice deprompsit. quo loco ratio scholiastae, cui haec congeries debetur, luculenter ante oculos ponitur, nam paullo post eam expositionem, in qua scholiastes Simplicium laudatum invenit, ex ipso Simplicio auctoris nomine apposito scholion affert. haec additamenta Philopono ita sunt adspersa, ut alias primaria verba integra servarentur alias loco exturbarentur. atque ut huius commentarii quasi quaedam effigies exprimatur, primam eius partem ita apponam, ut Ammonii verba litteris diductis cognoscantur, reliqua additamenta circumdentur uncinis. contulit codicem scholiaque descripsit Guilelmus Schmitthenner Mattiacus.

Αἱ ψυχαὶ αἱ ἡμέτεραι γυμναὶ μὲν οὖσαι τῶν σωμάτων ἠδύναντο δι' αὐτῶν τῶν νοημάτων σημαίνειν ἀλλήλαις τὰ πράγματα. ἀλλ' ἐπειδὴ κατεληλύθασιν

εἰς τὴν γένεσιν καὶ συνδέδενται τοῖς σώμασι καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ἀχλύος ἀναπιμπλάμεναι ἀμβλυώττουσι καὶ οὐχ οἷαί τέ εἰσι τὰ πράγματα γινώσκειν ὡς ἔχει φύσεως, διὰ τοῦτο τῆς ἀλλήλων ἐδεήθησαν κοινωνίας διακονούσης αὐταῖς (αὐτῆς cod.) τῆς φωνῆς (φυσικῆς cod.) εἰς τὸ διαπορθμεύειν ἀλλήλαις τὰ νοήματα (p. 15,5—9) [λέγουσι μὲν γὰρ αἱ φωναὶ τὰ δὲ πράγματα λέγονται]. ἰστέον τοίνυν ὅτι σημαίνομεν ἀλλήλοις τὰ πράγματα ἢ διὰ τῶν ὁρισμῶν ἢ διὰ τῶν ὀνομάτων. καὶ τοῦτο εἰκότως, εἴ γε τῶν ὄντων ἕκαστον καὶ ἕν τί ἐστι καὶ σύγκειται ἐκ πλειόνων μερῶν οἰκείων, ἃ συνελθόντα ἐπλήρωσαν αὐτοῦ τὴν φύσιν· οἷον ὁ ἄνθρωπος καὶ ἕν τί ἐστι καὶ σύγκειται ἐκ γένους καὶ τῶν συστατικῶν διαφορῶν. ὡς μὲν οὖν ἓν ὢν δηλοῦται ὑπὸ τῆς ἄνθρωπος φωνῆς, ἥτις ἁπλοῦν ἐστιν ὄνομα, ὡς δὲ συγκείμενος ἔκ τινων δηλοῦται ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ λέγοντος ζῷον λογικὸν θνητὸν καὶ ἑξῆς τοῦ λόγου τούτου ἑκάστην τῶν τῶν ἀνθρώπων ἰδιοτήτων ἐπεξιόντος. (p. 15,10—16) σημαίνομεν οὖν τὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τῆς ἄνθρωπος φωνῆς καὶ διὰ τοῦ ὁρισμοῦ. ἀλλ' ὅταν μὲν διὰ τῆς ἄνθρωπος φωνῆς σημαίνωμεν τὸν ἄνθρωπον, ἀθρόαν αὐτοῦ τὴν φύσιν ἐδηλώσαμεν, ὅταν δὲ διὰ τοῦ ὁρισμοῦ, τὰ κατὰ μέρος προσόντα τῷ ἀνθρώπῳ θεωροῦμεν (-ῶμεν cod.) κ. τ. λ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ εἰδὼς τί ἐστι συνώνυμον ὅτι τὸ καὶ τῷ ὁρισμῷ καὶ τῷ ὀνόματι κοινωνοῦν ὡς ἄνθρωπος Σωκράτης τε καὶ Πλάτων, οὗτος (οὕτως cod.) καὶ τί ἐστιν ἑτερώνυμον εἴσεται ὅτι τὸ καὶ τῷ ὀνόματι καὶ τῷ πράγματι διαφέρον ὡς ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις. τούτων γὰρ οὔτε ὄνομα τὸ αὐτὸ οὔτε ὁρισμὸς ὁ αὐτός, τῷ ὑποκειμένῳ μέντοι τὰ αὐτά ἐστι· περὶ γὰρ τὴν αὐτὴν κλίμακα θεωροῦνται. ὁμοίως δὲ καὶ σπέρμα καὶ καρπὸς κατ' ἀμφότερα διαφέροντα περὶ τὸν αὐτὸν σῖτον θεωροῦνται· οὗτος γὰρ πρὸς μὲν τὸ (τῷ cod.) ἤδη πεφυκέναι λέγεται καρπός, πρὸς δὲ τὸ μέλλον λέγεται σπέρμα (p. 16,28—17,3). καὶ ὀνόματι γὰρ καὶ πράγματι διαφέρει, εἰ καὶ τὸ ὑποκείμενον ἐν ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι τὸ αὐτό ἐστιν· ὡς γὰρ ἄλλο τί ἐστι τὸ εἶναι φυτῷ καὶ ἄλλο τὸ εἶναι σπέρματι ἢ καρπῷ, οὕτως ἄλλο τί ἐστι τὸ εἶναι κλίμακι καὶ ἄλλο τὸ ἀναβάσει εἶναι καὶ καταβάσει. [πρὸ δὲ τοῦ εἰπεῖν τι περὶ τῶν ὁμωνύμων ζητῆσαι ἄξιον διὰ τί κατηγορίαι ἐπιγέγραπται καὶ οὐ περὶ κατηγοριῶν. διὰ τὸ σύνηθες εἶναι πολλάκις τὸ ὄνομα, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐπ' εὐθείας πτώσεως προγράφειν τοῦ συγγράμματος. οὕτως καὶ ὁ περὶ Θεμιστοκλέους λόγος Θεμιστοκλῆς ἐπιγέγραπται, καὶ ὁ περὶ πολιτείας πολιτεία. ἐπειδὴ δέ τινες ἐπιχειροῦσιν ἀνελεῖν τὰ ὁμώνυμα ὡς μὴ ὄντα, δείξομεν ἡμεῖς ὅτι εἰσί, λῆμμα προλαμβάνοντες ὁμολογούμενον ὅτι τῶν πεπερασμένων καὶ αἱ συμπλοκαὶ πεπερασμέναι εἰσί. τὰ οὖν γράμματα ἐν συμπλοκῇ φαίνονται (ex Elia adendum καὶ πεπερασμένα εἰσί· εἴκοσι γὰρ καὶ τέσσαρά εἰσι τὸν ἀριθμόν), συμπλοκαὶ δὲ τῶν γραμμάτων αἱ συλλαβαί, πεπερασμέναι ἄρα εἰσὶν αἱ συλλαβαί. εἰ δὲ αἱ συλλαβαί, καὶ τὰ ὀνόματα διὰ τὸν αὐτὸν κανόνα· τῶν γὰρ πεπερασμένων πάλιν αἱ συμπλοκαὶ πεπερασμέναι· συμπλοκαὶ δὲ τῶν συλλαβῶν τὰ ὀνόματα. εἰ δὲ τὰ ὀνόματα πεπερασμένα, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἄπειρα τῷ πολλάκις καὶ ἀεὶ γίνεσθαι, οὐκ ἔστι δὲ πεπερασμένον ἀπείρῳ γενέσθαι ἴσον, εἰ μὴ ἀπειράκις ἀνακυκληθῇ, εἰσὶν ἄρα τὰ ὁμώνυμα· οὐδὲν γάρ ἐστι τὸ ὁμώνυμον, εἰ μὴ ἀνακύκλησις τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος

ἐπὶ διαφόρων πραγμάτων. τὰ δὲ καθολικώτατά ἐστιν ὁμώνυμα τρία· ἓν ὂν τί· κατὰ πάντων γὰρ τῶν ὄντων διαφέρεται ταῦτα, κατὰ μὲν Πλάτωνα τὸ ἕν, κατὰ Ἀριστοτέλην δὲ τὸ ὂν καὶ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς τὸ τί]. προετάγη δὲ τὰ ὁμώνυμα, ἐπειδὴ ἁπλούστερά εἰσι καθ' ἓν μόνον κοινωνοῦντα τὸ ὄνομα (τῷ ὀνόματι cod.) καὶ ὅτι φύσει πρότερά ἐστι τῶν συνωνύμων κ. τ. λ. ἡ μὲν οὖν ὅλη ἔννοια τῆς εἰρημένης τῷ Ἀριστοτέλει (ἀριστοτέλη cod.) λέξεως δήλη ἐστί· ταῦτα γάρ εἰσί φησιν ὁμώνυμα, ὅσα κατὰ μὲν τὸ ὄνομα κοικωνεῖ, κατὰ δὲ τὸν ὁρισμὸν διαφέρει. δεῖ δὲ κατὰ μέρος ἑκάστην ἐπικέψασθαι λέξιν (p. 17,1—3). ζητοῦσιν οὖν διὰ τί μὴ εἶπεν ὁμώνυμον κ. τ. λ.

B Parisinus 1928 [inspiciatur praefatio Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XXV] f. 66ʳ—71ʳ prolegomena ad Aristotelis Categorias, f. 71ʳ—131ᵛ ipsas Categorias instructas commentario ac scholiis et in marginibus et inter versus appictis exhibet. contulit codicem G. Schmitthenner.

V Vindobonensis 10 [Nessel p. 7] chartaceus saeculo XV exaratus f. 1ʳ—103ᵛ Aristotelis Categorias iisdem prolegomenis et commentario ornatas habet. huius codicis priorem partem H. Diels, posteriorem S. Mekler Vindobonensis contulerunt.

Duo hi codices etsi postrema aetate scripti sunt, dignissimi videbantur quos perscrutaremur, quod et Ammonii et Philoponi commentarios accurate separatos signisque distinctos exhibere dicebantur. hoc quamquam exaggeratum esse intelleximus, quia scholiastes iusto maturius Ammonium seposuit, tamen viro illi praeter ceteros diligenti gratiam debemus. nam parva quaedam Categoriarum pars sane scholiis ex duobus illis commentariis depromptis nominibusque auctorum signatis illustrata est. atque praemittitur titulus Ἰωάννου γραμματικοῦ ἀλεξανδρέως τοῦ φιλοπόνου ἐκ τῶν συνουσιῶν ἀμμωνίου τοῦ ἑρμείου σχολικαὶ ἀποσημειώσεις εἰς τὰς ἀριστοτέλους δέκα κατηγορίας. sequuntur vita Aristotelis et illa de arte logica explanatio, quae Philoponi commentario praecedere solent[1], tum altero titulo praeposito Ἀμμωνίου τοῦ ἑρμείου προλεγόμενα εἰς τὰς κατηγορίας ἀριστοτέλους apparent ea Ammonii prolegomena, quae in hac editione p. 1 — 15,2 leguntur. Philoponi prolegomena desunt. in commentario, cuius capita etiamnunc ex parte numeris instructa videmus, haec interpretandi vicissitudo cernitur:

Amm. p. 15,4 Αἱ ψυχαὶ εἰ μὲν ἄνωθεν ἦσαν (in margine ιη' ἀμμωνίου)

Philop. (ed. Ald. 1546) p. 39ʳ7 Ζητοῦσι δέ τινες ὑπὸ ποίαν κατηγορίαν δεῖ ἀνάγειν τό τε σημεῖον καὶ τὸ νῦν καὶ τὴν μονάδα (in mrg. τοῦ φιλοπόνου)

Amm. p. 35,9 Πρώτην ἔχει τάξιν ἡ οὐσία ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως τῶν ἄλλων αὐτὴν προέταξεν· αὕτη γὰρ συνεισφέρεται μὲν ταῖς λοιπαῖς κατηγορίαις (ἀμμωνίου)

---

[1] videas quae exposui in Hermae tomo XXVIII (1893) p. 252.

Philop. p. 46^{v}14 Βούλεται μὲν ἐντεῦθεν ἐξυμνῆσαι τὴν πρώτην οὐσίαν (τοῦ φιλοπόνου εἰς τὸ αὐτό)

Amm. p. 40,19 Καλῶς εἶπε πάλιν τὸ λέγεται (ἀμμωνίου)

Philop. p. 47^{r}29 Ὁρᾷς ὡς εἰκότως προέλαβε τὰ εἰρημένα (ἰωάννου τοῦ φιλοπόπου εἰς τὸ αὐτό)

Philop. p. 47^{v}27 Σύγκρισιν ποιεῖται τῶν δευτέρων οὐσιῶν πρὸς ἀλλήλας (τοῦ ἀμμωνίου κγ΄)

Philop. p. 48^{r}20 Τοῦτο ἐκ τῆς σχέσεως ἐπιχείρημα (τοῦ φιλοπόνου κδ΄)

Amm. p. 42,10 (vide ibi notam) Τὸ δὲ (δὲ om. B) δεύτερον ἐπιχείρημα τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας τοῦτό ἐστι (τοῦ ἀμμωνίου κε΄)

Philop. p. 49^{r}2 Ποιησάμενος τὴν κατὰ βάθος τῶν οὐσιῶν διαίρεσιν (τοῦ φιλοπόνου κϛ΄)

Amm. p. 44,27 Καὶ διὰ τούτου βούλεται δεῖξαι (τοῦ ἀμμωνίου λ΄)

Philop. p. 52^{r}2 Τὸ ἀποδεδομένον τῆς οὐσίας ἴδιον ἐκβάλλει (τοῦ φιλοπόνου B: om. V)

Amm. p. 45,6 Τὸ ἀποδεδομένον τῆς οὐσίας ἴδιον ἐκβάλλει (τοῦ ἀμμωνίου εἰς τὸ αὐτό)

Philop. p. 55^{r}1 Ὅπερ ἔμελλέ τις τῷ ἀριστοτέλει ἀπορίαν ἐπενεγκεῖν (λβ΄ τοῦ φιλοπόνου)

Philop. p. 55^{v}12 Τοῦτ' ἔστιν εἰ καὶ ἐλέγετο ἔν τινι εἶναι τὰ συμβεβηκότα (τοῦ ἀμμωνίου)

Philop. p. 55^{v}21 Ἐπὶ δεύτερον παρακολούθημα μεταβαίνει (Δεύτερον λγ΄. nomen deest)

Philop. p. 56^{r}15 Πρῶτον διδάσκει τίνα εἰσὶ τὰ δεχόμενα (τοῦ φιλοπόνου λδ΄)

Philop. p. 57^{r}18 Ἀπωσάμενος τὰ δύο τὰ πρότερα παρακολουθήματα (τοῦ αὐτοῦ λε΄)

Amm. p. 49,9 Τοῦτ' ἔστι τὴν συναγωγὴν καὶ συνάθροισιν τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων (τοῦ ἀμμωνίου)

Philop. p. 60^{r}8 Ἐπὶ τέταρτον παρακολούθημα μεταβέβηκε (τέταρτον. τοῦ φιλοπόνου ἰωάννου λϛ΄)

Philop. p. 63^{r}20 Ἕκτον παρακολούθημα ἴδιον ὑπάρχον (ὑπάρχειν codd.) τῆς οὐσίας ἀποδέδωκεν (λη΄. ἕκτον παρακολούθημα τοῦ αὐτοῦ ἰωάννου)

Amm. p. 51,5 Τοῦτο ἕκτον παρακολούθημα ἴδιον ἀποδέδωκε τῆς οὐσίας καὶ ἓν μὲν ἀριθμῷ φησιν (ἀμμωνίου εἰς τὸ αὐτὸ ῥητόν)

Philop. p. 65^{v}11 Ἀπορίαν τινὰ ἑαυτῷ ἐπάγει (τοῦ φιλοπόνου)

Abhinc Ammonius non iam apparet, sed Philoponi qui sequitur commentario Photii expositiones inseruntur. apparet igitur eum qui haec scholia congessit satis habuisse ad eam Categoriarum partem, quae est de universis praedicamentis et de substantia, interpretandam duos adsciscere commentarios, neque illibatos eos transscripsisse, sed ita excerpsisse, ut alium locum alterius alium utriusque commentis explicaret. atque duobus locis in errorem est deductus, cetera scholia testimonio sunt recte esse a nobis commentarios distributos. restat ut lectionum discrepantias afferam, e quibus apparet eum Ammonii codicem quem

scholiastes in usum suum vertit cognatum fuisse codici M, sed paullo accuratius scriptum, nisi quod additamenta ex Philopono aliisque in Ammonii verba irrepserunt. ipsos autem codices, qui hanc scholiorum congeriem servaverunt, si perpenderis, codicem B librarii diligentia gemello V multum praestare facile intelleges.

p. 1, 3 θέλομεν || φιλ. γενέσθαι || 4 τινὰ ἡμῖν συμβαλλόμενα εἰς ταύτην ζητήσωμεν. ἔστι δὲ ταῦτα δέκα τὸν ἀριθμόν || 6 ἀριστοτελικὸν V || 8 ὅπως || 12 post αὐτά add. ἐπειδὴ τοίνυν ἀπηριθμησάμεθα ταῦτα, φέρε ζητοῦντες ἕκαστον ὡς οἷόν τε ἡμῖν ἐστι σαφηνίσωμεν || 14 ante αἱρεσ. add. ε′ del. B || ὥσπερ] ὡς || 15 πυθαγόρου τε καὶ ἐπικούρου καὶ δημοκρίτου || 16 δεύτερον δὲ ἡ || 16. 17 καταρξάντων || 17 τρίτον ἡ || στοϊκοί V || ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ ἐπαίδευον || **p. 2,** 1 καὶ οἱ Λύκειοι — ἀπὸ] οἵ τε ἐν τῷ λυκείῳ λύκειοι καὶ οἱ κατὰ τὴν ἀκαδημίαν ἐξηγούμενοι ἀκαδημαϊκοὶ ἀπὸ || 2 post φιλόσοφοι add. ὧν ἡγήσατο ἀντισθένης || 3 οἵτινες κύνες ὠνομάζοντο (ὀνομάζοντο V) διὰ τὸ παρρ. || 5 οὗτοι οἱ φιλόσοφοι || τῆς φιλοσοφίας || ἀναξίους τῆς φιλοσοφίας || 6 ante καὶ τούτου add. διὰ τὸ οὖν παρρησιαστικὸν καὶ τὸ διακρίνειν αὐτοὺς τούς τε (τε om. V) δυναμένους καὶ μὴ δυναμένους δέξασθαι φιλοσόφους (ων superscr. V) λόγους || 7 καὶ (alt.) om. || ἕνεκα || ἔφησεν || 8 post φιλόσοφον add. οὕτω καὶ οἱ κυνικοὶ ἀνυποστάτως ἐλευθεριάζοντες ἔκρινάν τε καὶ διήλεγχον τά τε ὀρθὰ καὶ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα || ἐλέγοντο corr. V || 9 post διακρίσεως add. in mrg. ἧς ἡγήσατό τις πύρρων ὀνομαζόμενος | ὥσπερ — ἠξιώθησαν] οἵπερ καὶ ἐφεκτικοὶ καλούμενοι φιλόσοφοι, οἵτινες ἀναξίως καὶ τοῦ τῶν φιλοσόφων ὀνόματος ἠξιώθησαν || 11 μὴν] μέντι (οι superscr.) B: μέντοι V || κατορθωκότες || παντελῆ || 13 τῷ om. || 14 ὑμεῖς ἢ (οἱ corr. V²) || 15 μὲν γὰρ || πιστεύομεν || 16 ἀποφαινομένης V¹ || 17 γὰρ] δὲ || 18 ὅτι εἰ || 18. 19 μέλλει || 18 ἐφαρμόζει V || κινεῖτο V¹ || 24 ῥύσει τέ ἐστι καὶ || **p. 3,** 1 ἕτερος ἔφη πρὸς αὐτόν || 5. 9 ὁ θεῖος πλ. || 6 οὐ (post μόνον) om. || 7 τε καὶ || 8 οἱ om. || 9 ἐθέλων || ἐμποδὸν V || 11 ἤγουν — Ἀριστοτέλης om. || 12. 13 ὧν — ἐπαίδευεν] διεδέξαντο (διεδέξατο V) δὲ (αὐτὸν superscr. B) ξενοκράτης τε καὶ ἀριστοτέλης, ὧν ὁ μὲν ἐν λυκείῳ ἐπαίδευειν ὁ ἀριστοτέλης || 14. 15 ἀπὸ — ὠνομάσθησαν del. V ||

p. 15, 4 Αἱ ψυχαὶ εἰ μὲν || ἄνωθεν || 5 ἐγίνωσκον αὗται || 6 πρὸς] εἰς || 10 καὶ — καὶ] ἢ — ἢ καὶ || γε] γέγονεν || 11 γε] δὲ V || 12 ὁ om. || 14 ὂν || post δηλοῦται add. δὲ del. V || 15. 16 ὑπὸ — θνητόν] ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ λέγοντος ζῷον λογικὸν θνητὸν τοῦ λόγου τούτου ἑκάστην τῶν τοῦ ἀνθρώπου ἰδιοτήτων ἐπ. || 19 μὲν superscr. || τὸ ἕτερον μόνον κοινωνοῦσι, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο διαφ. || 23 τοῖς ὀνόμασι || 27 αὐτὸν γὰρ τὸν ἄνθρ. οὐκ ἂν εἴποις || 28 οὐ μὴν om. || **p. 16,** 1 λέγεται] καλεῖται || ἓν μὲν ὄνομα κοινὸν ἔχουσι || 2 τόν τε γὰρ τελαμώνιον || 4 ἄλλον πάλιν ἄλλως] ἕτερον || ὁ λοκρὸς ὁ οἰλέως καὶ ὅσα τοιαῦτα || 5 ὀνομάζονται || 6 post μάχαιρα add. φάσγανον σπάθη. || 7 τοίνυν τῶν τεσσάρων || μόνων || ἐν τούτοις (ταῦθα superscr. B) || 8 τῶν τε ὁμων. || 9 ἐπείπερ] πρῶτον μὲν ὅτι || μόνα || 10 καὶ ὅτι] ἔπειτα || 12 διαφέροντα || 13 μὲν τὸ ὄνομα || διαφέρεσθαι || 14 ἀντίκειται om. || καὶ γὰρ] εἴ γε || 16 αὐτοῖς εἴσεται || 17 τῶν γὰρ — ἐπιστήμη om. || 18 ὥστε διὰ τοῦ περὶ τῶν δύο λόγου (λόγον V) || δύο (post λοιπὰ) om. V || 19 ἀλλὰ καὶ τῶν δύο τούτων τὰ ὁμ. τῶν συν. προέταξεν, οὐχ ὥς τινες λέγουσιν ἐπειδὴ τὸ ὂν ὁμ. κατηγορεῖται || 20 δέκα om. V ||

p. 31, 11 post ῥηθῆναι add. οἷον τοῦ ἀγαμέμνονος πραγματικῶς (πραγματικὸς V) κατηγορεῖται καὶ ὡς καθ᾽ ὑποκειμένου ὁ ἄνθρωπος. τοῦ δ᾽ ἀνθρώπου οὐσιωδῶς μὲν κατηγορεῖται τὸ ζῷον, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ τὸ τρισύλλαβον. διὰ τοῦτο τὸ μὲν ζῷον κατηγορεῖται κατὰ τοῦ ἀγαμέμνονος, οὐκέτι δὲ καὶ τὸ τρισύλλαβον. πάλιν τοῦ ζῴου ὡς καθ᾽ ὑποκειμένου μὲν καὶ πραγματικῶς κατηγορεῖται τὸ ἔμψυχον τὸ αἰσθητικόν, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ σχετικῶς τὸ γένος ἢ τὸ δισύλλαβον. ὁμοίως ἔχει ἐπὶ τῶν συμβεβηκότων· τῶν γὰρ τριῶν εἰ τύχοι ὡς πράγματα κατηγορεῖται ὁ ἀριθμός, τοῦ δὲ ἀριθμοῦ ὡς μὲν πράγματα τὸ ποσόν, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ τὸ τρισύλλαβον. διὰ τοῦτο τῶν τριῶν μὲν ὁ ἀριθμὸς κατηγορεῖται, τὸ δὲ τρισύλλαβον οὐκέτι. ἵνα οὖν τὰ οὐσιωδῶς καὶ πραγματικῶς κατά τινων κατηγορούμενα δηλώσῃ,

εἶπε τὸ ὡς καθ᾽ ὑποκειμένου. τοῦ γὰρ ζώου τὸ δισύλλαβον οὐχ ὡς καθ᾽ ὑποκειμένου κατηγορεῖται ἀλλ᾽ ὡς φωνῆς καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν συλλαβῶν καὶ τὸ γένος ὡς σχέσεως. ὅσα οὖν φησι καθ᾽ ἑτέρου λέγεται ὡς καθ᾽ ὑποκειμένου ἀντὶ τοῦ ὡς πράγματος ὑφεστῶτος. ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται· προσυπακουστέον δὲ ἐνταῦθα τὸ ὡς καθ᾽ ὑποκειμένου· πάντα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται. (cf. Philop. p. 32v14—33r4)

Denique scholia in marginibus codicis B appicta digna sunt, quae in examen vocentur. haec a codicis V librario pauca in verborum contextum recepta sunt, plurima omissa. fere ubique in codice B fontes diligenter signantur. pauca ex Philoponi libro fluxerunt, non integro sed partim in artius contracto partim Simplicii aliorumque expositionibus aucto. accedunt scholia Neophyti et Pselli, longe plurima ex Ammonii libro derivata auctorisque nomine instructa sunt. haec codicis F memoriam produnt, sed depravatam eam et libidine scholiastae et socordia librarii.

f. 87r Amm. **p. 50,** 3 post notam ἀμμωνίου inc. γράφουσι ἕτεροι· κατὰ δὲ συγχώρησιν || 4 εἰσὶ || τῷ προκειμένῳ πράγματι || 7 ἐναντίον] scholion expl., sed paullo infra post notam ἀμμωνίου exhibetur ἀποροῦσι δέ τινες περὶ τῆς τοῦ πυρὸς θερμότητος καὶ τῆς τοῦ ἀέρος, ὅτι ὁ ἀὴρ ὑπερθερμαινόμενος φθείρεται κ. τ. λ. (vide p. 51,3 notam).

f. 91r Amm. **p. 54,** 2 τοῦ ἀμμωνίου. τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ μὲν διωρισμένον. Πληρώσας τὸν περὶ τῆς οὐσίας λόγον || post διαλαμβάνει pergit καὶ ζητοῦμεν τὴν τάξιν. ὁ γὰρ ἀρχύτας ἐν ταῖς ἑαυτοῦ κατηγορίαις κ. τ. λ. (vide v. 4 notam) || 6 τὸ τριχῇ || 7 οἷον om. || 8 δεξ. μὲν θερ. || 12 δὲ om. || 13 εἰς om. || τὸ (alt.) om. || 14 ὥστε] ὡς || 16 post καὶ διωρ. pergit ὅτι δὲ ἑκάτεροι εὐλόγως ἔταττον, ὁ μὲν τὸ ποσὸν δεύτερον ὡς ὁ ἀριστοτέλης, ὁ δὲ τὸ ποιὸν ὡς ὁ ἀρχύτας. φαμὲν οὖν ὅτι ἀρχύτας τὰς δευτέρας οὐσίας πρώτας ἔταττε τῇ φύσει ἑπόμενος αὐτῶν κ. τ. λ. (vide notam).

Laurentianus 71,3 [vide praefationem Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XI] et Ammonii et Philoponi in Categorias commentarios exhibet. Ammonii liber exaratus est f. 85r—139v, Philoponi f. 141v—216v. inter Ammonii capita insertae sunt Ioannis Damasceni in Categorias interpretationes. ad Ammonii verba et in marginibus et inter versus multae figurae manu posteriore appictae sunt, eademque notae κείμενον, ἑρμηνεία, ἀπορία, λύσις additae. singulis Ammonii capitibus Aristotelis verba de quibus exponitur praemittuntur, quam ob rem primum quodque lemma deest, cetera in commentario intexta non distinguuntur; atque ea Categoriarum pars, quae commentario caret, Περὶ τοῦ ἔχειν. Τὸ δὲ ἔχειν — κατηρίθμηνται (p. 15b17—33) Ammonii libro confecto addita est. tituli rubro atramento exarati sunt. de codicis fide vide p. VIII. contulit aut descripsit codicem J. Tschiedel Romanus. F

Parisinus 1973 [vide praefationem Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XVIII] f. 46r—103r hunc librum exhibens tam arto cognationis vinculo cum codice F continetur, ut de communi origine dubitari non possit. atque etiam discrepantias accurate perpendentibus nobis non occurrit, quae ingenio librarii ratione rem agentis superior sit, quare ex ipso qui nobis praesto est codice F Parisinum derivatum esse puto neque dubius eram, ubi inde correctionem repetebam, de infirmitate fundamenti. quod G

si ita est. librarius optime officio functus omni laude dignus videtur. nam additamenta F^3 notata suis locis hic inserta sunt, correctiones F^2 ut variis manibus ac temporibus adiecta aliae receptae sunt aliae desiderantur. ut quae ratio inter duos codices intercedat, in propatulo poneretur, K. Kalbfleisch Berolinensis hunc codicem contulit, sed eius lectiones a F discrepantes aucupari operae pretium non est.

H Vaticanus 2173 [vide praefationem Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XX] f. 36^r—87^v titulo omisso hunc qui sequitur librum exhibet, sed prolegomena desinunt f. 38^v in verba *ἀλλ᾽ εἰδέναι χρὴ ὅτι περὶ τὴν τῶν γενομένων* (vide p. 10,22 notam); reliqua huius paginae pars vacua est atque etiam f. 39 scriptura caret. a folio 40^r Aristotelis Categoriae incipiunt Ammonii commentario ornatae, qui iisdem Photii explicationibus, quas in M deprependiums, interruptus usque ad verba *ἵνα μὴ παρὰ τὰς ὑπεσχημένας πλείονες αἱ κατηγορίαι γενήσωνται* (sic; v. p. 102,21 notam) perductus est. quae restant, in codice desunt; eorum loco Philoponi expositiones inveniuntur. hic codex gemellus est codicis M, ut iam ex commentario in Porph. Isag. cognovimus, eique fide paulum cedit, tamen magno nobis usui erat et ad litteras in codice M evanidas extricandas et ad nonnullos locos emendandos. ut haec cognatio perspiciatur, specimen subiciam. contulit J. Tschiedel.

p. 1, 1 tit. om. | 3 φιλ. γενέσθαι || 4 ἡμῖν συμβαλλόμενα εἰς ταύτην ζητήσωμεν· ἔστι δὲ ταῦτα δέκα τὸν ἀριθμόν | 8 ὅπως || 9 παρασκευάσαι || τῶν φιλ. || 11 ἑκάστου om. || ἀριστοτέλους || 12 ὁποῖον || post αὐτά add. ἐπειδὴ τοίνυν ἀπηριθμήσαμεν αὐτά, φέρε ζητοῦντες ἕκαστον ὡς οἷόν τε ἡμῖν ἐστι σαφηνίσωμεν || 14 ὥσπερ] ὡς || 15 πυθαγόρου τε καὶ ἐπικούρου καὶ δημοκρίτου || 16. 17 καταρξάντων || 17 κυραναικὴ || 18 ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ ἐπ. || **p. 2,** 1 οἵ τε ἐν τῷ λυκείῳ λύκειοι καὶ οἱ κατὰ τὴν ἀκαδδημίαν ἐξηγούμενοι ἀκαδδημαικὴ ἀπὸ . . ἔλαβεν || 3 κύνες ὠνομ. ante διὰ τὸ παρρ. colloc. || τε om. || 5 οὗτοι] οἱ φιλόσοφοι || ἀναξίους τῆς φιλοσοφίας || 6 λόγων om. || ante καὶ τούτου add. διὰ τὸ οὖν παρρησιαστικὸν καὶ τὸ διακρίνειν αὐτοὺς τούς τε δυναμένους καὶ τοὺς μὴ δυναμένους δέξασθαι φιλοσόφους λόγους || καὶ (alt.) om. || 7 ὁ om. || ἔφησεν || 8 post φιλόσοφον add. οὕτω καὶ οἱ κυνικοὶ φιλόσοφοι ἀνυποστάτως ἐλευθεριάζοντες ἔκρινόν τε καὶ διήλεγχον τά τε ὀρθὰ καὶ μὴ οὕτως ἔχοντα || 9 οἵτινες ἀναξίως καὶ τοῦ τῶν φιλ. ὀνόματος || 11 μήν τι || παντελῆ || 13 ὁ πλάτων] ἁπάντων || 14 ἡμεῖς || 15 μὲν γὰρ || 16 πιστεύομεν || ἀποφαινομένων || 17 γὰρ] δὲ || μὴ om. || 18 ὅτι εἰ || 18. 19 μέλλει (utrobique) || 20 τὸ γινωσκόμενον om. || 24 ἐν ῥοῇ ἐστι καὶ ἀπορροῇ ἐστι || τοῦτ᾽ ἔστιν om. || 25 ἐν ῥύσει τέ ἐστι καὶ || τινα— εἰρηκότα.

L Laurentianus 72, 5 [vide praefationem Porph. Isag. p. XXIII] f. 21^v—50^r [1] Aristotelis Categorias exhibet scholiis uberrimis ornatas. quorum tria genera distinguuntur. antiqua scholia paullo post Aristotelis opus descriptum saeculo XI vel XII exarata fere omnia ex Philoponi commentario fluxerunt, posteriora saeculo XIII adiecta ex Ammonii

---

[1] folio 22 posterius interposito Aristotelis vita continetur saeculo XIII eadem, ut videtur, manu exarata, quae scholia posteriora adiecit.

et Eliae libris derivata sunt, postrema denique nullo ordine chartis illita pro nihilo sunt putanda. antiqua et posteriora scholia J. Tschiedel descripsit. eorum quae Ammonii sunt et quidem memoriam codice M servatam prae se ferunt, specimen infra subiciam, unde perspicitur, quanta libidine scholiastes auctoris expositiones lemmatis omissis contraxerit et resectis verbis mutilaverit.

fr. 23r Amm. **p. 29,5** inc. ἔν τινι ἐνδεκαχῶς· ἐν χρόνῳ || 9 μεταφορικός || 12 ὁ ἄνθρ. || 16 ἢ] καὶ || ὡς ἐν — τὴν evan. || 17 τῆι οὐσία ||

f. 23v Amm. **p. 30,10** inc. λέγει δὲ καθόλου τὰ ἄτομα πάντα, τουτέστι καὶ τὰ οὐσιώδη .... καθόλου κατά τινος ὑποκειμένου. ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄτομον πολλαχῶς λέγεται· λέγεται γὰρ τὸ φύσει ἀδιαίρετον ὡς ἡ μονὰς καὶ τὸ σημεῖον, λέγεται δὲ καὶ τὸ δυσδιαίρετον ὅμως δὲ διαιρούμενον .. ἀδάμας . . . τὸ μὴ . . διαιρεθῆναι εἰς εἴδη ὡς σωκράτης καὶ πλάτων. λέγει (sic) δὲ καὶ τὸ πεφυκὸς διαιρεῖσθαι μήπω δὲ διαιρεθὲν ὡς ὁ ἀγρός. λέγεται δὲ καὶ τὸ ἓν ἄτομον, ὅπερ αὐτὸς σαφηνείας ἕνεκεν λέγων φησὶ τὸ ἕν . . . . πολλαχῶς λέγεται· ἢ γὰρ τὸ εἴδει (13) || 13 ἕνα] ἓν || 14 ἄνθρωποι (prius) || ὡς om. || 16 λέγεται — τὸ ἕν (17) om. || 18 λέγονται || 19 τὸ (alt.) om. || 21 καὶ αὐτός φησιν || 23 ἐστιν] expl. ||

f. 23v Amm. **p. 31,2** inc. εἰ ἀληθῶς || 6 εἴρηται — αὐτοῦ καὶ (7) evan. || 7 τοσαῦτα — εἶπε καὶ τὸ (9) evan. || 9 ὡς καθ᾽ ὑποκ.] inc. f. 24r || 11 τὸ γὰρ — κατηγορεῖται] πρόσκειται δὲ καὶ κατ᾽ ἄλλον τρόπον ὡς καθ᾽ ὑποκειμένου· δεῖ γὰρ ἑκατέραν τῶν προτέρων (?) καθ᾽ ὑποκειμένου εἶναι. ||

f. 24r Amm. **p. 31,25** inc. καλῶς εἶπεν ἕτεραι τῷ εἴδει· τῶν γὰρ ζώων τὰ μέν εἰσιν ἄποδα (28) || 30 τινά] expl. ||

f. 24v Amm. **p. 39,2** inc. διὰ τί οὐκ εἶπεν τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη, ἀλλ᾽ ἐν οἷς εἴδεσι; πάνυ ἀσφαλῶς· ἐπειδὴ γὰρ ἐν ταῖς (4) || 9 in lemmate τούτων om. || 10 ἐνταῦθα — οὐσίας (14) om. || 15 δευτέρᾳ] expl. ||

f. 24v Amm. **p. 40,8** inc. τοιοῦτόν τι συνάγει ὁ ἀριστοτέλης ὅτι ὅσα || 10 ante ὁ γὰρ add. ὁ γὰρ καθόλου ἄνθρωπος λέγεται κατὰ σωκράτους καὶ μεταδίδωσι καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ || 11 ὅσα δὲ — ἐνίοτε om. || 13 οὐδέποτε μεταδ. || εἴπωμεν || 15 ἰστέον — ἀεί] οὐκ ἀεὶ δέ || 17 σπουδαῖος] expl. ||

f. 25r Amm. **p. 40,23** inc. τουτέστιν αἱ μὲν καθόλου οὐσίαι κατὰ τῶν μερικῶν λέγονται, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐν ταῖς || 24 ἔχει || οὖν] δὲ || πρώτης om. || 25 διαιρ. τὰ πρ. || **p. 41,1** ἐν — ἔχει] τὰ συμβεβηκότα || 2 κατ. τὰ καθόλου || ἢ κατὰ — ῥηθῆναι (5) om. || 5 λέγει || 6 post πολλῶν add. οἷον τὰ νοητά || post πολλοῖς add. οἷον τὰ αἰσθητά (expl.) ||

f. 25r Amm. **p. 41,19** inc. σύγκρισιν ποιεῖται || 20 καὶ ἀπὸ — γένος] καί φησι μᾶλλον εἶναι οὐσίαν τὸ εἶδος τοῦ γένους καὶ δείκνυσι δύο ἀπὸ δύο ἐπιχ. || 22 οὐσίαν om. || 23 ἤγουν μερικῆς om. || post οὐσίας add. τουτέστι τοῖς ἀτόμοις || ἑτέρου — ἀναλογίας ante ἐγγύτερον (22) colloc. || ὡς γὰρ — τί ἐστι (25) om. || 26 κἂν] ἐὰν || **p. 42,2** post εἰπόντες pergit καὶ λογικὸν καὶ ἄλογον εἰσφέρομεν, διὰ δὲ τοῦ ἄνθρωπος τὴν φύσιν τοῦ σωκράτους ἀποδιώσομεν· ἰδοὺ γὰρ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸ ἄνθρωπον εἶναι ἢ ζῶον· τὸ γὰρ ζῶον κατὰ πολλῶν καὶ ἄλλων εἰδῶν λέγεται. ||

fol. 25r Amm. **p. 42,10** inc. τοῦτο φησὶν ὅτι αἱ πρῶται διὰ τοῦτο πρῶται λέγονται διὰ τὸ καὶ (11) || 12. 13 ὡς γὰρ] καὶ ὡς || 14 τὰ εἴδη τοῖς γένεσι] αὐτοῖς || 17 τοῦτ᾽ — εἶδος om. || ἤγουν τὸ γένος] τουτέστιν ὑπόκειται μὲν τὸ εἶδος κατηγορεῖται δὲ τὸ γένος || 18 τὰ δὲ — ἀντιστρέφει om. || οὐκέτι γὰρ δυν.] οὐ δυνάμεθα δὲ || 19 ὡς — ζῶον om. || 20 οὐσίᾳ] expl. ||

f. 25v Amm. **p. 42,22** inc. τὸ ὅσα μή ἐστι γένη φησὶν ἀσφαλῶς, ἵνα μὴ λάβῃ ζῶον. καὶ ἄνθρωπός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ γένος. δεῖ τοίνυν (ex Elia superscripta sunt ἢ ἵνα μὴ ὑπάλληλά τις λάβῃ· ἐὰν γὰρ ὑπάλληλα τις λάβῃ, οὐκέτι εἶδος εἴδει συγκρίνει ἀλλὰ εἶδος γένει) || **p. 43,1** τοῦτ᾽ — ὑπάλληλα om. || μόνως || 2 post ἵππον pergit φησὶ δὲ ὅτι ὅπερ ἐστὶν εἶδος πρὸς εἶδος, τοῦτο καὶ ἄτομον πρὸς ἄτομον. καὶ φησιν ὅτι οὐδὲν (7) || 11 ὁ et τὸν om. || τοῦτον] οὕτω || 12 ξάνθον expl. ||

f. 25ᵛ Amm. **p. 43,** 16 inc. νῦν τὴν αἰτίαν || τὰ μὲν εἴδη καὶ τὰ γένη || 17 οὐκέτι δὲ καὶ τὰ συμβεβηκότα τρίτας ἐκάλεσεν || 18 παραδόσεως || post ὁρισμοῦ pergit τὴν δὲ δευτέραν ἐξ ἀναλογίας. καί φησι τὴν πρώτην οὕτως· ἐρωτηθέντες (19) || 20 ἢ τρέχει om. || 24 τοῦτο om. || δεύτερον] inc. f. 26ʳ || **p. 44,** 1 δεύτεραι — γένη om. || 3 εἰκότως] expl. ||

f. 26ᵛ Amm. **p. 45,**7 inc. τὸ ἀποδεδομένον || 10 δοκεῖ τῷ ἀρ. || 12 γίνεσθαι || 14 οὐσία ἐστίν || 15 αἱ διαφοραὶ || 19 τούτων πάλιν || ὥσπερ — ἀνθρώπου om. || 21 ὁ ἀριστοτέλης om. || **p. 46,** 1 λέγω δὴ] ἤγουν | 2 παρέβαλεν || 4 ἁπλᾶ || εἰσιν] expl. ||

f. 26ᵛ Amm. **p. 46,**22 inc. ἠπόρησέ τις· ἐπειδὴ τὰ μέρη || 23 ἐν γὰρ — σκέλη evan. || 24 ὁμοίως om. || ὡς — θερμότης] ὡς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἰ τύχοι λευκότης || 26 οὖν] δὲ || λέγει — μέρος] φησὶν ὅτι τὸ συμβεβηκὸς ἔν τινι μέν ἐστιν ἀλλ᾽ οὐχ ὡς μέρος || 28 καὶ αὗται — οὐδαμῶς (p. 47,1) om. || **p. 47,**2 ἰστέον δὲ ὅτι om. || αἰσθητῶν δὲ || μερῶν τῆς οὐσίας om. || 3 ἢ τοιούτων om. || 4 λογικῶν καὶ θνητῶν || ἐστιν om. || 5 τῶν νοητ. οὖν || μερῶν om. || ὁ λόγος αὐτῷ || οὕτω — εἶναι (7) om. || 7 ἐπειδὴ γὰρ || 8 τοῦτο om. || εἰρηκέναι αὐτὸν || 9 αἵτινες — οὐσίαι om. || 10 τὰ μέρη — λεγόμενον (15) om. || 15 τὰ συμβ. γὰρ || ἐστιν] ἀλλ᾽ || 16 ἀλλ᾽ — ἐκεῖνα] πῶς γάρ εἰσιν ἐκεῖνα εἴρηται || 17 ὅλῳ] expl.

Lᵃ Laurentianus 71,35 [Bandini III 23] chartaceus saeculo XV duabus manibus exaratus f. 135ᵛ—179ʳ Ammonii librum exhibet anteposito titulo Προλεγόμενα τῶν ι´ κατηγοριῶν ἀμμωνίου φιλοσόφου incipientem ἐπειδὴ τῆς ἀριστοτέλους ἐντός et usque ad finem perductum. f. 179ᵛ nullo titulo legitur καιρός ἐστι λοιπὸν καὶ περὶ τῶν λεγομένων ι´ κατηγοριῶν εἰπεῖν αἵτινες δέκα εἰσὶ φωναί. haec Categoriarum adumbratio desinit f. 183ᵛ διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα παῦσαι τὸν λόγον ἔκρινα. sequitur f. 183ᵛ Περὶ τοῦ περὶ ἑρμηνείας. Μετὰ γοῦν τὰς τοιαύτας δέκα κατηγορίας τὸ λεγόμενον περὶ ἑρμηνείας τέτακται. sed codice mutilato iam f. 184ᵛ haec expositio interrumpitur in verbis οὐδ᾽ ἐν ταῖς μαθηματικαῖς ἐπιστήμαις ταῖς τοιαύταις χρ. . . . haec ad Bandinium recte intellegendum pertinent.

Lᵇ Laurentianus 72,22 [Bandini III 38] chartaceus saeculo XIV exaratus f. 94ʳ—174ᵛ titulo omisso Ammonii librum praebet incipientem ἐπειδὴ τῆς ἀριστοτέλους ἐντός, desinentem ἵνα ᾖ μὲν τὸ τετράγωνον τοῦτο.

Lᶜ Laurentianus 72,16 [Bandini III 35] chartaceus saeculo XIV exaratus f. 1ʳ—64ʳ Ammonii librum continet, qui post titulum Τὰ προλεγόμενα τῶν δέκα κατηγοριῶν ἀριστοτέλους ἀπὸ φωνῆς ἀμμωνίου τοῦ ἑρμείου incipit Ἐπειδὴ τῆς ἀριστοτέλους ἐντὸς γενέσθαι φιλοσοφίας, desinit ἵνα ᾖ μὲν τὸ τετράγωνον τοῦτο. post Ammonii commentarium legitur reliqua pars Aristotelis Categoriarum (p. 15ᵇ17—33), cui addita sunt περὶ τοῦ ἀποφαντικοῦ λόγου κατηγορικῶς ἁπλῶς καὶ περὶ τῆς θέσεως τῶν κατὰ τὴν δευτέραν σύνθεσιν ἁπλῶν φωνῶν τῆς κατὰ τὸ κατηγορικὸν εἶδος τοῦ ἀποφαντικοῦ λόγου γινομένης. τῷ συντελεστῇ τῶν ὅλων θεῷ χάρις.

Hos codices ex exemplis, quae nobis tradidit J. Tschiedel, facile intellegitur ex uno eodemque derivatos esse exemplari, quod proxime afuisse ab eo, unde F originem cepit, putandum est, nisi quod Ioannis Damasceni expositiones in codice F inter Ammonii capita insertae in his codicibus desiderantur.

p. 15, 12 ὁ om. L[ac] || 13 τῶν om. L[b] || 14 ὂν || 15 συγκείμενον || ἑκάστης τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἰδιότητος || 17 καὶ ταῦτα L[a] || ταῦτα om. L[c] || ἀμφότερον L[ac] || 23 σὺν] καὶ L[c] || 24 καὶ κατ. L[b] || 25 ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐσία λέγεται (καὶ add. L[c]) αἰσθητικὴ καὶ ζῶον || 27 ἄνθρωπον αὐτὸν L[c] || εἴποι L[c] || **p. 16,** 1 ὥσπερ γὰρ L[b] || οὗτοι μὲν γὰρ κοινὸν L[b] || 2 οὐ om. L[a] || 4 ὁ λοχρός om. L[a] || 5 ὀνομάζονται L[bc] || 6 τὸ om. L[b] || 7 μόνων || 8 τῶν τε ὁμων. L[c] || 9 ἐπείπερ] ἐπειδὴ L[b] || 10 καὶ (post δηλοῦται) om. L[bc] || 11 μὲν om. L[ac] || 12 μὲν κατὰ || 13 διαφέρεσθαι L[ac] || 15 μὲν om. L[ac] || διαφέρουσι L[ac] || 17 ἐπετ. ὁ φιλ. L[c] || τῶν γὰρ — ἐπιστήμη ante τοῦτο (16) colloc., sed L[a] in mrg. || 21 ἔστι] ἔτι || 22 τὸ om. L[a] || 23 μόνον om. || 24 ἐστιν] τὰ L[c] || 25 ἤλλωτρ. L[c] || 29 θεωρεῖται L[a] || **p. 17,** 1 καρπὸν || περὶ τὸ αὐτό θεωρ.· οὕτω ||

p. 105, 9 νῦν πάλιν || ἐμνημ. γὰρ καὶ ταύτης || 11 εἰ] ἡ L[a] || 13 γίνεται om. L[c] || 14 καὶ om. || 15 ἐπ᾽ αὐτῷ] περὶ αὐτὸ || 16 περὶ αὐτὸ] ἐπ᾽ αὐτῷ || καλεῖται] ἀλλοίωσις || 21 καὶ εἰ γὰρ || 22 κατεσκεύασεν || 23 ἡ (prius) om. || τὸ om. L[ab] || 25 παρατεθέντος L[c] || **p. 106,** 1 τὸ ᾱ γ̄ — παρήκαμεν] ἵνα ᾖ τὸ τετράγωνον τοῦτο (quod figuris illustratur).

Laurentianus 72,14 [Bandini III,33] membranaceus palimpsestus est, sed prior scriptura adeo evanuit, ut quae fuerit extricari iam non possit. Ammonii liber saeculo XIV scriptus f. 1[r]—53[v] continetur et titulo praemisso Προλεγόμενα τῶν ι′ κατηγοριῶν (superscr. τῆς φιλοσοφίας) ἀπὸ φωνῆς ἀμμωνίου τοῦ ἑρμείου incipit Ἐπειδὴ τῆς ἀριστοτελικῆς ἐντὸς ἐθέλομεν γενέσθαι. prolegomena desinunt f. 3[v] in verba προλέγεσθαι πάσης ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας (p. 15,2 not.), reliqua pars folii 3[v] et folium 4 aliena exhibent, quibus commentarii principium exturbatum esse videtur, nam f. 5[r] incipit a verbis τοῦτο ἀντιστρέφει· καὶ γὰρ (p. 27, 14). ex specimine, quod J. Tschiedel extremi libri dedit, perspicitur librarium sub finem Ammonio neglecto satis habuisse Aristotelis verba transscribere; quare de fide codicis non habeo quod apponam. L[d]

Monacensis 222 [vide praefationem Isagoges p. X] f. 33[r]—35[v] Ammonii in Categorias prolegomena, f. 36[r]—40[v], f. 25[r]—32[v] [1], f. 41[r]—48[r] Categorias Ammonii commentario instructas continet. admixta sunt Ammonii commentario scholia ex Photio derivata eiusque nomine signata, nempe f. 38[v]—39[r] Φωτίου σύνοψις τῶν δέκα κατηγοριῶν f. 39[r]—39[v] Φωτίου περὶ οὐσίας, f. 27[r] Φωτίου περὶ ποσοῦ, f. 29[r] Φωτίου περὶ τῶν πρός τι, f. 32[v] Φωτίου περὶ ποιότητος, f. 43[v] Φωτίου περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν. Ammonii liber multis stemmatis est illustratus. de ceteris vide p. VIII. prolegomena et priorem commentarii partem contulerunt aut descripserunt A. Foerstemann et E. Trampe Berolinenses, reliquam partem descripsit E. Richter Berolinensis, totum denique librum iterum contulit G. Schmitthenner. M

Marcianus 12 cl. IV [vide praefationem Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XI] f. 65[r]—125[v] hunc Ammonii librum continet, qui anteposito titulo Προλεγόμενα τῶν ι′ κατηγοριῶν ἀμμωνίου τοῦ φιλοσόφου incipit [Ἐ]πειδὴ τῆς M[a]

---

[1] haec folia vitio bibliopegae falso loco insuta sunt.

ἀριστοτέλους ἐντὸς ἐθέλομεν γενέσθαι φιλοσοφίας. specimine ab J. Tschiedelio dato idem iudicium de hoc libro faciendum est ac de Ammonii in Isagogen commentario. codicem ex F derivatum esse. minutas eius discrepantias tradere supersedeo.

O VATICANUS 310 [vide praefationem Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XXV] f. 29ᵛ — 62ʳ hunc librum exhibet sub titulo προλεγόμενα τῶν κατηγοριῶν ἀμμωνίου φιλοσόφου. φύλλα γς'. prolegomena incipiunt Ἐπειδὴ τῆς ἀριστοτέλους ἐντὸς θέλομεν γενέσθαι φιλοσοφίας. commentarii (f. 33ʳ) specimen dedit J. Tschiedel, unde apparet codicem neglegenter transscriptum prope accedere ad codicem M, sed ex alio fluxisse exemplari.

p. 15, 4 αἱ ψυχαὶ εἰ μὲν || 5 αὗται ἑκάστη || 6 πρὸς] εἰς || 9 διακονούσαις m¹ || τὴν φωνὴν || 12 ὁ om. || 14 ὂν || 15 συγκείμενον || ὑπὸ τοῦ λόγου ζῶον λογικὸν θνητὸν τοῦ λόγου τούτου ἑκάστης τοῦ ἀνθρώπου ἰδιότητος ἐπεξιόντος (οἷον — θνητόν om.) || 18 δὴ] δὲ || 23 συνώνυμον || 25 ἐστὶν om. || 26 ἑτερώνυμον || 27 οὐ] αὐτὸν || οὐκ ἂν εἴποις || **p. 16,** 1 ἓν μὲν ὄνομα ἔχουσι κοινὸν || 2 τόν τε γὰρ || 3 τὸν δὲ — λοκρός om. || 6 μάχαιρα φάσγανον σπάθη || 7 τοίνυν τεσσάρων || 8 τῶν τε ὁμων. || 9 ἐπείπερ] πρῶτον μὲν ὅτι || μόνον om. || 10 καὶ ὅτι] ἔπειτα || 12 μὲν κατὰ || διαφέροντα || 13 διαφέρεσθαι || 14 ἔφαμεν ἀλλήλοις || ἀντίκειται om. || καὶ γὰρ] εἴ γε || 16 ἀντικ. αὐτοῖς || 17 τῶν γὰρ — ἐπιστήμη om. || 18 δεῖ τῷ — λόγῳ] δὴ (superscr. ἐκ) τοῦ — λόγου || 19 ἀλλὰ καὶ τῶν δύο τούτων τὰ ὁμώνυμα τῶν συνωνύμων προέταξε, οὐχ ὥς τινες λέγουσιν ἐπειδὴ καὶ τὸ (ὂν om.) ὁμωνύμως κατηγορεῖται τῶν δέκα || 23 τὴν om. || 26 τὸ αὐτὸ om. || **p. 17,** 1 περὶ τὸ αὐτὸ θεωρ.· οὕτω || 3 λέγεται σπέρμα. ||

p. **105,** 9 νῦν πάλιν || ἐπειδὴ — ἐμνημ.] ἐμνημ. γὰρ καὶ ταύτης || 14 ἐστιν — ἐν αὐτῷ om. || 15 ἐπ' αὐτῷ] περὶ αὐτὸ || 16 περὶ αὐτὸ] ἐπ' αὐτῷ || καλεῖται om. || 21 καὶ εἰ || 23 ἡ (prius) om. || 26 ἡ om. || περιφέρειαν || **p. 106,** 1 τὸ ᾱ γ̄ — παρήκαμεν (7)] ἵνα ᾖ τετράγωνον τοῦτο, γνώμων δὲ τοῦτο (figura deest).

Praeterea ex tribus Parisinis codicibus titulos et exordia I. L. Heiberg Hauniensis nobis suppeditavit:

Pᵃ PARISINUS 1843 [vide praefationem Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XXVII] f. 21ʳ anteposito titulo προλεγόμενα τῶν κατηγοριῶν ἀμμωνίου φιλοσόφου incipit ἐπειδὴ τῆς Ἀριστοτέλους ἐντὸς ἐθέλομεν γενέσθαι φιλοσοφίας. prolegomena desinunt f. 26ʳ δέκα ἐστὶ τὰ ὀφείλοντα προλέγεσθαι πάσης Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας (v. p. 15,2 notam).

Pᵇ PARISINUS 1974 [H. Omont II 173] chartaceus saeculo XV scriptus f. 37ᵛ habet titulum προλεγόμενα τῶν κατηγοριῶν ἀμμωνίου φιλοσόφου. prolegomena recte incipiunt ἐπειδὴ τῆς ἀριστοτέλους ἐντὸς ἐθέλομεν γενέσθαι φιλοσοφίας, sed commentarii exordium (f. 44ʳ) εἰκότως προέταξε τὰ ὁμώνυμα ὡς ἁπλούστερα et ab Ammonio et a Philopono abhorret.

Pᶜ PARISINUS 2138 [H. Omont II 199] bombycinus saeculo XIV scriptus f. 126ʳ titulum exhibet Ἀμμωνίου φιλοσόφου ἐξήγησις τῶν δέκα κατηγωριῶν, sed incipit καθάπερ ἀρχόμενοι τῶν εἰσαγωγῶν ἐλέγομεν τὰ πρὸς πᾶσαν φιλοσοφίαν συντείνοντα, ἔπειτα ἀφοριζόμεθα τὸν σκοπὸν τοῦ προκειμένου βιβλίου. hoc est exordium Philoponi libri.

Marcianus 201 [vide praefationem Ammonii in Porph. Isag. comm. p. XXXI] f. 10r — 26r Aristotelis Categorias scholiis ornatas exhibet, quorum quae saeculo X vel XI in marginibus adiecta sunt, alia ex Ammonii libro alia ex Eliae commentario deprompta sunt, aliorum denique origo cognosci iam non potest. auctoris nomen nusquam apparet. Ammonii scholia ab J. Tschiedelio descripta eam memoriam produnt, quae codice M propagata est, quam ob rem ad librum emendandum opinione minus valent. lectiones ab eo quem constituimus verborum contextu discrepantes hic subiciam. Q

f. 10r Amm. **p. 24,14** inc. τὰ κατὰ συμπλοκὴν προέταξε τῶν ἄνευ συμπλοκῆς, ἐπειδὴ τὰ ἄνευ || 16 διαιρεῖ — νικᾷ (18) om. || 18 ἅμα (utrobique) om. || 19 ἵνα — συναναγινώσκων] ἄνθρωπος βοῦς, τρέχει νικᾷ ||

f. 10r Amm. **p. 24,22** inc. ἀκόλουθον ἦν εἰπεῖν περὶ τῶν κατηγοριῶν, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ πρὸ || 24 ποιήσ. ὁλοσχ. colloc. || 25 οἷον — δέκα om. || 26 οὐσία — ἐστιν] καὶ ἔστιν οὐσία τῆς δεκάδος ἡ τετράς || 27 ἀπὸ] ὑπὸ || 28 διχῇ om. || τετραχῶς || **p. 25,2** τελειώτατον || 4 ποιεῖ || 7 καθὼς — ἐμάθομεν om. || 8 φημὶ δὴ om. || 10 καθόλου καὶ συμβ. || 11 ἤ τις ἐπιστήμη om. || καὶ καθόλου λευκὸν || 12 ἔστι — τόδε] . . (?) διὰ παραδείγματος, sequitur figura codicis M || 13 ἀλλ᾽ — ἐκέχρητο] οὐκ ἐχρήσατο δὲ ταύταις ταῖς φωναῖς || 14 τὴν om. || 15 ὡς εἴρηται om. || διὰ om. || αὐτὸν om. || 19 εἰς τὸ om. || 20 τὴν δὲ οὐσίαν — ζητῆσαι om. || τίνος δὲ || **p. 26,1** ἐροῦμεν om. || πρῶτον μὲν ὅτι || 2 αἱ (alt.) om. || 3 ὑποκείμεναι || ὥστ᾽ — ὑποκείμενον om. || δὲ om. || 5 τῷ ὄντι om. || τὰ πάντα || 6 ὡς — χρώματα (9) om. || 9 οὖν] δὲ || 10 ἢ om. || 18 συμβ. ante λέγω colloc. || δὴ] δὲ || 19 τῆς μερικῆς — φησι (21) om. || 21 τῶν ὄντων] inc. f. 10v || 22 τινὸς om. || ἐν — ἐστι om. || 23 καὶ ῥητέον ὅτι om. || 23. 24 τῷ] τὸ || 28. 29 ποιεῖται τὴν ἀρχὴν || 30 ἐπεὶ — οὐσίᾳ (27,2) om. || **p. 27,2** τοῦτο om. || παραλ. οὖν τὸ || 3 καὶ κατὰ || post λεγ. add. ἑνδεκαχῶς γὰρ λέγεται || 6 ἵνα — ὑπάρχον om. || 9 ἰστέον — οὐσίᾳ (29,17) om. || **p. 29,19** φαμὲν οὖν] καί φαμεν || 24 ante σαφηνίσας add. τὰ δὲ καθ᾽ ὑποκειμένου τε λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί || δὲ om. || παραδίδ. — παράδ.] νῦν τρέπεται ἐπὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παραδοῦναι || 25 καί φησι — ἐστί] τὰ δὲ οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν || 26 δὲ om. || παραδ. — συμβ. (p. 30,1)] τῶν συμβεβηκότων μερικῶν τὰ παραδείγματα καὶ τῶν καθόλου || **p. 30,2** λέγων — λέγεται om. || 3 παρεισφ. — βούλ. (5)] Ἁπλῶς δὲ τὰ ἄτομα. τοῦτο τὸ θεώρημα ἐν μέσῳ παρεισφέρει ὁ φιλόσοφος βουλόμενος || 7 ἔτι — αὐθυποστάτων om. || 8 γὰρ om. || 9 καθ. σημαίνοντι || 10 γὰρ] δὲ || τὰ ἄτομα πάντα τουτέστι καὶ τὰ οὐσιώδη ἄτομα τὰ αὐθυπόστατα καὶ τὰ συμβεβηκότα μὴ λέγεσθαι καθόλου κατά τινος ὑποκειμένου || καὶ ἓν ἀριθμῷ om. || ὁσαχῶς — Πορφυρίου] ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄτομον πολλαχῶς λέγεται· λέγεται γὰρ τὸ φύσει ἀδιαίρετον ὡς ἡ μονὰς κα τὸ σημεῖον, λέγεται καὶ τὸ δυσδιαίρετον ὅμως δὲ διαιρούμενον ὡς ἀδάμας, λέγεται καὶ τὸ μὴ δυνάμενον διαιρεθῆναι εἰς εἴδη ὡς σωκράτης καὶ πλάτων, λέγεται καὶ τὸ πεφυκὸς διαιρεῖσθαι ὡς ἀγρός, λέγεται (?) καὶ τὸ ἓν ἄτομον, ὅπερ αὐτὸς σαφηνείας ἕνεκεν λέγων φησὶ τὸ ἕν. || 11 περὶ — αὐτό] τὸ δὲ ἓν πολλαχῶς λέγεται || 12 ἢ] εἰ || 13 ἕνα] ἓν || 14 ἄνθρωποι (prius) || 15 τῷ γένει ἓν om. || 16 λέγεται — φησὶ τὸ ἕν om. || 18 λέγονται || 19 τὸ (alt.) om. || 21 καθώς — αὐτός om. || 23 εἰσιν || 24 lemma om. || 25 τὸ — ἐστίν] νῦν περὶ τῆς καθόλου οὐσίας διαλέγεται καὶ παράδειγμα ταύτης παραδίδωσιν. φησίν οὖν || **p. 31,2** καθηγορηθήσεται expl. ||

f. 11r Amm. **p. 35,12** inc. πρώτην ἔχει τάξιν || διὰ τοῦτο καὶ || τῶν ἄλλων εἰκ. προετάγη || 13 συνεισφ. μὲν γὰρ (αὕτη om.) || 14 αὐτάς (utrobique) om. || συναναιρεῖ || 15 συναναιρεῖται || καὶ ὅτι || αὕτη μὲν || αἱ δὲ λοιπαὶ κατ. ἐν αὐτῇ τὸ εἶναι || 16 οὐκ om. || 17 μὴ οὔσης] ἀνῃρημένης || τὰς ἄ. ὑποστ. οὐ δυν. || 18 δὲ om. || 19 δὲ (alt.) om. || μὲν (alt.) om. || 21 τὸ εἶδος] τὰ εἴδη τὰ ἐν ὕλῃ || 22 ἀεὶ om. || τὰ δὲ || 23 ἐστιν || ἐκείνων ὧν || 24 οὕτω — ὁμοίως (27)] ὡς δρυοτομικὴ ναυπηγικῆς || 28 θεολόγου || **p. 36,1** φυσιολόγου || 2 καὶ σχετικῆς om. ||

post σημαίνεται add. αὕτη γὰρ καὶ πρὸς τὴν διαλεκτικὴν παραλαμβάνεται. ἡ δὲ διαλεκτικὴ οὐ τὰς φύσεις ζητεῖ ἀλλὰ τὰς σχέσεις τῶν οὐσιῶν. expl. scholion.

T Vaticanus 247 [vide praefationem Ammonii in Isag. comm. p. XVII] inde a f. 39r titulo omisso Ammonii in Categorias prolegomena (inc. Ἐπειδὴ τῆς ἀριστοτέλους ἐντὸς ἐθέλομεν γενέσθαι), f. 41v—114v anteposito titulo σχόλια εἰς τὰς κατηγορίας ἀμμωνίου φιλοσόφου Ammonii commentarium exhibet, cuius quod J. Tschiedel dedit specimen nos docet codicem cognatum esse codici O, sed diligentius ex exemplari transscriptum.

p. 15,4 αἱ ψυχαὶ εἰ μὲν || 5 post ἐγίνωσκον add. αὗται || 8 ἔχουσι || 12 ὁ om. || 13 σύγκειται ἐκ πλειόνων μερῶν οἰκείων, ἤγουν ἐκ γένους || διαφορῶν αὐτοῦ || 14 ὂν || 15 ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ λέγοντος ζῶον λογικὸν θνητὸν τοῦ λόγου τούτου ἑκάστην ἰδιότητα ἐπεξιόντος (οἷον — θνητόν om.) || 24 καὶ κατ. || 25 ὁ γὰρ ἄνθρ. οὐσία λέγεται (ἔμψυχος add. m2) αἰσθητικὴ καὶ ζῶον τοῦ τε ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἵππου ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ ἵππος (sed τοῦ τε ἀνθρ. — ὁ ἵππος del.) || 27 οὐ] αὐτὸν || οὐκ ἂν εἴποις || **p. 16,**1 λέγονται || 1. 2 ἓν μὲν ὄνομα κοινὸν ἔχουσι || 2 τοῦ τελ. || 4 δὲ ἄλλου — λοκρός om., sed in mrg. suppl. δὲ ἕτερον ὁ λοκρὸς ὁ οἰλέως καὶ ὅσα τοιαῦτα || 6 μάχαιρα φάσγανον σπάθη || 7 τοίνυν τεσσάρων || μόνων || 8 τῶν τε ὁμων. || 9 ἐπείπερ] πρῶτον μὲν ὅτι || μόνα || 10 καὶ ὅτι] ἔπειτα || 12 μὲν κατὰ || κοινωνοῦσι || 13 τὸ ὄνομα μὲν || διαφέρεσθαι || 14 ἀντίκειται om. || καὶ γὰρ] εἴ γε || 15 διαφέρουσιν || 16 ἀντικ. αὐτοῖς || 17 τῶν γὰρ — ἐπιστήμη om. || 18 δεῖ τῷ — λόγῳ] διὰ τοῦ — λόγου || 19 ἀλλὰ καὶ τούτων τῶν δύο τὰ ὁμώνυμα τῶν συνωνύμων προέταξεν οὐχ ὥς τινες λέγουσιν ἐπειδὴ τὸ ὂν ὁμωνύμως κατηγορεῖται || 27 ante τούτοις superscr. καὶ || **p. 17,**1 περὶ τὸ αὐτὸ θεωρ. (τὸν σῖτον in mrg.).

p. 105,9 νῦν πάλιν || ἐπειδὴ — ἐμνημ.] ἐμνημ. γὰρ καὶ ταύτης || 13 γίνεται] ἔσται || 14 ἐπ' αὐτὸ || 15 ἐπ' αὐτῷ] περὶ αὐτὸ || 16 περὶ αὐτὸ] ἐπ' αὐτὸ || καλεῖται om. || **p. 106,**1 τὸ ᾱ ῑ — παραπληρωμάτων] ἵνα ἡ τετράγωνον τοῦτο, γνώμων δὲ τούτου (sequuntur tres figurae).

AMMONIUS
IN ARISTOTELIS CATEGORIAS
COMMENTARIUS

SIGLA

F = Laurentianus 71,3
M = Monacensis 222
b = Brandisii scholia

Brandisii
ed. p. 34a

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΑΠΟ ΦΩΝΗΣ ΑΜΜΩΝΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ.

Ἐπειδὴ τῆς Ἀριστοτέλους ἐντὸς ἐθέλομεν γενέσθαι φιλοσοφίας, φέρε 21
τινὰ δέκα τὸν ἀριθμὸν εἰς ταύτην ἡμῖν συμβαλλόμενα ζητήσωμεν, πρῶτον
πόθεν τὰ ὀνόματα τῶν φιλοσόφων αἱρέσεων, δεύτερον τίς ἡ διαίρεσις τῶν
Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων, τρίτον πόθεν ἀρκτέον τῶν Ἀριστοτελικῶν 25
συγγραμμάτων, τέταρτον τί τὸ ἀναφαινόμενον ἡμῖν χρήσιμον ἐκ τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσο|φίας, πέμπτον τίνα τὰ ἄγοντα ἐπὶ ταύτην, ἕκτον πῶς δεῖ 34b
παρασκευάσασθαι τὸν ἀκροασόμενον φιλοσόφων λόγων. ἕβδομον τί τὸ εἶδος 22
τῆς ἀπαγγελίας, ὄγδοον διὰ τί φαίνεται ὁ φιλόσοφος ἀσάφειαν ἐπιτηδεύσας,
ἔννατον ποῖα δεῖ καὶ πόσα προλαμβάνεσθαι ἑκάστου τῶν Ἀριστοτελικῶν 25
συγγραμμάτων, δέκατον ποῖον δεῖ εἶναι τὸν ἐξηγούμενον αὐτά.

Ὀνομάζονται μὲν οὖν αἱ τῶν φιλοσόφων αἱρέσεις ἀπό τινων ἑπτά· ἢ
γὰρ ἀπὸ τῶν αἱρεσιαρχῶν, ὥσπερ οἱ Πυθαγόρειοι λέγονται καί τινες Ἐπικού- 30
ρειοί τε καὶ Δημοκρίτειοι Πυθαγόρου καὶ Δημοκρίτου καὶ Ἐπικούρου τὴν ἀρχὴν
τῶν αἱρέσεων ἑκάστης συστησαμένων, ἢ ἀπὸ τῆς πα|τρίδος τῶν προκαταρ- 35a
ξαμένων, ὥσπερ ἡ Κυρηναϊκὴ φιλοσοφία λέγεται, ἢ ἀπὸ τοῦ τόπου ἔνθα ἐπαίδευον, ὥσπερ οἱ Στωϊκοί, ἐπειδὴ ἐν τῇ στοᾷ ἐπαίδευον τῇ ποικίλῃ,

1 In titulo om. ἀπὸ φωνῆς F: Φιλοπόνου εἰς τὰς κατηγορίας b 3 θέλομεν M φιλ. γενέσθαι colloc. M 4 δέκα — ζητήσωμεν] ἡμῖν συμβαλλόμενα εἰς ταύτην ζητήσωμεν· ἔστι δὲ ταῦτα δέκα τὸν ἀριθμόν Mb 8 ὅπως M 9 παρασκευάσαι M ἀκροασάμενον F 10 τῆς Ἀριστοτελικῆς ἀπαγγ. b 11 ἔνατον (alterum ν eras.) M ἑκάστου om. M ἀριστοτελικῶν] ἀριστοτέλους M 12 ὁποῖον M post αὐτὰ add. ἐπειδὴ τοίνυν ἀπηριθμησάμεθα (ἀπηριθμήσαμεν b) ταῦτα, φέρε ζητοῦντες ἕκαστον ὡς οἷόν τε ἡμῖν ἐστι σαφηνίσωμεν Mb 13 πρῶτον μὲν οὖν ὀν. b 14 πέντε αἱρ. F ὥσπερ] ὡς M 15 Δημοκρίτειοί τε καὶ Ἐπικ. colloc. Olymp. (recte) πυθαγόρου τε (τε om. b) καὶ ἐπικούρου καὶ δημοκρίτου Mb 16 ἑκάστην Fb δεύτερον ἢ F 16. 17 προκαταρξαμένων F Olymp.: καταρξάντων M: καταρξαμένων b 17 τρίτον ἢ F 18 ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ ἐπαίδευον M

καὶ οἱ Λύκειοι καὶ οἱ Ἀκαδημαϊκοί, οἵτινες ἀπὸ τοῦ τόπου τὴν προσηγορίαν ἔλαβον, ἢ ἀπὸ τοῦ εἴδους τῆς ζωῆς, ὥσπερ οἱ Κυνικοὶ φιλόσοφοι, οἵτινες διὰ τὸ παρρησιαστικόν τε καὶ ἐλεγκτικὸν κύνες ὠνομάζοντο· ὥσπερ γὰρ ὁ κύων ἔχει τὸ διακριτικὸν τῶν οἰκείων ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, οὕτω καὶ οὗτοι ἐποίουν καὶ τοὺς μὲν ἀξίους φιλοσοφίας ἐδέχοντο τοὺς δὲ ἀναξίους καὶ μὴ δυναμένους ἐντὸς γενέσθαι φιλοσόφων λόγων ἐδίωκον, καὶ τούτου ἕνεκεν Κυνικοὶ ὠνομάζοντο, ὅθεν καὶ ὁ Πλάτων ἔφη· ‘ἔχει δέ τι καὶ ὁ κύων φιλόσοφον’. λέγονται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς ἐν τῷ φιλοσοφεῖν διακρίσεως, ὥσπερ οἱ Ἐφεκτικοὶ φιλόσοφοι, οἳ τοῦ τῶν φιλοσόφων οὐδ᾽ ὅλως ὀνόματος ἠξιώθησαν ὡς περὶ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως ζητήσαντες, οὐ μὴν κατωρθωκότες· ἔλεγον γὰρ οὗτοι παντελῶς ἀκαταληψίαν εἶναι καὶ μηδένα μηδὲν γινώσκειν. οὓς ἐλέγχει μὲν καὶ δι᾽ ἄλλων ἰσχυρῶν τε καὶ ἀποδεικτικῶν ὁ Πλάτων. κέχρηται δὲ καὶ τῷ τοιούτῳ τινὶ ἐλέγχῳ ἐκ τοῦ αὐτῶν δόγματος ὁρμώμενος· φησὶ γὰρ ὅτι ‘ὑμεῖς ἐγνωκότες ἀποφαίνεσθε παντελῆ εἶναι ἀκαταληψίαν ἢ οὐκ ἐγνωκότες; εἰ μὲν οὐκ ἐγνωκότες, οὐ δήπου πιστεύσομεν ὑμῖν ἀπὸ γνάθων ἀποφαινομένοις· εἰ δὲ ἐγνωκότες, ἔστιν ἄρα κατάληψις.’ ἔλεγον γὰρ ἐκεῖνοι μὴ εἶναι κατάληψιν τῷ λόγῳ τούτῳ χρώμενοι· εἰ μέλλοι εἶναι κατάληψις, δεῖ τὸ γινῶσκον ἐφαρμόζειν τῷ γινωσκομένῳ· εἰ δὲ μέλλοι ἐφαρμόζειν, δεῖ τὸ γινωσκόμενον ἑστάναι τε καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχειν, ἢ εἰ κινοῖτο τὸ γινωσκόμενον, συγκινεῖσθαι τὸ γινῶσκον καὶ παρακολουθεῖν αὐτῷ. εἰ τοίνυν τὰ πράγματα οὐχ ἕστηκεν ἀλλ᾽ ἀεὶ κινεῖται καὶ κινουμένοις αὐτοῖς οὐ δύναται συγκινεῖσθαί τε καὶ συνακολουθεῖν ἡ ἡμετέρα ψυχή, ἀνάγκη ἀκαταληψίαν εἶναι. ὅτι μὲν οὖν κινεῖται τὰ πράγματα καὶ ἀεὶ ἐν ῥοῇ καὶ ἀπορροῇ ἐστι, τοῦτ᾽ ἔστιν ἐν ῥύσει καὶ μεταβολῇ, ὀρθῶς ἔφασκον, ὅθεν καί τινος τῶν ἀρχαίων εἰρηκότος ὅτι εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν

---

1 καὶ οἱ Λύκειοι — ἔλαβον (2) om. Philop. Olymp. Elias (recte) καὶ οἱ Λύκειοι — Ἀκαδ.] οἵ τε ἐν τῷ λυκείῳ λύκειοι καὶ οἱ κατὰ τὴν ἀκαδημίαν (ἀκαδδημίαν ubique M) ἐξηγούμενοι ἀκαδημαϊκοί (ἀκαδδημιακοί M) Mb οἵτινες om. Mb 2 τέταρτον ἢ F εἴδους τῆς ζωῆς] ἤθους F 3 κύνες ὠνομ. ante διὰ τὸ παρρ. colloc. Mb 5 οὗτοι] οἱ φιλόσοφοι M: οὗτοι οἱ φιλόσοφοι b ἀναξίους τῆς φιλοσοφίας Mb 6 γίνεσθαι b ante καὶ τούτου add. διὰ τὸ οὖν παρρησιαστικὸν καὶ τὸ διακρίνειν αὐτοὺς τούς τε δυναμένους καὶ τοὺς (τοὺς om. b) μὴ δυναμένους δέξασθαι φιλοσόφους (φιλοσοφίας b) λόγους Mb καὶ (alt.) om. Mb 7 ἕνεκα b ὁ om. M Πλάτων] cf. Reipubl. II 15 p. 375 E sq. ἔφησεν M 8 post φιλόσοφον add. οὕτω καὶ οἱ κυνικοὶ φιλόσοφοι ἀνυποστάλτως (ἀνυποστάτως M[1]) ἐλευθεριάζοντες ἔκρινόν τε καὶ διήλεγχον τά τε ὀρθὰ (ὀρθῶς b) καὶ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα Mb πέμπτον λέγεται Fb δὲ καὶ om. b τόπου F[1] 9 οἳ — ὅλως (10)] οἵτινες ἀναξίως καὶ τοῦ τῶν φιλοσόφων M οὐδ᾽ om. b 10 ὀνόματι F 11 μὴν] μή τι M παντελῆ M 12 καὶ (post μὲν) om. b 13 τῷ om. M καὶ ἐκ b 14 αὐτοῦ b φησὶ] cf. Cratyl. p. 439 E sq. ἡμεῖς F[1] 14. 15 παντ. ἀποφαίν. b 15 ἐγνωκότες (prius) om. b post μὲν add. γὰρ M: οὖν b 16 πιστεύσομεν b: πιστεύσωμεν F: πιστεύομεν M ἀποφαινομένων M ἄρα ἔστι colloc. Fb 17 γὰρ] δὲ Mb 18 ὅτι εἰ M 18. 19 μέλλει (priore loco) M, (utrobique) b 20 κινοίητο F τὸ γινωσκόμενον om. M καὶ τὸ γινῶσκον b 24 post ῥοῇ add. τε M τοῦτ᾽ ἔστιν om. M ἐν ῥύσει τέ ἐστι καὶ μετ. M 25 τινα — εἰρηκότα M τινος] cf. Heracliti fr. 41 Byw.

οὐκ ἔστι δὶς ἐμβῆναι κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, ἔφη πρὸς αὐτὸν ἕτερος τῷ ὄντι ὀξείᾳ τῇ διανοίᾳ, ὡς οὐδ' ἅπαξ· ἅμα γὰρ τῷ καθεῖναι τὸν πόδα ἐρρύη αὐτὸ τὸ ὕδωρ πρὶν εἰς αὐτὸ τὸ λοιπὸν ἐμβῆναι σῶμα. τοῦτο μὲν οὖν, ὡς εἶπον, ὀρθῶς ἔφησαν, ὅτι δὲ ἡ ψυχὴ ἡ ἡμετέρα οὐ δύναται τούτοις παρακολουθεῖν, τοῦτο ψεύδονται· ἀπέδειξε γὰρ ὁ Πλάτων ὅτι αἱ σπουδαῖαι τῶν ψυχῶν οὐ μόνον οὐ κατόπιν αὐτῶν ἔρχονται, ἀλλὰ καὶ τῷ τάχει τῆς κινήσεως αὐτὰ φθάνουσαι προαπαντῶσι καὶ οὕτως αὐτῶν ἀντιλαμβάνονται. ὀνομάζονται δὲ καὶ ἀπό τινος συμβεβηκότος, ὡς οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου· ἐπειδὴ γὰρ ὁ Πλάτων ἐξηγούμενος ἐβάδιζε θέλων τὸ ἑαυτοῦ σῶμα γυμνάζειν, ὡς ἂν μὴ ἀσθενέστερον γεγονὸς ἐμποδὼν γένοιτο ταῖς ψυχικαῖς | ἐνεργείαις, οἱ διαδεξάμενοι αὐτόν, ἤγουν ὁ Ξενοκράτης καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ὠνομάσθησαν οὕτως, οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, ὧν ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἐν Λυκείῳ ἐπαίδευεν, ὁ δὲ Ξενοκράτης ἐν Ἀκαδημίᾳ· ὕστερον δὲ τοῖς μὲν ὁ τόπος ἐξέλιπε καὶ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ διδασκάλου Περιπατητικοί, τοῖς δὲ ἡ ἐνέργεια καὶ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ τόπου Ἀκαδημαϊκοί. ἢ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς φιλοσοφίας, ὡς οἱ Ἡδονικοί· οὗτοι γὰρ ἔλεγον τέλος εἶναι τοῦ βίου τὴν ἡδονήν, οὐχ ἡδονὴν δὲ ταύτην ἣν ὑπολαμβάνουσιν οἱ πολλοί, λέγω δὴ τὴν παθητικήν, ἀλλὰ τὴν παντελῆ τῆς ψυχῆς ἀπάθειαν.

Ἐπειδὴ τοίνυν εἰρήκαμεν ποσαχῶς τε καὶ πόθεν αἱ τῶν φιλοσόφων αἱρέσεις ὠνομάσθησαν, φέρε δεύτερον καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων ποιησώμεθα. τούτων οὖν τὰ μέν ἐστι μερικὰ τὰ δὲ καθόλου τὰ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τῶν καθόλου καὶ τῶν μερικῶν. καὶ ἔστι μερικὰ μὲν ὅσα πρός τινας ἰδίᾳ γέγραφεν, ἢ ἐπιστολὰς ἢ ἕτερα τοιαῦτα, καθόλου δὲ ἐν οἷς περὶ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως ζητεῖ, ὡς ἔστι τὸ Περὶ τῆς ψυχῆς τὸ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τὸ Περὶ οὐρανοῦ, μεταξὺ δὲ ὁπόσα περὶ ἱστορίας γέγραφεν, ὡς αἱ γεγραμμέναι αὐτῷ Πολιτεῖαι ἀμφὶ τὰς πεντήκοντα καὶ διακοσίας οὖσαι, ἃς οὔτε πρός τινας ἰδίᾳ γέγραφεν, οὔτε καθόλου εἰσίν (ἡ γὰρ Ἀθηναίων πολιτεία ἢ τῶν δείνων, εἰ τύχοι,

1 κατὰ] καὶ πρὸς b ἕτερος ἔφησε πρὸς αὐτὸν M τοὺς πόδας M 3 αὐτὸ τὸ ὕδ.] αὐτῷ τὸ ὕδ. b 4 ἔφησεν M 5 ψεύδεται M ὁ θεῖος πλάτων M (cf. Reip. VI 27 p. 511 B) 6 οὐ (ante κατόπιν)] ὅτι F εἰσέρχονται Mb 7 αὐτὰ] αὐτῶν b τε καὶ M 8 ὀνομάζονται δὲ] ἕκτον ἢ ὀνομάζονται F: ἕκτον ὀνομάζεται b οἱ om. M 9 ὁ θεῖος πλάτων M ἐθέλων M 10 εὐσθενέστερον M: ἀθενέστ. b 11 ἤγουν — ἀριστοτέλης om. Mb 12 post περιπάτου add. διεδέξαντο δὲ ξενοκράτης τε καὶ ἀριστοτέλης M: διεδ. δὲ ὁ Ξεν. καὶ ὁ Ἀρ. b 12. 13 ὧν ὁ μὲν ἐν λ. ἐπαίδ. ὁ ἀριστοτέλης M: ὧν ἐν Λυκ. μὲν ἐπαίδευσεν Ἀρ. b 15 ἀκαδδημιακοί M 17 ταύτην] αὐτὴν M ἣν — δὴ (18) om. F 18 παντελῆ] πολλὴν b 20 τε om. b 21 δεύτερον om. Mb 22 ποιήσωμεν b οὖν] τοίνυν Mb 23 ἐν τῷ om. b μερικῶν] κατὰ μέρος Mb 25 ἔστι om. b 25. 26 τὸ (tribus locis)] ἢ M: ἡ b 27 ἔγραψεν Fb post γέγραφεν add. ταῦτα μὲν οὖν οὔτε πρός τινας ἀποτεινόμενος ἰδίᾳ ἐξέθετο, οὐ μὴν οὐδὲ καθόλου εἰσί· τῶν δὲ μεταξύ εἰσι καὶ Mb ὡς om. Mb αἱ om b 28 γέγραφεν post ἃς transp. M 29 εἰσίν om. Mb ἢ τῶν δείνων] καὶ ἡ τῶν δέ τινων M: ἢ τῶν δεινῶν b εἰ] ἡ F

καθόλου οὐκ ἂν εἴη), ἔγραψε δὲ ἵνα οἱ ἐντυγχάνοντες μετ' αὐτὸν ἄνθρωποι καὶ κρίνοντες, κατὰ τί μὲν ὀρθῶς ἐπολιτεύοντο κατὰ τί δὲ οὐχ οὕτως, τὰ μὲν ἕλωνται τὰ δὲ φύγωσι, καὶ ταύτῃ ὠφελῶνται. τὰ μὲν οὖν μερικὰ καὶ μεταξὺ χαιρέτω, τῶν δὲ καθόλου τὰ μέν ἐστι συνταγματικὰ τὰ δὲ ὑπομνηματικά. ὑπομνηματικὰ δὲ καλοῦνται ἐν οἷς τὰ κεφάλαια μόνα ἀπογράφονται· ἰστέον γὰρ ὅτι τὸ παλαιὸν εἴ τις προῄρητο συγγράψασθαι, τὰ εὑρισκόμενα κατὰ μέρος αὐτοῖς εἰς τὴν τοῦ προκειμένου ἀπόδειξιν συμβαλλόμενα κεφαλαιωδῶς ἀπεγράφοντο. πολλὰ δὲ ἐξ ἀρχαιοτέρων βιβλίων νοήματα ἐλάμβανον, ἵνα τὰ μὲν ὀρθῶς ἔχοντα κρατύνωσι τὰ δὲ μὴ οὕτως ἐξελέγξωσιν· ὕστερον μέντοι τάξιν τέ τινα αὐτοῖς ἐπιπροσθέντες καὶ κάλλει λόγων καὶ ἀπαγγελίας ἀσκήσει φαιδρύναντες ὕφαινον τὰ συγγράμματα. καὶ ταύτῃ διενήνοχε τὰ ὑπομνηματικὰ τῶν συνταγματικῶν τάξει τε καὶ ἑρμηνείας κάλλει. τῶν δὲ ὑπομνηματικῶν τὰ μὲν μονοειδῆ, ὡς ὅταν περὶ ἑνός τινος ποιῆται τὴν ζήτησιν, τὰ δὲ ποικίλα, ὅταν περὶ πολλῶν. καὶ πάλιν τῶν συνταγματικῶν τὰ μέν ἐστι διαλογικά, ὡς ὅσα δραματικῶς διεσκεύασται κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν πλειόνων προσώπων, τὰ δὲ αὐτοπρόσωπα ὡς ὅσα γέγραφεν ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ.

Καλεῖται δὲ τὰ μὲν διαλογικὰ καὶ ἐξωτερικά, τὰ δὲ αὐτοπρόσωπα καὶ ἀξιωματικὰ ἤτοι ἀκροαματικά. καὶ ἄξιον ζητήσεως τί δή ποτε οὕτως ὠνομάσθησαν. τινὲς μὲν οὖν λέγουσιν ὅτι τὰ διαλογικὰ καὶ ἐξωτερικὰ ἐκάλεσαν, ἐπειδὴ τὸν ἴδιον σκοπὸν οὐκ ἐκτίθεται ἐν αὐτοῖς ἀλλ' ὡς ἐξ ἄλλων | προσώπων ἀναπλάττει τὰ τυχόντα. τοῦτο δὲ ψευδές ἐστιν· ἐξω- 36a τερικὰ γὰρ ὠνόμασται, ἐπειδὴ πρὸς τοὺς ἐπιπολαίως συνιέντας γέγραπται ἐπιτηδεύσαντος τοῦ φιλοσόφου ἐν αὐτοῖς φράσιν τε σαφεστέραν καὶ τὰς ἀποδείξεις οὐκ ἀποδεικτικὰς ἀλλὰ μᾶλλον πιθανὰς ἐξ ἐνδόξων, τὰ δὲ ἀκροαματικὰ ὡς ἂν δέον αὐτῶν ἀκροάσασθαι τὸν σπουδαῖόν τε καὶ τῷ ὄντι γνήσιον ἐραστὴν τῆς φιλοσοφίας.

Τῶν δὲ ἀκροαματικῶν τὰ μέν ἐστι θεωρητικὰ τὰ δὲ πρακτικὰ τὰ δὲ ὀργανικά· θεωρητικὰ μὲν ὅσα περὶ τὴν διάκρισιν ἔχει τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς, πρακτικὰ δὲ ὅσα περὶ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. ἀλλ'

2 post κρίνοντες add. εἰ M πολιτεύονται M 5 post καλοῦνται add. ταῦτα Mb 5. 6 ὑπογράφονται M: ἐπιγρ. b 6 κατὰ τὸ παλαιὸν M εἴ τινες προῄρηντο M 8 πολλὰ δὲ καὶ M βιβλίων post ἐλάμβ. colloc. F 9 ἀπελάμβανον M 10 τε om. Mb 10. 11 κάλλος λόγου M 11 post ἀσκήσει add. ἤγουν ἐπιμελείᾳ F φαιδρύνοντες M 12 τὰ ὑπομνηματικὰ τῶν συνταγμάτων F: τῶν συνταγματικῶν τὰ ὑπομνηματικὰ M: τὰ ὑπομνήματα τῶν συνταγμάτων b 12. 13 ἐν ἑρμηνείαις b 13 ὡς ὅταν] τὰ δὲ ποικίλα· μονοειδῆ μὲν ἐν οἷς Mb 14 ποιῆται Paris. 1973: ποιεῖται FMb post ζήτησιν add. μᾶλλον δὲ τὴν τῶν κεφαλαίων ἀνάμνησιν Mb τὰ δὲ ποικίλα ὅταν] ποικίλα δὲ ἐν οἷς Mb 15 ὡς] τὰ δὲ αὐτοπρόσωπα· διαλογικὰ μὲν Mb 16 τὰ δὲ αὐτοπρ. ὡς] αὐτοπρ. δὲ Mb 17 ὡς om. b 19 ζητῆσαι b 20 λέγουσιν om. b τὸν διαλογικὸν καὶ ἐξωτερισμὸν F 21 ἐκτίθεται] ἐδήλωσεν b ἐν om. M 23 συνιόντας F 25 ἀλλὰ μᾶλλον] μᾶλλον δὲ b 26 ἀκροᾶσθαι M τε om. F 30 τοῦ (ante ψευδοῦς) om. Fb ὅσα τὴν διάκρισιν ἔχει τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ M

ἐπειδὴ τὸ θεωρητικὸν ὑποδύεταί τινα ὡς ἀληθῆ μὲν δοκοῦντα μὴ ὄντα δὲ ἀληθῆ, καὶ τὸ πρακτικὸν ὁμοίως τινὰ τῷ τοῦ ἀγαθοῦ κεχρωσμένα ὀνόματι μὴ ὄντα ἀγαθά, δεῖ ἡμῖν ὀργάνου τινὸς τοῦ διακρίνοντος τὰ τοιαῦτα. τί δέ ἐστι τοῦτο; ἡ ἀπόδειξις. πάλιν δὲ τῶν θεωρητικῶν τὸ μὲν θεολογικὸν τὸ δὲ μαθηματικὸν τὸ δὲ φυσιολογικόν, καὶ τῶν πρακτικῶν τὸ μὲν ἠθικὸν τὸ δὲ οἰκονομικὸν τὸ δὲ πολιτικόν, καὶ τῶν ὀργανικῶν τὰ μὲν εἰς τὰ περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς μεθόδου τὰ δὲ εἰς τὰ περὶ αὐτῆς τῆς μεθόδου τὰ δὲ εἰς τὰ περὶ τῶν ἄλλως εἰς τὴν μέθοδον συντελούντων, τὴν ἀποδεικτικὴν λέγω· ἐπειδὴ γὰρ ἡ ἀπόδειξις συλλογισμός ἐστιν ἐπιστημονικός, δεῖ πρὸ τούτου εἰδέναι τὸν καθόλου συλλογισμόν. ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο τὸ τοῦ συλλογισμοῦ ὄνομα οὐχ ἁπλοῦν τι δηλοῖ ἀλλὰ σύνθετον (συλλογὴν γάρ τινα λόγων σημαίνει), οὐκοῦν πρὸ ἐκείνου δεῖ μαθεῖν τὰ ἁπλᾶ ἐξ ὧν συντίθεται, ταῦτα δέ εἰσιν αἱ προτάσεις. ἀλλὰ καὶ αὗται σύγκεινται ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, ἃ διδάξουσιν αἱ Κατηγορίαι, τὰς δὲ προτάσεις τὸ Περὶ ἑρμηνείας, τὸν δὲ καθόλου συλλογισμὸν τὰ Πρότερα ἀναλυτικά. ταῦτα τοίνυν εἰσὶν αἱ ἀρχαὶ τῆς μεθόδου· τὰ δὲ Δεύτερα ἀναλυτικὰ αὐτὴν ἡμᾶς διδάξει τὴν μέθοδον, τοῦτ' ἔστι τὸν ἀποδεικτικὸν συλλογισμόν. ἀλλὰ πάλιν ὥσπερ οἱ ἰατροὶ τὰ ἰατρικὰ παραδιδόντες τοῖς νέοις μαθήματα μέμνηνται σὺν τοῖς ὠφελοῦσι καὶ τῶν δηλητηρίων ὑπὲρ τοῦ τὰ μὲν ἑλεῖν τὰ δὲ φυγεῖν, οὕτω κἀνταῦθα, ἐπειδὴ οἱ σοφισταὶ πράγματα παρέχουσι τοῖς τῆς ἀληθείας εὑρεταῖς σοφιστικοῖς τισι συλλογισμοῖς αὐτοὺς ἐθέλοντες παρακρούεσθαι, γράφει καὶ τούτους ὁ φιλόσοφος, ἵνα φεύγωμεν αὐτούς, καὶ λέγονται οὗτοι ἄλλως συμβάλλεσθαι τῇ μεθόδῳ, ὥσπερ εἴ τις θελήσας διδάξαι πῶς δεῖ λόγον συντάξαι, πρότερον διέλθοι περὶ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων καὶ πρὸ ἐκείνων περὶ τῶν συλλαβῶν καὶ ἔτι πρὸ ἐκείνων περὶ τῶν στοιχείων, καὶ λέγεται τὰ μὲν στοιχεῖα καὶ αἱ συλλαβαὶ καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα ἀρχαὶ τῆς μεθόδου τῆς ὅπως δεῖ λογοποιεῖν, τὰ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς λογοποιίας περὶ αὐτῆς τῆς μεθόδου· εἰ δ' ἀπαριθμήσαιτο καὶ τὰς τοῦ λόγου κακίας, λέγοιτ' ἂν οὗτος διειλέχθαι καὶ περὶ τῶν ἄλλως συμβαλλομένων τῇ μεθόδῳ. καὶ αὕτη ἡ τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων διαίρεσις.

Ζητήσωμεν τρίτον πόθεν ἀρκτέον. ἀκόλουθον μὲν ἦν ἀπὸ τῆς

---

1 δοκοῦντα scripsi: ὄντα libri 2 τινὰ om Fb 3 ἡμῖν] ἡμᾶς b 4 ἡ om. Mb 6 πολιτ.] μαθητικόν b 7 τὰ δὲ εἰς τὰ περὶ αὐτῆς τῆς μεθόδου] τὰ δὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἀποδεικτικὴν F: om. b 9 συλλογισμός τίς ἐστιν ἐπ. M: συλλογισμοὶ ἐπιστημονικοί b 10 εἰδέναι post συλλογισμόν transp. Mb ἐπεὶ] αὐτὸ Mb τοῦτο om. b 11 δηλοῖ ante οὐχ transp. Mb τινων b 12 οὐκοῦν] ἐκεῖ F συντίθενται Fb 13 αὗται] αὐταὶ Fb σύγκεινται om. b 14 ἃ] οὐκοῦν δεῖ ταῦτα προμαθεῖν. τὰ ὀνόματα (μὲν add. b) οὖν καὶ τὰ ῥήματα Mb 15 εἰσὶν post μεθόδου colloc. b αἱ om. F 16 διδάξαι M 18 μαθήματα] θεωρήματα M 20. 21 ἐφευρεταῖς M 22 τούτους] τοῦτο b λέγωνται M 23 τῇ μεθόδῳ] τῇ μαθήσει τῆς μεθόδου M ὥσπερ εἴ] εἰ γάρ F ἐθελήσας b λόγους Fb 24 πρῶτον διέλθῃ b 26 αἱ om. F 27 τῆς (ante ὅπως) om. M ὅπως] ὥσπερ b περὶ αὐτῆς τῆς λογοποιίας om. F 28 περὶ αὐτῆς τῆς μεθόδου] ἤγουν τῆς μεθόδου M ἀπηριθμήσατο F 29 οὕτως F διηλέχθαι F τῶν ἄλλων τῶν b 30 καὶ αὕτη] τοιαύτη b συνταγμάτων M 31 ἔτι ζητήσ. (τρίτον om.) M μὲν] τοίνυν M

ἠθικῆς ἄρξασθαι πραγματείας, ὡς ἂν πρότερον τὰ ἑαυτῶν ἤθη κοσμήσαντες οὕτω τῶν ἄλλων ἐντὸς γενώμεθα λόγων. ἀλλ' ἐπειδὴ | 36b καὶ ἐν ἐκείνῃ κέχρηται ἀποδείξεσι καὶ συλλογισμοῖς, ἐμέλλομεν δὲ αὐτοὺς ἀγνοεῖν ἀνήκοοι τῶν τοιούτων ὑπάρχοντες λόγων, διὰ τοῦτο ἄρα ἀπὸ τῆς λογικῆς ἀρκτέον, προκοσμήσαντας μέντοι τὰ ἑαυτῶν ἤθη καὶ δίχα τῆς ἠθικῆς πραγματείας. μετὰ δὲ τὴν λογικὴν ἰτέον ἐπὶ τὴν ἠθικήν, καὶ οὕτως ἀντιληπτέον τῶν φυσικῶν, καὶ μετ' ἐκεῖνα τῶν μαθηματικῶν, καὶ οὕτως ἐσχάτων τῶν θεολογικῶν.

Τέταρτον ἐπὶ τούτοις ζητητέον τί τὸ τέλος καὶ τὸ ἀναφαινόμενον ἡμῖν χρήσιμον ἐκ τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας. καὶ λέγομεν ὅτι τὸ ἀνενεχθῆναι ἐπὶ τὴν κοινὴν ἁπάντων ἀρχὴν καὶ γνῶναι ὅτι μία ἐστὶν αὕτη ἀσώματος ἀμερὴς ἀπερίληπτος ἀπεριόριστος ἀπειροδύναμος αὐτοαγαθότης· οὐ γὰρ μόνον ἀγαθόν· ἰστέον γὰρ ὅτι ὥσπερ λευκὸν λέγομεν τὸ δεδεγμένον σῶμα τὴν λευκότητα, λευκότητα δὲ αὐτὴν τὴν ποιότητα, οὕτως ἀγαθὸν μὲν λέγεται τὸ δεδεγμένον σῶμα τὴν ἀγαθότητα καὶ μετέχον αὐτῆς, ἀγαθότης δὲ οἷον οὐσία καὶ ὕπαρξίς τις οὖσα.

Πέμπτον ἐπὶ τούτοις ζητήσωμεν τίνα τὰ ἀνάγοντα ἡμᾶς ἐπὶ τὴν εἰρημένην ἀρχήν. καὶ λέγομεν ὅτι πρῶτον μὲν ἡ ἠθικὴ πραγματεία, ἔπειτα μετ' ἐκείνην ἡ περὶ τῶν φυσικῶν. καὶ οὕτως ἡ μαθηματική, καὶ ἐσχάτης ἐπὶ τούτοις ἀντιληψόμεθα τῆς θεολογίας.

Ἕκτον ζητήσωμεν πῶς δεῖ παρασκευάσασθαι τὸν μέλλοντα ἀκροάσασθαι τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων. καὶ λέγομεν ὅτι δεῖ πεπαιδευμένον τὰ ἤθη εἶναι καὶ τὴν ψυχὴν κεκαθαρμένον· 'μὴ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι οὐχὶ θεμιτόν,' ὁ Πλάτων ἔφησεν.

Ἕβδομον ἡμῖν πρόκειται ζητῆσαι τί τὸ εἶδος τῆς ἀπαγγελίας. καὶ λέγομεν ὅτι διαφερόντως ὁ φιλόσοφος ἑρμηνεύσας φαίνεται· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀκροαματικοῖς κατὰ μὲν τὰ νοήματα πυκνός ἐστι καὶ συνεστραμμένος καὶ ἀπορητικός, κατὰ δὲ τὴν φράσιν ἀπέριττος διὰ τὴν τῆς ἀληθείας εὕρεσίν τε καὶ σαφήνειαν, ἔστι δὲ ὅπῃ καὶ ὀνοματοθετῶν, εἰ δέοι· ἐν δέ γε τοῖς

2 γινώμεθα M ἐκείνοις Mb 5 μέντοι] μὲν Fb 7 ἔσχατον Fb (cf. v. 20) 9 τέταρτον om. M 10 ἀριστοτελικῆς] τοῦ ἀριστοτέλους M 12 ἀμερὶς F[1] 13 μόνον γὰρ colloc. F 14 λευκ. (prius)] λαμπρότητα b οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀγαθότητος· ἀγαθὸν Mb 15 μὲν] γὰρ b καὶ τὸ μετέχον Mb 16 οἷον] ἡ M post οὖσα add. αὐτῆς, tum pergit καὶ ταῦτα τοῦ ἀριστοτέλους ἀκούσομεν, οὐχ ὡς ἔτυχεν οὐδὲ χωρὶς ἀποδείξεως λέγοντος· οὐδὲ ἂν οὕτως ἰδιώτου διοίσειεν· ἀλλὰ μετὰ ἀποδείξεως ἀραγοῦς, ἔνθα καὶ τὸ ἐμβριθὲς ἐκεῖνο ἀναφθέγγεται· οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω M 17 πέμπτον om M ἐπὶ τούτοις ζητήσωμεν om. F ἡμᾶς post εἰρημ. colloc. M: post ἀρχήν b post ἀρχήν add. ἥτις ἡμῖν ἐκ τῆς ἀριστοτέλους ἀναφαίνεται (φαίν. b) φιλοσοφίας Mb 19 ὁ μαθηματικός F 20 ἀναληψόμεθα M 21 ἕκτον] ἔτι M 21. 22 μέλλοντα ἀκρ.] ἀκροασόμενον Mb 22 δεῖ — εἶναι (23)] τὸν πεπαιδευμένον τὰ ἤθη Mb 23 καθαρὸν Mb 24 οὐ b ὁ θεῖος πλάτων M (cf. Phaedo. p. 67 B) 25 ἕβδομον] ἔτι M ζητῆσαι om. b post ἀπαγγ. add. τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων b 26 γὰρ μὲν (numeris superscr. corr.) F 27 νοήματα] ὀνόματα F 28 φράσιν] φύσιν F 29 ὀνοματοθετεῖ b γε om. F

διαλογικοῖς, ἃ πρὸς τοὺς πολλοὺς αὐτῷ γέγραπται, καὶ ὄγκου φροντίζει τινὸς καὶ περιεργίας λέξεων καὶ μεταφορᾶς, καὶ πρὸς τὰ τῶν λεγόντων πρόσωπα μετασχηματίζει τὸ εἶδος τῆς λέξεως. καὶ ἁπλῶς ὅσα λόγου καλλωπίζειν οἶδεν ἰδέαν. ἐν δέ γε ταῖς ἐπιστολαῖς φαίνεται κατωρθωκὼς τὸν ἐπιστολιμαῖον χαρακτῆρα, ὃν καὶ σύντομον εἶναι δεῖ καὶ σαφῆ καὶ ἀπηλλαγμένον πάσης περισκελοῦς συνθέσεώς τε καὶ φράσεως.

Ὄγδοον ζητήσωμεν τί δή ποτε τοιαύτην ἀσαφῆ διδασκαλίαν ἠγάπησεν ὁ φιλόσοφος. καὶ λέγομεν ὅτι καθάπερ ἐν τοῖς ἱεροῖς κέχρηνται παραπετάσμασί τισιν ὑπὲρ τοῦ μὴ πάντας ἤδη καὶ τοὺς βεβήλους ἐντυγχάνειν τοῖς ὧν οὐκ εἰσὶν ἄξιοι τυχεῖν, οὕτω καὶ ὁ Ἀριστοτέλης προκαλύμματι τῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας κέχρηται τῇ ἀσαφείᾳ, ἵνα οἱ μὲν σπουδαῖοι δι' αὐτὸ τοῦτο ἔτι μᾶλλον τὰς ἑαυτῶν συντείνωσι ψυχάς, οἱ δὲ κατερραθυμημένοι τε καὶ χαῦνοι τοῖς τοιούτοις προσιόντες λόγοις ὑπὸ τῆς ἀσαφείας διώκωνται. |

Ἑπόμενον δὲ ἔνατόν ἐστι ζητῆσαι πόσα καὶ ποῖα δεῖ προλαμβάνεσθαι 37a τῆς ἐξηγήσεως παντὸς Ἀριστοτελικοῦ βιβλίου. καὶ λέγομεν ὅτι ἓξ τὸν ἀριθμόν· τὸν σκοπὸν τοῦ βιβλίου (ὥσπερ γὰρ ὁ τοξότης, εἰ τύχοι, σκοπόν τινα ἔχει πρὸς ὃν βάλλει καὶ οὗ θέλει τυχεῖν, οὕτω καὶ ὁ γράφων τι πρός τι τέλος ἀφορᾷ κἀκείνου σπουδάζει τυχεῖν· δεῖ τοίνυν τοῦτο ἐπιζητεῖν ὅ τι ποτέ ἐστι), δεύτερον ἐπὶ τούτῳ τί χρήσιμον ἕξομεν ἐκ τοῦ συγγράμματος, εἰ μὴ συναναφαίνοιτο τῷ σκοπῷ (ἐπὶ πολλῶν γὰρ τοῦτο συμβαίνει), τρίτον τίς ἡ τάξις, τέταρτον τίς ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς, εἰ μὴ καὶ αὕτη

1 πολλοὺς] ἄλλους M ὄγγου F φροντίζειν F[1] 2 περιεργείας M[1] 3 μετασχημ.] σχηματίζει Mb 3. 4 οἶδε καλλ. b 4 γε om. b 5 ante χαρακτῆρα add. ἀκριβῶς M 7 ὄγδοον] ἔτι M ζητήσωμεν om. F ἠγάπησεν] ἐζήλωσεν Mb 8 ὅτι om. b 9 τισιν om. b 10 οὐκ ἔστιν ἄξιον τυγχάνειν b ὁ om. b 11 αὐτοῦ FM 12 μᾶλλον ἔτι b 12. 13 κατερραθυμημένως τε καὶ χαύνως M: ῥαθύμως τε καὶ χαύνως b 14 διώκονται F post διώκωνται add. οὕτω καὶ οἱ ποιηταὶ πλάττουσι μύθους, ἄλλα μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον δοκοῦντες λέγειν, ἄλλα δὲ τῷ ὄντι κρύπτοντες· οὐ γὰρ δήπου τὸν ποιητὴν τοῦτο ἂν ὑπέλαβον ἐννοεῖν ὃ καὶ φησίν, ὅτι ὁ κρόνος τοὺς πρώτως αὐτῷ (τοὺς ἐξ αὐτοῦ b) τικτομένους υἱεῖς κατέπινέ τε καὶ ἤμει· τοῦτο γὰρ ἀνόητόν ἐστιν· οὐδ' ὅτι οἱ θεοὶ μοιχεύουσι· τῶν ἀτοπωτάτων (ἀτόπων b) γὰρ ἂν (ἂν om. b) εἴη τοὺς μὲν ἐν ἀνθρώποις μοιχοὺς (μοιχ. ἀνθρώπους b) κολάζεσθαι, θεοῖς δὲ τὰ τοιαῦτα (δὲ αὐτὰ b) συγχωρεῖν, ¦ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἄλλα (μὲν add. b) τινά ἐστι τὰ (τὰ om. b) κατὰ τὸ κεκρυμμένον ἀληθῆ (ἄλλα δὲ τὰ φαινόμενα add. b). ὅθεν καὶ δέος ἐστὶ μὴ τὰ τοιαῦτα πλάσματα ἐνριζωθῇ (ἐρριζῶσθαι b) ταῖς ψυχαῖς τῶν νέων ὡς (ὡς om. b) ἁπαλαῖς οὔσαις καὶ μὴ (μὴ om. b) δυσμεταθέτως ἐχούσαις περὶ αὐτά. καὶ διὰ τοῦτο τῶν ποιητῶν τοῖς (τοῖς om. b) τοὺς τερατωδεστέρους ἀναπλάττουσι μύθους χάριν ὁμολογοῦμεν (χάρ. ὁμ. om. b), ἵν' ἐξ αὐτῶν τὸ ἄπιστον ἔχωσι. διὰ τοῦτο τοίνυν ὁ φιλόσοφος, ὡς εἰρήκαμεν, ἀσάφειαν ἐπετήδευσεν (ἀσ. ἐπ., ὡς εἰρ. b) Mb 15 δὲ ἔνατον om. M 16 καὶ λέγομεν — βιβλίου (17) om. b 17 γὰρ om. b τύχῃ Fb 18 οὗ om. M 18. 19 πρὸς τὸ τέλος b 19 τοίνυν δεῖ colloc. F: δεῖ οὖν b ἐπιζητεῖν] ζητεῖν Mb 20 τούτῳ] τοῦτο F τί χρήσ. ὃ M ἐκ] ἀπὸ M 21 post συμβαίνει add. ὥσπερ ἀμέλει ἐν τῷ περὶ ψυχῆς αὐτόθεν τῷ σκοπῷ συμμανθάνομεν ὅτι χρήσιμόν ἐστι περὶ τῆς (τῆς om. b) ψυχῆς ἐπεσκέφθαι Mb 22 τάξις] λέξις b

πρόδηλος εἴη, ὡς ἐν τῷ Περὶ οὐρανοῦ ἢ ἐν τῷ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, πέμπτον εἰ νόθον ἢ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον (πολλοὶ γὰρ αὐτῶν συντιθέντες ἐπέγραφον τῷ Ἀριστοτέλους ὀνόματι, οὓς ἐλεγκτέον ἔκ τε τοῦ εἴδους καὶ τῆς ὕλης· εἶδος μὲν οὖν ἐστιν ἡ ποικιλία τῶν νοημάτων καὶ ἡ ἐπανθοῦσα τοῖς λόγοις ἀλήθεια, ὕλη δὲ ἡ φράσις καὶ ἡ τῆς ἀπαγγελίας διδασκαλία), ἕκτον δεῖ ζητεῖν τίς ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις· ὥσπερ γὰρ ὁ ἐπεσκεμμένος ἕκαστον τῶν τοῦ ἀνθρώπου μελῶν τε καὶ ἄρθρων οὗτος ἄριστα ἂν εἰδείη καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν συντεθειμένον ὅλον τὸν ἄνθρωπον, οὕτω καὶ ὁ τὰ κεφάλαια τοῦ λόγου διελθὼν εἰς ἃ διῄρηται ἄριστα καὶ αὐτὸν εἴσεται τὸν λόγον.

Δέκατον ἐπὶ πᾶσι δεῖ ζητεῖν ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν ἐξηγούμενον τὰ Ἀριστοτέλους συγγράμματα. καὶ λέγομεν ὅτι δεῖ καὶ ἄριστα εἰδέναι αὐτὸν ἃ μέλλει ἐξηγεῖσθαι, εἶναι μέντοι καὶ ἄνδρα ἔμφρονα, ὡς τὸ μὲν παριστᾶν τὴν τοῦ φιλοσόφου διάνοιαν τὸ δὲ τὴν ἐν τοῖς λεγομένοις ἀλήθειαν ἐξετάζειν· οὐδὲ γὰρ δεῖ ὥσπερ ἐκμεμισθωκέναι πάντως ἑαυτὸν καὶ ἀνέχεσθαι ὅ τι ἂν λέγηται καὶ σπουδάζειν πάντως ἐκεῖνα κρατῦναι ἃ ἐξηγεῖται ὡς ἀληθῆ πάντα, κἂν μὴ οὕτως ἔχῃ, ἀλλὰ δεῖ ἕκαστον κρίνοντα βασανίζειν ἐπίπροσθεν Ἀριστοτέλους θέμενον, εἰ τύχοι, τὴν ἀλήθειαν. οὕτως οὖν ἐξηγεῖσθαι χρὴ τὸν ἐξηγούμενον.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ τῶν Κατηγοριῶν βιβλίου βουλόμεθα ἄρξασθαι, φέρε τὰ μικρὸν ἀνωτέρω εἰρημένα ζητήσωμεν, καὶ πρῶτον τὸν σκοπόν. ἰστέον τοίνυν ὅτι διηνέχθησαν οἱ ἐξηγηταὶ περὶ τούτου, οἱ μὲν περὶ φωνῶν εἰρη-

1 τῷ] τῇ (utrobique) b 2 τὸ βίβλ. τοῦ φιλ. colloc. F: τὸ βιβλίον om. b 3 αὐτῶν Par. 2051 b: αὐτὸ F: αὐτὰ M; malim τὰ αὐτῶν 3 τῷ τοῦ ἀριστ. Mb 4 τε om. Fb ἐστιν om. Fb 6 post διδασκαλία add. ἀλλ' ἐνταῦθα γενόμενοι ζητήσωμεν κατὰ πόσους τρόπους ἐνοθεύθησαν τὰ συγγράμματα. καὶ λέγομεν κατὰ τέσσαρας· δι' αἰσχροκέρδειαν, ὡς ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ὁμήρου συνέβη· διασκορπισθέντων γὰρ αὐτῶν ὁ φιλολογότατος (sic) πεισίστρατος βασιλεὺς ὢν τῶν Ἀθηνῶν ἐπειράσατο ταῦτα συναγαγεῖν καὶ δεῖ (corrige δὴ) τοῖς κομίζουσιν αὐτὰ καὶ μισθὸν ἐπηγγείλατο· δαρεικὸν γὰρ νόμισμα τῷ κομίζοντι στίχον ἐδίδου. καί τινες πένητες βουλόμενοι κερδαίνειν ἐποίουν στίχους καὶ προσέφερον πεισιστράτῳ ὡς τοῦ ὁμήρου. ἢ διὰ φιλίαν τὴν πρὸς τὸν μυσταγωγόν, ὥσπερ τοῦ πυθαγόρου μὴ συγγράμματα ποιήσαντος οἱ τούτου μαθηταὶ ἑβδομήκοντα δύο στίχους ἡρωικοὺς ἐπέγραψαν τὰ χρυσᾶ ἔπη τοῦ πυθαγόρου. ἢ κατὰ κενοδοξίαν, οἷον εἴ τις οὐκ ἐκδοὺς σχέδη ἄξια τοῦ ἀναγινώσκεσθαι θέλων ταῦτα ἐκδίδοσθαι ἐπιγράφει ταῦτά τινος ἔνδοξα ἐκδότου ὀνόματα. νοθεύονται δὲ καὶ κατὰ ἄλλους δύο τρόπους, ἢ κατὰ ὁμωνυμίαν τῶν συγγραψάντων ἢ κατὰ ὁμωνυμίαν τῶν συγγραμμάτων (ἢ κατὰ ὁμ. τῶν συγγρ. in mrg.), ἀλλ' ἐπανιτέον ὅθεν ἐξέβημεν F ἕκτον τοίνυν F 8 οὕτως F τὸ] τὸν M συντιθέμενον Mb 8. 9 αὐτὸν τὸν ἄνθρ. M 11 δέκατον] ἔτι M ὁποῖον δεῖ εἶναι post ἐξηγ. colloc. FM: post συγγρ. b; correxi ex Vat. 2173 12 καὶ (ante ἄριστα) om. M 13 μέλλοι F ἔμφρ. ἄνδρα b ὡς] ἵνα M: om. b τὸ μὲν — τὸ δὲ (14) Paris. 2051: τῷ μὲν — τῷ δὲ FM: τὸ μὲν γὰρ — τὸ δὲ b παριστᾶν — ἐξετάζειν (15)] παρίστησι — ἐξετάζῃ M: παρίστησι — ἐξετάζει b 15 οὐδὲ γὰρ δεῖ Paris 1973: οὐδὲ γὰρ F: οὐ δεῖ γὰρ Mb ἑαυτὸν πάντως b 16 λέγοιτε F ἐκεῖνα πάντα b κρατῦναι] κρατεῖν F 18 τύχῃ b 19 χρὴ ἐξηγ. colloc. F 21 τὰ post ἀνωτ. colloc. F μικρῷ M ἀνώτερον b 22. p. 9,1 post εἰρηκότες add. ἐθέλειν Mb

κότες τὸν φιλόσοφον διαλαβεῖν οἱ δὲ περὶ πραγμάτων οἱ δὲ περὶ νοημάτων. καὶ κρατύνουσιν ἕκαστοι τὰ ὑφ' ἑαυτῶν λεγόμενα ἔκ τινων τοῦ βιβλίου λέξεων, οἱ μὲν περὶ φωνῶν λέγοντες ὅτι φαίνεται διαιρῶν τὰς φωνάς, ὅταν λέγῃ ὅτι "τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς", οἱ δὲ περὶ πραγμάτων, ὅτι ταῦτα φαίνεται διαιρῶν, ὅταν λέγῃ ὅτι "τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστιν", οἱ δὲ περὶ νοημάτων, ὅτι μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν περὶ τῶν δέκα κατηγοριῶν λόγον φησὶ 'περὶ τῶν γενῶν ἱκανὰ καὶ ταῦτα·' γένη δὲ δηλονότι φησὶ τὰ ὑστερο|γενῆ καὶ ἐννοηματικά, ὅθεν καὶ ὁ Πορφύριος 37b εἶπεν "οὐδὲν ἄρα περιττὸν οὐδὲ ἐλλεῖπον περιέχει ἡ τοῦ γένους ῥηθεῖσα ὑπογραφὴ τῆς ἐννοίας·" ὥστε καὶ ὁ σκοπὸς αὐτῷ περὶ μόνων νοημάτων. καὶ ταῦτα μὲν ἕκαστοι λέγοντες δοκοῦσι διαφωνεῖν, τῷ ὄντι δὲ πάντες ἀληθεύουσιν, εἰ καὶ οὐ τελείως ἀλλ' ἐκ μέρους· ὥσπερ εἴ τις ὁριζόμενος τὸν ἄνθρωπον λέξῃ ὅτι ἄνθρωπός ἐστι ζῷον, ἄλλος δέ τις λέξῃ ὅτι λογικὸν μόνον ἀρκεῖ, καὶ ἄλλος πάλιν ὅτι θνητόν, οἱ τρεῖς ἀληθεύουσιν, ἀλλ' οὐ τέλειον ἕκαστος εἶπεν ὅρον.

Ἔστιν οὖν σκοπὸς ἐνταῦθα τῷ φιλοσόφῳ διαλαβεῖν περὶ φωνῶν σημαινουσῶν πράγματα διὰ μέσων νοημάτων. ὅτι δὲ ἀνάγκη τὸν λέγοντα περὶ ἑνὸς τούτων τῶν εἰρημένων εἶναι τὸν σκοπὸν συνάγειν καὶ τὰ λοιπὰ δύο, ταύτῃ δείξομεν· ὅτε γὰρ περὶ φωνῶν λέγων περὶ σημαντικῶν λέγει (καὶ γὰρ περὶ ἀσήμων οὐδὲ εἷς παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λόγος), αὗται δὲ αἱ σημαντικαὶ σημαίνουσι πράγματα διὰ μέσων δηλονότι νοημάτων (ὁ γὰρ λέγων τι πρᾶγμα τὴν περὶ αὐτοῦ πρῶτον ἔννοιαν ἔχων τότε αὐτό φησιν), ὥστε περὶ τῶν τριῶν ἐξ ἀνάγκης πάντως διαλέξεται. ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ περὶ πραγμάτων λέγοντες εἰς μέσον ἀγέσθωσαν. ἐπειδὴ τοίνυν καὶ τούτων τὰ μὲν ἐν ψιλῇ ἐπινοίᾳ ἐστίν, ὡς τὸ τραγέλαφος καὶ ὅσα τοιαῦτα, τὰ δὲ καὶ ὄντως ὑφεστῶτά ἐστιν, οὐ δήπου περὶ τῶν ἐν ψιλῇ ἐπινοίᾳ κειμένων ἐροῦσι

---

2 καὶ κρατ.] κρατ. δὲ M   3 ὅτι φαίνεται διαιρῶν] διαιρεῖν F   3. 4 ὅταν λέγῃ] Cat. p. 1a16   5 ὅταν λέγῃ om. M (cf. Cat. p. 1a20)   ὅτι (alt.) om. F   6 τινὸς om. F   8 φησὶ] Cat. p. 11b15   9 ὁ Πορφύριος] Isag. p. 9,19   10 ἐλεῖπον F   περιέχει — ἐννοίας (11)] καὶ τὰ ἑξῆς F   12 λέγουσι καὶ Mb   δὲ ὄντι M: δὲ ὄντι ὅτι b οὐ διαφωνοῦσιν ἀλλὰ πάντες ἀληθ. Mb   13 εἰ καὶ] πλὴν Mb   ὥσπερ — ὅρον (16)] ὥσπερ γὰρ εἰ τρεῖς τινες ὁριζόμενοι (ὁρ. τινες b) τὸν ἄνθρωπον ἀληθῆ μὲν ὅρον (ὅρον om. b) εἴπωσιν, ἡμιτελῆ δὲ παραδόντες λέγουσιν, οὐ μὴν καὶ τέλειον (εἴπωσιν, οὐ μὴν καὶ τέλειον παραδιδόντες λέγουσι b)· φέρε γὰρ ἐξ ὑποθέσεως λέγειν τινὰ ὅτι (ὅτι om. b) ἄνθρωπός ἐστι ζῷον, ἄλλον δὲ λέγειν 'ἀλλὰ λογικὸν μόνον ἀρκεῖ' καὶ ἄλλον ὅτι θνητόν· ἰδοὺ πάντες ἀληθεύουσι μὴ λέγοντες τέλειον ὅρον (ὁρισμόν b) Mb   εἴ om. F   14 λέξῃ post λογικὸν colloc. F   18 δὲ καὶ ἀνάγκη Mb   19 τούτων om. Mb   συνεισάγειν M   20 ταύτῃ] ταυτὶ F   γὰρ] δὲ b   λέγων — πράγματα (22)] λέγω ἢ (ἢ om. b) περὶ ἀσήμων φησὶν (φημὶ b) ἢ περὶ (περὶ om. b) σημαντικῶν, ἀλλὰ περὶ μὲν (μὲν om. b) ἀσήμων οὔ φησι (φημι b), περὶ τούτων γὰρ οὐδὲ εἷς λόγος τοῖς φιλοσόφοις, περὶ σημαντικῶν δ' (δ' om. b) ἄρα. σημαίνουσι δ' αὗται πράγματα Mb   24 τριῶν πρῶτον b   πάντως om. b   25 εἰς om. F   ἐναγέσθ. b   26 ἐπινοίᾳ μόνον Mb   post τραγέλ. add. καὶ ἱπποκένταυρος Mb   27 ὑφεστηκότα εἰσίν M   27. p. 10,1 διαλαβεῖν (διαλαμβάνειν b) ἐροῦσι colloc. Mb

διαλαβεῖν τὸν φιλόσοφον, ἀλλὰ περὶ τῶν ὄντως ὄντων καὶ ὑφεστηκότων· ταῦτα δὲ ἡμᾶς διδάξει οὐ τῷ δακτύλῳ ἐπιδεικνύς, ἀλλὰ διὰ φωνῶν τινων σημαινουσῶν αὐτὰ διὰ μέσων νοημάτων. ἀλλὰ μὴν καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας περὶ νοημάτων μόνον εἶναι τὸν σκοπὸν ἐροῦμεν ὅτι τὰ νοήματα πραγμάτων ἐστὶ νοήματα καὶ ὁ διδάσκων αὐτὰ ταῖς σημαινούσαις αὐτὰ διδάξει φωναῖς· ὥστε ὅ τι ἂν τις εἴπῃ τῶν τριῶν, ἐξ ἀνάγκης ὁμολογήσει καὶ τὰ ἄλλα δύο. καλῶς τοίνυν ἡμεῖς ἐλέγομεν ὅτι σκοπός ἐστι τῷ φιλοσόφῳ διαλεχθῆναι περὶ φωνῶν σημαινουσῶν πράγματα διὰ μέσων νοημάτων. καὶ τοῦτο εἰκότως· τὸ γὰρ προκείμενον βιβλίον καὶ τῆς λογικῆς πραγματείας καὶ πάσης τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ἐστὶ πρῶτον. ὡς μὲν οὖν πρῶτον τῆς λογικῆς πραγματείας περὶ φωνῶν διδάσκει, ὡς δὲ προηγούμενον καὶ τῆς ἄλλης Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας τῶν ὄντων, τοῦτ' ἔστι τῶν πραγμάτων, ποιεῖται διαίρεσιν. ἐκ δὲ τούτου δῆλον ὅτι διὰ μέσων νοημάτων· τὰ γὰρ ἄκρα διδασκόμενα καὶ τὸ μέσον ἐξ ἀνάγκης συνδιδάσκει.

Ἐλέγομεν δὲ ὀλίγον ἔμπροσθεν ὅτι τῆς φιλοσοφίας δύο ἐστὶ μέρη, τό τε θεωρητικὸν καὶ τὸ πρακτικόν, καὶ ὅτι τὸ μὲν θεωρητικὸν ἔχει περὶ τὴν κατάληψιν τοῦ ψευδοῦς καὶ τοῦ ἀληθοῦς, τὸ δὲ πρακτικὸν περὶ τὴν διάκρισιν τοῦ τε ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. ἀλλ' ἐπειδὴ τούτων ἑκάτερον ὑποδύεταί τινα μὲν ὡς ἀληθῆ μὴ ὄντα ἀληθῆ, τινὰ δὲ ὡς ἀγαθὰ μὴ ὄντα ἀγαθά, ἵνα μὴ ἀπατῶνται ἀπ' αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι, δεῖ αὐτοῖς τινος ὀργάνου διακρίνοντος αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα, ἵνα ὥσπερ γνώμονί τινι καὶ κανόνι χρώμενοι τὰ μὴ ἐφαρμόζοντα ἀπωθῶνται· τοῦτο δέ ἐστιν ἡ ἀπόδειξις. |

1 ὄντως ὄντων καὶ] τῷ ὄντι M 2 δὲ om. b post ἐπιδεικνύς add. ὅτι τόδε μὲν ξύλον τὸ δ' εἰ τύχοι (τόδε δὲ εἰ τύχῃ b) λίθος Mb ἀλλὰ καὶ διὰ M 3 διὰ μέσων δηλονότι M 4 μόνων Mb 5 εἰσὶ b τὰς σημαινούσας — φωνάς Mb διδάσκει Fb 6 εἴποι b ὁμολογήσειε M 7 post ἡμεῖς add. συνελθόντες M: συνελόντες b λέγομεν Mb post ἐστι add. ἐνταῦθα Mb 8 τῶν φωνῶν M τῶν σημαιν. M 10 τῆς om. Fb ὡς μὲν — πραγματείας (11) om. F 11 post φωνῶν add. γὰρ F 11. 12 τῆς ἄλλης Ἀρ. φιλ. om. F 12. 13 ποιεῖται διαίρ. τουτέστι τῶν πραγμάτων Mb 13 τούτων M 14 συνδιδ.] διδάσκει M 15 ἐλέγομεν δὲ ὀλίγον ἔμπροσθεν ὅτι] ἀλλ' ἵν' (ἵνα καὶ b) ἀκριβέστερον ἀντιλαβώμεθα τοῦ σκοποῦ (τοῦ σκ. ἀντιλ. b), φέρε τῶν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημένων ἀναμνήσωμεν. ἐλέγομεν ὅτι Mb ὀλίγον ἔμπροσθεν] p. 4, 28 sq. 16 μὲν om. Fb post ἔχει add. πραγματείαν M περὶ om. F 17 τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ ἀληθοῦς F: τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀληθείας M: τοῦ ψευδοῦς καὶ τοῦ γ' ἀληθοῦς b περὶ om. M 18 τε om. M 20 ἀπ'] ὑπ' Mb 21 τοῦ διακρίνοντος M αὐτῶν Fb γνώμῃ b 22 τὰ μὴ ἐφαρ.] τὰ μὲν ἐφαρμόζοντα αὐτῶν δέχωνται τὰ δὲ μὴ ἐφαρ. M ἀπωθοῖντο Fb post ἀπόδειξις add. ἀλλ' εἰδέναι χρὴ ὅτι περὶ τὴν τῶν γενομένων γένεσίν τε καὶ ποίησιν δύο τινῶν ἐστι χρεία, θεωρίας τε καὶ πράξεως, καὶ ἀντιπεπονθότως ἔχουσι τὰ δύο πρὸς ἄλληλα· τὸ γὰρ (τοῦ add. b) ἑτέρου πέρας τῷ ἑτέρῳ γίνεται ἀρχὴ (καὶ ἡ τοῦ ἑτέρου ἀρχὴ τῷ ἑτέρῳ γίνεται πέρας add. b). ἀλλ' ἵνα ἡμῖν ἡ διδασκαλία σαφεστέρα γένηται, φέρε χρησώμεθα παραδείγματι. βούλεταί τις ἑαυτῷ κατασκευάσαι κώλυμα θάλπους καὶ ψύχους καὶ ἀνέμων καὶ ὄμβρων (ὄμβρου b), τουτέστιν ὀροφήν. ὁ τοιοῦτος σκοπεῖ ὅτι μετέωρος ἡ ὀροφὴ μένειν οὐ δυνήσεται· δεῖ τοίνυν τινῶν τῶν ὀχούντων αὐτήν· ταῦτα δ' ἂν εἶεν οἱ τοῖχοι. ἀλλ' ἵνα καὶ (καὶ om. b) οὗτοι στῶσιν, αὐτῶν δεῖ προκαταβληθῆναι θεμέλια (δεῖ. θ. πρ. αὐτ. b). ἵνα δὲ καὶ αὐτὰ (ἀλλ' ἵνα ταῦτα b) καταβληθῶσι, δεῖ τὴν γῆν ὀρύξαι. οὕτω γοῦν (γοῦν: μὲν b) θεωρῶν ἤρξατο μὲν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς, ἔληξε δὲ παρὰ τὴν ὄρυξιν τῆς γῆς. οὐκοῦν ἀνάπαλιν ἐν τῇ πράξει μὲν ἄρχεται (ἄρ. μὲν. b) ὀρύττειν τὴν γῆν, ὀρύξας δὲ καταβάλλει τοὺς θεμελίους,

ἡ δὲ ἀπόδειξις συλλογισμός ἐστι, ὁ δὲ συλλογισμός, ὡς ἤδη εἴρηται, οὐχ 38a ἁπλοῦν πρᾶγμα ἀλλὰ συλλογή ἐστι λόγων καὶ συντίθεται ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, αἵπερ εἰσὶ προτάσεις. καὶ ὅτι ὑπόκειται τὰ ὀνόματα κατηγορεῖται δὲ τὰ ῥήματα, καὶ ταῦτα σύγκεινται ἐκ τῶν συλλαβῶν, ἀλλ᾽ αὐτὰ καθ᾽ αὐτὰ οὐδὲν σημαίνουσιν. ὅθεν οὐδεὶς περὶ τούτων τῷ φιλοσόφῳ λόγος, οὐδὲ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων στησόμεθα, οὐδὲ ἐπὶ τῶν συλλαβῶν αἵπερ εἰσὶν ἐπέκεινα. τοιγαροῦν ἀνάγκη εἶναι ἐν μέσῳ αὐτῶν τι. λέγομεν τοίνυν ὅτι ἔστι πρὸ τούτων ἡ πρώτη θέσις τῶν ἁπλῶν φωνῶν· εἰδέναι γὰρ δεῖ ὅτι ἡ φύσις γινώσκουσα ὅτι κοινωνικὸν ἔμελλε γενέσθαι τὸ ζῷον τοῦτο, ἔδωκεν αὐτῷ φωνήν, ἵνα διὰ ταύτης ἀλλήλοις σημαίνωσι τὰ ἑαυτῶν νοήματα. καὶ συνελθόντες οἱ ἄνθρωποι συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους τόδε μέν, εἰ τύχοι, ξύλον ὀνομάζεσθαι τόδε δὲ λίθον καὶ τὴν μὲν Σωκράτης φωνὴν τῆσδέ τινος οὐσίας εἶναι σημαντικὴν τὴν δὲ περιπατεῖν τῆσδέ τινος ἐνεργείας. κατὰ τοῦτο μὲν οὖν τὸ σημαινόμενον ἅπασαι φωναὶ ὀνομάζονται. κατὰ δευτέραν δὲ ἐπιβολὴν ἐπεσκέψαντο ὅτι ταῖς μὲν τῶν φωνῶν δύναται συντάττεσθαι ἄρθρα, χρόνοι δὲ οὐχί, ἅπερ ἐκάλεσαν ὀνόματα, ταῖς δὲ χρόνοι μὲν συντάττονται, ἄρθρα δὲ οὔ, ἅπερ εἰσὶ ῥήματα. σκοπὸς τοίνυν ἐστὶ τῷ Ἀριστοτέλει διαλαβεῖν οὐ περὶ ὀνομάτων ἁπλῶς καὶ ῥημάτων, ἀλλὰ περὶ τῆς πρώτης θέσεως τῶν ἁπλῶν φωνῶν σημαινουσῶν ἁπλᾶ πράγματα

ἐπὶ τοῖς θεμελίοις τοὺς τοίχους, ἐπὶ τοῖς τοίχοις τὴν ὀροφήν, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς θεωρίας ἐτελεύτησεν ἡ πρᾶξις. οὕτως οὖν κἀνταῦθα ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως Mb 1 ἡ δὲ ἀπόδειξις — ἀνάγκη (7)] ἐπειδὴ γὰρ ἀπόδειξιν εἰδέναι βουλόμεθα, ἡ δὲ ἀπόδειξις συλλογισμός τίς ἐστι, πρὸ ἐκείνης ἄρα ζητητέον τίς ὁ ἁπλῶς (ἁπλοῦς b) συλλογισμός. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ καὶ (καὶ om. b) ὁ ἁπλῶς (ἁπλοῦς b) οὗτος συλλογισμὸς οὐκ ἔστιν ἁπλοῦν πρᾶγμα ἀλλὰ σύνθετον, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δηλοῖ, συλλογὴ γάρ τίς ἐστι λόγων, δεῖ ἄρα πρῶτον μαθεῖν (μ. πρ. b) τὰ ἐξ ὧν συντίθενται, ταῦτα δέ εἰσιν αἱ προτάσεις. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ (ἐπεὶ b) καὶ αὗται σύγκεινται ἐξ ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου καὶ ὑπόκειται μὲν τὰ ὀνόματα κατηγορεῖται δὲ τὰ ῥήματα, ἐπισκεπτέον ἄρα καὶ περὶ τούτων. ἀλλὰ καὶ ταῦτα σύγκεινται ἐκ τῶν συλλαβῶν, ἀλλ᾽ αὗται καθ᾽ αὑτὰς (αὐτὰ καθ᾽ αὑτὰ b) οὐδὲν σημαίνουσιν, ὥστε περὶ τούτων οὐδὲν ὁ φιλόσοφος ζητήσει· περὶ γὰρ τῶν ἀσήμων εἰρήκαμεν ὡς οὐδὲ εἷς αὐτῷ ἐστι (ἐστι om. b) λόγος. ἆρ᾽ οὖν ἐπὶ τῶν ὀνομάτων καὶ (τῶν b) ῥημάτων στησόμεθα; λέγομεν ὅτι οὔ, ἀλλ᾽ ἐπέκεινα προβησόμεθα. ἀλλ᾽ ἐπέκεινα (ἐπ. δὲ b) τούτων αἱ συλλαβαί εἰσι (εἰσι om. b). ζητήσωμεν (ζητήσομεν b) οὖν περὶ συλλαβῶν; λέγομεν ὅτι οὐδὲ ταύτας. οὐκοῦν εἰ καὶ τῶν ὀνομάτων τε (τε om. b) καὶ (τῶν b) ῥημάτων ἐπέκεινα βαδιούμεθα καὶ περὶ συλλαβῶν οὐδὲν διαλεξόμεθα, ἀνάγκη Mb εἴρηται] p. 5,10 2 καὶ συντίθεται — προτάσεις (3) correctione egent; scribas αἵπερ εἰσὶ προτάσεις καὶ συντίθενται ἐξ ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου 3 ὑπόκεινται F 7 ἐπέκεινα] ἔκεινα F τι ante εἶναι colloc. M: post εἶναι b λέγει F 9 κοινωνεῖν b ἤμελλεν b γενέσθαι] εἶναι M: om. b 10 δέδωκεν M ἀλλήλοις] αἱ ψυχαὶ M: αἱ φωναὶ (αἱ κοινωνίαι?) b σημαίνουσι F 11 οἱ om. Mb post ἄνθρωποι add. ὅσοι τῆς αὐτῆς ἠβούλοντο κοινωνῆσαι πολιτείας Mb 12 τύχῃ b ὀνομ. ξύλον b ὀνομάσαι M τόδε δὲ Paris 1973: τὸ δὲ FMb σωκράτους F 14 κατὰ] καὶ M 15 ἐπέσκηψαν Mb δύνανται M 16 συντάττεσθαι] συνάπτεσθαι Mb ἄρθρον M χρόνος M ἅπερ ἐκάλεσαν ὀνόματα om. Mb 17 ἅπερ εἰσὶ ῥήματα] καὶ τὰ μὲν ἐκάλεσαν ὀνόματα ὅπου τὰ ἄρθρα, τὰ δὲ ὅπου χρόνοι ῥήματα Mb post ῥήματα add. καὶ λέγονται κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν πρώτην θέσιν ἐσχηκέναι αἱ φωναί, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν (θέσιν add. b) δευτέραν Mb ἐνταῦθα τοίνυν ὁ σκοπὸς M: ὁ τοίνυν σκ. b 19 πρώτης om. F

διὰ μέσων ἁπλῶν νοημάτων. | ἆρ᾽ οὖν περὶ πασῶν τῶν φωνῶν διαλέγεται 38b
ἐν ταῖς Κατηγορίαις; οὐ δήπου· ἄπειροι γάρ εἰσι, τὰ δ᾽ ἄπειρα πρὸς ἐπι-
στήμην οὐ παραλαμβάνεται. ἀλλ᾽ εἰς καθόλου τινὰς ἀνάγει φωνάς,
οὐκ ἀορίστους δέ, ἀλλὰ τῷ τῆς δεκάδος ἀριθμῷ περικεκλεισμένας· 10
ὑπὸ δὲ ταύτας ἀνάγονται πᾶσαι αἱ φωναί, αἵ εἰσιν οὐσία ποσὸν ποιὸν 46

1 post νοημάτων add. καὶ κατὰ μὲν τὴν θεωρίαν οὕτως ἀναλύοντες ἐληλύθαμεν παρὰ τὴν πρώτην θέσιν. ἀρξάμεθα δὲ (μὲν b) ἀπὸ τῶν κατηγοριῶν, ἐν αἷς ἡ πρώτη θέσις τῶν ἁπλῶν φωνῶν ἡμῖν παραδίδοται. μετ᾽ ἐκεῖνο δὲ τὸ περὶ ἑρμηνείας ἀνελεξάμεθα (ἀναλεξόμεθα b), ἐν ᾧ καὶ περὶ ὀνομάτων καὶ περὶ (περὶ om. b) ῥημάτων καὶ περὶ τῶν (τῶν om. b) προτάσεων. εἶτα τὰ πρῶτα ἀναλυτικά, ἐν οἷς τὸν καθόλου συλλογισμὸν ἔστι μαθεῖν (εὑρεῖν b), καὶ οὕτως ὕστερον τὰ ἀποδεικτικά Mb   ἆρ᾽ οὖν ἐν ταῖς κατ. περὶ πασῶν ὁ φιλόσοφος (ὁ φιλόσοφος om. b) τῶν φωνῶν διαλήψεται (διαλέγεται b) καὶ πᾶσαν ἡμῖν ἐνταῦθα παραδώσει φωνήν (φων. ἐντ. παραδίδωσιν b); οὐ δήπου Mb   2 ἄπειροι] ἄπειρα Fb   2. 3 ἐπιστήμῃ οὐ περιλαμβάνονται b   3 παραλαμβάνονται M   post παραλ. add. ὥστε διὰ τοῦτο οὐ διαλήψεται περὶ πασῶν τῶν κατὰ μέρος Mb   ἀνάγων Mb   4 οὐκ ἀορίστους δέ] καὶ ταύτας οὐκ ἀορίστως (ἀορίστους b) Mb   5 αἱ φωναί om. Mb   αἵ εἰσιν οὐσία] αἵ εἰσιν οὐσίαι F: ὥσπερ γὰρ οἱ γραμματικοὶ τὰς λέξεις πάσας (ταύτας b) ὑπό τινας ὀκτὼ γενικὰς κοινότητας (κοινοτάτας b) συνέλαβον, ὄνομα ῥῆμα μετοχὴν ἄρθρον ἀντωνυμίαν πρόθεσιν ἐπίρρημα σύνδεσμον, καὶ οἵαν δήποτέ τις ἐπινοήσειεν ἐπὶ (ὑπὸ b) μίαν τούτων ἀνάγεται, οὕτω καὶ οἱ φιλόσοφοι πάντα τὰ ὄντα βουλόμενοι διδάξαι, ἐπειδὴ (τὰ add. b) κατὰ μέρος ἀπερίληπτα ἦν (εἰσί b), συναγαγόντες (συνάγοντες b) ἅπαντα περιέκλεισάν τε καὶ περιέγραψαν ὑπό τινας δέκα φωνάς. λαβόντες γάρ, εἰ τύχοι (τύχῃ b), τὴν σωκράτης φωνὴν καὶ πλάτων καὶ ἀλκιβιάδης, ὑπὸ καθολικώτερον εἶδος ἀνήγαγον τὴν ἄνθρωπος φωνήν, ὁμοίως δὲ (δὲ om. b) καὶ τῶν κατὰ μέρος κυνῶν ὑπὸ ἓν εἶδος τὸ τοῦ κυνός, ὁμοίως δὲ καὶ (ὁμ. δὲ καὶ om. b) τῶν κατὰ μέρος ἵππων οἷον ξάνθου καὶ βαλίου ὑπὸ τὴν ἵππος (τοῦ ἵππου b). ταῦτα πάντα τὰ εἴδη συναγαγόντες εἰς ἓν (τι add. b) καθολικώτερον συνήγαγον τὸ ἄλογον. ὁμοίως δὲ καὶ ἄγγελον καὶ ἄνθρωπον ὑπό τι ἓν συναγαγόντες (συν. ἓν b) ἐποίησαν τὸ λογικόν. πάλιν τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον συναγαγόντες εἰς ἓν κοινὸν (εἰς ἓν συναγ. b) ἐποίησαν τὸ ζῷον. εἶτα συναγαγόντες πλάτανον καὶ συκῆν καὶ κυπάριττον καὶ τὰ κατὰ μέρος εἴδη ἀνήγαγον ὑπὸ ἕν τι μέρος (ἓν γένος b) τὸ φυτόν. ὁμοίως δὲ συναγαγόντες ἐχίνους (καὶ add. b) ὄστρεα (ὄστρα b) καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὅμοια τούτοις ἀνήγαγον ὑπὸ ἓν γένος τὸ ζωόφυτον μέσον ὂν (ὂν om. b) τοῦ ζῴου καὶ τοῦ φυτοῦ, ἐπειδὴ οὔτε κινοῦνται κατὰ τόπον ὡς τὰ ζῷα οὔτε μὴν ἀναίσθητά εἰσιν (εἰσιν om. b) ὡς τὰ φυτά. ταῦτα πάλιν τὰ τρία, λέγω δὴ τὸ ζῷον καὶ τὸ φυτὸν καὶ τὸ ζωόφυτον, συναγαγόντες εἴς τι κοινὸν ἐποίησαν τὸ ἔμψυχον, λίθον δὲ καὶ ξύλον (ξύλα b) συναγαγόντες καὶ τὰ ἄλλα (ἄλλα om. b) τούτοις ὅμοια ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ ἄψυχον, καὶ αὖθις τὸ ἔμψυχον καὶ τὸ (τὸ om. b) ἄψυχον συναγαγόντες ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ σῶμα, εἶτα ψυχὴν καὶ ἄγγελον καὶ τὰ ὅμοια τούτοις ὑπὸ τὸ ἀσώματον, εἶτα ταῦτα συναγαγόντες πάντα (πάντα om. b) ἀνήγαγον εἰς τὴν γενικωτέραν (γενικωτάτην b) οὐσίαν· ταύτης γὰρ ἀνωτέρω (ἀνώτερον ἕτερον b) οὐδέν ἐστι. πάλιν συναγαγόντες ἀριθμὸν καὶ (καὶ om. b) δίπηχυ καὶ τρίπηχυ ἀνήγαγον ὑπὸ τὸ (τὸ om. b) ἓν γενικώτατον τὴν ποσότητα. πάλιν συναγαγόντες λευκὸν καὶ μέλαν καὶ γραμματικὴν (-κὸν b) καὶ ἐπιστήμην (-στῆμον b) καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἀνήγαγον γενικῶς ὑπὸ τὸ ἓν (κοινῶς ὑπὸ ἓν b) γενικώτατον τὴν ποιότητα, καὶ αὖθις δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν καὶ φίλον καὶ ἐχθρὸν ὑπὸ τὴν (τὰ b) πρός τι. καὶ πάλιν ὅσα ἐν τόπῳ λέγεταί τινι (τ. λέγ. b) εἶναι οἷον ἐν λυκείῳ ἐν ἀκαδημίᾳ (ἢ add. b) ἐν ἀγορᾷ ὑπὸ τὴν τοῦ (τοῦ om. b) ποῦ κατηγορίαν ἀναφέρονται. ὅσα (καὶ ὅσα b) δὲ ὑπό τινα χρόνον ἀνάγονται, ὑπὸ τὴν τοῦ (τοῦ om. b) ποτὲ κατηγορίαν εἰσίν (ἐστίν b), ὅσα δὲ ἀνακεῖσθαι λέγονται (λέγ. om. b) ἢ καθέζεσθαι, ἀναφέρονται (ἀναφ. om. b) ὑπὸ τὴν τοῦ (τοῦ om. b) κεῖσθαι, ὅσα δὲ ὑποδεδέσθαι καὶ ὡπλίσθαι ὑπὸ τὸ ἔχειν, ὅσα δὲ καίεσθαι ἢ τέμνεσθαι (τ. ἢ κ. b) ὑπὸ τὸ πάσχειν, ὅσα δὲ καίειν (ἢ add. b) τέμνειν ὑπὸ τὸ ποιεῖν. ἔσχον οὖν οὐσίαν Mb (cf. *Ammon. in Porph. Isag.* p. 17 sq.)   ποιόν, ποσόν b

πρός τι ποῦ ποτὲ ποιεῖν πάσχειν κεῖσθαι ἔχειν. καὶ ὁ μὲν σκοπὸς οὗτος.

Τὸ δὲ χρήσιμον αὐτόθεν δῆλον· εἰ γὰρ ἀρχή ἐστι τῆς λογικῆς πραγ- | ματείας τὸ τῶν Κατηγοριῶν βιβλίον, ἡ δὲ λογική, ὡς εἰρήκαμεν, ἡμῖν 39a διακρίνει τὸ ἀληθὲς ἀπὸ τοῦ ψεύδους καὶ τὸ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ, συμβάλλεται ἄρα ἡμῖν τὸ προκείμενον βιβλίον. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ τάξις αὐτόθεν ἡμῖν ἀναφαίνεται, εἰρηκότων ἡμῶν ὅτι ἡ μὲν πρώτη θέσις τῶν ἁπλῶν φωνῶν προηγεῖται τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, τὰ δὲ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα τῶν ἁπλῶν λόγων, οὗτοι δὲ τῶν συλλογισμῶν τῶν καθόλου, οὗτοι δὲ τῶν ἀποδεικτικῶν συλλογισμῶν· πρὸς τοίνυν τὴν τάξιν τούτων καὶ τὰ βιβλία πεποίηνται.

Ζητητέον δὲ τί δή ποτε Κατηγορίας ἐπέγραψε τὸ βιβλίον. λέγομεν τοίνυν ὅτι πρόκειται αὐτῷ διδάξαι περὶ γενῶν καὶ εἰδῶν καὶ ὅτι τὰ μὲν εἴδη τοῖς αὐτῶν γένεσιν ὑπόκειται, τὰ δὲ γένη κατηγορεῖται τῶν εἰδῶν ἑαυτῶν. ὥστε τὰ μὲν ἄτομα μόνως ὑπόκειται, τὰ δὲ ὑπάλληλα τοῖς μὲν πρὸ αὐτῶν ὑπόκειται, τῶν δὲ μετ᾽ αὐτὰ κατηγορεῖται, τὰ δὲ γενικώτατα μόνως κατηγορεῖται. ἐπειδὴ τοίνυν αἱ δέκα φωναὶ τῶν γενικωτάτων εἰσὶ καὶ μόνως κατηγοροῦνται μηδενὶ ὑποκείμεναι, διὰ τοῦτο Κατηγορίας ἐπέγραψεν.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν μὲν Ἀναλυτικῶν τεσσαράκοντα βιβλία εὕρηνται, τῶν δὲ Κατηγοριῶν δύο· τὸ μὲν ἕτερον εἶχεν ἀρχὴν "τῶν ὄντων τὰ μὲν ὁμώνυμα λέγεται τὰ δὲ συνώνυμα", τὸ δὲ δεύτερον, ὅπερ νῦν προκείμενον ἔχομεν· καὶ προτετίμηται τοῦτο ὡς τάξει καὶ πράγματι πλεονεκτοῦν καὶ πανταχοῦ πατέρα τὸν Ἀριστοτέλην κηρῦττον. ὅτι δὲ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ σύγγραμμα πάντες ὁμολογοῦσι· φαίνεται γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ βιβλίοις μεμνημένος τῶν ἐνταῦθα θεωρημάτων· διόπερ εἰ τοῦτο νόθον, κἀκεῖνα, εἰ δὲ ἐκεῖνα γνήσια, καὶ τοῦτο

3 αὐτόθι Mb   τῆς λογ. ἐστὶ Mb   4 εἰρήκαμεν] p. 4,28 sq.   6 ἄρα συμβ. b   7 μὲν om. b   8 καὶ τῶν ῥημάτων M   τὰ (ante ῥήματα) om. M   9 οὗτοι (alt.)] λέγω F   10 πρὸ τῆς τάξεως τοίνυν b   10. 11 τὸ βιβλίον (τοῦτο add. b) πεποίηται Fb   13 πρόκειται αὐτῷ] ἐπέγραψε τῷ ὀνόματι τούτῳ τὸ σύγγραμμα οὐχ ὥσπερ ἐν δικαστηρίοις (δικαστηρίῳ b) ποικίλλεται αὕτη ἡ φωνή, οὐ γὰρ πρόκειται αὐτῷ ῥητορεῦσαι, ἀλλὰ μᾶλλον Mb   καὶ μαθεῖν ὅτι Mb   14 αὐτῶν F   14. 16 ὑπόκεινται Mb   15 μόνον Mb   ὑπόκεινται M   post ὑπάλληλα add. τουτέστι τὰ μεταξὺ M: τουτέστι τὰ πρὸ αὐτῶν b   μὲν (alt.) om. F   16 μετὰ ταῦτα M: μεταξὺ ταῦτα b   κατηγοροῦνται M   καὶ ὅτι τὰ γενικ. F   17 post φωναὶ add. αὗται M   18 μόνον b   κατηγορεῖται F   20 δὲ] γὰρ M   21 δύο] δώδεκα. καὶ τέως δύο τὰ κρείττω F   22 εἶχεν ἀρχὴν F: εἶχε τὴν ἐπιγραφήν, τὴν ἀρχήν φημι, οὕτως M: εἶχε τὴν ἐπιγραφήν, οὕτως δέ φημι τὴν ἀρχήν b   23 ἔχ. προκ. b   post ἔχομεν add. εἶχε τὴν ἐπιγραφὴν τοιαύτην· ὁμώνυμα λέγεται ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ κατ᾽ ὄνομα λόγος (ὁ δὲ ὅρος b) τῆς οὐσίας ἕτερος Mb   καὶ προτετίμ.] προτ. γοῦν M: προτ. δὲ b   24 τάξει ex πράξει corr. F   26 post γὰρ add. αὐτὸς ὁ ἀριστοτέλης M: ὁ ἀρ. αὐτὸς b   αὐτοῦ libri   ἐνταῦθα λεγομένων θεωρημάτων M   27 διόπερ — ἔσται (p. 14,1) correxi: διόπερ εἰ τοῦτο νόθον, κἀκεῖνα· εἰ δὲ τοῦτο γνήσιον, κἀκεῖνα γνήσια ἔσται F: εἰ τοίνυν φήσομεν εἶναι νόθον (ν. εἶν. b) τοῦτο (τοῦτο om. b) τὸ βιβλίον, κἀκεῖνα πάντα συννοθεύσομεν τούτῳ, εἰ δ᾽ (ἢ εἰ b) ἐκεῖνα γνήσια, καὶ τοῦτο δηλονότι σὺν αὐτοῖς Mb

γνήσιον ἔσται. δεῖ μέντοι εἰδέναι ὅτι τὰ εὑρήματα τῶν κατηγοριῶν οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ἀλλὰ προϋπῆρχεν, ἡ δὲ τούτων σύνταξις ὑπάρχει αὐτοῦ.

Διαιρεῖται δὲ τὸ βιβλίον εἰς τρία, εἰς τὰ πρὸ τῶν κατηγοριῶν, | εἰς τὰς 39b
κατηγορίας αὐτάς, εἰς τὰ μετὰ τὰς κατηγορίας. τὰ δὲ πρὸ τῶν κατηγοριῶν
συμβαλλόμενα ἡμῖν ἔσται εἰς τὴν τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίαν· ἐπειδὴ γὰρ 7
ἔμελλεν ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ μνημονεύειν λέξεών τινων ἡμῖν ἀγνώστων, διὰ τοῦτο περὶ αὐτῶν προδιδάσκειν θέλει, ἵνα μὴ δόξῃ τὸν λόγον
συνταράττειν. διαλέγεται δὲ ἐν τῷ τέλει περὶ τῶν μετὰ τὰς κατηγορίας· 10
ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ διδάσκειν τὰς κατηγορίας ἐχρήσατο λέξεσί τισιν οὐκ ἐγνωσμέναις, διαλήψεται καὶ περὶ αὐτῶν. ἀλλὰ ζητητέον τί δή ποτε καὶ πρὸ τῶν κατηγοριῶν ἐδίδαξε· καὶ λέγομεν ὅτι τῶν μὲν κατ' ἀρχὴν ἐμνη-
μόνευσε προλαβὼν ὡς πάντῃ ἀγνώστων, τὰ δὲ ἐφύλαξεν ἐν τῷ τέλει ὡς 16
ἂν ἐγνωσμένα ἐν τῇ συνηθείᾳ, οὐ μὴν διηρθρωμένην ἡμῶν ἐχόντων τὴν περὶ αὐτῶν γνῶσιν, ὅθεν καὶ μήπω διαλαβὼν περὶ αὐτῶν ἐχρήσατο τούτοις ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ· πάντες γὰρ ἄνθρωποι χρῶνται κατὰ τὴν
συνήθειαν τῇ τε ἅμα λέξει καὶ τῇ πρότερον καὶ τῷ τῆς κινήσεως ὀνόματι· 20
παραδίδωσι τοίνυν ἀκριβῶς τίνα ποτέ ἐστι τὰ ὑπ' αὐτῶν σημαινόμενα. τινὲς δὲ εἰρήκασι ταῦτα προσγεγράφθαι νόθα ὑπὸ τῶν βουλομένων ἀναγινώσκεσθαι τοὺς Τόπους μετὰ τὰς Κατηγορίας εὐθέως· ἀμέλει τοι καὶ τὸ
προκείμενον βιβλίον οὕτως ἐπιγράφουσι Πρὸ τῶν τόπων. οὗτοι δὲ καὶ τῇ 25
ἐναργείᾳ καὶ τῇ τάξει ἀντικρὺς μάχονται, εἴ γε ἐδίδαξεν ὅτι τῶν μὲν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων προηγεῖται ἡ πρώτη θέσις τῶν ἁπλῶν φωνῶν προσεχῶς, διδάσκει δὲ ἐν μὲν ταῖς Κατηγορίαις περὶ θέσεως τῶν ἁπλῶν φωνῶν, ἐν δὲ τῷ Περὶ ἑρμηνείας περὶ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων· ὥστε
ἑκάτερα ἔχονται ἀλλήλων ὥσπερ σειρά τις, καὶ οὔτε πρὸ ἐκείνου δύναταί 30
τις ἄλλο ἀναγινώσκειν ἢ τὰς Κατηγορίας οὔτε μετὰ ταύτας ἄλλο ἢ τὸ Περὶ

---

2 αὐτοῦ ὑπάρχει colloc. M 4 καὶ εἰς τὰ b τὸ δὲ — συμβαλλόμενον (5) b 5 ἔσται] ἐστὶν M post διδασκαλίαν add. ὥσπερ γὰρ (γὰρ om. b) οἱ γεωμέτραι πρὸ τῆς τῶν γραμματικῶν (γραμμικῶν b) θεωρημάτων διδασκαλίας διδάσκουσιν ἡμᾶς τί ἐστι σημεῖον καὶ τί ἐστιν εὐθεῖα καὶ τί γωνία (τί γων. κ. τί εὐθ. b) ὡς ἂν συμβαλλόμενα αὐτοῖς (ῇ add. b) εἰς τὴν περὶ (περὶ om. b) τούτων διδασκαλίαν, οὕτω καὶ ὁ φιλόσοφος ἐνταῦθα Mb γὰρ om. Mb 6 μνημονεύσειν b 7 προδιδάσκειν θέλει] διδάσκει M μὴ post λόγον transp. Mb δόξῃ Philop.: δείξῃ Fb: evan. M 8 διαλέγεται δὲ ἐν τῷ τέλει] εἶτα μετὰ ταῦτα (μ. τ. om. b) διδάξει περὶ αὐτῶν τῶν (δέκα add. b) κατηγοριῶν καὶ ὕστερον ἐν τῷ τέλει διαλέξεται Mb 9 ἐπεὶ M γὰρ] δὲ Mb 10 ζητητέον] ζητήσεως ἄξιον M 10. 11 καὶ πρὸ τῶν κατ. (in mrg. add. m.[2] καὶ μετὰ τῶν κατηγοριῶν) F: καὶ μετὰ ταῦτα καὶ πρὸ τῶν κατ. M: καὶ μετὰ ταῦτα περὶ τῶν κατ. b 12 παντὶ M: πάνυ b post ἀγνώστων add. εἰ οὖν καὶ ταῦτα σὺν αὐτοῖς ἔταξε, τὸ προοίμιον ἐπιμήκιστον (ἐπιμήκ. om. b) ἐκτείνεσθαι συνέβαινεν Mb τὰ δὲ ἐφύλ.] ἐφύλαξε δὲ νῦν αὐτὰ M: ἐφ. αὐτὰ τοίνυν b 13 ἐγνωσμένων b ἐν] μὲν M ὑμῶν F: om. b ἐχόντων post αὐτῶν colloc. F 14 μὴ προδιαλαβὼν Mb 16 πρότερα Fb τοῦ κινήματος Fb 17 παραδώσει Fb 18 ταῦτα om. b προσγεγράφθαι b: προγεγράφθαι codd. 21 ἐνεργείᾳ Fb ἐδίδαξα b 22 τῶν ῥημ. Mb 23 διδάσκει — φωνῶν] αἵπερ εἰσὶν αἱ κατηγορίαι F θέσεων b 24 ὀνομάτων τε καὶ Mb 25. 26 δύναταί τις] τί δύνασαι M 26 ἢ τὰς κατηγορίας om. M ταύτας] τοῦτο M: ταῦτα b

ἑρμηνείας, καὶ ὁ αὐτὸς λόγος τε καὶ ἡ τάξις ἄχρι τῶν Δευτέρων ἀναλυτικῶν, τοῦτ' ἔστι τῶν Ἀποδεικτικῶν.

p. 1a1 Ὁμώνυμα λέγεται ὧν ὄνομα μόνον κοινόν. F f. 89r

Εἰ μὲν αἱ ψυχαὶ ἄνω ἦσαν χωρὶς τοῦ σώματος τούτου, πάντα ἂν ἐγίνωσκον ἑκάστη οἴκοθεν μηδενὸς ἑτέρου προσδεόμεναι, ἀλλ' ἐπειδὴ καταληλύθασι πρὸς τὴν γένεσιν καὶ συνδέδενται τῷ σώματι καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἀχλύος ἀναπιμπλάμεναι ἀμβλυώττουσι καὶ οὐχ οἷαί τέ εἰσι τὰ πράγματα γινώσκειν ὡς ἔχει φύσεως, διὰ τοῦτο τῆς ἀλλήλων ἐδεήθησαν κοινωνίας διακονούσης αὐταῖς τῆς φωνῆς εἰς τὸ διαπορθμεύειν ἀλλήλαις τὰ νοήματα. δηλοῦνται δὲ πάντα καὶ δι' ὀνομάτων καὶ διὰ λόγων. καὶ τοῦτό γε εἰκότως, εἴ γε τῶν ὄντων ἕκαστον καὶ ἕν τί ἐστι καὶ σύγκειται ἐκ πλειόνων | μερῶν οἰκείων, ἃ συνελθόντα ἐπλήρωσαν αὐτοῦ τὴν φύσιν· οἷον ὁ ἄνθρωπος 89v καὶ ἕν τί ἐστι καὶ σύγκειται ἐκ γένους καὶ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ διαφορῶν· ὡς μὲν οὖν ἓν ὧν δηλοῦται ὑπὸ τῆς ἄνθρωπος φωνῆς, ἥτις ἁπλοῦν ἐστιν ὄνομα, ὡς δὲ συγκείμενος ἔκ τινων δηλοῦται ὑπὸ τοῦ λόγου ἑκάστην τῶν τοῦ ἀνθρώπου ἰδιότητων ἐπεξιόντος, οἷον ζῷον λογικὸν θνητόν. τούτων τοίνυν οὕτως εἰρημένων εἰ λάβοιμεν δύο πράγματα, ταῦτα ἢ κατὰ ἀμφότερα κοινωνοῦσι, λέγω δὴ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὸν λόγον, ἢ κατ' ἄμφω διαφέρουσιν, ἢ κατὰ μὲν τὸ ἓν κοινωνοῦσι, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον διαφέρουσι· καὶ τοῦτο διχῶς· ἢ γὰρ κατὰ μὲν τὸν λόγον κοινωνοῦσι κατὰ δὲ τὸ ὄνομα διαφέρουσιν, ἢ ἀνάπαλιν κατὰ μὲν τὸ ὄνομα κοινωνοῦσι κατὰ δὲ τὸν λόγον διαφέρουσιν· ὥστε τέσσαρας εἶναι διαφοράς. εἰ μὲν οὖν κατ' ἄμφω κοινωνοῦσιν, ὀνομάζεται συνώνυμα ὡσανεὶ σὺν τῷ ὀνόματι καὶ τοῦ ὁρισμοῦ μεταδιδόντα ἀλλήλοις, ὥσπερ κατηγορεῖται τὰ γένη τῶν οἰκείων εἰδῶν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ζῷον λέγεται καὶ οὐσία ἐστὶν ἔμψυχος αἰσθητική. εἰ δὲ κατ' ἄμφω διαφέροιεν, ὀνομάζεται ἑτερώνυμα, ὥσπερ ἔχει ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος· οὐ γὰρ τὸν ἄνθρωπον εἴποις ἵππον οὐδὲ τὸν ἵππον ἄνθρωπον, οὐ μὴν οὐδὲ τὸν αὐτὸν ἔχουσιν ὁρισμόν, ἀλλ' ἄλλον καὶ ἄλλον. εἰ δὲ κατὰ μὲν τὸ ὄνομα κοινωνοῖεν, κατὰ δὲ τὸν λόγον διαφέροιεν, ὁμώ-

---

1 αὐτὸς ὁ colloc. Fb 2 post ἀποδεικτικῶν add. δέκα οὖν (δέκα οὖν om. b) ἐστι τὰ ὀφείλοντα προλέγεσθαι πάσης ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας Fb 3 titulum superscr. περὶ ὁμωνύμου F ὁμώνυμα δὲ F 4 ante εἰ μὲν superscr. σχόλια εἰς τὰς κατηγορίας ἀμμωνίου φιλοσόφου F αἱ ψυχαὶ εἰ μὲν colloc. M 5 post ἐγίνωσκον add. αὗται M 6 πρὸς] εἰς M συνδένδενται F 10 καὶ — καὶ] ἢ — ἢ καὶ M γε] γέγονεν M 12 ὁ om. M 14 ὧν] ὂν libri ἀνθρώπου F (cf. p. 11,36) 15 συγκείμενον F ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ λέγοντος ζῷον λογ. θν. τοῦ λόγου τούτου ἑκάστην κτλ. M ἑκάστην — ἰδιοτήτων (16)] ἑκάστης τῆς. τοῦ ἀνθρ. ἰδιότητος F 17 ταυτὰ M ἀμφότερον F 19 μὲν — δὲ om. M 19. 20 καὶ τοῦτο διχῶς om. M 23 ὀνομάζεται συνώνυμα scripsi: ὀνομάζεται συνώνυμον FM 24 καὶ κατ. F 25 καὶ ζῷον — αἰσθ.] οὐσία λέγεται αἰσθ. καὶ ζῷον F 26 ἑτερώνυμον M 27 ὁ om. M αὐτὸν γὰρ τὸν ἄνθρ. οὐκ ἂν εἴποις M 28 οὐ μὴν om. M

νυμα λέγεται, ὥσπερ ἔχουσιν οἱ δύο Αἴαντες· οὗτοι γὰρ κοινὸν μὲν ὄνομα ἔχουσι τὸ Αἴας, ὁρισμὸν δὲ οὐ τὸν αὐτόν· τὸν γὰρ Τελαμῶνος ὁριζόμενοι λέγομεν 'ὁ ἐκ Σαλαμῖνος' 'ὁ μονομαχήσας Ἕκτορι' καὶ ὅσα τοιαῦτα, τὸν δὲ ἄλλον πάλιν ἄλλως 'ὁ Ὀιλέως' 'ὁ Λοκρός'. εἰ δὲ κατὰ μὲν τὸν λόγον κοινωνοῦσι κατὰ δὲ τὸ ὄνομα διαφέρουσιν, ὀνομάζεται πολυώνυμα, ὡς ἔχει τὸ ἄορ ξίφος μάχαιρα.

Ἐκ τῶν τεσσάρων τοίνυν τούτων περὶ τῶν δύο μόνον ἐνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης διαλέγεται, λέγω δὴ τῶν ὁμωνύμων καὶ τῶν συνωνύμων, ἐπείπερ ταῦτα μόνον αὐτῷ συμβάλλεται χρήσιμα ὄντα ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ, καὶ ὅτι ἐκ τούτων δηλοῦται καὶ τὰ λοιπὰ δύο ὡς ἀντικείμενα τούτοις· ἀντίκειται γὰρ τοῖς μὲν ὁμωνύμοις τὰ πολυώνυμα, εἴ γε ταῦτα κατὰ μὲν τὸ ὄνομα κοινωνεῖ, κατὰ δὲ τὸν λόγον διαφέρει, τὰ δὲ πολυώνυμα εἰρήκαμεν κατὰ μὲν τὸ ὄνομα διαφέρειν κατὰ δὲ τὸν λόγον κοινωνεῖν ἀλλήλοις. τοῖς δὲ συνωνύμοις ἀντίκειται τὰ ἑτερώνυμα· καὶ γὰρ ταῦτα μὲν κοινωνεῖ κατ' ἀμφότερα, ἐκεῖνα δὲ κατ' ἀμφότερα διαφέρει· ὥστε ὁ ταῦτα εἰδὼς ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ ἀντικείμενα εἴσεται. τοῦτο δὲ διὰ βραχυλογίαν ὁ φιλόσοφος ἐπετήδευσεν· τῶν γὰρ ἀντικειμένων ἡ αὐτή ἐστιν ἐπιστήμη. ὥστε δεῖ τῷ περὶ τῶν δύο λόγῳ καὶ τὰ λοιπὰ δύο συνδιδαχθῆναι. προέταξε δὲ τὰ ὁμώνυμα τῶν συνωνύμων, οὐκ ἐπειδὴ τὸ ὂν κατηγορεῖται ὁμωνύμως τῶν δέκα κατηγοριῶν, ἀλλ' ὅτι δεῖ τὰ ἁπλούστερα τῶν μὴ τοιούτων ἀεὶ προτάττεσθαι κατὰ τὴν διδασκαλίαν, ἔστι δὲ τὰ ὁμώνυμα τῶν συνωνύμων ἁπλούστερα, εἴ γε ταῦτα μὲν | τὴν κατὰ τὸ ὄνομα 90r μόνον κοινωνίαν ἔχει, τὰ δὲ συνώνυμα σὺν ταύτῃ καὶ τὴν κατὰ τὸν λόγον.

Ἔστι δὲ εἰπεῖν ὅτι ἄλλα μέν ἐστιν ἕτερα, ἄλλα δὲ ἑτερώνυμα· καὶ ἕτερα μέν ἐστι τὰ παντελῶς ἠλλοτριωμένα, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἵππος (ταῦτα γὰρ οὔτε ὄνομα τὸ αὐτὸ ἔχουσιν οὔτε ὁρισμὸν τὸν αὐτόν), ἑτερώνυμα δὲ ὅσα τούτοις διαφέρει καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ταὐτά ἐστιν, ὥσπερ ἀνάβασις καὶ κατάβασις· τούτων γὰρ οὔτε ὄνομα τὸ αὐτὸ οὔθ' ὁρισμὸς ὁ αὐτός, τῷ μέντοι ὑποκειμένῳ ταὐτά ἐστι· περὶ γὰρ τὴν αὐτὴν κλίμακα θεωροῦνται.

1 λέγεται] καλεῖται M   1. 2 ἓν μὲν ὄνομα κοινὸν ἔχουσι M   2 τόν τε γὰρ M τελαμῶνα M   4 ἄλλον πάλιν ἄλλως] ἕτερον M   ὁ λοκρὸς ὁ διλέως καὶ ὅσα τοιαῦτα M   6 post μάχαιρα add. σπάθη M   7 ἐκ τοίνυν τῶν τεσσάρων M τούτων om. M   μόνων M   ἐνταῦθα] ἐν τούτοις M   8 τῶν τε ὁμ. M 9 ἐπείπερ] πρῶτον μὲν ὅτι M   ταῦτα αὐτῶ μόνα M   10 καὶ ὅτι] ἔπειτα M 12 μὲν κατὰ colloc. F   διαφέρονται M   13 διαφέρειν Laur. 72,22: διαφέρεσθαι F: διαφέρεται M   14 κοινωνεῖ M   ἀντίκειται om. M   καὶ γὰρ] εἴ γε M 15 κοινωνεῖ om. M   διαφέρουσιν F   16 ante εἴσεται add. αὐτοῖς M 17 τῶν γὰρ — ἐπιστήμη (18) om. M   18 δεῖ τῶ — λόγω] διὰ τοῦ — λόγου M δύο (post λοιπὰ) om. M   19 προέταξε — συνωνύμων] ἀλλὰ καὶ τῶν δύο τούτων τὰ ὁμώνυμα τῶν συνωνύμων προέταξεν M   οὐχ ὥς τινες λέγουσιν ἐπειδὴ καὶ τὸ ὂν M 20 ὁμων. κατηγορεῖται colloc. M   δέκα om. M   23 τῶν λόγων M[1]   24 ἔστι δὲ εἰπεῖν — μέλλον σπέρμα (p. 17,3) eicias   τὰ ἕτερα — τὰ ἑτερών. M   24. 25 καὶ ἕτερα] καὶ ἑτερώνυμα M   25 ὁ ἵππος M   26 ἔχουσι τὸ αὐτὸ colloc. M   27 καὶ τούτοις M   28 ὁ ὁρισμὸς M

ὁμοίως δὲ καὶ σπέρμα καὶ καρπὸς κατ' ἀμφότερα διαφέροντα περὶ τὸν αὐτὸν σῖτον θεωροῦνται· οὗτος γὰρ πρὸς μὲν τὸ ἤδη πεφυκέναι λέγεται καρπός, πρὸς δὲ τὸ μέλλον σπέρμα.

p. 1a1 Ὁμώνυμα λέγεται ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος.

Ἡ μὲν ἔννοια τῆς λέξεως ὅλη δήλη· ταῦτα γάρ ἐστι, φησίν, ὁμώνυμα, ὅσα κατὰ μὲν τὸ ὄνομα κοινωνεῖ, κατὰ δὲ τὸν ὁρισμὸν διαφέρει. ζητεῖ δὲ ὁ λόγος ταῦτα· διὰ τί εἶπεν ὁμώνυμα καὶ μὴ 'ὁμώνυμον'; καὶ διὰ τί εἶπε λέγεται καὶ οὐχὶ 'λέγω' ἢ 'λέγονται'; καὶ διὰ τί εἶπεν ὄνομα κοινὸν καὶ μὴ εἶπεν ἔτι καὶ 'ῥῆμα'; ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τί εἶπεν ὁ δὲ λόγος τῆς οὐσίας καὶ μὴ εἶπεν 'ὁ ὁρισμὸς' ἢ '⟨ἡ⟩ ὑπογραφή'; καὶ διὰ τί μὴ καὶ τῶν συμβεβηκότων ἐμνημόνευσεν; [οὕτω γὰρ ὁ φιλόσοφος κατὰ τάξιν ἐξηγήσατο παραλείψας τὰ εἰρημένα ἐνταῦθα. πρῶτον γοῦν περὶ τοῦ τόνου καὶ τῆς πτώσεως διδάσκει, καὶ ὕστερον αὐτὰ ὡς ἐν παρέργῳ εἰσφέρων ἐμνημόνευσεν].

Ὅρα πῶς ἀκριβῶς οὐκ εἶπεν αὐτὰ ὁμώνυμον ἀλλ' ὁμώνυμα, πληθυντικῶς χρησάμενος τῇ φωνῇ, ἐπειδὴ ταῦτα θεωρεῖται ἐν πλείοσι πράγμασιν ἢ ἐν δύο τὸ ἐλάχιστον, ἐν ἑνὶ δὲ οὐδέποτε λέγεται. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι τὰ ὁμώνυμα δέεται πάντως τούτων τῶν τριῶν, τόνου πτώσεως πνεύματος· εἰ γὰρ εὕρωμεν ὀνόματα εἰς ἕν τι τούτων διαφέροντα, οὐκ εἰσὶν ὁμώνυμα, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ἀργὸς καὶ ἄργος· ὁ γὰρ τόνος ἐνταῦθα ἐνήλλακται, καὶ τὸ παροξυνόμενον σημαίνει πόλιν τινὰ ἐν Πελοποννήσῳ, τὸ δ' ὀξυνόμενον σημαίνει τὸν βραδύτερον ἄνθρωπον. ταῦτα οὖν οὐ λέγεται ὁμώνυμα διὰ τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ τόνου. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς πτώσεως· λέγομεν γὰρ 'ὁ ἐλάτης' καὶ σημαίνομεν τὸν ὁρμῶντα, καὶ λέγομεν 'τῆς ἐλάτης' καὶ

1. 2 τὸν αὐτὸν σῖτον] τὸ αὐτὸ F 2 οὕτω F μὲν om. M τὸ] τῷ F 3 post μέλλον add. λέγεται M 4 ὁμώνυμα δὲ M ὁ δὲ — ἕτερος (5) om. M 6 ὅλη τῆς λ. ἔννοια δήλη ἐστί M εἰσι F φῆσαι M 7 post διαφέρει add. δεῖ δὲ κατὰ μέρος ἑκάστην ἐπισκέψασθαι λέξιν· οὕτω γὰρ ἂν εἴημεν ἀκριβῶς τὸ ζητούμενον κατωρθωκότες M 8 δὲ om. M καὶ διὰ] εἶθ' οὕτως διὰ M 9 τὸ λέγεται M οὐχὶ] μὴ εἶπε M τὸ λέγω M ἢ λέγονται om. M καὶ (ante διὰ)] ἔπειτα M 9. 10 ὧν ὄνομα μόνον κοινὸν M 10 ἔτι δὲ καὶ M post ῥῆμα add. ζητητέον διὰ τί εἶπε κοινόν M ἔπειτα δὲ καὶ] καὶ ἔπειτα F 11 post οὐσίας add. ἕτερος M ὁ δὲ ὁρισμὸς M ἡ addidi 12 τοῦ συμβεβηκότος M οὕτω — ἐμνημόνευσεν (15) inclusi 14 τοῦ τόνου] τούτων οὗ F 14 post πτώσεως add. καὶ τοῦ πνεύματος M διδάσκων, εἰ καὶ ὕστερον M 15 post ἐμνημόνευσεν add. σχεδὸν ὅτε εἶπεν αὐτὰ ὁμώνυμα M 16 ὅρα δὲ F αὐτὰ om. M 16. 17 πληθυντικῆ M 17 πλείοσι τοῖς πράγμ. M 18 ἢ] καὶ M 21 καὶ τοῦ ἄργος M ὁ γὰρ] ἰδοὺ ὁ M διήλλακται F 21. 22 καὶ τὸ] τὸ γὰρ M 22 σημαίνει τὴν πελοπόνησον (sic) M πελοπονήσω F 23 post ἄνθρ. add. λέγομεν γὰρ περί τινος πολλάκις ἀργός ἐστι M τοῦτο οὖν ὡς εἴρηται οὐ λ. ὁμώνυμον M 25 ὁ ἐλλάτης F 25. p. 18,1 καὶ σημαίνομεν — ξύλον] καὶ τῆς ἐλάτης, καὶ διὰ μὲν τοῦ ὁ ἄρθρου ἐσήμανα τὸν ἐλαύνοντα, διὰ δὲ τοῦ τῆς γενικῆς πτώσεως ἐσήμανα τὸ ξύλον M 25 post τὸν add. ἀπὸ τῆς ἑλλάδος F ὁρμῶντα scripsi: ὁρμώμενον F τῆς ἐλάτης] ἡ ἐλάτη F

σημαίνομεν τὸ ξύλον τὴν ἐλάτην· ὥστε οὐδὲ ταῦτα ὁμώνυμα διὰ τὴν ἐναλλαγὴν τῆς πτώσεως. τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ ἐπὶ τοῦ πνεύματος· λέγομεν γὰρ 'οιον', καὶ τὸ μὲν δασυνόμενον σημαίνει τὸ ὁποῖον, τὸ δὲ ψιλούμενον σημαίνει τὸ μόνον, καὶ οὐδὲ τοῦτο ὁμώνυμον. ἐπί δέ γε τῆς Αἴας φωνῆς καὶ τόνος ἐστὶν ὁ αὐτὸς καὶ πτῶσις ἡ αὐτή, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ πνεῦμα κοινὸν ἐπ' ἀμφοτέρων· συμβήσεται οὖν εἶναι αὐτὰ ὁμώνυμα.

Εἰδὼς δὲ ὁ φιλόσοφος ὅτι τὰ ὁμώνυμα εἰ καὶ πλείονά εἰσιν, ἀλλ' οὖν ὑπὸ μιᾶς φωνῆς δηλοῦνται, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐχρήσατο τῷ λέγεται, οὐκ εἰρηκὼς 'λέγονται·' ἀεὶ γὰρ ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἀττικοῖς τῇ τοιαύτῃ φωνῇ κεχρῆσθαι, | ὥσπερ οὖν καὶ ὁ Πλάτων φησί· "λέγεται ταῦτα, ὦ Γοργία, 90v περὶ Θεμιστοκλέους". καὶ δηλοῖ ὅτι παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ ὄνομα τοῦτο φέρεται καὶ οὐκ αὐτοῦ ἐστιν ἡ τοιαύτη θέσις· ὅταν γὰρ ᾖ αὐτοῦ, λέγει 'καλῶ', ὡς ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς φησιν· "ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις".

p. 1a1 Ὁμώνυμα δὲ λέγεται.

Ὑπακουστέον πράγματα.

p. 1a1 Ὧν ὄνομα μόνον κοινόν.

Ἆρα οὖν ἐν τοῖς ῥήμασιν οὐχ εὑρίσκομεν ὁμωνυμίαν; καὶ μὴν λέγομεν 'ἐρῶ', σημαίνει δὲ τοῦτο καὶ τὸ λέξω καὶ τὸ ἐρωτικῶς διάκειμαι· πῶς οὖν φησι ταῦτα ὁμώνυμα εἶναι τὰ μόνον ὄνομα κοινὸν ἔχοντα; ἐροῦμεν πρὸς τοῦτο ὅτι ὄνομα ἐνταῦθα λαμβάνει οὐ τὸ ἀντιδιαστελλόμενον πρὸς τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ τὸ κοινότερον, καθὸ πᾶσα φωνὴ σημαντικὴ ὄνομα λέγεται, ὡς ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας φησίν· "αὐτὰ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὰ τὰ ῥήματα ὀνόματά ἐστιν". ὥστε τὸ ἐρῶ ὁμώνυμόν ἐστι καὶ ἔχει ὄνομα κοινόν, ὅρον δὲ διάφορον. καὶ ἔστιν ἐν τοῖς ῥήμασιν ὁμωνυμία.

1 ὥστε οὐκ ἂν εἴη ὁμώνυμον M 2. 3 λέγομεν γὰρ] ὡς M 3 καὶ τὸ μὲν] τὸ μὲν γὰρ M 4 τὸν μόνον F καὶ] ὥστε οὖν M τοῦτό ἐστιν M ὁμώνυμα F 5 τὸ om. F 6 ἀμφότερα F αὐτὰ] καὶ M 7 πλειόνων F 8 μιᾶς δηλοῦται φωνῆς M ἐχρήσατο τῷ λέγ.] ἑνικῷ ἐχρήσατο M 9 post λέγονται add. ἀλλὰ λέγεται M ἀεὶ γὰρ — Θεμιστοκλέους (11) eicias 10 ὁ πλ. φησί] παρὰ πλάτωνι εὑρίσκομεν M (cf. Gorg. p. 455 E) ἐν τῷ γοργίᾳ F 11 παρὰ θεμιστ. FM post Θεμιστ. add. ἀλλ' οὖν ὁ ἀριστοτέλης διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν τῷ τοιούτῳ τῆς λέξεως ἐχρήσατο σχήματι. λέγεται· ὑπακουστέον πράγματα, ἵνα οὕτως ᾖ· ὡμώνυμα λέγεται πράγματα (cf. v. 16) M καὶ δῆλον ὅτι F: ἡνίκα δὲ εἴπῃ λέγεται, δηλοῖ ὅτι καὶ M τοῦτο om. M 12 οὐκ αὐτοῦ] οὐ κατ' αὐτὸν M post θέσις add. τοῦ ὀνόματος M γὰρ] δ' M ᾖ] εἴη FM 13 ἐν τοῖς Ἀναλυτ.] Anal. pr. p. 24b16 ἀναλύεται F 15 ὁμώνυμα — πράγματα (16) om. M (cf. v. 11 not.) δὲ om. Arist. 17 ὧν — κοινόν] ὄνομα M 18 ὁμωνυμίαν οὐχ εὑρ. M ὁμώνυμα F μὴν om. F 19 σημ. δὲ] καὶ σημ. M καὶ (post τοῦτο) om. M λέγω F 20 ταῦτα om. M ἐροῦμεν — ὅτι (21) om. F 21 λαβάνει F 22. 23 ἐν τῷ Περὶ ἑρμ.] p. 16b19 23 τὰ ῥήμ. καθ' ἑαυτὰ colloc. F λεγόμενα τὰ ῥήμ. Arist. 24 post ἐστιν add. καὶ δηλοῦσί τι M ὥστε] ὡς F ἐρῶ — κοινόν] λέξω καὶ τὸ ἐρωτικῶς διάκειμαι ὁμώνυμά ἐστι· κοινὸν γὰρ ἔχει ὄνομα τὸ ἐρῶ M 25 ὁμώνυμα F

p. 1a1 Μόνον.

Διχῶς λέγεται τὸ μόνον, εἴτε τὸ ἀντιδιαστελλόμενον πρὸς τὸ ὁμόζυγον, ὡς ὅταν λέγωμεν μόνον ἄνθρωπον ἐν τῷ βαλανείῳ ἀντιδιαστέλλοντες πρὸς ἄλλον ἄνθρωπον ἢ ὡς ὅταν εἴπωμεν μόνον τὸν καταλειφθέντα ἐν πολέμῳ (καὶ μὴν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, εἰ τύχοι, δόρυ καὶ ἐσθῆτα ἢ ἄλλο τι οὐκ ἔστι μόνος, ἀλλὰ μόνος ἐκλήθη τῇ στερήσει τῶν ἑπομένων αὐτῷ), ἢ τὸ μοναδικόν, καθὸ λέγομεν μόνον ἥλιον. ἐνταῦθα δὲ τῷ πρώτῳ ἐχρήσατο.

p. 1a1 Κοινόν.

Τὸ κοινὸν λέγεται τετραχῶς· ἢ τὸ ἀδιαιρέτως μεθεκτόν. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ζῴου (αὐτοῦ γὰρ πάντες μετέχομεν ἀδιαιρέτως· οὐ γὰρ τὰ μὲν οὐσίας μόνης ἀπολαύει, τὰ δὲ ἐμψύχου μόνου, τὰ δὲ αἰσθήσεως μόνης). ἢ τὸ διαιρετὸν μεθεκτὸν ὡς ἀγρός· ἔτυχον γὰρ οὐ πάντες ὅλου, ἀλλ' ἕκαστος μέρους. περὶ οὖν τοῦ ἀδιαιρέτως μεθεκτοῦ λέγει ἐνταῦθα.

p. 1a1 Ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος. οἷον ζῷον ὅ τε ἄνθρωπος καὶ τὸ γεγραμμένον.

Τὰ παραδείγματα πάντα ἀσφαλῶς εἴρηκεν ὁ φιλόσοφος, ἐπεὶ ὑπελάμβανεν ἄν τις μηδὲ εἶναι ὅλως ὁμώνυμα ἀλλὰ συνώνυμα· οἱ γὰρ Αἴαντες ἔχουσιν ὄνομα κοινὸν καὶ ὁρισμὸν τὸ ζῷον λογικὸν θνητόν. καλῶς οὖν εἶπεν ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος, ἵνα μὴ τὸν τυχόντα ὁρισμὸν λαμβάνωμεν, ἀλλὰ τὸν κατὰ τὸ ὄνομα, καθ' ὃ κοινωνοῦσι· τῶν γὰρ Αἰάντων ὁ μέν ἐστι Τελαμῶνος υἱὸς Σαλαμίνιος, ὃς ἐμονομάχησεν Ἕκτορι, ὁ δὲ ἕτερος Ὀιλέως υἱὸς Λοκρὸς πόδας ταχύς· ὥστε ὁ κατὰ τὸ

2 διχῶς δὲ F εἴτε] ἢ M 3 ἄνθρωπος F διαστελλ. M 5 καὶ μὴν οὐκ ἔστι μόνος· ἔχει γὰρ μεθ' ἑαυτοῦ M ἐσθῆτας M ἢ] καὶ M 6 ἐκλήθη τῇ] κατελείφθη M 7 τὸ] τὸν M πρώτω μόνω λεγομένω M 10 τετραχῶς] corrigas διχῶς, nisi malis in iis quae sequuntur defectum statuere, Philop. Olymp. quattuor genera afferunt post τετραχῶς add. τὸ ἀδιαίρετον ἢ τὸ διαιρετόν· καὶ ἀδιαίρετον μέν ἐστιν ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ζώου, διαιρετὸν δὲ ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ M ἀδιαίρετον M 11 ἐπὶ om. M post ζώου add. καὶ τῆς τοῦ κήρυκος φωνῆς F αὐτοῦ γὰρ om. M μετέχ. πάντες colloc. M 12 μόνου om. F 13 ante μεθεκτὸν add. μὲν M οἱ πάντες οὐχ ὅλου M 14 ἀδιαιρέτου μεθεκτοῦ κοινοῦ M post ἐνταῦθα add. οὐδὲ γὰρ τῆς αἴας φωνῆς τὸ μὲν αι̅ κατηγορεῖται ἑνός, τὸ δὲ ας̅ ἑτέρου, ἀλλ' ὅλον ἀδιαιρέτως ἑκατέρου κατηγορεῖται τὸ αἴας καὶ τοῦ τελαμῶνος καὶ τοῦ ὀιλέως M 15 λόγος — γεγρ. (16) om. M 17 πάντα πάνυ M 18 μηδὲ scripsi: μήτε F: μὴ M 19 καὶ τὸ ὄνομα M 20 λόγος — ἕτερος om. M τὸν om. M 21 ὃ] ὃν F 22 σαλαμίνιος M: ἐκ σαλαμῖνος F 23 τοὺς πόδας (?) M

ὄνομα ὁρισμὸς ἑκατέρου ἕτερος. εἴποι δ' ἄν τις ὅτι δυνατὸν τὰ ὁμώνυμα καὶ συνώνυμα καλέσαι, οἷόν τι ὡς ἐπὶ τῶν δύο Αἰάντων· οὗτοι γὰρ ὁμώνυμοί εἰσι, καθὸ τὸ μὲν ὄνομα ἔχουσι κοινόν, τὸν δὲ ὁρισμὸν τὸν κατὰ τοὔνομα διάφορον· ὁ μὲν γάρ ἐστι Τελαμῶνος, ὁ δὲ Ὀιλέως. ἀλλὰ πάλιν εἴποι ἄν τις 'καὶ κατὰ τὸν λόγον τὸν κατὰ τοὔνομα συνώνυμοί εἰσιν· ἀμφότεροι γὰρ ὅ τε Ὀιλέως καὶ ὁ Τελαμῶνος ἄνθρωποί εἰσι καὶ ἔσονται συνώνυμοι'. | τίνι οὖν διενηνόχασιν ἀλλήλων; τούτῳ ὅτι τὰ μὲν ὁμώνυμα 91r
οἷον οἱ Αἴαντες ἔχουσι τὴν κοινωνίαν πρὸς ἀλλήλους τὴν κατὰ τοὔνομα, ἤγουν τοῦ Αἴαντος, ἔχουσι δὲ κοινωνίαν ἀμφότεροι καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ὁμωνυμίαν, καθὸ μετέχουσι ταύτης τῆς ὁμωνυμίας. τὰ μέντοι γε συνώνυμα οὐκ ἔχουσιν οὕτως· ἐνταῦθα γὰρ μόνην τὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν παραλαμβάνομεν.

p. 1a2 Λόγος.

Διὰ ποίαν αἰτίαν ἀντὶ ὁρισμοῦ τὸν λόγον εἴρηκε; φαμὲν ἐπειδήπερ οὐκ ἐπὶ πάντων τῶν πραγμάτων εὐποροῦμεν ὁρισμοὺς ἀποδιδόναι· τὰ γὰρ γενικώτατα τῶν γενῶν ὁρισμοὺς οὐκ ἐπιδέχονται. ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ὑπογραφαῖς κεχρήμεθα. ἔστι δὲ ὁμωνυμία καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν, ἐν οἷς ὑπογραφαῖς κεχρήμεθα. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν 'ὁρισμός', ἐπειδὴ παρελίμπανε τὰ δι' ὑπογραφῆς σημαινόμενα. καὶ πάλιν εἰ εἶπεν 'ὧν ἡ ὑπογραφή', παρέλιπεν ἂν τὰ δι' ὁρισμῶν σημαινόμενα· διὰ τοῦτο οὖν τῷ λόγῳ ἐχρήσατο· κατηγορεῖται γὰρ οὗτος κοινῇ τοῦ ὁρισμοῦ καὶ τῆς ὑπογραφῆς.

p. 1a2 Τῆς οὐσίας.

Ἆρα οὖν οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς συμβεβηκόσιν ὁμωνυμία; καὶ μὴν ὁρῶμεν· τὸ γὰρ ὀξὺ κατηγορεῖται καὶ χυμοῦ καὶ φωνῆς καὶ φθόγγου καὶ μαχαίρας· λέγομεν γὰρ 'ὀξὺς χυμὸς' καὶ ἐπὶ παντὸς τῶν ἄλλων ὁμοίως. πῶς οὖν ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας; φαμὲν οὖν ὅτι οὐσίαν λέγει ἐνταῦθα οὐ τὴν ἀντιδιαστελλομένην πρὸς τὰ συμβεβηκότα, ἀλλὰ κοινότερον τὴν σημαίνουσαν τὴν ἑκάστου ὕπαρξιν, καθὸ καὶ τὰ συμβεβη-

1 εἴποι — παραλαμβάνομεν (12) cicias δ'] γὰρ M δυνατὸν] δύναται F 2. 3 καὶ τὰ ὁμών. συν. colloc. M 2 τι om. M οὗτοι] αὐτοὶ (?) M 5 κατούνομα F συνώνυμοι Vat. 2173: συνώνυμα FM post εἰσιν add. καθὸ γὰρ αἴαντές εἰσι, κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις κατὰ τὸ ὄνομα τὸ αἴας, ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τὸν λόγον τὸν κατὰ τοὔνομα M 5. 6 ἀμφότερα F 6 καὶ (prius) om. M καὶ πάλιν ἔσονται M 8 οἱ om. M 9 ἤγουν τοῦ αἴαντος om. M 10 καθὰ F μετέχουσιν ἀμφότεροι M 11 γὰρ] δὲ M μόνον M ἀλλήλους M 13 λόγος τῆς οὐσίας M 14 τοῦ ὁρισμοῦ M εἰρήκαμεν F post φαμὲν add. οὐκ M 15 ἀποδοῦναι M 18 ἐπεὶ M παρελίμπανε F Philop.: παρέλιπεν ἂν M 20 καὶ διὰ τ. οὖν F 21 τοῦ ὁρ.] τοῦ τε ὅρου M 23 οὖν] δὲ M καὶ ἐν τοῖς συμβ. M ὁμώνυμα F 25 παντὸς om. M 26 post οὐσίας add. ἕτερος M 27 ἀντιδιαστ. M Philop. Olymp.: διαστ. F 28 κοινώτερον F

κότα λέγεται ὑπάρχειν ἐν τοῖς οὖσι. τῆς οὐσίας οὖν φησιν ἀντὶ τοῦ τῆς φύσεως ἑκάστου καθ' ἣν ὑφέστηκεν.

p. 1a4 Ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τί ἐστιν.

Ἐὰν γὰρ βούληταί τις, φησί, τὸν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι ἑκατέρου αὐτῶν ὡς ζῴου ὄντος, ἄλλον καὶ ἄλλον ὁρισμὸν ἀποδώσει, τοῦ μὲν ἀληθινοῦ ἀνθρώπου ζῷον λογικὸν θνητόν, τοῦ δὲ γεγραμμένου, εἰ τύχοι, ζῷον γεγραμμένον ἀπὸ χρωμάτων τοίων ἢ τοίων.

p. 1a5 Τὸ ζῴῳ εἶναι, ἴδιον ἑκατέρῳ.

Καὶ διὰ τί οὐκ εἶπε ζῷον εἶναι ἀλλὰ ζῴῳ; καὶ λέγομεν ὅτι τὰ πράγματα ἢ ἀπὸ τῆς ὕλης χαρακτηρίζεται ἢ ἀπὸ τοῦ εἴδους ἢ ἀπὸ τοῦ συναμφοτέρου, τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἴδους· εἰ οὖν εἶπε ζῷον, ἐσήμανεν ἂν τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος, εἰπὼν δὲ τὸ ζῴῳ εἶναι ἐσήμανε καθ' ὃ χαρακτηρίζεται, τοῦτ' ἔστι τὸ εἶδος· τὸ γὰρ εἶναί τινος τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐστιν, καὶ οἱ κυρίως ὁρισμοὶ ἐκ τούτου λαμβάνονται, εἴ γε ἐκ γένους δεῖ αὐτοὺς εἶναι καὶ τῶν συστατικῶν διαφορῶν.

Ἔστι δὲ ἡ διαίρεσις τῶν ὁμωνύμων αὕτη· τῶν ὁμωνύμων τὰ μὲν ἀπὸ τύχης (καὶ λέγεται ταῦτα κατὰ συμβεβηκός), οἷον εἴ τις κατὰ τύχην εὑρεθείη ἐνταῦθα λεγόμενος Σωκράτης καὶ ἐν τῷ Βυζαντίῳ. καὶ ταῦτα μὲν μένουσιν ἀδιαίρετα. τὰ δέ εἰσιν ἀπὸ διανοίας, ὧν τὰ μὲν καὶ ἀλλήλοις εἰσὶν ὁμώνυμα ⟨καὶ⟩ ἀφ' οὗ παρώνυμα λέγεται. καὶ ἐκ τούτων τὰ μὲν ἀπὸ ποιητικοῦ λέγεται αἰτίου ὡς τὸ ἰατρικὸν σμιλίον ἢ βιβλίον (ταῦτα δέ ἐστι τὰ ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς ἕν· ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τοῦ ποιητικοῦ, πρὸς ἓν δὲ πρὸς τὸ τελικόν), τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ τελικοῦ οἷον τὸ ὑγιεινὸν φάρμακον. τὰ δὲ καὶ ἀλλήλοις ὁμώνυμα καὶ ἀφ' ὧν λέγεται ὁμώνυμα, ὧν τὰ μὲν
διαφέρει κατὰ χρόνον ἐκείνου ἀφ' οὗ λέγεται (καὶ τούτων τὰ μὲν | λέγεται 91v
κατὰ μνήμην, οἷον μεμνημένος τις ἰδίου πατρὸς ἢ διδασκάλου ἥ τινος τοιούτου καλέσῃ τὸν ἑαυτοῦ παῖδα τῷ ἐκείνου ὀνόματι, τὰ δὲ κατὰ τύχην, ὡς ὅταν τις τὸν παῖδα Εὐτυχῆ εἴπῃ, τὰ δὲ κατ' ἐλπίδα, ὡς * ἐλπίζων

3 τις ἀποδιδῷ Arist. τί ἐστιν αὐτῶν M 4 βουληθῇ M φησί, τὸν om. M 5 ἀποδώσειε F¹M ἢ τοῦ μὲν M 6 τύχῃ F 8 lemmatis loco exhibet καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. καιρὸς ἂν εἴη εἰπεῖν M ἑκατέρου Arist. 9 καὶ διὰ τί] δι' ἣν αἰτίαν M ζῴῳ] τὸ ζώω εἶναι M καὶ (alt.) om. M ὅτι om. F 11 ἀπὸ ὕλης καὶ εἴδους M 13 scribas ⟨κυρίως⟩ χαρακτ. τὸ εἶδος τινὸς colloc. F 15 τῶν om. M 16 ἔστι δὲ ἡ διαίρεσις — καὶ κορυφή (p. 22,19) om. M (fort. recte) 17 ταῦτα scripsi: τοῦτο F 18 λεγόμενος Paris. 1928 Vind. 10: λέγομεν ὡς F 20 καὶ inserui ex Paris. 1928 Vind. 10 21 ταῦτα — τελικόν (23) post φάρμακον ponas 25 διαφέρει Paris. 1928 Vind. 10: διαφέρουσι F 26 an οἷον ⟨ὅταν⟩? 27 καλέσει F 28. p. 22,1 ὡς — ὠνόμασεν mutila sunt: ὡς ὅταν τις τὸν ἴδιον υἱὸν προσδοκῶν ἔσεσθαι φιλόσοφον καλέσῃ πλάτωνα Philop.: ὡς εἴ τις τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν σωκράτην ὀνομάσει ἢ πλάτωνα τοιοῦτον αὐτὸν ἐλπίζων γενέσθαι οἷοι ἐκεῖνοι γεγόνασι Olymp.

γενέσθαι ὠνόμασεν), τὰ δέ εἰσιν οὐ διαφέροντα κατὰ χρόνον τοῦ ἀφ' οὗ λέγεται. καὶ τούτων πάλιν τὰ μὲν κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ὁμοιότητα λέγεται, ⟨ὡς ὅταν λέγωμεν τὸν φρόνιμον ἄνθρωπον φρόνησιν⟩, τὰ δὲ κατὰ μέθεξιν οἷον μουσικὴ γυνὴ καὶ μουσικὴ ἐπιστήμη, γραμματικὴ γυνὴ καὶ γραμματικὴ ἐπιστήμη, τὰ δὲ κατὰ ἀναλογίαν, οἷον ὡς ἔχει τόδε πρὸς τόδε, οὕτω τόδε πρὸς τόδε, ὡς πόδες κλίνης καὶ πόδες ὄρους. καὶ τῶν μὲν κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ὁμοιότητα ⟨τὰ μὲν διὰ τὴν τῆς ἐνεργείας ὁμοιότητα⟩ οἷον Γοργίας ἀπὸ τοῦ γοργεύεσθαι τόνδε τινά, τὰ δὲ διὰ τὴν τῆς μορφῆς ὁμοιότητα οἷον ἐπὶ τῆς εἰκόνος καὶ τοῦ παραδείγματος, τὰ δὲ κατὰ μεταφορὰν ὡς πόδες Ἴδης καὶ κορυφή.

p. 1a6 Συνώνυμα δὲ λέγεται.

Μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν περὶ τῶν ὁμωνύμων λόγον περὶ τῶν συνωνύμων διαλαμβάνει. ἐκ δὲ τῶν ὁμωνύμων σαφής ἐστιν ἡ περὶ τῶν συνωνύμων διδασκαλία. τῷ δ' αὐτῷ παραδείγματι ἐχρήσατο κἀνταῦθα, βουλόμενος δεῖξαι ὡς τὸ αὐτὸ ὁμώνυμον καὶ συνώνυμον πολλάκις οἷόν τε λέγειν, κατ' ἄλλο μέντοι καὶ ἄλλο, οἷον ὁ Αἴας καὶ ὁμώνυμός ἐστι τῷ ἄλλῳ Αἴαντι καὶ συνώνυμος· ὁμώνυμος μέν, ὅτι τῷ μὲν ὀνόματι κοινωνεῖ, διαφέρει δὲ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τὸν καθὸ Αἴας. δύναται δὲ κοινωνεῖν καὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τὸν καθὸ ἄνθρωπος καὶ ἔσται συνώνυμος.

p. 1a12 Παρώνυμα δὲ λέγεται ὅσα ἀπό τινος.

Ἰστέον ὅτι ἐν τοῖς παρωνύμοις τέσσαρά τινα θεωρεῖται, δύο μὲν ἤγουν κοινωνία καὶ διαφορὰ περὶ τὸ ὄνομα, καὶ δύο ἤγουν κοινωνία καὶ διαφορὰ περὶ τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ γραμματικὴ καὶ γραμματικός· ἔστι γὰρ ἐπὶ τούτοις κοινωνία μὲν περὶ τοὔνομα φανερῶς, καὶ ἡ διαφορὰ δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν συλλαβήν, ὅτι ἐπὶ μὲν τοῦ ἐστι κος, ἐπὶ δὲ τοῦ κη. ὁμοίως

3 ὡς — φρόνησιν Paris. 1928 Vind. 10: om. F 6 καὶ τῶν — κορυφή (10) posterius irrepserunt τῶν μὲν Paris. 1928: τὰ μὲν F Vind. 10 (superscr. ῶν) 7 τὰ μὲν — ὁμοιότητα Paris. 1928 Vind. 10: om. F 10 κορυφῆς F 11 ante lemma add. titulum περὶ συνωνύμων F λέγεται om. F 12 τῶν (ante ὁμων.) om. F 15 ὡς] εἰς F τὸ αὐτὸ ὁμωνυμίαν καὶ συνωνυμίαν F οἷόν τέ ἐστι καὶ λέγειν (ν eras.) F 16 μέντοι] μὲν M ὁ om. M καὶ ὁμώνυμός ἐστι] ὁμώνυμος F 17 καὶ ὁμών. μὲν M μὲν (ante ὀνόματι) om. F 18 καθὸ] κατ' F (cf. v. 19) 20 ante lemma add. tit. περὶ παρωνύμου F 21 ante ἰστέον add. εἰπὼν περὶ τῶν ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων τήν τε κοινωνίαν καὶ τὴν διαφοράν, καθὸ τὰ ὁμώνυμα κατὰ τὸ ὄνομα μόνον κοινωνεῖ τοῖς συνωνύμοις, οὐκέτι δὲ κατὰ τὸ πρᾶγμα, νῦν περὶ τῶν παρωνύμων ὁ φιλόσοφος διαλαμβάνει M ἰστέον δὲ M δύο μὲν — πρᾶμα (23)] δύο μὲν περὶ τὸ ὄνομα καὶ δύο περὶ τὸ πρᾶγμα· κοινωνία τε καὶ διαφορὰ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ πάλιν κοινωνία καὶ διαφορὰ κατὰ τὸ πρᾶγμα M 22. 23 κοινωνίαι και διαφοραὶ (alt. loco) F 24 ἐπὶ τούτων M περὶ] κατὰ F ἡ om. F δὲ om. F κατὰ τὴν] περὶ F 25 ἐστι om. F

δὲ καὶ περὶ τὸ πρᾶγμα· * καὶ γὰρ ὁ γραμματικὸς οὐσία ἐστίν, ἡ δὲ γραμματικὴ ἐπιστήμη τις ἤγουν ποιότης καὶ κατὰ συμβεβηκός. ἐὰν γὰρ ἓν τούτων ἀπολειφθῇ, οὐκ ἔστι παρώνυμα· ἔστω γὰρ περὶ τὸ ὄνομα κοινωνία καὶ διαφορά, ἔστω δὲ καὶ ἡ περὶ τὸ πρᾶγμα κοινωνία, διαφορὰ δὲ μὴ εἴη, καὶ οὐκ ἔσται παρώνυμα, οἷον πλάτανος καὶ πλατάνιστος· ἐνταῦθα γὰρ οὐκ ἂν εἴποιμεν παρώνυμα· ταὐτὸ γάρ ἐστιν. πάλιν ἔστω τὰ ἄλλα πάντα ἀκολούθως, κοινωνία δὲ μὴ εἴη κατὰ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὁμοίως οὐκ ἔσται παρώνυμα, ὡς ἐπὶ τῆς Ἑλένης καὶ τοῦ Ἑλένου. πάλιν ἔστω τὰ ἄλλα πάντα ἀκολούθως, διαφορὰ δὲ μὴ εἴη κατὰ τὴν τελευταίαν συλλαβήν, | καὶ 92r
οὐκ ἔσται παρώνυμα, ὡς ἐπὶ τῆς μουσικῆς ἐπιστήμης καὶ μουσικῆς γυναικός· ὁμώνυμα γὰρ ⟨ταῦτα⟩ καὶ οὐ παρώνυμα. πάλιν ἔστω τὰ ἄλλα, κοινωνία δὲ μὴ εἴη περὶ τὸ ὄνομα, καὶ ὁμοίως οὐκ ἔσται παρώνυμα, ὡς ἐπὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ σπουδαίου. χρὴ γοῦν τὰ παρώνυμα πάντα ἔχειν τὰ εἰρημένα, ὡς ἐπὶ τῆς γραμματικῆς τέχνης καὶ τοῦ γραμματικοῦ· λέγεται γὰρ ἐπ' αὐτῶν παρωνύμως. πάνυ οὖν συντόμως ὁ φιλόσοφος πάντα τὰ εἰρημένα περιέλαβεν· εἰρηκὼς γὰρ τὸ ἀπό τινος τὴν κατὰ τὸ πρᾶγμα κοινωνίαν καὶ ἑτερότητα ἐδήλωσεν· εἰ γὰρ ἀπό τινος, δῆλον ὅτι ἔχει κοινωνίαν πρὸς ἐκεῖνο, εἰ δὲ ὅλως ἀπ' αὐτοῦ, δῆλον ὅτι καὶ διαφέρει· εἰ γὰρ μὴ διέφερεν, ἀπό τινος οὐκ ἐλέγετο, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἂν ἦν. εἰπὼν δὲ διαφέροντα τῇ πτώσει τὴν κατὰ τοὔνομα προσηγορίαν ἔχει τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν διαφορὰν παρίστησι τοῦ ὀνόματος· διαφέρει γὰρ τῇ πτώσει κατὰ τὸ τέλος τοῦ ὀνόματος γραμματικὴ γραμματικός· πτῶσιν γὰρ ὁ φιλόσοφος καλεῖ τὴν ἀναλογίαν τῆς τελευταίας συλλαβῆς καὶ οὐχ, ὡς οἱ γραμματικοί, τὴν ἀπὸ τῆς ὀρθῆς ἐπὶ τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν ἑτερότητα.

Ἰστέον δὲ ὅτι τινὲς τὰ παρώνυμα μέσα εἶναι λέγουσιν ἀκριβῶς τῶν τε ὁμωνύμων καὶ τῶν συνωνύμων, κοινωνοῦντα μὲν αὐτοῖς, καθὸ καὶ ταῦτα κἀκεῖνα κοινωνίαν ὀνόματος ἔχειν ἐθέλει, διαφέροντα δὲ τῶν μὲν ὁμωνύμων, διότι ἐκεῖνα μέν, τὰ ὁμώνυμά φημι, παντελῶς διάφορα ἔχει τὰ πράγματα, ταῦτα δὲ κοινωνοῦντα, τῶν δὲ συνωνύμων διαφέροντα τὰ παρώ-

1 περὶ] κατὰ M post πρᾶγμα ex Olympiodoro inseras ἔστι γὰρ καὶ κοινωνία πράγματος, καθὸ ὁ τῆς γραμματικῆς μετέχων γραμματικὸς λέγεται, ἔστι δὲ καὶ διαφορὰ πράγματος. καὶ γὰρ — συμβ. (2)] κοινωνία τις καὶ διαφορά M 2 post τις add. οὖσα del. F 3 παρώνυμον M 6 εἴπωμεν M παρώνυμον M ταὐτὸ] ταυτότης M 8. 10. 12 παρώνυμον M 8 τοῦ om. F 9 πάντα F Philop.: om. M κατὰ] περὶ M 9. 10 καὶ πάλιν οὐκ M 10 ὡς καὶ ἐπὶ M 11 ταῦτα Philop.: om. FM 13 οὖν M 13. 14 προειρημένα M 15 ὁ φιλ. συντόμως colloc. F 16 συμπεριέλαβεν M 18 ἀπ' αὐτοῦ] ἀπό M διαφέρουσι F 19 ἀπό τινος] οὕτως ἀπὸ M ἂν om. M εἰπὼν — ἑτερότητα (24)] εἰπὼν δὲ διαφέροντα τῇ πτώσει ἐδήλωσε τὸν μετασχηματισμὸν τῆς τελευταίας συλλαβῆς· πτῶσιν γὰρ ὁ φιλόσοφος καλεῖ τὴν ἀναλογίαν τῆς τελευταίας συλλαβῆς καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματικοὶ τὴν ἀπὸ τῆς ὀρθῆς ἐπὶ γενικὴν καὶ δοτικὴν ἑτερότητα. τὴν δὲ κατ' οὔνομα προσηγορίαν ἔχειν ἐδήλωσε τὴν κοινωνίαν τοῦ ὀνόματος M 20 κατοὔνομα F 22 πτῶσιν — συλλαβῆς (23) om. F 24 τὴν (ante ἀπὸ) om. F 24 ἑτερότητα] ἢ ἕτερα τινά F 26 τῶν om. M 27 κοινωνυμίαν F θέλει F μὲν om. F 28 φημὶ τὰ ὁμών. colloc. M 29 καὶ κοινωνοῦντα M

νυμα, διότι ἐκεῖνα μὲν παντελῆ κοινωνίαν ἐπιφέρει τοῖς πράγμασι, τὰ δὲ παρώνυμα καὶ διαφορὰν ἐπιζητεῖ. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἀκριβῶς μέσα οὐκ ἔστι τὰ παρώνυμα, ἀλλὰ μᾶλλον πλησιάζει τοῖς συνωνύμοις· κοινωνεῖ γὰρ αὐτοῖς καὶ κατὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ πράγματος, πλὴν τοσοῦτον μόνον αὐτῶν διαφέρει, ὅτι τὰ παρώνυμα οὐ παντελῆ κοινωνίαν ἔχει τοῦ πράγματος καὶ τοῦ ὀνόματος, ἀλλά τινα ἐλάττονα καὶ διαφορὰν ἐν τούτοις ἔχει. τῶν δὲ ὁμωνύμων οὐκ ὀλίγῳ τινὶ διέστηκε τὰ παρώνυμα, τοσοῦτον μόνον αὐτοῖς πλησιάζοντα κατὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ ὀνόματος, ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ κοινωνίᾳ θεωρεῖταί τις διαφορά· τὰ μὲν γὰρ ὁμώνυμα παντελῆ κοινωνίαν ἐθέλει ἔχειν αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος, τὰ δὲ παρώνυμα καὶ διαφορὰν ἐθέλει τινὰ ἔχειν· ὥστε μᾶλλον τοῖς συνωνύμοις πλησιάζει τὰ παρώνυμα. |

p. 1a16 Τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκήν. | 92v

Διὰ τίνα αἰτίαν τὰ κατὰ συμπλοκὴν προέταξε τῶν ἄνευ συμπλοκῆς; 93r
εἰκότως· ἐπειδὴ γὰρ τὰ ἄνευ συμπλοκῆς μέλλει διαιρεῖν, διὰ τοῦτο ὕστερον αὐτὰ εἶπεν, ἵνα εὐθέως ποιήσηται τὴν διδασκαλίαν περὶ αὐτῶν. διαιρεῖ δὲ αὐτά, ὅταν λέγῃ τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς οἷον ἄνθρωπος βοῦς τρέχει νικᾷ. ἐξεπίτηδες τὰ δύο ἅμα ὀνόματα τάττει καὶ τὰ δύο ἅμα ῥήματα, ἵνα μή τις κατὰ συμπλοκὴν αὐτὸν λέγειν νομίσῃ τὸ ὄνομα τῷ ῥήματι συναναγινώσκων.

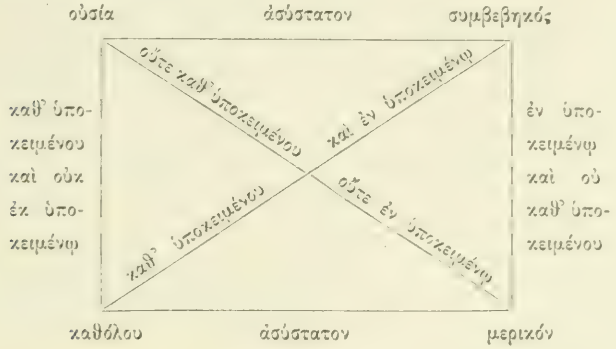
p. 1a20 Τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου.

Ἀκόλουθον ἦν περὶ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν ποιήσασθαι τὸν λόγον, ἀλλ' ἐπειδήπερ πρὸ τῆς αὐτῶν διδασκαλίας βούλεται διαίρεσίν τινα τετραδικὴν ὁλοσχερεστέραν ποιήσασθαι, ταύτην προτάττει, ἐπείπερ ἀπὸ μονάδος συντιθέντες μέχρι τῆς τετράδος πρώτως τὸν δέκα ἀριθμὸν ποιοῦμεν, οἷον ἓν δύο τρία τέσσαρα, καὶ οὕτω γίνονται δέκα· οὐσία γὰρ τῆς δεκάδος καὶ οἷον γένεσις ἡ τετράς ἐστιν, ὥσπερ αὕτη πάλιν ἀπὸ δυάδος γίνεται. διελὼν οὖν τὰ λεγόμενα διχῇ νῦν τὰ ὄντα διαιρεῖ τετραχῇ καὶ ἔπειτα τὰ συναμφό-

1 παντελῶς F 2 ἀκριβῶς ὅτι colloc. F 4 καὶ (post αὐτοῖς) om. M ante τοῦ πράγματος add. κατὰ τὴν κοινωνίαν M 5 οὐ] οὔτε M παντελῶς F 7 ἔχουσι libri 10 ἐθέλει ἔχειν] ἔχει M αὐτοῖς τὴν ὀνόματος M 11 διαφ. τινὰ ἔχει M ὥστε εἰκότως εἴρηται ὅτι μᾶλλον M 11. 12 τὰ παρών.] ἢ τοῖς ὁμωνύμοις M 13 ante lemma add. tit. ἀριστοτέλους περὶ τῶν λεγομένων F 14 διατί τίνα F 16. 17 διαιρεῖ δὲ αὐτά] μέλλει δ' αὐτὰ διαιρεῖν M 17 λέγῃ] εἴπῃ (?) M 18 τάττει] πλάττει M ἅμα (ante ῥήματα) om. F 19 τὰ ὀνόματα F 21 ante lemma add. tit. περὶ τῶν ὄντων F 23 αὐτῶν Marc. 201: τῶν αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν F: αὐτῶν τῶν κατ. M διδασκαλίας superscr. F 25 πρῶτον F δέκατον F 26 ἓν] εἷς FM τρεῖς τέσσαρες F γίνεται F 27 γέννησις F ἐστιν om. M πάλιν om. F ἀπὸ] ὑπὸ M 28 διχῇ om. M τετραχῶς F τὰ (post ἔπειτα) om. F

τερα δεκαχῇ διὰ τῶν οἰκειοτάτων ἀριθμῶν τῆς διαιρέσεως φοιτῶν καὶ ἐπὶ τὸ πᾶν αὐτῶν καὶ τελειότατον πέρας καταντῶν. καὶ δεῖ εἰδέναι ὅτι τὴν μὲν τῶν ὄντων διαίρεσιν εἰς τέσσαρά τινα κατὰ τὸ συμπλεκόμενον ποιεῖ, | 93v ὕστερον δὲ τὴν τῶν δέκα γενῶν ἀσυμπλόκως ἀπαρίθμησιν ποιεῖται.

Ἔστι δὲ ἡ διαίρεσις αὕτη· τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι καθόλου τὰ δὲ μερικά, καὶ πάλιν τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστιν οὐσίαι τὰ δὲ συμβεβηκότα· γίνονται τοίνυν συζυγίαι ἕξ, καθὼς ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ ἐμάθομεν, ὧν αἱ δύο ἀνυπόστατοι, αἱ δὲ λοιπαὶ τέσσαρες, φημὶ δὴ τάς τε ὑπαλλήλους καὶ τὰς διαγωνίους, συνεστᾶσιν. εἰσὶ δὲ αὗται· τῶν ὄντων τὰ μὲν καθόλου οὐσίαι τὰ δὲ μερικὰ συμβεβηκότα, καὶ τὰ μὲν καθόλου συμβεβηκότα τὰ δὲ μερικαὶ οὐσίαι, οἷον ἄνθρωπος καὶ τὸ τὶ λευκὸν ἢ τὶς ἐπιστήμη καὶ λευκὸν καὶ τὶς ἄνθρωπος. ἔστι δ' ἡμῖν ἐν παραδείγματι τόδε

ἀλλ' εἰ μὲν ταύταις ταῖς φωναῖς ἐχρήσατο ὁ Ἀριστοτέλης, σαφὲς ἂν ἦν τὸ λεγόμενον· ἑτέροις δὲ ὀνόμασιν ἐκέχρητο διὰ τὸ τὴν ἀσάφειαν αὐτὸν ἐπιτηδεύειν, ὡς εἴρηται, καὶ διὰ τὸ βούλεσθαι αὐτὸν οἰκειοτέροις ὀνόμασι χρῆσθαι. ἐκάλεσε δὲ τὸ καθόλου καθ' ὑποκειμένου, διότι πάντως κατά τινος ὑποκειμένου λέγεται, τὸ δὲ μερικὸν οὐ καθ' ὑποκειμένου, διότι οὐ λέγεται κατά τινος ὑποκειμένου (ἐκάλεσε δὲ αὐτὸ τῇ ἀποφάσει τοῦ ἑτέρου), τὸ δὲ συμβεβηκὸς ἐν ὑποκειμένῳ, διότι δέεται ἄλλου τινὸς ὑποκειμένου εἰς τὸ ὑποστῆναι. τὴν δὲ οὐσίαν εἶπεν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. ὅθεν καὶ ἄξιον ζητῆσαι τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐκάλεσεν αὐτὴν ὑποκείμενον, ἀλλὰ τῇ ἀποφάσει τῆς φωνῆς τῆς

---

1 δεκαχῶς M 2 αὐτοῦ F τελειώτατον M καὶ (alt.) om. F 3 ποιεῖ] malim ποιεῖται 4 ἀπαρίθμησιν] τὴν διαίρεσιν F 5. 6 τὰ δὲ μερικὰ — οὐσίαι in mrg. suppl. F² 6 οὐσία M 7 ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ] spectare videtur Ammon. in Porph. Isag. p. 95,19 8 τε om. F 9 συνιστῶσιν F 11 τὸ τὶ] τουτὶ τὸ F ἢ τις] καὶ ἡ τὶς M ἢ τὶς ἐπιστήμη om. Marc. 201 (recte) καὶ καθόλου λευκὸν M 12 τόδε M: τῷδε F figuram recepi ex F, nisi quod infra lineas diagonales exhibet καὶ τὶς ἄνθρωπος et ἡ τὶς ἐπιστήμη καὶ λευκόν: codex M ita abhorret, ut ad angulos καθ' ὑποκειμένου, οὐ καθ' ὑποκειμένου, ἐν ὑποκειμένῳ, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ad lineas καθόλου συμβεβηκός, μερικὴ οὐσία, καθόλου οὐσία, μερικὸν συμβεβηκός appareant 13 ἂν om. F 14 ἐχρήσατο M τὸ superscr. F αὐτῶν F 15 εἴρηται] p. 7,7 17 ὅτι F 20 οὐσίαν δὲ colloc. M 21 αὐτὴν οὐκ ἐκάλ. colloc. M

σημαινούσης τὸ συμβεβηκός. ἐροῦμεν ὅτι πρῶτον μὲν οὐ πᾶσα οὐσία ἐστὶν ὑποκείμενον (οὐ γὰρ δήπου καὶ αἱ πρῶται καὶ αἱ θεῖαι οὐσίαι εἰσὶν ὑποκείμενα), ὥστ' εἰκότως οὐκ ἐκάλεσεν αὐτὴν ὑποκείμενον. ἔπειτα δὲ καὶ τὴν διαίρεσιν ποιούμενος τῶν πραγμάτων ἠθέλησεν ἐξ ἀποφάσεως καὶ καταφάσεως αὐτὴν ποιήσασθαι, ἵνα ἄφυκτος ὑπάρχῃ καὶ τῷ ὄντι πάντα περιλάβῃ, ὡς ἂν εἰ ἔλεγε 'τῶν χρωμάτων τὰ μέν εἰσι μέλανα τὰ δὲ οὐ μέλανα'· ὁ γὰρ οὕτως εἰπὼν πάντα συμπεριέλαβεν, ὁ δέ γε εἰπὼν ὅτι τῶν χρωμάτων τὰ μέν εἰσι μέλανα τὰ δὲ λευκά, οὐ πάντα περιέλαβεν· οὐ γὰρ δὴ τὰ ὠχρὰ καὶ τὰ φαιὰ καὶ τὰ ἄλλα χρώματα. καλῶς οὖν ἐξ ἀποφάσεως καὶ καταφάσεως παρέδωκε τὴν διαίρεσιν. ἢ ὅτι τὸ ὑποκείμενον διχῶς λέγεται, τὸ μὲν πρὸς ὕπαρξιν ὡς ἡ οὐσία τοῖς συμβεβηκόσι, τὸ δὲ πρὸς κατηγορίαν ὡς αἱ μερικαὶ οὐσίαι ταῖς καθόλου· ὑπόκεινται γὰρ αὐταῖς αἱ μερικαί, οὐχ ἵνα ὑποστῶσι (προϋφεστήκασι γὰρ αἱ καθόλου), ἀλλ' ἵνα κατ' αὐτῶν ῥηθῶσιν· εἰ οὖν ἁπλῶς εἶπεν ὑποκείμενον τὴν οὐσίαν, ἐνίστατό τις λέγων μήποτε τὴν μερικὴν μόνην οὐσίαν λέγει τὴν πρὸς κατηγορίαν ὑποκειμένην τοῖς καθόλου. καὶ τούτοις τοῖς ὀνόμασι κεχρημένος ἐκτίθεται τὰς τέσσαρας συζυγίας, καὶ πρώτην τὴν καθόλου οὐσίαν, ὡς τιμιωτέραν, ἔπειτα τὸ ἀντικείμενον, λέγω δὴ τὸ μερικὸν συμβεβηκός, εἶτα προετίμησε τὸ καθόλου συμβεβηκὸς τῆς μερικῆς οὐσίας, διότι περὶ τῶν καθόλου τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος.

Σκοπῆσαι δὲ δεῖ πῶς ὁ φιλόσοφός φησι τῶν ὄντων τὰ μὲν 94r
καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστι· καὶ ῥητέον ὅτι ἐνταῦθα μὲν περὶ φωνῶν διαλεγόμενος ἐχρήσατο τῷ λέγεται, ἡνίκα δὲ περὶ οὐσιῶν, τῷ ἐστίν.

p. 1a24 Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω.

Τὰ τέσσαρα τὰ ἀναφανέντα ἡμῖν ἐκ τῶν ἓξ συζυγιῶν πρόκειται νῦν τῷ Ἀριστοτέλει σαφηνίσαι, λέγω δὴ τὸ μερικὸν συμβεβηκὸς καὶ τὴν μερικὴν οὐσίαν καὶ τὸ καθόλου συμβεβηκὸς καὶ τὴν καθόλου οὐσίαν, καὶ τὴν ἀρχὴν ποιεῖται ἐκ τοῦ μερικοῦ συμβεβηκότος ὡς σαφεστέρου αὐτοῦ ὄντος καὶ ἁπλουστέρου. ἐπεὶ οὖν τὰ πράγματα ἐκ τῶν ὁρισμῶν μανθάνομεν, ἀποδίδωσιν αὐτοῦ τινα οὐχ ὁρισμὸν μὲν ἀνάλογον δὲ μᾶλλον ὁρισμῷ· ἀναλογεῖ δὲ τὸ μὲν ἔν τινι γένει, τὰ δὲ λοιπὰ διαφοραῖς· λέγεται γὰρ τὸ ἔν τινι ἑνδεκαχῶς. ἐν χρόνῳ ἐν τόπῳ ἐν ἀγγείῳ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ ὡς ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν ὡς εἶδος ἐν γένει ὡς γένος ἐν εἴδει ὡς τὰ τῶν

2 καὶ αἱ (ante θεῖαι) om. F 2. 3 εἰσὶν ὑποκείμεναι M 5 ἄφυκτος] ἄψεκτος M ὑπάρχει F 6 περιλαμβάνοι F 6. 8 χρωμάτων] ὄντων F 7 post συμπεριέλαβεν add. καὶ οὐδέν ἐστι τῶν χρωμάτων ὃ ἐκφεύγει τὴν διαίρεσιν ταύτην ἢ μὴ ὑποπίπτει τῇ διαιρέσει ταύτῃ. M 9 δὴ om. M τὰ φαιὰ καὶ τὰ ὠχρὰ colloc. M ἢ τὰ ἄλλα M 10 ἢ om. M 13 ὑφεστήκασι γὰρ αὐταῖς αἱ M 15 μόνην post οὐσίαν colloc. M λέγῃ M 26 πρόκεινται M 31 αὐτὸς F 32 τὸ (utrobique)] τῷ F

ἀρχομένων ἐν τῷ ἄρχοντι ὡς εἶδος ἐν ὕλῃ ὡς ἐν τέλει ὡς ἐν ὑποκειμένῳ οἷον τὸ συμβεβηκὸς ἐν οὐσίᾳ. τοῦτο οὖν τὸ ἔν τινι παραλαμβάνει ἐν τῷ ὁρισμῷ ὡς γένος κατὰ πολλῶν λεγόμενον. προσέθηκε δὲ τὸ μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον, ἵνα διακρίνῃ αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἔν τινι ὄντων ὡς μερῶν, οἷον ἡ τὶς χείρ· αὕτη γὰρ οὖσα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὅμως ὡς μέρος αὐτοῦ ὑπάρχει. ἵνα οὖν τούτων αὐτὸ χωρίσῃ, προσέθηκε τὸ μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον. τὸ δὲ ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστι προσέθηκεν, ἵνα χωρίσῃ αὐτὸ τῶν λοιπῶν.

Ἰστέον δὲ ὅτι τινὲς κακίζουσι τὸν ὁρισμὸν τοῦτον κατ᾽ ἄμφω τὰς κακίας τῶν ὁρισμῶν, φημὶ δὴ κατὰ τὸ ὑπεραίρειν καὶ ὑπερβάλλειν τὸν ὁρισμὸν τοῦ πράγματος καὶ μέντοι καὶ κατὰ τὸ ἐλλείπειν καὶ μὴ τὸ πᾶν περιορίζειν, λέγοντες ὡς οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς τὸ ὁριστόν, ὅπερ δεῖ ἔχειν τοὺς ὅρους πρὸς τὰ ὁριστά, ὡς ἔφαμεν, οἷον ἄνθρωπός ἐστι ζῷον λογικὸν θνητὸν νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν· τοῦτο ἀντιστρέφει· καὶ γὰρ εἴ τι ζῷον λογικὸν θνητὸν νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, τοῦτο ἄνθρωπος. φασὶν οὖν οἱ μὲν τὸν ἀποδεδομένον ὁρισμὸν μὴ πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν ἐφαρμόζειν, οἱ δὲ καὶ ἑτέροις τισὶ παρὰ τὰ συμβεβηκότα· λέγουσι γὰρ ὅτι ὁ Σωκράτης ἐν τόπῳ ὢν ἔν τινί ἐστι καὶ οὐχ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ (οὐ γὰρ μέρος ἐστὶ τοῦ τόπου) καὶ ἀδύνατον χωρὶς αὐτὸν εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν (ἀδύνατον γὰρ χωρὶς εἶναι τόπου), ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ὁ Σωκράτης συμβεβηκὸς ὑπάρχει, ὅπερ ἄτοπον. φαμὲν οὖν ὅτι δυνατὸν χωρὶς εἶναι τὸν Σωκράτην τοῦ ἐν ᾧ ἐστι· κἂν γὰρ ὑποθώμεθα αὐτὸν καταλιπόντα τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἦν πρότερον, πορευθῆναι εἰς ἕτερον τόπον, οὐδὲν ἧττον Σωκράτης ἐστί· τὸ δὲ συμβεβηκὸς χωρισθὲν τοῦ ὑποκειμένου ἔφθαρται. ἰστέον δὲ ὅτι παρέπεται τῷ Σωκράτει ὁ τόπος οὐχ ὡς συμπληρῶν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἀλλ᾽ ὡς παρακολούθημα, ὥσπερ τῷ ἐν φωτὶ βαδίζοντι ἡ σκιὰ παρέπεται μηδαμῶς αὐτοῦ συμπληροῦσα τὴν οἰκείαν οὐσίαν. ἄλλως τε τὸ ἐν τῷ ὑπάρχον συντακτέον, ἵνα ᾖ ὅ τινι ἐνυπάρχον᾽, ἐνυπάρχειν δὲ ἐν τόπῳ τὴν οὐσίαν οὔ φαμεν, ἀλλ᾽ ὑπάρχειν· | ἐκεῖνο γὰρ ἐπὶ μόνων τῶν συμβε- 94v
βηκότων φαμέν, τὸ ἐνυπάρχειν φημί. πάλιν φασὶ ‘τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ ἐστὶ καὶ οὐκ ἔστι μέρος τῆς ὕλης καὶ ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τῆς ὕλης· οὐκοῦν κατὰ τὸν προειρημένον λόγον καὶ τὸ εἶδος συμβεβηκός ἐστι’. φαμὲν οὖν

1 post ὕλῃ add. τουτέστιν ὡς ἀνδριὰς ἐν τῷ χαλκῷ F τέλει M: τελικῷ F post τέλει add. ἤγουν ὡς ἰατρὸς ἐν τῇ ἰατρικῇ F 3 κατὰ πολλῶν] κατὰ τῶν πολλῶν F: καὶ κατὰ πολλῶν M 4 αὐτῷ F ἀπὸ τῶν om. F μερῶν] μέρος F 6 ἵνα—ὑπάρχον om. F 7 ἐστι om. F 8 αὐτὸ] ἀπὸ F 10 ὑπεραίρειν καὶ ὑπερβάλλειν] ὑπερβάλλειν καὶ ὑστερεῖν F 11 ἐλλεῖπον codd. 12 δεῖ om. F 13 ὡς om. F ἔφαμεν] cf. Ammon. in Porph. Isag. p. 67,14 sq. ζῷον om. F 14 εἴ τι] ὃ M 16 οἱ μὲν post ὁρισμὸν transp. M 17 γὰρ] μὲν F 18 ἐν τόπῳ om. F 19 αὐτὸν om. F ἐν ᾧ—χωρὶς εἶναι (20) om. F 20 καὶ κατὰ M 21 ἄτοπον] ἀδύνατον F 26 ἐν τῷ φωτὶ F 27 μηδαμῶς—οὐσίαν om. F ἄλλως—φημι (30) eicias, praesertim cum et Philop. et Olymp. ea omittant τὸ ἐν] ὅτε F 28 ὅ τινι] ὅτε F τῷ τόπῳ (?) M 29 οὐ ante ἐνυπάρχειν (28) colloc. M 30 φημὶ τὸ ἐνυπ. colloc. M 31 ἐστὶ (prius) om. F καὶ οὐκ—ὕλης post εἶναι τῆς ὕλης colloc. F

ὅτι πρῶτον μὲν τὸ εἶδος εἰ καὶ μὴ ἔστι μέρος τῆς ὕλης, ἀλλ' οὖν τοῦ συναμφοτέρου (οὕτω γὰρ καὶ τὴν χεῖρά φαμεν οὐ τοῦ λοιποῦ σώματος μέρος εἶναι, ἀλλὰ τοῦ παντός). ἔπειτα δὲ τὸ μὲν εἶδος συμπληρωτικόν ἐστι τῆς ἑκάστου οὐσίας καὶ τούτου φθαρέντος φθείρεται τὸ ὑποκείμενον, τὸ δὲ συμβεβηκὸς οὔτε συμπληροῖ τὴν οὐσίαν τοῦ ὑποκειμένου καὶ φθαρέντος αὐτοῦ οὐδὲν ἐβλάβη τὸ ὑποκείμενον. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τοὺς λέγοντας τὸν ὁρισμὸν ἐφαρμόζειν καὶ ἑτέροις.

Οἱ δὲ λέγοντες μὴ πᾶσιν αὐτὸν ἐφαρμόζειν ταῦτά φασιν, ὅτι μόνα τὰ ἀχώριστα ὡρίσατο· ἰδοὺ γὰρ ἡ ἐν τῷ μήλῳ εὐωδία χωρίζεταί τε καὶ πόρρω ὄντος τοῦ μήλου χωρεῖ πρὸς ἡμᾶς, ἔστι δὲ συμβεβηκός· εἰ οὖν χωρίζεται τοῦ ὑποκειμένου, οὐ συμπεριείληπται τῷ ἀποδοθέντι ὁρισμῷ. φαμὲν δ' ἡμεῖς πρὸς αὐτοὺς ὅτι διχῶς τοῦτο ἐπιλυόμεθα· πρῶτον μὲν ὅτι οὐκ εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης 'ἐν ᾧ ἦν', ἀλλ' ἐν ᾧ ἔστιν (οὐκοῦν ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τὴν εὐωδίαν τοῦ [μήλου] ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ· ἢ γὰρ ἐν τῷ μήλῳ ἐστὶν ἢ ἐν τῷ ἀέρι), ἔπειτα δὲ ὅτι οὐ μόνη ἡ τοῦ μήλου εὐωδία χωρεῖ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ μετά τινος οὐσίας τοῦ μήλου. τεκμήριον δὲ τούτου ἐστὶ τὸ ἐν χρόνῳ πλείονι μειοῦσθαι τὸ μῆλον καὶ ῥυτιδοῦσθαι, ὅθεν δῆλον ὅτι διαφορεῖταί τις οὐσία τοῦ μήλου ἐν ᾧ ἡ εὐωδία ὑπῆρχεν. εἰ δέ τις λέγει 'καίτοι γε ὄντος ἔτι ἐν τῷ δένδρῳ τοῦ μήλου οὐδὲν ἧττον ἐχώρει πρὸς ἡμᾶς ἡ εὐωδία μετὰ τοῦ μὴ ῥυτιδοῦσθαι μῆλον ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ αὔξεσθαι', φαμὲν πρὸς αὐτὸν 'ὡς ἀγνοεῖς τὴν θρεπτικήν τε καὶ αὐξητικὴν τῆς φύσεως δύναμιν· ἢ οὐχ ὁρῶμεν κἀπὶ τῶν ζῴων ἁπάντων τὴν αὔξησιν γινομένην; καὶ οὐ δήπου διὰ τοῦτο φήσομεν αὐτὰ μὴ διαφορεῖσθαι ἡμέρας ἑκάστης, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ πλείονα εἶναι τὴν εἰσφερομένην λόγῳ τροφῆς ποσότητα τῆς ἀπορρεούσης· οὕτω διοικούσης τῆς φύσεως οὐ μόνον ἀνεπαίσθητος ἡ διαφόρησις, ἀλλὰ τοὐναντίον αἰσθητὴ μᾶλλον ἡ αὔξησις'. οὕτως οὖν κἀπὶ τοῦ μήλου φαμέν· οὐ γὰρ ὅτι ἀνεπαίσθητος ἡμῖν ἐστιν ἡ ἐν τῷ δένδρῳ ἀπόρροια, διὰ τοῦτο οὐ διαφορεῖταί τις οὐσία ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι πλείων ἡ λόγῳ τροφῆς εἰς αὐτὸ φερομένη οὐσία τῆς ἀπορρεούσης. ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλως τοῦτο πιστοῦσθαι· παρερχόμενοι γὰρ δυσώδη τόπον ἐμφράττομεν τὰς ῥῖνας τῷ ἱματίῳ καὶ εἰσπνέομεν ἀέρα χωρὶς δυσωδίας, ὅθεν δῆλον ὡς οὐ δύναται τὸ ἱμάτιον διαπερᾶν ἡ δυσωδία διὰ τὴν παχύτητα αὐτοῦ· ὁ γὰρ ἀὴρ λεπτομερὴς ὢν διοδεύει· ὥστε δῆλον

1 τὸ τρῶτον μὲν colloc. F οὖν] οὐ M 3 δὲ om. F 9 post ὡρίσατο add. τὰ χωριστά φασιν οὐκ ἠδύνατο μὴ χωρισθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον F 12 δ' ἡμεῖς F: οὖν M 14 μήλου inclusi τόπῳ] an τόπου? 15 ὅτι om. F ἡ τοῦ μ. εὐωδ. Philop.: ἡ εὐωδ. τοῦ μ. F: τοῦ μ. εὐωδ. (ἡ om.) M 16. 17 τούτου scripsi: τοῦτο libri 17 τὸ (prius)] τῶ F 18 διαφορεῖ τὸ τῆς οὐσίας F 19 γε supra scr. F 20 μετὰ] πρὸ M 21 δὲ om. M ἀγνοεῖ M τε om. F 22 ἁπάντων om. F 23 γενομένην F καὶ οὐ δήπου δ. τ. οὐ φήσομεν αὐτὰ διαιρεῖσθαι M 24 ὡς ἡμέρας μᾶλλον δὲ ὥρας ἑκ. M τὴν τῶν εἰσφερομένων F 25 τῆς (prius) om. F 26 ἀνεπαισθήτως F: ἀναίσθητος M 27 ἀνεπαίσθητον F: ἀναίσθητος M 28 διεφορεῖτο F 29 οὐσία] ποσότης M 31 τῷ om. F 32 δυνατὸν — τὴν δυσωδίαν F τῶ ἱματίω M 33 ὥστε Paris. 1928 Vind. 10: ὡς M: om. F

ὅτι ἡ ὀσμὴ αὕτη μετά τινος οὐσίας τοῦ ὑποκειμένου χωρεῖ πρὸς ἡμᾶς. δηλοῦσι δὲ τοῦτο καὶ οἱ ἐκ τοῦ θυμιάματος ἀναδιδόμενοι ἀτμοὶ αὐτόθεν τῇ ὄψει | ὑποπίπτοντες διὰ τὴν ἀθρόαν διαφόρησιν καὶ τὴν παχύτητα τῆς 95v ὑποκειμένης οὐσίας.

Λέγεται δὲ τὸ ἔν τινι ἑνδεκαχῶς, ὡς ἤδη λέλεκται· ἐν χρόνῳ (ἔν τινι γὰρ χρόνῳ γεγόνεν ὁ Τρωικὸς πόλεμος ἢ ὁ Πελοποννησιακός), ἐν τόπῳ (λέγομεν γὰρ τὸν Σωκράτην ἐν τόπῳ εἶναι οἷον ἐν Λυκείῳ), ἐν ἀγγείῳ (λέγομεν γὰρ τὸν οἶνον ἐν τῷ κεράμῳ εἶναι· διαφέρει δὲ τὸ ἐν τόπῳ τοῦ ἐν ἀγγείῳ, διότι τὸ μὲν ἀγγεῖον τόπος ἐστὶ μεταφορητός, ὁ δὲ τόπος ἀγγεῖον ἀμεταφόρητον), ὡς μέρος ἐν ὅλῳ ὡς ὁ δάκτυλος ἐν τῇ χειρὶ ἢ ἡ χεὶρ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ὡς ὅλον ἐν μέρεσιν (ὅλον γὰρ τὸν ἄνθρωπόν φαμεν θεωρεῖσθαι ἐν τοῖς μέρεσι καὶ οὐκ ἐν μέρει), ὡς εἶδος ἐν γένει ὡς ἄνθρωπος ἐν τῷ ζῴῳ, ὡς γένος ἐν εἴδει ὡς τὸ ζῷον ἐν ἀνθρώπῳ, ὡς τὰ τῶν ἀρχομένων ἐν τῷ ἄρχοντι (λέγομεν γὰρ ὅτι τόδε τὸ πρᾶγμα ἐν τῷδε τῷ ἄρχοντί ἐστιν), ὡς εἶδος ἐν ὕλῃ ὡς τὸ ἀνθρώπινον εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ ἢ τὸ τρίγωνον ἢ τετράγωνον σχῆμα ἐν τῷ χαλκῷ, ὡς ἐν τέλει ὡς ⟨λέγομεν⟩ τὴν ἰατρικὴν ἐν τῇ ὑγείᾳ, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ὡς τὸ συμβεβηκὸς ἐν οὐσίᾳ. εἴποι δ' ἄν τις τὸ γένος ἐν εἴδει ἢ τὸ εἶδος ἐν γένει ὡς τὸ ὅλον ἐν μέρεσιν ἢ ὡς τὰ μέρη ἐν ὅλῳ θεωρεῖσθαι· φαμὲν οὖν πρὸς τοῦτο ὅτι οὐ γὰρ τὸ ὅλον ἐκτὸς τῶν οἰκείων πάντων μερῶν σώζεται, τὸ δὲ γένος καὶ ἑνὸς εἴδους ἢ ἑνὸς ἀτόμου σωζομένου σώζεται· ὁ γὰρ Σωκράτης καὶ Σωκράτης ἐστὶ καὶ ἄνθρωπος καὶ ζῷον· ὥστε δῆλον ὅτι τὸ μὲν ἓν μέρος οὐ πληροῖ τὸ ὅλον, τὸ δὲ ἓν εἶδος πληροῖ τὸ γένος.

Σαφηνίσας δὲ ἡμῖν ὁ φιλόσοφος τὸ μερικὸν συμβεβηκὸς παραδίδωσιν ἡμῖν παράδειγμα τοῦ καθόλου συμβεβηκότος καί φησι τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου τε λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί. παραδοὺς δὲ παρα-

1 αὕτη] αὐτὸν F   καὶ χωρεῖ F   2 αὐτόθι F   5 λέγεται—γένος (23) eicias   λέγεται—λέλεκται M: ὡς δὲ ἤδη εἰρήκαμεν ἑνδεκακῶς τὸ ἔν τινι λέγεται F   πρῶτον ἐν χρόνω ὡς νῶε ἐν τῶ καιρῶ τοῦ κατακλυσμοῦ, δεύτερον ἐν τόπω ὡς ἱερεὺς ἐν τῶ ναῶ τρίτον ἐν ἀγγείω ὡς οἶνος ἐν κρατῆρι, τέταρτον ὡς μέρος (10) κτλ. F   9 μεταφορητός Vat. 2173: μεταφορικός M   10 ὡς ὁ] ὥσπερ F   ἡ om. F   11 πέμπτον ὡς ὅλον F   μέρεσιν] μέρει F   ὅλον γὰρ—μέρει (12)] ὡς σωκράτης ἐν τοῖς οἰκείοις μέλεσι, κεφαλῇ τε καὶ χερσὶ καὶ ποσί· τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ἔν τινι ἀλλ' ἔν τισι F   12 ante ὡς εἶδος add. ς F   13 ἐν τῇ διαιρέσει τοῦ ζώου. ζ' F   ἐν τῶ ὁρισμῶ τοῦ ἀνθρώπου. η' F   14 γὰρ om. M   τόδε om. F   τῷδε om. F   14. 15 post ἄρχοντί ἐστιν add. ὁ δὲ δαμασκηνὸς ὡς ἐν τῶ ποιητικῶ αἰτίω ὡς τὰ πάντα ἐν τῶ θεῶ φησί. θ' F   15 ἀνθρώπινον—σχῆμα (16)] εἶδος τοῦ ἀνδριάντος F   16 ι' ὡς ἐν τῶ τελικῶ αἰτίω ὡς ἡ κλίνη ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων ἀναπαύσει· καὶ γὰρ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν ἀνθρώπων γίνεται ἡ κλίνη ἢ ἐν τέλει F   λέγομεν ex Philopono addidi   17 τῇ om. F   ια' ὡς ἐν ὑποκ. F   ἐν τῇ οὐσίᾳ ἤγουν τὸ λευκὸν ἐν τῶ σώματι. ἰστέον δὲ ὅτι μέρη ὅλου λέγονται, ὅλον δὲ μερῶν οὐδαμῶς ἀλλ' ὅλον ἐν μέρεσιν F   19 ἢ] ἐστι καὶ M   θεωρεῖται F   22 ἓν om. F   24 ante σαφ. add. lemma τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου τε λέγεται M   δὲ om. M   παραδίδωσιν—παράδειγμα (25)] νῦν τρέπεται ἐπὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παραδοῦναι M   25 καί φησι—ἐν ὑποκ. ἐστί (26) om. M   26 ante παραδοὺς add. lemma τὰ δὲ οὔτε ἐν ὑποκειμένω ἐστί M   δὲ] ἡμῖν ὁ φιλόσοφος M

δείγματα τῶν τε καθόλου καὶ τῶν μερικῶν συμβεβηκότων νῦν μέτεισιν ἐπὶ τὸ παράδειγμα τῆς μερικῆς οὐσίας λέγων· τὰ δὲ οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται. παρεισφέρει δὲ καὶ τὸ θεώρημα τοῦτο ἁπλῶς δὲ τὰ ἄτομα καὶ ἓν ἀριθμῷ κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται, βουλόμενος δι' αὐτοῦ δεῖξαι ὅτι οὐδὲν τῶν ἀτόμων τῶν τε συμβεβηκότων καὶ τῶν οὐσιῶν κατά τινος κατηγορεῖται. ἔτι μὴν διορίζει αὐτὸ καὶ διαχωρίζει τὰ συμβεβηκότα ἄτομα τῶν ἀτόμων τῶν αὐθυποστάτων. τὸ δὲ ἁπλῶς τριχῶς λέγεται· ἢ γὰρ κυρίως ἢ μοναχῶς ἢ καθόλου. τῷ οὖν σημαινομένῳ καθόλου ἐχρήσατο ἐνταῦθα· λέγει γὰρ 'καθόλου τὰ ἄτομα καὶ ἓν ἀριθμῷ'. ὁσαχῶς δὲ τὸ ἄτομον λέγεται, κατὰ πλάτος ἐγράφομεν ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ Πορφυρίου. περὶ δὲ τοῦ ποσαχῶς τὸ ἓν λέγεται ἤδη ἐροῦμεν· πολλαχῶς γὰρ καὶ αὐτό· ἢ γὰρ τῷ εἴδει ἕν, ὡς Σωκράτην καὶ Πλάτωνα ἕνα τῷ εἴδει λέγομεν καθὸ ἀνθρώπους, ἢ τῷ γένει ἕν, ὡς ὅταν λέγωμεν ἄνθρωπον καὶ βοῦν καὶ ἵππον τῷ γένει ἓν καθὸ ζῷα, | ἢ τῷ ἀριθμῷ, ὡς ὅταν λέγωμεν Πλά- 95v
τωνα ἕνα εἶναι, λέγεται δὲ καὶ τὸ ἓν ἄτομον, ὅπερ αὐτὸς σαφηνείας ἕνεκεν λέγων φησὶ τὸ ἕν. τὰ ἄτομα οὖν τὰ ἓν ὄντα τῷ ἀριθμῷ οὐδέποτε μὲν κατά τινος ὑποκειμένου λέγεται, εὑρίσκονται δὲ πολλάκις ἐν ὑποκειμένῳ ὡς τὸ τὶ λευκὸν ἐν σώματι. διὰ τοῦτο οὖν προσέθηκεν τὸ οὐδὲν κωλύει, ἐπειδὴ οὐ πάντα ἐν ὑποκειμένῳ ὑπάρχει· ὁ γὰρ Σωκράτης οὐκ ἔστιν ἐν ὑποκειμένῳ, ἡ δὲ τὶς γραμματική, καθώς φησι καὶ αὐτός, ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ τῇ ψυχῇ. καὶ καθόλου εἰπεῖν. τὰ τῷ ἀριθμῷ ἓν οὐσίαι μὴ ὄντα κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται. ἐν ὑποκειμένῳ δέ ἐστιν.

p. 1b10 Ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῆται.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς καθόλου οὐσίας ἐστίν· ὅταν τινός τι κατη-

1 τῶν συμβ. μερικῶν καὶ τῶν καθόλου M 2 λέγων—λέγεται (3) om. M 3 ante παρεισφέρει add. lemma ἁπλῶς δὲ τὰ ἄτομα M 3. 4 τοῦτο τὸ θεώρ. ἐν μέσῳ παρεισφ. ὁ φιλόσοφος M 4 ἁπλῶς—λέγεται (5) om. M 6 τε om. M 7 αὐτὸ scripsi: αὐτὸς F: αὐτοῦ M διαχωρίζει—αὐθυποστάτων (8)] δηρύσεται (sic) καὶ ἐκ ποταμοῖο. καὶ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ καὶ ἑνὸς καθ' ὑποκειμένη (sic) M 8 τὸ δὲ ἁπλῶς—τὸ ἕν (17) eicias ante τὸ δὲ ἁπλῶς add. ἁπλῶς F δέ om. M 9 τῷ οὖν τὸ καθόλου σημαίνοντι M 10 καὶ ἓν ἀριθμῷ] πάντα, τουτέστι καὶ τὰ οὐσιώδη ἄτομα τὰ αὐθυπόστατα καὶ τὰ συμβεβηκότα μὴ λέγεσθαι καθόλου. κατά τινος ὑποκειμένου M ὁσαχῶς—πορφυρίου (11) F: ἐπειδὴ τὸ ἄτομον πολλαχῶς λέγεται· λέγεται γὰρ ἄτομον τὸ φύσει ἀδιαίρετον ὡς ἡ μονὰς καὶ τὸ σημεῖον, λέγεται δὲ καὶ τὸ δυσδιαίρετον μὲν ὅμως δὲ διαιρούμενον ὡς ὁ ἀδάμας, λέγεται δ' ἄτομον καὶ τὸ μὴ δυνάμενον διαιρεθῆναι εἰς εἴδη ὡς σωκράτης καὶ πλάτων, λέγεται δὲ καὶ τὸ πεφυκὸς διαιρεῖσθαι μήπω δὲ διαιρεθὲν ὡς ἀγρός, λέγεται δὲ καὶ τὸ ἓν ἄτομον ὅπερ αὐτὸς σαφηνείας ἕνεκα λόγων (sic) φησὶ τὸ ἕν. M 11 ἐν τῇ Εἰσαγ. Πορφ.] in Ammonii in Porph. Isag. comm. hoc non invenitur περὶ—πολλαχῶς γὰρ καὶ αὐτό (12)] ἐπεὶ δὲ τὸ ἓν πολλαχῶς λέγεται M 13 ἕνα] ἓν M 14 ἄνθρωποι (priore l.) F λέγομεν F 15 τῷ (prius) om. F 16 λέγεται—τὸ ἕν (17) om. M (cf. v. 10 not.) 17 λέγων ante σαφ. ponas τὰ (ante ἓν) om. F 18 μὲν om. F λέγονται M εὑρίσκονται] λέγονται F 19 τὸ (alt.) om. F οὐδὲν supra scr. F 21 καὶ αὐτὸς φησί colloc. M 22 οὐσία F 24 κατηγορεῖται F 25 τὸ παράδειγμα—ἐστίν] νῦν περὶ τῆς καθόλου οὐσίας διαλέγεται ὁ φιλόσοφος καὶ παραδείγματα ταύτης παραδίδωσι. φησὶν οὖν M

γορῆται οὐσιωδῶς, φησί, τούτου δὲ ἕτερόν τι πάλιν κατηγορῆται, τοῦτο κἀκείνου κατηγορηθήσεται. πρὸς ὃ φήσειεν ἄν τις ‘εἰ ἀληθῶς ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου κατηγορηθήσεται; κατηγορεῖται δὲ τοῦ μὲν ζῴου τὸ γένος, τοῦ δὲ ἀνθρώπου τὸ ζῷον, καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἄρα κατηγορηθήσεται τὸ γένος’. ἀλλ’ οὐχ οὕτως εἴρηται· τὸ γὰρ ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, τοῦτ’ ἔστιν ὡς πράγματα αὐτοῦ καὶ ὡς χαρακτηρίζοντα τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται εἴρηκεν ὁ φιλόσοφος. καλῶς δὲ εἶπε καὶ τὸ ὡς καθ’ ὑποκειμένου ἀντὶ τοῦ οὐσιωδῶς καὶ πραγματικῶς· εἰ γάρ τι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου κατὰ συμβεβηκὸς κατηγορεῖται, οὐκ ἀνάγκη τοῦτο καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθῆναι· τὸ γὰρ γένος τοῦ ζῴου κατὰ συμβεβηκὸς καὶ κατὰ σχέσιν κατηγορεῖται.

p. 1b16 Τῶν ἑτερογενῶν καὶ μὴ ὑπ’ ἄλληλα τεταγμένων.

Λημμάτιά τινα προλαμβάνει χρήσιμα αὐτῷ ἐσόμενα πρὸς τὴν διδασκαλίαν καί φησιν ὅτι πάντως τῶν ἑτερογενῶν ἕτεραι ὑπάρχουσιν αἱ εἰδοποιοὶ διαφοραί, οἷον τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ποσοῦ· τῆς μὲν γὰρ οὐσίας διαφοραὶ τὸ ἔμψυχον καὶ τὸ ἄψυχον, τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ συνεχὲς καὶ τὸ διωρισμένον. ἕτεραι οὖν ὑπάρχουσιν αἱ διαφοραὶ ἑτέρων ὄντων τῶν γενῶν. ἐπειδὴ δὲ τὰ ἑτερογενῆ πολλαχῶς λέγεται (λέγεται γὰρ ἕτερα τὰ πάντῃ | διεστηκότα 96r
ἀλλήλων, ὡς ἡ ἐπιστήμη καὶ τὸ ζῷον, καὶ τὰ μὴ πάντῃ κεχωρισμένα, οἷον τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον· ἔχει γὰρ ⟨ταῦτα⟩ κοινὸν γένος τὸ ζῷον· λέγεται δὲ καὶ τὰ ὑπάλληλα γένη ἕτερα, ὡς ἡ οὐσία καὶ τὸ σῶμα), διὰ τοῦτο εἶπε καὶ μὴ ὑπ’ ἄλληλα τεταγμένων· τούτων γὰρ ἐνδέχεται τὰς αὐτὰς εἶναι διαφοράς, οἷον τοῦ ἐμψύχου καὶ τοῦ ζῴου θνητὸν καὶ ἀθάνατον λογικὸν καὶ ἄλογον. καλῶς δὲ τῷ εἴδει προσέθηκεν· ἰδοὺ γὰρ ἐπὶ ἑτέρων γενῶν αἱ αὐταὶ διαφοραί· λέγομεν γὰρ ‘τῶν σκευῶν τὰ μέν ἐστιν ἄποδα οἷον θυΐσκη καὶ δοίδυξ καὶ ὅσα τοιαῦτα, τὰ δὲ ὑπόποδα ὡς θρόνος καὶ κλίνη καὶ τὰ ὅμοια’, ὁμοίως καὶ τῶν ζῴων, φαμέν, τὰ μέν ἐστιν ἄποδα τὰ δὲ ὑπόποδα· ἀλλ’ αὗται αἱ διαφοραὶ οὐκ εἰσὶν εἰδοποιοὶ οὐδὲ κυρίως λεγόμεναι, ἀλλὰ κατὰ ἀναλογίαν τινά.

1 φησί om. M κατηγορεῖται F 2 τις ἄν colloc. F τὰ κατὰ M 3. 4 κατηγ.] ῥηθήσεται M 4 ζώου μὲν (?) M 6 τὸ] an τὰ? 7 ὡς] ὥσπερ M 7. 8 τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται om. F 8 εἴρηκεν ὁ φιλ. om. M 9 καὶ τὸ om. M 10 κατὰ τοῦ συμβεβηκὸς F 11 τὸ γὰρ — κατηγορεῖται (12) om. M 14 προλαμβ. Philop.: προσλαμβ. FM 15 αἱ] καὶ F 16 γὰρ om. M 17 τὸ (ante ἄψ.) om. F 18 δὲ om. M 19 ἕτερα γένη M 20 ἀποκεχωρισμένα M 21 ταῦτα Vind. 10: om. FM 24 θνητοῦ καὶ ἀθανάτου λογικοῦ καὶ ἀλόγου F 26 τὰ μέν ἐστιν ἄποδα τὰ δὲ ὑπόποδα M 27 οἷον] καὶ ἄποδα μὲν M θυΐσκη F: θυία M τὰ δὲ ὑπόπ.] ὑπόπ. δὲ M ὡς om. M 28 καὶ ὁμοίως colloc. M εἰσιν FM

p. 1b28 Ζῴου μὲν γὰρ διαφοραί.

Αἱ τῶν γενῶν διαφοραὶ πολλαχῶς δύνανται διαιρεῖσθαι, οἷον τοῦ ζῴου διαφοραὶ λογικὸν καὶ ἄλογον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ μονίμου τῆς ζωῆς ὡς θνητὸν καὶ ἀθάνατον καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου ὡς πτηνὸν καὶ ἔνυδρον καὶ πεζὸν καὶ ἀπὸ τῶν ποδῶν ὡς ὑπόπουν καὶ ἄπουν· καὶ αὗται ἕτεραί εἰσιν αἱ διαφοραί. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης παραδείγματι χρησάμενος τῷ ἀπὸ τοῦ τόπου παρενέβαλεν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἑτέρας διαφοράς, ἐπίτηδες βουλόμενος διδάξαι ὡς ἀδιάφορον καὶ ἑτέρας παραλαμβάνειν διαφοράς.

p. 1b20 Τῶν δὲ ὑπ' ἄλληλα γενῶν.

Καλῶς οὖν εἶπεν οὐδὲν κωλύει· οὔτε γὰρ ἐξ ἀνάγκης αἱ αὐταί εἰσι διαφοραὶ τῶν ὑπαλλήλων γενῶν. ἀλλ' αἱ μὲν οὐσιώδεις διαφοραὶ τῶν ὑπαλλήλων γενῶν πάντῃ τε καὶ πάντως αἱ αὐταί εἰσιν, αἱ δὲ συμβεβηκυῖαι οὐ πάντως. διὰ τοῦτο οὖν προσέθηκε τὸ οὐδὲν κωλύει. πολλάκις μέντοι συμβαίνει τὰς αὐτὰς εἶναι διὰ τὸν προειρημένον κανόνα τὸν λέγοντα ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται.

p. 1b25 Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκήν.

Παραδοὺς ἡμῖν πρότερον ὁ Ἀριστοτέλης τὴν εἰς τέσσαρα διαίρεσιν 96v
τῆς τε καθόλου οὐσίας καὶ τῆς μερικῆς καὶ τοῦ καθόλου συμβεβηκότος καὶ τοῦ μερικοῦ, νῦν τὴν εἰς δέκα διαίρεσιν παραδίδωσι διὰ παραδειγμάτων, ἵνα εἰς ἔννοιάν τινα ἡμᾶς τούτων προαγάγῃ, ὕστερον δὲ περὶ ἑκάστου διηρθρωμένως διδάξῃ. ἔστι δὲ τοῦτο προσεχὲς τῷ ἀνωτέρω ῥητῷ τῷ λέγοντι "τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται, τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς". λέγει δὲ ἀκολούθως τοῦτο τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκήν. τῷ δὲ εἰπεῖν κατὰ μηδεμίαν δηλοῖ πλείονας εἶναι συμπλοκάς· ἢ γὰρ φωνὴν ἁπλῆν οὖσαν κατὰ τὸ σημαινόμενον συμπλέκομεν, ὡς ὅταν εἴπω 'τρέχω' (δηλῶ γὰρ ἐμαυτὸν καὶ τὴν ἐνέργειαν), ἢ ἡ μὲν φωνὴ κατὰ

1 ζώων F 3 ἄλογος F[1] 8 διδάξει] δεῖξαι M διαλαμβ. διαφ. F: διαφ. παραλαμβ. M post διαφοράς add. ὡς τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον. τὸ γὰρ λογικὸν πολλαχῶς λαμβάνεται καὶ τὸ ἄλογον πολλαχῶς ὁμοίως F 9 δέ γε Aristot. ὑπαλλήλων F 10 καλῶς — κωλύει] φησὶν οὐδὲν κωλύει καὶ καλῶς πρόσκειται τοῦτο F οὔτε] scribas οὐδὲ 11 τῶν γὰρ ὑπαλλ. F 11. 12 ἀλλ' αἱ — τῶν ὑπαλλήλων γενῶν om. F 12 αἱ αὐταί εἰσιν αἱ οὐσιώδεις F 13 οὖν om. M τὸ om. M 14 συμβαίνει om. F εἰρημ. M 19 καὶ (ante τοῦ καθόλου) om. M 21 προαγάγῃ Vat. 2173: προαγάγοι M: προάξῃ F περὶ ἑκάστου] ἕκαστον F 23 συμπλοκήν τινα M 24 δὲ] an δή? τοῦτο F: τούτω τοῦτο M; an τούτῳ τὸ? 25 τῷ] τὸ F 26 συμπλέκομεν] δὲ συμπλεκομένην F: πλέκομεν M 27 καὶ] κατὰ F

συμπλοκήν ἐστι, τὸ δὲ σημαινόμενον ἁπλοῦν, ὡς τὸ ζῷον λογικὸν θνητόν (ἡ μὲν γὰρ φωνὴ σύνθετος, ἄνθρωπος δὲ τὸ σημαινόμενον), ἢ καὶ ἀμφότερα σύνθετα, ὡς ὅταν εἴπω ʽΣωκράτης περιπατεῖʼ, ἢ ἀμφότερα ἁπλᾶ, ὡς αὗται αἱ κατηγορίαι. τῶν οὖν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ποιεῖται νῦν τὴν διαίρεσιν, τοῦτ᾽ ἔστι τῶν δέκα κατηγοριῶν.

p. 1b27 Ἔστι δὲ οὐσία μὲν ὡς τύπῳ εἰπεῖν οἷον ἄνθρωπος ἵππος.

Φιλανθρώπως ποιῶν κεφαλαιωδῶς παραδίδωσιν ἡμῖν τὴν ἐξήγησιν τῶν κατηγοριῶν, ἵνα πρότερον ἡμᾶς εἰς ἔννοιαν ἀγάγῃ τῆς περὶ αὐτῶν διδασκαλίας καὶ οὕτως ὕστερον ἀκριβῶς ἰδίᾳ ἑκάστην κατηγορίαν ἐπισκεψώμεθα, καί φησιν οὐσίαν εἶναι ἄνθρωπον καὶ ἵππον. σὺ δὲ ὑπάκουε οὐσίας καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα αὐθυπόστατα πράγματά εἰσι καὶ μηδενὸς ἑτέρου δεόμενα εἰς τὸ ὑποστῆναι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς οὐσίας, τὰς δὲ λοιπὰς κατηγορίας σαφῶς κατὰ λέξιν μαθησόμεθα.

p. 2a3 Ἔχειν δὲ οἷον ὑποδέδεται ὥπλισται.

Ζητοῦσί τινες τί δή ποτε ὥσπερ τῷ ποιεῖν τὸ πάσχειν ἀντίκειται καὶ κατηγορίαν αὐτοῦ ἔταξε, λέγω δὴ τὴν τοῦ πάσχειν, πῶς καὶ τοῦ ἔχειν ἀντικειμένου ὄντος τοῦ ἔχεσθαι οὐκ εἶπε καὶ τούτου κατηγορίαν, φημὶ δὴ τὴν τοῦ ἔχεσθαι, ἀλλὰ μόνην τὴν τοῦ ἔχειν. φαμὲν ὅτι ὑπὸ τὴν τοῦ κεῖσθαι ἀναχθῆναι τοῦτο δύναται τὸ ἔχεσθαι, τὸ δὲ ἔχειν ὑπ᾽ οὐδεμίαν τῶν ἄλλων, καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη κατηγορίαν αὐτῷ ἀφορίσαι.

Τινὲς δέ φασιν ὅτι οὐ πάντα τὰ ὄντα ὑπὸ τὰς δέκα κατηγορίας ἀναχθῆναι δύναται· τὸ γοῦν σημεῖον καὶ τὴν στέρησιν ὑπὸ ποίαν κατηγορίαν ἀνάξομεν; καὶ περὶ μὲν τοῦ σημείου φαμὲν ὅτι νῦν ὁ Ἀριστοτέλης διαλέγεται περὶ πραγμάτων τῇ τε αἰσθήσει γνωρίμων καὶ τοῖς πολλοῖς, τὸ

---

2 γὰρ om. F καὶ scripsi: κατὰ F: κατ᾽ M 3 σύνθετα — ἢ ἀμφότερα om. F σύνθετα scripsi: σύνθετος M ἁπλῆν F 4 μὲν οὖν F 8 φιλανθρ. δὲ F post ποιῶν add. ὁ ἀριστοτέλης M 9 εἰς ἔννοιαν ἡμᾶς colloc. M αὐτὰς M 10. 11 ἐπισκεψόμεθα F 11 καὶ (prius) om. M οὐσίαν (sic) ὑπάκουε M 14 post μαθησόμεθα add. τοῦτο μέντοι ἐνταῦθα δεῖ ἐπισημήνασθαι ὅτι τῆς ποιότητος πάσης μὲν οὔσης ἐν ὑποκειμένω οὐ πάσης δὲ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον κατ᾽ εἶδος λαχούσης ἀλλὰ τῆς μὲν ἐν σώματι συνισταμένης οἷον θερμότητος ψυχρότητος τῆς δὲ ἐν ψυχῇ τὸ εἶναι ἐχούσης οἷον γεωμετρίας βουλόμενος ὁ φιλόσοφος διὰ τῶν παραδειγμάτων ἐνδείξασθαι τὸ διττὸν εἶδος τῆς ποιότητος ἐπεφώνησε λέγων ʽποιὸν δὲ οἷον λευκὸν γραμματικόνʼ τῆς μὲν ἐν ὑποκειμένω σώματι ποιότητος ἀπόδειγμα (sic) λαβὼν τὸ λευκὸν τῆς δὲ ἐν ψυχῇ τὸ εἶναι λαχούσης τὸ γραμματικόν M 15 ὑποδεδέσθαι M ὡπλίσθαι M 16 τινες om. F τὸ ποιεῖν τῶ πάσχειν F ἀντίκεινται F 17 αὐτὴν F τὴν om. M 18 καὶ ex κατὰ corr. F τούτου] ταύτην F 19 τὴν (post δὴ) om. F φαμὲν — ἔχεσθαι (20)] ὅτι τὸ ἔχεσθαι ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀνάγεται F τοῦ (tertium) Vat. 2173: om. M 23 ἀχθῆναι F 24 ἄξομεν F καὶ om. M

δέ γε σημεῖον αὐτὸ μέν τι πρᾶγμα ὑφεστηκὸς οὐκ ἔστιν, ἀρχὴ δέ ἐστιν ὅλως πραγμάτων. ὁμοίως γὰρ ἄν τις ἀπορήσειε καὶ περὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἴδους. ἀλλ' ὡς ἔφαμεν οὔτε περὶ τῆς ἁπλῆς καὶ κρείττονος τῆς συνθέτου οὔτε περὶ τῆς ἁπλῆς καὶ χείρονος τῆς συνθέτου, ἀλλὰ περὶ τῆς συνθέτου οὐσίας | αὐτῷ νῦν ὁ λόγος. τὴν δὲ στέρησίν τινες ἔφασαν ὑπ' 97r ἐκείνην τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ἀνάγεσθαι, ὑφ' ἣν καὶ ἡ ἕξις ἀνάγεται· τὰ γὰρ ἀντικείμενα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀνάγεται κατηγορίαν. ἡμεῖς δέ φαμεν οὐδὲ ἀνάγεσθαι αὐτὴν ὅλως ὑπό τινα τῶν κατηγοριῶν· αἱ μὲν γὰρ κατηγορίαι τῶν ὄντων εἰσίν, ἡ δὲ στέρησις ὂν μὲν οὐκ ἔστι, στέρησις δὲ ὄντος.

p. 2a4 Ἕκαστον δὲ τῶν εἰρημένων.

Βουλόμενος ἡμῖν παραστῆσαι ὡς οὐ περὶ καταφάσεως ἢ ἀποφάσεως πρόκειται νῦν αὐτῷ διαλαβεῖν, φησὶν ὅτι ἑκάστη τῶν κατηγοριῶν αὐτὴ μὲν καθ' αὑτὴν οὔτε ἀληθές τι οὔτε ψευδὲς σημαίνει· ἐὰν γὰρ εἴπω 'Σωκράτης περιπατεῖ', εἰ μὲν τύχοι περιπατῶν, ἠλήθευσα, εἰ δὲ οὔ, ἐψευσάμην, καὶ ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων ὁμοίως· ἐὰν δὲ μυριάκις εἴπω 'ἄνθρωπος', οὔτε ἀληθεύω οὔτε ψεύδομαι, ὁμοίως δὲ καὶ 'περιπατεῖ'. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι ἐὰν εἴπῃ τις 'περιπατῶ', ἀληθεύει ἢ ψεύδεται (εἰ γὰρ τύχοι περιπατῶν, ἀληθεύει, εἰ δὲ μή, ψεύδεται), ἐροῦμεν ὅτι ἀλλ' ὁ εἰρηκὼς 'περιπατῶ' δυνάμει συμπεριέλαβε τὸ ἐγώ, ὡς ἂν εἰ ἔλεγε 'περιπατῶ ἐγώ', ὥστε πάλιν ἡ ἀντωνυμία τῷ ῥήματι συμπαρελήφθη πρὸς γένεσιν ἀληθείας ἢ ψεύδους, ἐπεὶ οὐκ ἠδύνατο μία κατηγορία αὐτὴ καθ' αὑτὴν τοῦτο ποιῆσαι· δῆλον γὰρ ὅτι ἑκάστη τῶν κατηγοριῶν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν οὔτε κατάφασις οὔτε ἀπόφασίς ἐστι, συμπλεκόμεναι δὲ πρὸς ἀλλήλας τοῦτο ποιοῦσιν, οἷον ἄνθρωπος περιπατεῖ· ἔκ τε οὐσίας καὶ τοῦ ποιεῖν γέγονε κατάφασις· προσλαβοῦσα δὲ μέσον τὸ ἀρνητικὸν μόριον γίνεται ἀπόφασις, οἷον ἄνθρωπος οὐ περιπατεῖ.

p. 2a5 Ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει.

Τὰ πολλὰ τῶν βιβλίων τὰ καλῶς δοκοῦντα ἔχειν οὐκ ἔχει ἢ ἀποφάσει· εἰ γὰρ κατάφασιν οὐδεμία τῶν κατηγοριῶν σημαίνει, πολλῷ μᾶλ-

1 μέν τι Vat. 2173: μέντοι M: μὲν F ἐστιν (alt.) om. F 3 ὡς ἔφαμεν] corrigas ὡς φήσομεν (cf. p. 35,27 sq.) οὔτε περὶ τῆς ἁπλῆς ἢ (sic) κρείττονος τῆς συνθέτου in mrg. suppl. F[3] 4 οὔτε περὶ τῆς ἁπλῆς καὶ χείρ. τῆς συνθ. om. M 8 οὐδὲ scripsi: οὔτε codd. 12 τοῦτο βουλόμενος M οὐ om. F 13 νῦν αὐτῷ πρόκ. colloc. M μὲν om. F 14 τι om. M ψεῦδος M post σημαίνει add. ὅπερ ἴδιον καταφάσεως M ἐὰν γάρ] οἷον ἐὰν M εἴπωμεν M 15. 18 τύχῃ F 16. 17 οὔτε ἀληθεύω om. M 17 εἴποι scripsi: εἴπῃ codd. 19 ὁ om. M 21 συμπαρελ. Vat. 2173: παρελ. FM 22 μία om. M 23 δῆλον ὡς ἑκάστη M 23. 24 ἀπόφασίς τίς ἐστιν οὔτε κατάφασις M 26 οἷον om. F

λον οὐδὲ ἀπόφασιν, ἐπειδὴ δεῖται ἑτέρου ἀρνητικοῦ μορίου καὶ μᾶλλον ὑποπτεύσει τις τὸ ποιεῖν κατάφασιν δηλοῦν ἢ ἀπόφασιν.

p. 2a7 Ἄπασα γὰρ δοκεῖ κατάφασις ἢ ἀπόφασις.

Τὸ δοκεῖ πρόσκειται, ἐπειδὴ οὐ πάντως ἡ κατάφασις ἀληθεύει οὐδὲ πάντως ἡ ἀπόφασις ψεύδεται, οἷον ἐὰν εἴπῃ τις ‘τρέχω’ ἢ ‘οὐ τρέχω’. ἐπειδὴ οὖν ἐν τούτοις δυνάμει προσυπακούεται τὸ ἐγώ, τούτου χάριν εἶπε δοκεῖ. ἢ τοῦτο ἢ ὅτι παρέλκεται τὸ δοκεῖ ἢ ὅτι σφάλμα καλλιγράφου ἐστὶν ἢ ὅτι ἀντὶ τοῦ ‘οὕτω δοκεῖ πᾶσιν’.

Περὶ οὐσίας.

p. 2a11 Οὐσία δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη.

Πρώτην τάξιν ἔχει ἡ οὐσία ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως τῶν ἄλλων αὐτὴν προέταξεν· αὕτη γὰρ συνεισφέρεται μὲν ταῖς λοιπαῖς κατηγορίαις, οὐ συνεισφέρει δὲ | αὐτάς, καὶ συναιρεῖ μὲν αὐτάς, 97v
οὐ συναιρεῖται δὲ ὑπ' αὐτῶν, ὅτι αὕτη αὐθυπόστατός ἐστιν, ἐν αὐτῇ δὲ αἱ ἄλλαι κατηγορίαι τὸ εἶναι ἔχουσιν· οὐσίας γὰρ οὔσης οὐκ ἀνάγκη τὰς ἄλλας εἶναι κατηγορίας, ταύτης δὲ μὴ οὔσης οὐ δυνατὸν τὰς ἄλλας ὑποστῆναι. τῆς δὲ οὐσίας ἡ μέν ἐστιν ἁπλῆ ἡ δὲ σύνθετος, καὶ τῆς ἁπλῆς ἡ μὲν κρείττων τῆς συνθέτου ἡ δὲ χείρων. ἔστι δὲ σύνθετος μὲν οὐσία ἄνθρωπος καὶ τὰ τοιαῦτα, ἁπλῆ δὲ καὶ κρείττων τῆς συνθέτου ἡ τῶν θείων οὐσία, ἁπλῆ δὲ καὶ χείρων τῆς συνθέτου ἡ ὕλη ἡ πρώτη καὶ τὸ εἶδος· ταῦτα γὰρ τῶν συνθέτων ἕνεκα παραλαμβάνονται, ἀεὶ δὲ τὰ δι' ἕτερόν τι παραλαμβανόμενα χείρονά εἰσιν ἐκείνου οὗ ἕνεκα παραλαμβάνονται· οὕτω γὰρ κἀπὶ τῶν τεχνῶν χείρονά φαμεν εἶναι τὴν χαλινοποιητικὴν τῆς ἱππικῆς, ὅτι τῷ τῆς χαλινοποιητικῆς ἀποτελέσματι ὡς ὀργάνῳ κέχρηται ἡ ἱππική, καὶ ἔστιν ὁ μὲν χαλινὸς ἕνεκά του, ἡ δὲ ἱππικὴ οὗ ἕνεκα. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. διαλέξεται δὲ ἐνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης οὐ περὶ τῆς ἁπλῆς καὶ κρείττονος τῆς συνθέτου (τοῦτο γὰρ θεολογίας)

---

1 οὐδὲ Philop.: οὔτε codd. ἑτέρου om. F 2 ὑποπτεύει M δηλοῦμεν F 3 ἄπασα γὰρ] πᾶσα F ἢ ἀπόφασις M: καὶ ἀπόφασις Aristot.: om. F 5 ἢ οὐδὲ F 6 ἐπειδὴ] ἐπεὶ M τοῦτο χάριν F 7 ἢ (alt.) om. F δοκεῖ Philop.: δοκεῖν codd. καλλιγράφου] supra scr. ἀντι F 7. 8 ἐστὶ καλλ. colloc. M 8 post δοκεῖ add. ἀρέσκει F 9 tit. ἀρχὴ τῶν δέκα κατηγοριῶν. περὶ οὐσίας F: περὶ οὐσίας ἀμμωνίου M 10 τε om. M πρώτως — λεγ. om. M 12 ἔχει τάξιν colloc. M 14 αὐτὰς (prius) om. F 15 καὶ ὅτι μὲν αὕτη M 16 οὐκ om. F 21 post πρώτη add. ἤγουν τὸ γένος F 22 post εἶδος add. τὸ ἔνυλον M ἀεὶ — παραλαμβάνονται (23) in mrg. suppl. F3 ἀεὶ δὲ τὰ] τὰ δὲ M 23 τι om. F ἐστιν M ἐκείνων ὧν F 24 γὰρ] γοῦν M 26. 27 οὗ ἕνεκα] οὐχ ἕνεκά του F 28 οὐ] οὔτε M θεολόγου M

οὐδὲ περὶ τῆς ἁπλῆς καὶ χείρονος τῆς συνθέτου (τοῦτο γὰρ φυσιολογίας), ἀλλὰ περὶ τῆς συνθέτου καὶ σχετικῆς, καθὸ τοιῶσδε σημαίνεται. λέγει δὲ ταύτης τῆς οὐσίας τὴν μὲν εἶναι πρώτην τὴν δὲ δευτέραν, πρώτην μὲν τὴν μερικὴν καλῶν, δευτέραν δὲ τὴν καθόλου. ὅθεν ἄξιον ζητῆσαι διὰ τί οὕτω φησίν, εἴπερ τῶν μερικῶν τὰ καθόλου τιμιώτερα. φαμὲν οὖν ὅτι τὰ φύσει πρότερα ἡμῖν δεύτερά ἐστι καὶ τὰ ἡμῖν πρότερα τῇ φύσει δεύτερα, οἷον ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος εἶτα τὰ κοινὰ στοιχεῖα πρότερα τῇ φύσει, ἐκ τούτων δὲ τὸ σπέρμα καὶ τὸ αἷμα καὶ εἶθ' οὕτως ὁ ἄνθρωπος· ἡμῖν δὲ πρότερος ὁ ἄνθρωπος· γνωρίζομεν γὰρ ἡμεῖς πρότερον τὸν ἄνθρωπον, εἶτα τὰ προειρημένα τὰ ἕνεκά του παραλαμβανόμενα. ἐπεὶ οὖν ὁ λόγος αὐτῷ ὡς πρὸς εἰσαγομένους, τοῖς δὲ εἰσαγομένοις σαφέστερα τὰ προσεχῆ, εἰκότως τὴν μερικὴν πρώτην εἶπεν ἐν τῷ παρόντι· ἀπὸ γὰρ τῶν μερικῶν ἀναγόμεθα ἐπὶ τὰ καθόλου. διὸ ὡς μὴ ἀρέσκοντα αὐτῷ λέγων οὐκ εἶπε 'καὶ πρώτως καὶ μάλιστά ἐστιν', ἀλλὰ λεγομένη. ἐπιστῆσαι δὲ χρὴ πῶς αὐτὰ φράζει ὁ Ἀριστοτέλης· ἐπειδὴ γάρ, ὡς εἴπομεν, ἀπαρεσκόντως λέγει τὴν μερικὴν οὐσίαν πρώτην, φησὶν ἣ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται· ἡ γὰρ ὄντως πρώτη οὐσία, τοῦτ' ἔστιν ἡ καθόλου, καθ' ὑποκειμένου τινός ἐστιν. ὡς ἀπαρεσκόμενος οὖν λέγεται εἶπεν. ἐπειδὴ δὲ οἶδεν ὅτι κἂν ᾖ πρώτη οὐσία κἂν ᾖ δευτέρα, οὐκ ἔστιν ἐν ὑποκειμένῳ, εἶπε τὸ ἔστιν· ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστιν. ἐνταῦθα οὖν τὸ ἔστι προσέθηκεν, ἐπεὶ καὶ αὐτῷ ἤρεσκεν.

p. 2a12 Ἣ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται.

Ζητοῦσι δέ τινες τί δή ποτε δι' ἀποφάσεων τὸ τιμιώτερον ὡρίσατο, εἴπερ τῶν καταφάσεών εἰσιν αὗται ἀτιμότεραι. φαμὲν ὅτι οὐδὲν ἄτοπον· καὶ γὰρ ἡμεῖς τὸ θεῖον σημᾶναι βουλόμενοι οὐ καταφάσκομέν τι περὶ αὐτοῦ, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ἀλλ' εἰς ἀποφάσεις τρεπόμεθα. | ἀποροῦσι 98r

1 οὐδὲ] οὔτε M φυσιολόγου M 2 περὶ om. F καὶ σχετικῆς om. M λέγεται F 3 δὲ (prius)] γὰρ M καὶ πρώτ. μὲν F 5 διὰ τίνα αἰτίαν M οὖν om. M 6 δεύτερα] δεύτερον F: ὕστερα M 7 post οἷον add. εἰ τύχοι τῇ φύσει πρότερα ἐστιν M ἥ τε ὕλη M 7. 8 πρότερα γὰρ τῇ φύσει ταῦτα M 8 δὲ τούτων colloc. M 9 πρότερος om. F γνωρίζομεν — ἄνθρωπον om. M 10 post παραλαμβ. add. ὥστε οὖν σαφέστερα ἡμῖν ἐστι τὰ προσεχῆ M 11 σαφέστερα τὰ προσεχῆ (12)] πρὸς διδασκαλίαν τὰ πρὸς αἴσθησιν ἐναργῆ τυγχάνει, φιλανθρώπως γε ποιῶν συγκαταβαίνει τῇ διανοίᾳ ἡμῶν M 12 εἰκότως οὖν M 13 μερῶν F λέγων om. F 14 ἐπιστῆσαι — ἤρεσκεν (21) eicias 15 δὲ om. F αὐτὸ M 17 post λέγεται add. καὶ οὐκ εἶπεν ἐστίν M 19 κἂν (alterum) F: καὶ M 20 οὐδὲν F 21 post ἤρεσκεν add. ἀνωτέρω δὲ εἶπε τὸ λέγεται· ἀπήρεσκε γὰρ αὐτῷ M 23 τινες om. F δι' ἀποφάσεων scripsi: δι' ἀποφάσεως F: ἀποφάσει (post τιμιώτερον colloc.) M 24 ἀτιμώτεραι F 25 σημῆναι M 26 ὁ θεῖος πλ. M Πλάτων] potius Plotinus, cf. Enn. V, 3,14 (p. 511) post τρεπόμεθα add. ἐρωτῶντος γὰρ σωκράτους τὸν τίμαιον τί ἐστιν ὁ θεός, λέγει ἐκεῖνος 'ὅ τι μὲν οὐκ ἔστιν οἶδα· ὅτι μὲν γὰρ οὔτε σῶμα οὔτε χρῶμα οὔτε ἄγγελος οὔτε τι τῶν τοιούτων, κρείττων δὲ ἡ κατὰ ταῦτα οἶδα, τί δὲ ἔστιν οὐκ οἶδα'. ὥστε κοσμοῦσιν ἔστιν ὅτε οἱ ὁρισμοὶ οἱ

δέ τινες λέγοντες μήποτε καὶ τῇ ὄντως πρώτῃ καὶ θείᾳ οὐσίᾳ ἁρμόζει ὁ ἀποδεδομένος ὁρισμὸς τῆς οὐσίας καὶ τῇ μερικῇ ψυχῇ· καὶ γὰρ ὁ θεὸς οὔτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί, καὶ μέντοι καὶ ἡ ψυχή. φαμὲν οὖν ὅτι οὐδετέρῳ ἁρμόζει ὁ ὁρισμός, ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς θείας οὐσίας ἀνόητον ὅλως τὸ ἐπινοεῖν τοῦτον τὸν ὁρισμόν· τὸ γὰρ μὴ εἶναι καθ' ὑποκειμένου πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων εἴρηται καὶ ἁρμόζει πράγμασι σχέσιν τινὰ ἔχουσι πρὸς τὰ ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ δὲ θεῖον ἄσχετον παντελῶς καὶ πάντων ἐξῃρημένον τῶν τε ἐν ὑποκειμένῳ καὶ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων, γινομένων δὲ τοῖς συμβεβηκόσιν ὑποκειμένων. ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς εἰ μὲν τὴν ἐξῃρημένην λαμβάνει τις, οὐχ ἁρμόσει πάλιν ὁ ὁρισμὸς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν (πάντων γὰρ ἔχουσα τοὺς λόγους καὶ τὴν γνῶσιν παρ' ἑαυτῇ ἄσχετος καὶ αὐτὴ καὶ ἐξῃρημένη), εἰ δέ γε τὴν μερικήν, ἴσως ἐφαρμόζει ταύτῃ· πεσοῦσα γὰρ εἰς τὴν σχέσιν καὶ λήθῃ κατασχεθεῖσα εἶτα εἰς ἀνάμνησιν ἐπειγομένη τῶν προτέρων γίνεται ὑποκείμενον ποτὲ μὲν τῇ γραμματικῇ ποτὲ δὲ τῇ ἰατρικῇ καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις ὁμοίως. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν τῇ ψυχῇ ποτὲ μὲν ἐφαρμόζειν τὸν ὁρισμὸν ποτὲ δὲ οὔ· μέσην γὰρ ἔχει τάξιν πρὸς τὰ πάντῃ ἐξῃρημένα τῆς ὕλης καὶ τὰ πάντῃ ἔνυλα, καὶ ὅτε μὲν ἡ ψυχὴ ἐξῄρηται τῶν σωμάτων, οὐκ ἐφαρμόσει αὐτῇ ὁ ὁρισμός, ὅτε δὲ πεσοῦσα ἐν ὕλῃ ἐπιλανθάνεται, τηνικαῦτα ἐφαρμόσει, καὶ οὐδὲν ἄτοπον.

p. 2a14 Δεύτεραι δὲ οὐσίαι λέγονται.

Ἄξιον δὲ ζητῆσαι ποίῳ τρόπῳ κέχρηται διαιρέσεως ἐν τῇ οὐσίᾳ·

τοιοῦτοι τὸ ὑποκείμενον χωρίζοντες αὐτὸ πάντων τῶν καταδεεστέρων. καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης δὲ τοῦτο εἰώθαμεν σημαίνειν F 1 καὶ θεία om. (post τῆς οὐσίας (2) add. ἤγουν τῇ θεία) F 2 post ὁρισμὸς add. ὑπὸ τοῦ ἀριστοτέλους M καὶ ἔτι τῇ M μερικῇ eicias (cf. p. v. 10 sq.) 4 ἁρμόττει codd. μὲν om. F 5 οὐσίας om. F 7 ἁρμόττει M τὰς ἐν ὑποκ. M 8 τε om. M 9 ante. καὶ add. ὄντων M ὄντων post μὴ colloc. M 11 πάλιν ὁμοίως M 11. 12 τὴν γνῶσιν καὶ τοὺς λ. (num. superscr. corr.) F 12 αὐτὴ M: αὕτη F 13 ἐφαρμόττει codd. ταύτῃ] αὕτη M σχέσιν] γνῶσιν M 14 λήθην F 15 ποτὲ μὲν γραμματικῆς ποτὲ δὲ ἰατρικῆς F 16 ὁμοίως τέχναις colloc. M ἐφαρμ. ante τῇ ψυχῇ colloc. F 17 ἔχουσα M 18 καὶ (alt.) om. M 18. 19 ὅτε] ὅτι (utrobique) F 18 ἡ ψυχὴ om. M 19. 20 ἐφαρμ. τηνικαῦτα colloc. F 20 post ἄτοπον add. ἐν τῷ οὖν λέγειν μάλιστα ἐσήμανεν ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μᾶλλον οὐσία τῶν εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν. ἀλλὰ καὶ πρώτως ἀντὶ τοῦ πρώτως καὶ κυριωτάτη εἴη οὐ μόνον σημαινομένω ἀλλὰ καὶ πράγματι οὖσα. ζητοῦμεν δὲ διὰ τί τοσούτοις ἐγκωμίοις τὴν πρώτην οὐσίαν ἐτίμησεν. καί φαμὲν ὅτι ἡ κατὰ φύσιν κατηγορία γίνεται ταύτης τῆς ἀτόμου οὐσίας ὑποκειμένης καὶ κατηγορουμένου αὐτῆς ἢ τοῦ γένους ἢ τοῦ εἴδους, καὶ τοῦ μὲν γένους ὡς ὅταν εἴπω ὁ σωκράτης ζῶον ἐστί, τοῦ δὲ εἴδους ὡς ὅταν εἴπω σωκράτης ἄνθρωπος ἐστίν. ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ συμβεβηκότα, ὅταν ἐν αὐτῇ κατηγορῶνται, οἷον σωκράτης λευκός ἐστι. καὶ πάλιν ὅταν αὕτη ἡ ἄτομος οὐσία τοῦ εἴδους καὶ τοῦ γένους κατηγορεῖται, οἷον οὗτος ὁ ἄνθρωπος σωκράτης ἐστί, τόδε τὸ ζῶον σωκράτης ἐστίν. ἔστι δὲ ὅτε οὐκ ἀληθεύει ἡ παρὰ φύσιν κατηγορία, ὡς ὅταν εἴπω ὁ ἄνθρωπος σωκράτης ἐστί, τὸ ζῶον σωκράτης ἐστί. λέγεται δὲ παρὰ φύσιν κατηγορία, ὅταν ἡ ἄτομος οὐσία κατηγορεῖται τοῦ συμβεβηκότος, ὡς τόδε τὸ λευκὸν σωκράτης ἐστί. καὶ διὰ τοῦτο πολλοῖς αὐτὴν ἐγκωμίοις ἐτίμησεν F

τῶν γὰρ διαιρουμένων τὰ μὲν ὡς γένος εἰς εἴδη διαιρεῖται, | τὰ δὲ ὡς 98v ὅλον εἰς μέρη, τὰ δὲ ὡς φωνὴ ὁμώνυμος εἰς διάφορα σημαινόμενα. καί φαμεν ὅτι πρῶτον μὲν οὐχ ὡς γένος εἰς εἴδη, ὅτι οὐδέποτε τῶν διαιρεθέντων εἰδῶν τὸ ἓν περιέχει τὸ ἕτερον· οἷον τοῦ ζῴου τὸ μὲν λογικὸν τὸ δὲ ἄλογον. οὐ δυνάμεθα δὲ εἰπεῖν 'τοῦ ζῴου τὸ μὲν ἄλογον τὸ δὲ ἵππος'· περιέχεται γὰρ ὑπὸ τοῦ πρώτου τὸ δεύτερον. οὕτω γοῦν καὶ ἡ πρώτη οὐσία ὑπὸ τῆς δευτέρας περιέχεται. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὡς ὅλον εἰς μέρη διαιρεῖται· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε εἰπεῖν 'τοῦ ὅλου τὸ μὲν χεὶρ τὸ δὲ δάκτυλος' (περιέχεται γὰρ ὁμοίως καὶ ἐν τῇ χειρὶ ὁ δάκτυλος), ἀλλὰ τοῦ ὅλου τὸ μὲν χεὶρ τὸ δὲ πούς. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὡς φωνὴ ὁμώνυμος εἰς διάφορα σημαινόμενα διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς διαιρουμένοις ὡς φωνὴ ὁμώνυμος εἰς διάφορα σημαινόμενα εὑρίσκομεν περιεχόμενον τὸ ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, οἷον ἡ κύων φωνὴ κατηγορεῖται κατὰ τοῦ ἀστρῴου καὶ κατὰ τοῦ φιλοσόφου καὶ κατὰ τοῦ χερσαίου κυνός, οὐδὲν δὲ τούτων ὑπὸ τοῦ ἑτέρου περιέχεται. ἄλλως τε ἐπὶ τῶν διαιρουμένων ὡς φωνὴ ὁμώνυμος εἰς διάφορα σημαινόμενα μόνη ἡ ὁμωνυμία εὑρίσκεται, οὐ μέντοι καὶ κοινωνία ὁρισμοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας οὐσίας οὐ μόνον κοινωνία ὀνόματός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ὁρισμοῦ· ὁ γὰρ Σωκράτης πρώτη ὢν οὐσία καὶ τῷ τῆς δευτέρας ὀνόματι καλεῖται, τοῦτ' ἔστι τῷ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸν ὁρισμὸν δὲ τὸν αὐτὸν ἔχει ὅ τε Σωκράτης καὶ ὁ καθόλου ἄνθρωπος· ὁμοίως γὰρ καὶ τὸ ζῷον οὐσία ἔμψυχος αἰσθητικὴ καὶ ζῷον καλεῖται. φαμὲν οὖν ὅτι τάξιν παραδίδωσιν αὐτῆς, οὐκέτι δὲ καὶ διαίρεσιν. |

2 ὁμώνυμα F   post σημαινόμενα add. ἴδωμεν οὖν κατὰ ποίαν τούτων τῶν διαιρέσεων διαιρεῖ τὴν οὐσίαν ὁ ἀριστοτέλης M   καὶ om. M   6 οὕτω — οὐσία (7)] οὐκοῦν οὐδ' ἐνταῦθα ἐροῦμεν τὴν διαίρεσιν γεγενῆσθαι ὡς γένος εἰς εἴδη· ἡ πρώτη γὰρ οὐσία M   γοῦν corr. F²   7 διαιρεῖται om. M   8 οὐδὲ scripsi: οὔτε codd.   τὸ δὲ δακτ. — χεὶρ (9) in mrg. suppl. F³   δάκτυλον F   9 γὰρ] τὰ F   καὶ om. M   τοῦ ὅλου scripsi: οὐδὲ ὡς τὸ ὅλου F: ὅλον τοῦ ὅλου M   10 post πούς add. οὕτω καὶ ἐνταῦθα περιέχεται ἡ δευτέρα οὐσία τῇ πρώτῃ F   διὰ — σημαινόμενα (15. 16) om. M: διὰ — σημαινόμενα (12) om. etiam F: exhibent Paris. 1928 Vind. 10   11 οὐδὲ scripsi: οὔτε codd.   12 post εὑρίσκομεν add. γὰρ F   16 ante μόνη add. ἐν οἷς M   ἡ om. F   καὶ om. F   18 δευτέρας οὐσίας M   19 post ἀνθρώπου add. ὀνόματι M   δὲ om. M   20 an ὁμοίως καὶ τὶ ζῷον?   21 ὅτι om. M   22 αὐτοῖς M   post διαίρεσιν add. lemma φανερὸν (p. 2^a19) — κατηγορηθήσεται (p. 2^a33), tum hanc expositionem Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰ ἐγκώμια τῆς οὐσίας καὶ διδάξας περὶ αὐτῆς ὅτι καὶ λέγεται καὶ νοεῖται καὶ ἐστί, καὶ διὰ μὲν τοῦ κυριώτατα σημάνας τὸ λέγεται (τὰ γὰρ λεγόμενα ἢ κυρίως ἢ καταχρηστικῶς λέγεται), καὶ διὰ τοῦ πρώτως τὸ νοεῖται σημάνας (τὰ γὰρ νοούμενα ἢ πρώτως ἢ διὰ μέσων τινῶν νοοῦνται), διὰ δὲ τοῦ μάλιστα τὸ ὅτι ἐστὶ σημάνας, δείκνυσι καὶ διὰ θεωρίας καὶ διὰ πορίσματος καὶ διὰ λήμματος, ὅτι ἡ ἄτομος οὐσία καὶ πρώτως καὶ μάλιστα ἐστὶν οὐσία. δεῖ δὲ ἡμᾶς εἰδέναι τί ἐστι θεωρία καὶ τί πόρισμα καὶ τί λῆμμα. θεωρία τοίνυν ἐστὶν ἡ τοῦ πράγματος ἀνάμνησις, ὡς ὅταν εἴπω ἄνθρωπος οὐσία καὶ θεωρήσω πῶς ἐστὶν οὐσία. πόρισμα δὲ τὸ τῆς θεωρίας συμπέρασμα, ὡς ὅταν εἴπω ἄνθρωπος ζῷον, τὸ ζῷον οὐσία, ἀνεφάνη οὖν ἡμῖν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐσία ἐστί. πόρισμα οὖν ἐστὶ τὸ ἀναφαινόμενον ἐκ τοῦ πράγματος, ὡς ὅταν τις βουλόμενος ἡμῖν δεῖξαι ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχή, ἀναφαίνῃ (ἀναφανῇ F) ἡμῖν ὅτι ἐστὶν αὐτοκίνητος. λῆμμα δέ, ὅταν αὐτὸ τὸ συμπέρασμα τοῦ συλλογισμοῦ, ὅπερ ἐστὶ

p. 2a 14 Ἐν οἷς εἴδεσιν αἱ πρώτως λεγόμεναι οὐσίαι. 99r

Διὰ τί μὴ εἶπε ʽδεύτεραι οὐσίαι λέγονται τὰ γένη καὶ τὰ εἴδἠ καθόλου, ἀλλ' ἐν οἷς εἴδεσι; λέγομεν ὅτι πάνυ ἀσφαλῶς· εἰ γὰρ εἶπε τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη, ἐπειδήπερ ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις εἰσὶ γένη καὶ εἴδη (οἷον ἐν τῷ ποιῷ γένος μὲν τὸ χρῶμα εἶδος δὲ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν), εἴχομεν ὑπολαβεῖν τὰς δευτέρας οὐσίας εἶναι καὶ ἐν τοῖς συμβεβηκόσι· διὰ τοῦτο οὐ τὰ τυχόντα εἴδη εἶπεν, ἀλλ' ἐν οἷς εἴδεσιν εὑρίσκονται αἱ πρῶται οὐσίαι.

p. 2a 15 Ταῦτά τε καὶ τὰ τῶν εἰδῶν τούτων γένη.

Ἐνταῦθα συνάγει ὁ φιλόσοφος τὸ παρ' αὐτοῦ εἰρημένον καὶ διὰ τοῦ εἰπεῖν ταῦτά τε ἐσήμανε τὴν πρώτην οὐσίαν, διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν καὶ τὰ τῶν εἰδῶν γένη ἐσήμανε τὴν δευτέραν οὐσίαν.

p. 2a 16 Οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος. |

Παράδειγμα λαμβάνει τῆς πρώτης οὐσίας. ἐκ δὲ τοῦ παραδείγματος 99v
φανερὸν ὅτι ἡ πρώτη οὐσία περιέχεται ἐν τῇ δευτέρᾳ· ὁ γὰρ τὶς ἄνθρωπος ἐν εἴδει μὲν ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ, γένος δὲ τοῦ εἴδους τούτου ἐστὶ τὸ ζῷον· ἐπειδὴ γὰρ τὸ μὲν ζῷον τὸν καθόλου ἄνθρωπον περιέχει, ὁ δὲ

πόρισμα, λάβω ἀρχὴν ἑτέρου συλλογισμοῦ, οἷον ὁ ἄνθρωπος οὐσία, ἡ οὐσία οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. εὑρήσεις οὖν καὶ θεωροῦντα αὐτὸν ἐν τῷ δεῖξαι πρώτην τὴν ἄτομον. καὶ διὰ πορίσματος δείκνυται ὅτι εἰκότως πρώτη οὐσία λέγεται, ὅτι καὶ αἱ δεύτεραι οὐσίαι καὶ τὰ συμβεβηκότα κατηγοροῦνται αὐτῆς. μέμνηται δὲ τῆς εἰδικῆς καὶ τοῦ καθόλου συμβεβηκότος ὡς τῶν ἀτόμων οὐσιῶν κατηγορουμένων, τῶν δὲ ἀτόμων ὑποκειμένων, καὶ οὔτε τοῦ γένους οὔτε τῶν μερικῶν συμβεβηκότων ὡς εὐσυνόπτων ἢ ὡς σύντομον καὶ ἡμῖν καταλιμπάνων τοῦτο εἰδέναι, ὅτι καὶ ταῦτα κατηγοροῦνται αὐτῶν. εἶτα φησὶν ὅτι τὰ εἴδη μᾶλλον οὐσία τοῦ γένους. καὶ ἀποροῦσι τινὲς τρεῖς ἀπορίας. ὧν ἡ πρώτη ἐστίν· ἡ οὐσία τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον οὐκ ἐπιδέχεται, ὡς αὐτὸς δείξει. καὶ πῶς ἐπὶ τῶν εἰδῶν τὸ μᾶλλον λέγομεν; ὅτι περὶ τῶν κατὰ βάθος οὐσιῶν εἶπεν, ὅτι εὑρεῖν ἐστι μᾶλλον· τὰ γὰρ ἐπάνω τῶν ὑποκάτω ὡς καθολικώτερα ἔχουσι τὸ μᾶλλον. ἐν δὲ τῇ κατὰ πλάτος οὐκ ἔστιν εὑρεῖν τὸ μᾶλλον, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἵππου· οὐδέτερα γὰρ μᾶλλον οὐσία. ἔτι φασὶν ʽἐπεὶ αἱ δεύτεραι οὐσίαι ὁμοίως δὲ καὶ τὰ συμβεβηκότα δέονται τῶν πρώτων οὐσιῶν, ὡς φησί, τί μὴ καὶ τὰ συμβεβηκότα ὦσιν οὐσίαἰ; φαμὲν οὖν ὅτι αἱ δεύτεραι οὐσίαι πρὸς μόνην κατηγορίαν δέονται αὐτῶν, τὰ δὲ συμβεβηκότα καὶ διὰ κατηγορίαν καὶ διὰ ὕπαρξιν. ἔτι μᾶλλον οὐσία ἔφησεν τοῦ γένους τὸ εἶδος, διὰ τί μὴ δευτέραν οὐσίαν ἐκάλεσεν αὐτὸ καὶ τρίτην τὸ γένος; καὶ φαμὲν ὅτι τὸ εἶδος γένους ἐστὶν εἶδος καὶ ἀντιστρέφει. διὰ γοῦν τὴν σχέσιν οὐκ ἐδύνατο χωρίσαι αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων. F 1 οὐσίαι om. M: ante λεγ. colloc. Aristot. 2 τά τε εἴδη καὶ τὰ γένη M 3 καθόλου F: καὶ τὰ καθόλου M 3 εἰ M: οὐ F 5 μὲν γὰρ F 6 ἀπολαβεῖν M 9 τε] δὲ F τὰ om. F 10 τοῦ Vat. 2173: τὸ F: evan. M 11 τε om. F 16 τούτου om. F 17 ἐπειδὴ — λέγονται (p. 40,2) om. M

καθόλου ἄνθρωπος τὸν τινὰ ἄνθρωπον, ὁ δὲ τὶς ἄνθρωπος πρώτη οὐσία, ὁ ἄνθρωπος ἄρα ὁ καθόλου καὶ τὸ ζῷον δεύτεραι οὐσίαι λέγονται.

p. 2a17 Δεύτεραι οὖν αὗται λέγονται οὐσίαι.

Καλῶς δὲ τὸ λέγονται εἴρηκεν, ἐπειδήπερ κατὰ φύσιν αὗται πρῶται οὐσίαι εἰσίν.

p. 2a20 Ἀναγκαῖον καὶ τοὔνομα καὶ τὸν λόγον κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου.

Πόρισμά συνάγει ὁ Ἀριστοτέλης ἐνταῦθα τοιοῦτο· φησὶ γὰρ 'ὅσα κατά τινος λέγεται ὡς καθ' ὑποκειμένου, μεταδίδωσι τῷ ὑποκειμένῳ καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ (ὁ γὰρ Σωκράτης ἄνθρωπος λέγεται καὶ ζῷον λογικὸν θνητόν), ὅσα δὲ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί, τοῦ μὲν ὁρισμοῦ οὐδέποτε μεταδίδωσι, τοῦ δὲ ὀνόματος ἐνίοτε· ἡ γὰρ λευκότης ἐν σώματί ἐστι καὶ τοῦ μὲν ὁρισμοῦ οὐ μεταδίδωσιν (οὐ γὰρ ἂν εἴποιμεν τὸ σῶμα χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως) τοῦ δὲ ὀνόματος μεταδίδωσι· λέγομεν γὰρ λευκὸν σῶμα.' ἰστέον δὲ ὅτι οὐκ ἀεί· ἰδοὺ γὰρ ἡ ἀρετὴ οὔτε τοῦ ὀνόματος οὔτε τοῦ ὁρισμοῦ μεταδίδωσι τῷ ὑποκειμένῳ· οὐ γὰρ λέγεται ἀρεταῖος ὁ ἀρετῆς μετέχων ἀλλὰ σπουδαῖος.

p. 2a34 Τὰ δ' ἄλλα πάντα.

Καλῶς πάλιν τὸ λέγεται εἶπεν· οὐ γὰρ δέεται τὰ καθόλου τῶν πρώτων οὐσιῶν, τοῦτ' ἔστι τῶν μερικῶν, ἵνα συστῇ, ἀλλ' ἵνα κατ' ἐκείνων ῥηθῇ.

p. 2a35 Ἢ ἐν ὑποκειμέναις | αὐταῖς ἐστι. **100r**

Καλὸν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐστί· τὰ γὰρ συμβεβηκότα ἐν ταῖς μερικαῖς οὐσίαις τὸ εἶναι ἔχουσιν. ἐγκώμιον οὖν βούλεται εἰπεῖν τῆς πρώτης οὐσίας· ἐπειδὴ γὰρ εἰς τρία τὰ πράγματα διαιρεῖται, εἰς καθόλου οὐσίας εἰς μερικὰς εἰς συμβεβηκότα, δέεται, φησίν, ἑκάτερα τῶν πρώτων οὐσιῶν

3 lemma om. F 4 post δὲ add. πάλιν M τὸ λέγ. εἴρ.] εἶπε τὸ λέγ. M αὗται πρῶται] πρώτως αὗται F 8 ἐνταῦθα om. M τοιοῦτο] τοῦτο M 9 λέγονται M 10 post ὁρισμοῦ add. οἷον ὁ καθόλου ἄνθρωπος λέγεται κατὰ σωκράτους καὶ τοῦ ὁρισμοῦ ἑαυτοῦ μεταδίδωσιν ὁ ἄνθρωπος τῷ σωκράτει F 13 οὐ (prius)] οὐδέποτε M εἴποιμεν scripsi: εἴπω F: εἴπωμεν M 14 λέγωμεν F 14. 15 λευκὸν σῶμα] αὐτὸ λευκόν M 15 post σῶμα add. οἷον σωκράτης λευκός F 15. 16 οὔτε ὁρισμοῦ οὔτε ὀνόματος F 16 λέγ. γὰρ colloc. F ἀρετὴν F 19 δεῖται F 21 ῥηθῇ] ἀρκεσθῇ M 22 εἰσί F 23 καλῶς M καὶ] οὖν εἶπεν M 25 ἐπεὶ M τὰ om. M πράγ. ταῦτα M

τὰ μὲν ἵνα ὑποστῇ (ἐν ταύταις γὰρ τὰ συμβεβηκότα τὸ εἶναι ἔχει), τὰ δ' ἵνα κατηγορηθῇ (κατὰ τίνος γὰρ τὰ καθόλου κατηγορεῖται ἢ κατὰ τῶν μερικῶν;), καὶ ἀναιρεθεισῶν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀναιρεῖται καὶ τὰ συμβεβηκότα μὴ ἔχοντα ἔν τινι ὑποστῆναι, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ καθόλου μὴ ἔχοντα κατά τινος ὑποκειμένου ῥηθῆναι. καθόλου δὲ λέγεται οὐ τὰ πρὸ τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τὰ ἐν τοῖς πολλοῖς. τούτου χάριν πρόσκειται τοῦτο διὰ τὸ ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ Πορφυρίου εἰρημένον, ὅτι ἐνδέχεται τῶν εἰδῶν πάντων καθ' ὑπόθεσιν ἀνῃρημένων τὸ γένος εἶναι· ἐκεῖ οὖν διελέγετο περὶ τῶν νοητῶν γενῶν καὶ εἰδῶν τῶν πρὸ τῶν πολλῶν, ἐνταῦθα δὲ περὶ τῶν αἰσθητῶν γενῶν καὶ εἰδῶν διαλέγεται, τοῦτ' ἔστι περὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς.

p. 2b5 Ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστι.

Τοῦτ' ἔστιν αἱ μὲν καθόλου οὐσίαι κατὰ τῶν μερικῶν λέγονται, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐν ταῖς μερικαῖς οὐσίαις τὸ εἶναι ἔχει· μὴ οὐσῶν οὖν τῶν πρώτων οὐσιῶν οὔτε αἱ καθόλου εἰσὶν οὔτε τὰ συμβεβηκότα. εἰκότως οὖν αἱ μερικαὶ οὐσίαι πρῶται εἶναι λέγονται. καὶ καλῶς ἔταξεν ἐν μὲν τοῖς καθόλου τὸ λέγεται, ἐν δὲ τοῖς συμβεβηκόσι τὸ ἔστι.

p. 2b7 Τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον.

Νῦν σύγκρισιν ποιεῖται τῶν δευτέρων οὐσιῶν πρὸς ἀλλήλας, τοῦ τε εἴδους καὶ τοῦ γένους, καὶ ἀπὸ δύο ἐπιχειρημάτων δείκνυσι μᾶλλον οὐσίαν τὸ εἶδος ἢ τὸ γένος· ἑνὸς μὲν ἀπὸ τῆς σχέσεως τῆς πρὸς τὴν πρώτην οὐσίαν, τοῦτ' ἔστι τῆς ἐγγύτητος (ἐγγύτερον γὰρ τὸ εἶδος τῆς πρώτης ἤγουν μερικῆς οὐσίας ἤπερ τὸ γένος), ἑτέρου δὲ ἀπὸ τῆς ἀναλογίας· ὡς γὰρ ἔχει ἡ πρώτη οὐσία πρὸς τὸ εἶδος, οὕτω καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος.

p. 2b8 Ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τὴν πρώτην οὐσίαν τί ἐστι.

Κἂν γὰρ ἀποδιδῷ τις τί ἐστι Σωκράτης, οἰκείως μὲν καὶ ἄνθρωπος

---

1 τὰ μὲν — ἔχει] ἤγουν αἱ καθόλου καὶ τὰ συμβεβηκότα δέονται τῶν μερικῶν, τὰ μὲν συμβεβηκότα (δέονται — συμβ. in mrg. suppl. F3) ἵνα ὑποστῇ ἐν ταύταις F 1. 2 τὰ δὲ καθόλου ἵνα F 2 τὰ om. F 2. 3 ἢ κατὰ τῶν μερικῶν om. F 3 καὶ ἀναιρ. — ῥηθῆναι (5) om. M 5 δὲ om. M λέγει M 6 καὶ πρόσκ. F 7 ἐν τῇ Εἰσαγ. Πορφ.] cf. p. 15,18 sq. 8 ἀνῃρ. καθ. ὑπόθ. colloc. F 9 νοητῶν — πολλῶν] νοημάτων F 12 αὐταῖς ἐστι] αὐταῖς εἰσι F: ἐστὶν αὐταῖς M 14 τὸ om. F 16 οὐσίαι πρῶται λέγονται οὐσίαι εἶναι F καὶ καλῶς — λέγεται (17)] καλῶς δὲ πάλιν καὶ ἐνταῦθα ἐν μὲν τοῖς καθ. τῇ παρ' αὐτῷ πρώτῃ οὐσίᾳ τὸ λέγεσθαι ἔταξεν M 19 νῦν om. M 20 ἀπὸ δύο — γένος (21)] φησὶ μᾶλλον εἶναι οὐσίαν τὸ εἶδος τοῦ γένους καὶ δείκνυσι τοῦτο ἀπὸ δύο ἐπιχειρημάτων M μᾶλον F οὐσία F 22 ἐγγύτερον — γένος (23) post ἀναλογίας colloc. M 23 ἤγουν μερ. οὐσ.] οὐσίας τουτέστι τῶν ἀτόμων M 23. 24 ὡς γὰρ] καὶ πάλιν ὡς M 25 τί ἐστι om. F 26 κἂν — Σωκρ.] ἤγουν τὸν σωκράτην τί ἐστιν F

καὶ ζῷον ἀποκριθείη. οἰκειότερον δὲ μᾶλλον ἄνθρωπος ἢ ζῷον· ζῷον γὰρ εἰπόντες πολλὰ εἰσφέρομεν (καὶ γὰρ λογικὸν καὶ ἄλογον σημαίνει), καὶ οὐκ ἐσημάναμεν εἴτε λογικὸν εἴτε ἄλογον. ἄνθρωπος δὲ ἀποκριθέντες προσεχέστερον τὴν φύσιν τοῦ Σωκράτους ἀποδώσομεν.

p. 2b12 Τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον τοῦ τινός.

Τοῦ γὰρ Σωκράτους ἴδιόν ἐστι μᾶλλον τὸ ἄνθρωπον εἶναι ἢ τὸ ζῷον εἶναι· τοῦτο γὰρ κοινότερόν ἐστι ⟨καὶ⟩ κατὰ πλειόνων εἰδῶν. τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν λαβὲ καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ τοῦ φυτοῦ.

p. 2b15 Ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι. |

Καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ δευτέρου ἐπιχειρήματος τοῦ ἐκ τῆς ἀναλογίας ἐστί· 100v
διὰ τοῦτο, φησίν, αἱ πρῶται οὐσίαι πρῶται λέγονται διὰ τὸ καὶ τοῖς συμβεβηκόσιν ὑποκεῖσθαι πρὸς ὕπαρξιν καὶ τοῖς καθόλου πρὸς κατηγορίαν· ὡς γὰρ ἔχουσιν αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ συμβεβηκότα καὶ τὰ καθόλου, οὕτως ἔχουσι τὰ εἴδη πρὸς τὰ γένη· ὑπόκειται γὰρ τὰ εἴδη τοῖς γένεσι πρὸς κατηγορίαν, οὐκέτι δὲ καὶ τὰ γένη τοῖς εἴδεσι· τὰ μὲν γὰρ γένη κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται (λέγομεν γὰρ 'πᾶς ἄνθρωπος ζῷον', καὶ ὑπόκειται μὲν ὁ ἄνθρωπος, τοῦτ' ἔστι τὸ εἶδος, κατηγορεῖται δὲ τὸ ζῷον, ἤγουν τὸ γένος), τὰ δὲ εἴδη κατὰ τῶν γενῶν οὐκ ἀντιστρέφει· οὐκέτι γὰρ δυνάμεθα λέγειν 'πᾶν ζῷον ἄνθρωπος', ὡς λέγομεν 'πᾶς ἄνθρωπος ζῷον'. ὥστε καὶ ἐκ τούτων τὸ εἶδος τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία.

p. 2b22 Αὐτῶν δὲ τῶν εἰδῶν ὅσα μή ἐστι γένη.

Καλῶς δὲ προσέθηκε τὸ ὅσα μή ἐστι γένη, ἵνα μὴ λάβῃς τὸ ζῷον· καὶ γὰρ τὸ ζῷον εἶδός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ γένος. δεῖ τοίνυν οὐ ταῦτα λαμ-

2 καὶ γὰρ — σημαίνει] τῷ λογικὰ καὶ ἄλογα σημαίνειν M καὶ οὐκ — ἄλογον (3) om. M 3 ἐσημάναμεν εἴτε λ. εἴτε Philop.: ἐσήμανεν οὔτε λ. οὔτε F ἄνθρ. δὲ ἀποκρ.] τὸ δὲ ἄνθρωπος M 5 μᾶλλον τοῦ om. F 6 τοῦ] τοῦτο F ἄνθρωπος F 6. 7 τὸ ζῷον εἶναι] ζῷον M 7 καὶ inserui κατὰ ἄλλων πλ. M τὴν αὐτὴν — φυτοῦ (8) om. M 10 καὶ τοῦτο — ἐστί] τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα τὸ ἐκ τῆς ἀναλ. τοῦτό ἐστι M 11 διὰ — οὐσίαι] φησὶ γὰρ ὅτι αἱ πρ. οὐσ. διὰ τοῦτο M 12 ὑποκ.] κεῖσθαι F 12. 13 ὡς γὰρ] καὶ ὡς M 14 τὰ εἴδη τοῖς γέν.] αὐτοῖς M 15 post εἴδεσι add. καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι. Πάνυ ἀκριβῶς προσέθηκε τὸ κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν ταύταις εἶναι. αἱ γὰρ πρῶται οὐσίαι ὑπόκεινται μὲν πᾶσιν, οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τοῖς συμβεβηκόσι πρὸς ὕπαρξιν, τοῖς δὲ καθόλου πρὸς κατηγορίαν M 16 καὶ om. F 17 τοῦτ' ἔστι τὸ εἶδος om. M ἤγουν τὸ γένος] τουτέστιν ὑπόκειται μὲν τὸ εἶδος κατηγορεῖται δὲ τὸ γένος M 18 τὰ δὲ εἴδη — ἀντιστρ. om. M γὰρ] δὲ M 19 ὡς — ζῷον om. M 20 τὸ εἶδος τὸ εἶδος (sic) τοῦ γένους F: τοῦ εἴδους τὸ γένος M 21 post γένη add. οὐδὲν μᾶλλον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου οὐσία ἐστί M: om. F 22 καλῶς — γένη in mrg. suppl. F[3]: τὸ ὅσα μή ἐστι γένη φησὶν ἀσφαλῶς M 23 post ζῷον add. καὶ ἄνθρωπον καὶ ἵππον F

βάνειν, τοῦτ' ἔστι τὰ ὑπάλληλα, ἀλλ' ὅσα μόνον εἴδη ἐστί, τοῦτ' ἔστι τὰ εἰδικώτατα, οἷον ἄνθρωπον καὶ ἵππον.

p. 2b24 Οὐδὲν γὰρ οἰκειότερον.

Διεξελθὼν τὴν κατὰ βάθος τῆς οὐσίας ἐξέτασιν, τοῦτ' ἔστι τὴν ἀπὸ τῶν ἀτόμων ἐπὶ τὸ εἶδος καὶ ἀπὸ τοῦ εἴδους ἐπὶ τὸ γένος, νῦν βούλεται ὥσπερ κατὰ πλάτος τὴν παραβολὴν ποιήσασθαι, ὅπερ ἐστὶν εἴδους πρὸς εἶδος καὶ ἀτόμου πρὸς ἄτομον. φησὶ τοίνυν ὅτι οὐδὲν διοίσει εἶδος εἴδους πρὸς τὸ εἶναι δευτέραν οὔτε | ἄτομον ἀτόμου πρὸς τὸ εἶναι πρώτην 101r οὐσίαν.

p. 2b25 Ἢ κατὰ τοῦ τινὸς ἵππου τὸν ἵππον.

Ὃν γὰρ ἔχει λόγον ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸν τινὰ ἄνθρωπον, τοῦτον καὶ ὁ ἵππος πρὸς τὸν Ξάνθον· ὥσπερ γὰρ κατὰ τοῦ Σωκράτους οὐδὲν οἰκειότερον εἴποις τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως οὐδὲ κατὰ τοῦ Ξάνθου τοῦ ἵππου.

p. 2b29 Εἰκότως δὲ μετὰ τὰς πρώτας οὐσίας.

Νῦν τὴν αἰτίαν λέγει δι' ἣν τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη δευτέρας οὐσίας ἐκάλεσε, τὰ δὲ συμβεβηκότα οὐκέτι τρίτας οὐσίας εἶπε. διττὴν δὲ ἐπιχείρησιν κομίζει, τὴν μὲν πρώτην ἀπὸ τῆς ἀποδόσεως τοῦ ὁρισμοῦ· φησὶ γάρ· ἐὰν ἐρωτηθέντες 'τί ἐστι Σωκράτης' εἴπωμεν 'ἄνθρωπος' ἢ 'ζῷον', οἰκείως καὶ γνωρίμως ἀποδώσομεν, ἐὰν δὲ 'λευκὸς' ἢ 'τρέχει' ἤ τι τοιοῦτον, ἀλλοτρίως καὶ ἀγνώστως. εἰκότως οὖν τὰ μὲν εἴδη καὶ τὰ γένη δευτέρας οὐσίας λέγομεν, τὰ δὲ συμβεβηκότα ὅλως οὔ φαμεν οὐσίας.

p. 2b37 Ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι.

Τοῦτο δεύτερον ἐπιχείρημα τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας· φησὶ γὰρ ὅτι ὥσπερ αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τοῦτο πρῶται λέγονται διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ὑποκεῖ-

---

1 τοῦτ' ἔστι τὰ ὑπάλληλα om. M μόνως M 2 εἰδικ.] οἰκειότατα F καὶ om. F 3 lemma om. M 4 διεξελθὼν δὲ M τῆς om. M ἐξέτασιν] ὑπόστασιν F; an ἀπόστασιν? τὴν ἀπὸ superscr. F3 5 τοῦ εἴδους] τούτου M νῦν βούλ.] καὶ νῦν βουλόμενος M 6 an ἥπερ? εἴδους Philop.: εἶδος FM 7 τοῦτο καὶ M ἀτόμου Philop.: ἄτομον FM τοίνυν om. M ὅτι om. F 8 οὔτε] an οὐδὲ? 10 lemma om. F τοῦ Vat. 2173: om. M 11 ὁ om. M 12 post ξάνθον add. ἵππον F 12. 13 κατὰ om. M 13 εἶπε F 13. 14 τὸν ἵππον M 15 δὲ] οὖν F 16 τὰ μὲν εἴδη καὶ τὰ γένη M 17 οὐσίας om. M εἶπε] ἐκάλεσε M 18 παραδόσεως M 18. 19 φησὶ γὰρ] τὴν δὲ δευτέραν ἐξ ἀναλογίας. καί φησι τὴν πρώτην οὕτως M 20 λέγομεν τουτέστιν ἀποδώσομεν F 24 τὸ om. F ὥσπερ om. F

σθαι, οὕτω τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη δεύτεραι οὐσίαι λέγονται διὰ τὸ καὶ αὐτὰ ἄλλοις ὑποκεῖσθαι. ὑπόκεινται δὲ τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη τοῖς συμβεβηκόσιν· εἰκότως οὖν ταῦτα δεύτεραι οὐσίαι λέγονται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

p. 3a7 Κοινὸν δὲ κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν.

Διελὼν τὴν οὐσίαν εἴς τε τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν καὶ παραβαλὼν αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας, | νῦν εὐτάκτως ποιῶν τὸν ὁρισμὸν τῆς οὐσίας 101v ἀποδοῦναι βούλεται. ἐπειδὴ δὲ ἡ οὐσία γένος ἐστὶ γενικώτατον, τῶν δὲ γενικωτάτων ὁρισμὸν οὐ δυνάμεθα ἀποδοῦναι διὰ τὸ τοὺς ὁρισμούς, ὡς ἴσμεν, ἐκ γένους καὶ συστατικῶν διαφορῶν λαμβάνεσθαι, τῆς οὐσίας τὸ ἴδιον ἐπιζητεῖ· ἔοικε γάρ πως τοῦτο τῷ ὁρισμῷ· ὥσπερ γὰρ ὁ ὁρισμὸς μόνῳ καὶ παντὶ ὑπάρχει, οὗ ἐστιν ὁρισμός, καὶ πρὸς τὸ ὁριστὸν ἀντιστρέφει, οὕτω τὸ ἴδιον μόνῳ καὶ παντὶ ὑπάρχει, οὗ ἐστιν ἴδιον, καὶ ἀντιστρέφουσι πρὸς ἄλληλα. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ἴδιον τῆς οὐσίας ἀποδοῦναι βούλεται. οὐ παραδίδωσι δὲ εὐθὺς τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ, ἀλλὰ πρῶτον τοῦτο λέγει τῆς οὐσίας ἴδιον τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ὃ πάσῃ μὲν ἁρμόζει, οὐ μόνῃ δέ, ἀλλὰ καὶ ταῖς διαφοραῖς· δεῖ δὲ τὸ ἴδιον μόνῳ καὶ παντὶ ὑπάρχειν. διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν κοινὸν δὲ δοκεῖ ἐναντία ἑαυτῷ λέγειν· εἰ γὰρ ἴδιον βούλεται τῆς οὐσίας ἀποδοῦναι, πῶς φησι κοινόν; λέγομεν ὅτι δεῖ πάντως δύο τινὰ ὑπάρχειν τῷ ἰδίῳ, λέγω δὴ τὸ μόνῳ καὶ παντί· διὰ οὖν τοῦ εἰπεῖν κοινὸν ἐσήμανε τὸ πάσῃ. τὸ δὲ ἀποδοθὲν ἴδιον φανερὸν μέν ἐστι καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν, δῆλον δὲ ὅτι καὶ ταῖς δευτέραις ὑπάρχει ἐκ τούτου· τὸ γὰρ ζῷον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ μερικῷ ἀνθρώπῳ πώς εἰσιν οὐχ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ἀλλ' ὡς καθ' ὑποκειμένου.

p. 3a15 Ἔτι δὲ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων τὸ μέν.

Καὶ διὰ τούτου βούλεται δεῖξαι ὅτι αἱ δεύτεραι οὐσίαι οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ τῷ μερικῷ ἀνθρώπῳ· φησὶ γὰρ ὅτι τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα τοῦ μὲν ὀνόματος ἔσθ' ὅτε μεταδίδωσι τῷ ὑποκειμένῳ, τοῦ δὲ ὁρισμοῦ οὐδέποτε· λέγομεν γὰρ λευκὸν σῶμα, καὶ ἡ λευκότης ἐν ὑποκειμένῳ

1 οὕτω — ὑποκεῖσθαι (2) om. F 2 ὑπόκειται — γένη] εἰκότως οὖν ὑπόκειται τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη F 3 εἰκότως — λέγονται om. F οὖν inserui ex F (cf. not. 2): om. M 4 post ἄλλων add. ἤγουν τῶν συμβεβηκότων F 6 τὴν (ante δευτ.) om. M 7. 8 τῆς οὐσ. τὸν ὁρ. βούλ. ἀποδ. colloc. F 12 ὁρισμός — οὗ ἐστιν (13) om. M 16 ὃ om. M 17 μὲν γὰρ M 18 τοῦ] τὸ F δοκεῖ Vat. 7123: δόξει F: evan. M 19 ἑαυτῷ] αὐτῷ F 20 ὑπάρχει F τοῖς ἰδίοις M[1] δὴ] δὲ F 21 οὖν τοῦ] οὖν τὸ F: τοῦ οὖν M 23 ὁ om. M 24 ὡς (prius) om. M 24. 25 ἀλλ' ὡς καθ' ὑποκειμένου om. F 26 ἔτι δὲ τῶν Vat. 2173: τῶν δέ γε F: ἔτι δὲ τῶν μὲν M 27 τούτου Vat. 2173: τοῦτο FM αἱ δεύτεραι — ἔσθ' ὅτε (29) om. F 28 ἀνθρώπῳ eicias 29 post ὑποκ. add. τοῦ ὀνόματος F 30 ἡ om. M

οὖσα τῷ σώματι τοῦ ὀνόματος μεταδέδωκε τῷ ὑποκειμένῳ, τοῦ δὲ ὁρισμοῦ οὔ· οὐ γὰρ λέγομεν τὸ σῶμα χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως. αἱ δὲ δεύτεραι οὐσίαι καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ μεταδιδόασιν· ὁ γὰρ Σωκράτης λέγεται καὶ ἄνθρωπος καὶ ζῷον λογικὸν θνητόν.

p. 3a21 Οὐκ ἴδιον δὲ τῆς οὐσίας τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ 102r
τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί.

Τὸ ἀποδεδομένον τῆς οὐσίας ἴδιον ἐκβάλλει ὡς μὴ μόνον ταύτῃ ὑπάρχον ἀλλὰ καὶ ταῖς διαφοραῖς. καὶ ἐκ τούτου δῆλός ἐστι χωρίζων τὰς διαφορὰς τῶν οὐσιῶν· ὥστε συμβαίνει αὐτὰς συμβεβηκότα εἶναι, ὅπερ ἄτοπον· καὶ αὐτῷ γὰρ τῷ Ἀριστοτέλει δοκεῖ οὐσίας αὐτὰς εἶναι, ὥστε ἐκ τούτων καὶ τὰ εἴδη συμπληροῦσθαι καὶ οὐσιωδῶς αὐτῶν κατηγορεῖσθαι· εἰ γὰρ μὴ ἦσαν οὐσίαι, συνέβαινεν ἐκ συμβεβηκότων οὐσίαν γενέσθαι, ὅπερ ἄτοπον. εἴπερ οὖν αἱ διαφοραὶ οὐσίαι εἰσί (τὰ γὰρ τῆς οὐσίας μέρη οὐσίαι εἰσὶ καὶ ὁ ὁρισμὸς ἐκ τῶν τῆς οὐσίας μερῶν συνίσταται), πῶς φησιν ὁ Ἀριστοτέλης οὐκ ἴδιον δὲ οὐσίας τοῦτο ἀλλὰ καὶ τῶν διαφορῶν ὡς τῶν διαφορῶν δηλονότι ἑτέρων οὐσῶν παρὰ τὴν οὐσίαν; φαμὲν οὖν ὅτι τῶν οὐσιῶν αἱ μέν εἰσι νοηταὶ αἱ δὲ αἰσθηταί, καὶ τῶν αἰσθητῶν αἱ μὲν ἀίδιοι ὡς τὰ οὐράνια αἱ δὲ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, καὶ τούτων αἱ μέν εἰσιν ἁπλαῖ ὡς τὸ λογικὸν τὸ θνητόν, ἅσπερ διαφορὰς οὔσας οὐσιώδεις ἡ φύσις συνεκέρασε πρὸς γένεσιν ἀνθρώπου, αἱ δὲ σύνθετοι ὡς τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη καὶ τὰ ἄτομα. διδάσκει οὖν ἐνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης περὶ μόνης τῆς συνθέτου οὐσίας τῆς ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ,

2 οὗ] οὐδέποτε μεταδίδωσιν M οὐ] οὔτε M 3 μεταδιδοῦσιν F 4 θνητόν om. F post θνητόν add. ἀποροῦσι δέ τινες, εἰ τὰ ἐν ὑποκειμένῳ κατηγορεῖται τῶν ἀτόμων οὐσιῶν, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ δεύτεραι οὐσίαι. καὶ φαμὲν ὅτι τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ὁμωνύμως κατηγοροῦνται τῶν ἀτόμων οὐσιῶν, ἐκεῖναι δὲ συνωνύμως, οὐκ ἄρα εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ. ἄλλως τε δὲ πολλάκις τὰ ἐν ὑποκειμένῳ οὐδὲ ὁμωνύμως κατηγοροῦνται αὐτῶν ἀλλὰ παρωνύμως. ἔτι τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἀεί ποτε ἄλλο ἐν ἄλλῳ ἐστίν, ὡς τὸ λευκὸν ἐν σώματι, ταῦτα δὲ οὐκέτι. ἔτι τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον καὶ κατὰ πλάτος, αὗται δὲ οὐδαμῶς· ἔτι οὐδέποτε τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐν τοῖς ἰδίοις ἀτόμοις τὴν ὕπαρξιν ἔχουσιν (οὐδὲ γὰρ ἡ ἐπιστήμη ἐν τῇ γραμματικῇ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς), ταῦτα δὲ ἐν τοῖς ἀτόμοις εἰσὶν ἤγουν τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη. ἔτι τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἢ ἐνεργείᾳ ἢ ἐν ἐπινοίᾳ χωρίζεται τοῦ ὑποκειμένου, ταῦτα δὲ οὔτε ἐνεργείᾳ οὔτε ἐπινοίᾳ. ἰστέον δὲ ὅτι τῶν πραγμάτων τὰ μὲν καθ' αὑτά εἰσίν, ὡς ἐπὶ τῆς θεωρίας ἤδη εἴρηται, τὰ δὲ ἐν σχέσει, καὶ ταῦτα ἢ πρὸς τὰ παρελθόντα λαμβάνεται καὶ καλεῖται πόρισμα ἢ πρὸς τὰ μέλλοντα καὶ καλεῖται λῆμμα. F 5 τοῦτο τῆς οὐσ. Aristot. τῆς om. F 8 χωρίζον F 9 συμβαίνειν F αὐτὰ F 10 δοκεῖ τῷ ἀρ. colloc. M τῷ om. F 11 ἐκ τούτων καὶ Laur. 72,5: ἐκ τούτων F: καὶ ἐκ τούτων M 12 ἦσαν οὐσίαι] οὕτως ἦσαν F γίνεσθαι M 13 εἴπερ] ἐπεὶ M οὐσίαι εἰσὶ Par. 1928 Vind. 10: οὐσία ἐστὶ FM 15. 16 τῶν διαφορῶν] αἱ διαφοραὶ M 16 παρὰ] περὶ M 17 ὅτι om. F 19 τούτων] τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ M 20 οὔσας om. F οὐσιώδεις om. M ἀνθρώπων M 21 post ἄτομα add. γένη δὲ καὶ εἴδη ἐροῦμεν τὰ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς, ἅτινα φαμὲν φθαρτὰ εἶναι διὰ τὴν ἐν τοῖς ἀτόμοις φθοράν M 22 post φθορᾷ add. ὡς καὶ πρόσθεν ἐλέγομεν M

λέγω δὴ περί τε ἀτόμων καὶ εἰδῶν καὶ γενῶν. ἀμέλει τοι καὶ παραβάλλων τὰς οὐσίας πρὸς ἀλλήλας παρέβαλλε τὰ εἴδη μόνα καὶ τὰ γένη, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἄτομα, ἐπειδὴ καὶ περὶ τούτων πρόκειται αὐτῷ διδάξαι, τῶν δὲ διαφορῶν μνήμην οὐδαμοῦ ἐποιήσατο, ἐπειδὴ ἁπλαῖ εἰσιν, τῶν δὲ συνθέτων, ὡς εἴρηται, τὸν λόγον ποιεῖται. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι οὐκ ἴδιον τῆς οὐσίας ὑπάρχει τοῦτο, οὐχ ἁπλῶς δὲ πάσης εἶπεν, ἀλλὰ τῆς συνθέτου. εἰκότως δὲ τοῦτο· ὑπάρχει γὰρ οὐ μόνον τῇ συνθέτῳ, ἀλλὰ καὶ τῇ ἁπλῇ, τοῦτ' ἔστι ταῖς διαφοραῖς, τῷ λογικῷ καὶ τῷ ἀλόγῳ. καὶ διὰ τοῦτο ἔδοξεν ἀφορίζειν τὰς διαφορὰς τῶν οὐσιῶν.

Ἄλλοι δέ φασιν ὅτι αἱ διαφοραὶ ἁπλῶς οὐκ εἰσὶν οὐσίαι, ἀλλὰ τούτων αἱ μέν εἰσι πρὸς τῇ οὐσίᾳ ὡς τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητόν, αἱ δὲ πρὸς τοῖς συμβεβηκόσι καὶ τούτοις μᾶλλον γειτνιάζουσαι ὡς τὸ ἐν κόρακι μέλαν ἢ ἐν τῷ κύκνῳ λευκόν, αἱ δὲ ἀκριβῶς ἐν μέσῳ τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν συμβεβηκότων ὡς ἐν τῷ πυρὶ ἡ θερμότης· αὕτη γὰρ μετέχει μὲν συμβεβηκότος καθὸ ποιότης, μετέχει δὲ καὶ οὐσίας καθὸ συμπληρωτικὴ τοῦ ὑποκειμένου. οὗτοι δὲ εὐφυῶς μὲν ἐπέβαλλον, οὐ μὴν πάντῃ ἀληθῶς· ὑπὸ ποίαν γὰρ κατηγορίαν | ταῦτα ἀνάξομεν; ἢ δεηθῶμεν ἑνδεκάτης; **102v**
ὅπερ ἄτοπον.

p. 3a29 Μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν.

Ὅπερ ἔμελλε τῷ Ἀριστοτέλει τις ἀπορήσειν, τοῦτο φθάσας αὐτὸς ἐπελύσατο· ἠπόρησε γὰρ ἄν τις λέγων 'ἐπειδὴ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ἔν τινι (ἐν γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ θεωροῦνται χεῖρες καὶ σκέλη), καὶ τὰ συμβεβηκότα δὲ ἔν τινι ὁμοίως, ⟨ὡς⟩ εἰ τύχοι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θεωρεῖται λευκότης θερμότης· τὰ μέρη ἄρα τῶν οὐσιῶν συμβεβηκότα, ὅπερ ἄτοπον'. ἐπιλύων οὖν τοῦτο λέγει ὅτι ἀπεδόθη, πῶς εἰρήκαμεν τὸ συμβεβηκὸς ἔν τινι· ⟨τὸ γὰρ συμβεβηκὸς ἔν τινι⟩ οὐχ ὡς μέρος τοῦ ὑποκειμένου, αἱ δὲ διαφοραὶ χρείαν τῷ ὅλῳ παρέχουσι καὶ αὗται τὸ ὑποκείμενον συνιστᾶσιν· ὥστε εἰ καὶ κοινωνοῦσι κατὰ τὸ ἔν τινι, ἀλλ' οὖν ἔστι τις ἐν αὐτοῖς δια-

---

1 καὶ (ante εἰδῶν) om. F τοι καὶ] τοίνυν M 1. 2 παραβαλὼν F 2 παρέβαλε F 3 καὶ περὶ τούτων Laur. 72,5: δὲ περὶ τούτων (δὲ superscr.) F: περὶ τούτων καὶ μόνων M 4 ἁπλᾶ ἐστι F 4. 5 scribas περὶ δὲ τῶν συνθ., nisi malis τῶν δὲ συνθ.—οὐσιῶν (10) eicere. 5 -την οὖν iter. M 6 ὁ ἀρ. ὅτι om. F 7 εἰκότως—ἀλόγῳ (9)] εἰ δὲ τοῦτο ὑπάρχει οὐ μόνον τῇ συνθέτω ἀλλὰ καὶ ταῖς ἁπλαῖς, τουτέστι ταῖς διαφοραῖς τῶ λογικῶ καὶ τῶ ἀλόγω, εἰκότως μὴ ἴδιον ὑπάρχειν εἶπε τοῦτο τῆς οὐσίας M 13 γειτινιάζουσιν F 14 τὸ λευκὸν M τῶν τε οὐσιῶν M 16 συμπληρωτικὸν F 17 ἐπέβαλον M μὴν δὲ F 20 ὑμᾶς F 21 ἀπορεῖν F τοῦτο om. F 22 ἐπιλύεται M 23 σκέλλη F 24 ὡς ex Laur. 72,5 inserui θεωροῦνται F 26 εἰρήκαμεν om. M 27 τὸ γὰρ συμβεβηκὸς ἔν τινι ex Laur. 72,5 inserui post ὑποκειμ. add. μᾶλλον γὰρ θλίβει τὸν (sic) ὑποκείμενον F 28 συνιστῶσιν F 29 καὶ om. F ἐν (alt.) om. M

φορά, καθὸ αἱ μὲν συμπληροῦσι καὶ μέρη ὑπάρχουσι, τὸ δὲ οὐδαμῶς. ἰστέον δὲ ὅτι οὐ περὶ αἰσθητῶν μερῶν τῆς οὐσίας ὁ λόγος αὐτῷ ἐστιν οἷον χειρῶν καὶ ποδῶν ἢ τοιούτων, ἀλλὰ περὶ νοητῶν τῶν καὶ ὄντως μερῶν οἷον λογικοῦ καὶ θνητοῦ· τῶν γὰρ μερῶν τὰ μέν ἐστιν αἰσθητὰ τὰ δὲ νοητά· περὶ οὖν τῶν νοητῶν μερῶν αὐτῷ ὁ λόγος· οὕτω γὰρ καὶ καιρὸν ἔχει τοῦ θεωρήματος τούτου ἡ τάξις· ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν ‘οὐκ ἴδιον οὐσίας ἐστὶ τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ἐπειδὴ καὶ αἱ διαφοραὶ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἰσίν’, ἵνα μὴ νομίσῃ τις τοῦτο αὐτὸν εἰρηκέναι ὡς τῶν διαφορῶν μὴ οὐσῶν οὐσιῶν, αἵτινές εἰσι κυρίως οὐσίαι, διὰ τοῦτο εἶπε μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, ἐπεὶ ἀκαίρως δόξει τοῦτο τὸ θεώρημα ἐμβεβλῆσθαι, εἰ μὴ ἀποδεξόμεθα αὐτὸν λέγειν περὶ τῶν νοητῶν μερῶν τοῦ τε λογικοῦ καὶ τοῦ θνητοῦ, ἅπερ ἰδίως μέρη εἰσὶ τοῦ ἀνθρώπου· ἐκ γὰρ αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος.

p. 3a31 Οὐ γὰρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐλέγετο.

Τοῦτό ἐστι τὸ λεγόμενον· τὰ συμβεβηκότα εἰ καὶ ἔν τινί ἐστιν, οὐχ ὡς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν. ἀλλ' εἴρηται πῶς ἔν τινί ἐστιν ἐκεῖνα, ὅτι οὐχ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ.

p. 3a33 Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς. |

Ἐπὶ δεύτερον παρακολούθημα μεταβέβηκε τῆς οὐσίας, εὐθὺς δὲ 103r
κατέγνω καὶ τούτου. δῆλον δέ ἐστιν ἐκ τοῦ συνάψαι τὰς διαφοράς· δηλοῖ γὰρ καὶ ταύταις πάλιν ἐφαρμόζειν καὶ τοῦτο τὸ ἴδιον. ἄλλως τε δὲ οὐ κατὰ τοῦτο μόνον οὐκ ἐφαρμόζει τὸ ἴδιον τοῦτο ταῖς οὐσίαις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πάσῃ τῇ οὐσίᾳ μὴ ὑπάρχειν αὐτό· ἡ γὰρ πρώτη οὐσία κατ' οὐδενὸς κατηγορεῖται.

p. 3a35 Ἤτοι κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται.

Πρῶτον διδάσκει τίνα ἐστὶ τὰ δεχόμενα τὴν κατηγορίαν, εἶτα οὕτως

---

1 post μὲν add. οὐσιώδεις F τὸ δὲ οὐδαμῶς] αἱ δὲ οὐχ οὕτως εἰσίν F 2 τῆς οὐσίας om. F αὐτῷ ante μερῶν colloc. F 3 ἢ τοιούτων om. M 4 λογικὸν καὶ θνητόν M εἰσιν M 5 post λόγος add. οὐ γὰρ περὶ τῶν αἰσθητῶν μερῶν τοῦ ἀνθρώπου νῦν διαλαμβάνει M γὰρ om. M καὶ supra scr. F 6 εἶπεν] ἔφησεν M 7 ἐστὶ] εἶναι M ἐπειδὴ — εἰσίν (8)] διὰ τὸ καὶ ταῖς διαφοραῖς ὑπάρχειν τὸ μὴ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ M 8 μὴ μόνον F τοῦτο — οὐσιῶν (9)] τὰς διαφορὰς ἐκβάλλειν τῆς οὐσίας M 9 δὲ om. F 10 ὑμᾶς F ὡς om. M ὑποκειμένῳ F 11 ἐκβεβλῆσθαι F 12 τοῦ (ante θνητοῦ) om. F 13 ἰδίως] κυρίως M 15 τινι εἰσίν F 16 οὐσιῶν εἰσίν F εἰσιν M 19 μεταβαίνει M post οὐσίας add. καταγνοὺς τοῦ προτέρου. νῦν δὲ τὸ κυρίως ἴδιον οὐ ζητεῖ τῆς οὐσίας M 20 δηλοῖ] δῆλον F 21 ταύταις] ταυτὸν M 22 τοῦτο om. F 23 τὸ om. F ὑπάρχει F 23. 24 κατηγ. κατ' (ὑπ' M[1]) οὐδενὸς colloc. M 26 εἰσὶ F

τὴν συνώνυμον ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμόζει κατηγορίαν· τὰ μὲν γὰρ ἄτομα κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται, τὰ δὲ εἴδη τῶν ἀτόμων, καὶ πάλιν τὰ γένη κατ' ἀμφοτέρων. ταῦτα δὲ καὶ συνωνύμως καθ' ὧν κατηγορεῖται λέγεται· ὅσα γὰρ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται· λέγεται γὰρ ὁ Σωκράτης οὐσία ἔμψυχος αἰσθητικὴ καὶ ζῷον λογικὸν θνητόν, λέγεται καὶ ὁ ἄνθρωπος οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική. καὶ τοῦτο εἰκότως· ἐπειδὴ γὰρ τὸ γένος τοῦ εἴδους κατηγορεῖται καὶ τοῦ ἀτόμου, τὸ δὲ εἶδος τοῦ ἀτόμου, ὅσα δέ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, τοσαῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται, εἰκότως τὸ μὲν γένος κατὰ τῶν ἀτόμων καὶ κατὰ τῶν εἰδῶν συνωνύμως κατηγορεῖται, τὸ δὲ εἶδος τῶν ἀτόμων. |

p. 3b10 Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν. 103v

Ἀπωσάμενος τὰ πρότερα δύο παρακολουθήματα τῆς οὐσίας τό τε μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι καὶ τὸ συνωνύμως πάντα ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι, ἐπὶ τρίτον μεταβέβηκε τὸ τόδε τι σημαίνειν. καὶ ἔστι μὲν οὖν τὸ τόδε τῆς δείξεως σημαντικόν, τὸ δὲ τὶ τῆς κατὰ τὸ ὑποκείμενον οὐσίας, ὅτι ὑπομένει καὶ οὐ δέεταί τινος οὐδὲ ἔστιν ἐν ὑποκειμένῳ, ἀλλ' αὐτὴ ὑποκείμενον πᾶσίν ἐστι καὶ τῆς ἑνότητος αἰτία, τοῦτ' ἔστι τοῦ ἓν σημαίνειν,

1 αὐτοῖς F 2 τὸ γένος F 3 δὲ καὶ] γὰρ F 4 τοσαῦτα — ῥηθήσεται om. F 5 καὶ ζῷον — αἰσθητική (6) om. M 8 ὅσα — ῥηθήσεται (9) om. F 9 γένος om. F 10 κατὰ (ante τῶν εἰδῶν) om. M 12 ante lemma add. Aristotelis verbis πᾶσα δὲ οὐσία (p. 3b10) — τὸν ἄνθρωπον (p. 3b23) intermissis hoc scholion Μετὰ τὸ ἀποδοκιμάσαι τὰ πρῶτα δύο ἴδια τῆς οὐσίας, ἐπὶ τὸ τρίτον μεταβέβηκε, καὶ ζητοῦμεν τὴν τάξιν αὐτῶν, ἔπειτα διὰ τί τῷ τόδε τι ἐχρήσατο, καὶ (καὶ iter. F) τρίτον διὰ τί τῷ σημαίνειν ἐχρήσατο, καὶ οὐχὶ τὸ (sic) σημαίνεται. τὸ γὰρ σημαίνειν φωνῶν ἐστί, τὸ δὲ σημαίνεσθαι πραγμάτων. ἐπειδὴ τοίνυν τῷ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ πολλαχῶς ἐχρήσατο, καὶ τὸν τρόπον δὲ τῆς κατηγορίας πῶς γίνεται ἤδη ἐνδείξας, ἀναγκαῖον προέταξεν ἴδιον τῆς οὐσίας τὸ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. δεύτερον δὲ τὸ συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι, διότι καὶ ἄλλα παρὰ τὰς δευτέρας οὐσίας συνωνύμως κατηγοροῦνται τῆς ἀτόμου οὐσίας ὡς αἱ διαφοραί. τρίτην δὲ τάξιν ἀπένειμε τῷ τόδε τι, ἐπειδὴ τὰ λοιπὰ ἴδια ἐπὶ πραγμάτων λαμβάνονται ὡς τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ τὸ μὴ ἔχειν ἐναντίον· τούτῳ δὲ ἐπὶ μόνων φωνῶν ἐχρήσατο τῷ τόδε τι. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀριστοτέλης τὸ τόδε τι ὡρισμένως δεικτικὸν ἐπὶ ὡρισμένων πραγμάτων καὶ ὑπαρχόντων ἐλάμβανε, τὸ δὲ τοιόνδε ἐπὶ τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ καθόλου (εἰκότως γὰρ ἐπέχει λόγον τὸ καθόλου πάντων ἁπλῶς), ὁ δὲ πλάτων τῷ τόδε τι ἐπὶ τοῦ καθόλου ἐλάμβανεν ἀναγκαίως ὡς ὡρισμένον ὡς ἐπὶ τῶν ἰδεῶν (ἔλεγε γὰρ ταύτας ἐν ὑπάρξει καὶ οὐσίας εἶναι) τὸ δὲ τοιόνδε ἐπὶ τοῦ καθέκαστα (ταῦτα γὰρ ἔλεγεν ἀόριστα διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν στάσει ἀλλ' ἐν ῥοῇ καὶ ἀπορροῇ τὸ εἶναι ἔχειν), ἀμφότερα οὖν κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο λαμβάνοντες καλῶς ἔλεγον. τὸ δὲ σημαίνειν εἴρηκεν, ἐπειδὴ ἔστιν ὅτε ὁ ἀριστοτέλης τὸ πάθος τοῦ πράγματος ἐπὶ τὴν φωνὴν ἀνάγει καὶ τὸ (τῷ F) τῆς φωνῆς πάθος ἐπὶ τὸ πρᾶγμα, ὡς ἐπὶ τοῦ σωκράτης περιπατεῖ τὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τὴν τοῦ σωκράτους φωνὴν ἀνάγει, πάλιν ὁ ἄνθρωπος νοεῖ, ὅπερ τῆς ψυχῆς ἴδιον τὸ νοεῖν, πάλιν ὁ ἄνθρωπος τεκταίνεται, ὅπερ μόνον σώματος. F 13 ἀπωσάμενος — σημαίνειν. (15) om. F 15 καὶ om. F καὶ ἔστι — ἄνθρωπος (49,1) eicias 16 δείξεως] ἔξεως M τὸ ἀποκείμενον F: τοῦ ὑποκειμένου M 16. 17 ὑπομαίνει F 17 τινος om. M αὕτη F

ὡς τόδε τὸ ξύλον ὅδε ὁ ἄνθρωπος· τὸ γὰρ τόδε τι λέγεται ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ ὑποκείμενον οὐσίας, τοῦτ' ἔστι τῆς ἀτόμου τῆς φαινομένης· αὕτη γάρ ἐστιν ἡ καὶ τὴν δεῖξιν καταδεχομένη. καταγινώσκει δὲ καὶ τούτου τοῦ ἰδίου ὡς μόνῃ μὲν τῇ οὐσίᾳ παρακολουθοῦντος, οὐ πάσῃ δέ· τὰ γὰρ εἴδη, φησί, καὶ τὰ γένη ὡς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον δοκεῖ μὲν τόδε τι σημαίνειν διὰ τὸ τὸν ἑνικὸν χαρακτῆρα ἐμφαίνειν, σημαίνει δὲ μᾶλλον πλῆθος καὶ ποιότητά τινα· τὴν γὰρ κοινωνίαν καὶ συναγωγὴν τῶν κατὰ μέρος ἐμφαίνει. διό φησιν 'οὐκ ἔστι ποιὸν ὡς τὸ συμβεβηκός, ἀλλὰ περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζει', τοῦτ' ἔστι τὴν συναγωγὴν καὶ συνάθροισιν τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων· τὸ μὲν γὰρ ποιὸν ὡς συμ|βεβηκὸς ἐπεισέρχεται τῇ 104r οὐσίᾳ ὑστερογενὲς ὂν καὶ δεόμενον αὐτῆς πρὸς σύστασιν, τοῦτο δὲ οὐδαμῶς.

p. 3b24 Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναντίον.

Ἐπὶ τέταρτον παρακολούθημα μεταβέβηκε τῆς οὐσίας, καταγινώσκει δὲ καὶ τούτου ὡς καὶ ἄλλοις τισὶ προσόντος· τῷ γὰρ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οἷον τῷ διπήχει, ὁμοίως οὐδὲ τῷ ἀριθμῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον· τί γὰρ ἂν εἴη τῷ δέκα ἐναντίον; ἐὰν γὰρ εἴπῃς τὰ τρία τῷ δέκα ἐναντία, τότε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν λαμβάνεις, καὶ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἐναντία ἀλλὰ πρός τι, οἷς οὐδέν ἐστιν ἐναντίον.

p. 3b26 Οὐδέ γε τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζῴῳ.

Οὐ γὰρ ὥσπερ τῷ θερμῷ τὸ ψυχρόν ἐστιν ἐναντίον τῷ δὲ λευκῷ τὸ μέλαν, οὕτω καὶ τῷ Σωκράτει ἐστί τι ἐναντίον ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζῴῳ.

---

1 ὡς ὅδε F: ὅσδε M 4 παρακολουθοῦντες F ὥς φησι F 6 τὸ τὸν] τὸ (ν eras.) F 8 οὐσίας M 9 συνάθρ.] τὴν ἄθροισιν M 11 πρὸς συστ.] ἐν στάσει F τοῦτο] τὸ M 12 ante lemma add. Aristotelis verbis ὑπάρχει (p. 3b24)— οὐδέν ἐστιν ἐναντίον οὐδενί (sic, p. 3b32) intermissis hoc scholion Φασί τινες τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνατον καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ ἀσώματον ὅτι ἐστὶν ἐναντία. καί φαμεν πρὸς αὐτοὺς κατά τε ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν. κατὰ ἔνστασιν μὲν ὅτι ταῦτα οὐ μόνον οὐ φθείρει ἄλληλα ὡς ἐναντία, ἀλλὰ καὶ σωστικά εἰσιν ἀλλήλοις. ἐὰν γὰρ τὸ ἀθάνατον ὡς κρεῖττον τοῦ συνθέτου (συνθέτου Par. 1973: συνελθόντος F) λάβωμεν, σώζει τὸ θνητὸν ὡς θεὸς τὸν ἄνθρωπον. εἰ δὲ τὸ ἀσώματον, ὡς χεῖρον τοῦ συνθέτου σώζεται ὑπὸ τοῦ σώματος ὡς εἶδος. κατὰ ἀντιπαράστασιν δέ, ὅτι εἰ καὶ ἐναντία αὐτὰ δεξόμεθα, ἀλλ' ὡς διαφοραὶ οὐσιώδεις ἁπλαῖ εἰσί, περὶ δὲ τῶν συνθέτων ὁ λόγος τῷ ἀριστοτέλει. ὥστε οὐ ψευδὴς ὁ λόγος ὅτι οὐδέν ἐστιν ἐναντίον τῇ οὐσίᾳ ἣν ὡρίσατο. ἔτι ἀποροῦσι περὶ τῆς τοῦ πυρὸς θερμότητος καὶ τῆς τοῦ ὕδατος ψυχρότητος ὡς τούτων τῶν οὐσιωδῶν διαφορῶν ἐναντίων οὐσῶν. καὶ φησὶ πρὸς αὐτοὺς ἀλέξανδρος 'πῶς λέγετε αὐτὰ ἐναντιοῦσθαι; εἰ μὲν καθὸ σώματα, εὑρεθήσονται αὐτὰ ἑαυτοῖς μαχόμενα, εἰ δὲ ὡς ποιότητες ἐν σώματι, οὐδὲν ἄτοπον κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο μάχεσθαι.' F αὐταῖς om. M 13 post οὐσίας add. τὸ λέγον μηδὲν ἐναντίον αὐταῖς εἶναι M 15 post διπήχει add. οὐδέν ἐστιν ἐναντίον M ὁμοίως δὲ M οὐδέν om. F 16 γὰρ om. F τῷ δέκα εἶναι τὰ τρία M 17 καὶ ταῦτα Vat. 2173: κἀνταῦθα FM εἰσὶν F 18 οἷς οὐδέν] οὐδὲν δὲ F 19 γε Vat. 2173: om. FM 20 οὐ] οὐδὲ F ἐστιν om. F δὲ om. F 21 καὶ om. F τι post ἐναντίον colloc. F

p. 3b30 Εἰ μή τις τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ φαίη.

Κατ' ἀλήθειαν οὐδὲ ταῦτά ἐστι κυρίως ἐναντία, ὡς καὶ αὐτὸς ἀποδείξει ὀλίγον ὕστερον. κατὰ δὲ συγχώρησίν φησιν ὅτι εἰ καὶ ἐναντία ἐστὶ ταῦτα, οὐδὲν ἄτοπον ἀκολουθήσει τὸ προκείμενον πρᾶγμα· ἱκανὸν γὰρ ἓν καὶ μόνον ἀνατρέψαι τὸ καθόλου. εἰ οὖν τῷ διπήχει οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, δῆλον ὅτι οὐ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον. |

p. 3b33 Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία μὴ ἐπιδέχεσθαι. 104r

Τοῦτο πέμπτον παρακολούθημα. εἰκότως δὲ οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἡ οὐσία, ἐπειδὴ οὐδὲ ἐναντιότητα ἔχει· ἐν οἷς γὰρ ἡ ἐναντιότης, ἐν τούτοις τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ ἐν οἷς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἐν τούτοις καὶ ἐναντιότης· ὑφέσει γὰρ τοῦ ἐναντίου τίκτεται τὸ μαχόμενον. οὐκ ἐπήγαγε δὲ πρὸς τῷ τέλει αὐτοῦ ὅτι 'οὐκ ἴδιον δὲ οὐσίας τοῦτο· καὶ γὰρ τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον'· ἐπειδὴ γὰρ συνηγμένα εἰσὶ τὰ παρακολουθήματα, σοὶ κατέλιπεν ἐννοῆσαι καὶ προσυπακοῦσαι τοῦτο ὃ ἐπάνω ἦν εἰρηκώς.

p. 3b34 Λέγω δὲ οὐχ ὅτι οὐσία οὐσίας.

Ἐπειδὴ γὰρ ἀνωτέρω εἶπε μᾶλλον οὐσίαν τοῦ εἴδους τὴν ἄτομον οὐσίαν ἢ τὸ εἶδος τοῦ γένους, νῦν φησιν ὅτι οὐ τοῦτο λέγω ὅτι οὐσία οὐσίας οὐκ ἔστι μᾶλλον καὶ ἧττον οὐσία, ἀλλ' ὅτι ἡ αὐτὴ οὐσία οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, οἷον ὁ Σωκράτης οὐ λέγεται ποτὲ μὲν μᾶλλον Σωκράτης ποτὲ δὲ ἧττον, οὔτε ἄνθρωπος λέγεται μᾶλλον καὶ ἧττον ἄνθρωπος.

p. 3b39 Οὐ γάρ ἐστιν ἕτερος ἑτέρου μᾶλλον.

Οὐ γὰρ Σωκράτης ποτὲ μὲν γίνεται μᾶλλον ἄνθρωπος ποτὲ δὲ ἧττον οὔτε πάλιν ὁ Σωκράτης Πλάτωνος μᾶλλον ἄνθρωπος καθὸ ζῷον λογικὸν θνητόν, ὥσπερ τὸ λευκὸν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον λευκὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων

2 οὐδὲ scripsi: δὲ οὔτε F: οὔτε M εἰσὶ F 3 post ὕστερον add. λαβών M 4 ἄτοπον et πρᾶγμα om. M 5 διπίχει F 6 ἔχειν] ὑπάρχειν F 9 τοῦτο — παρακ.] ἐπὶ πέμπτον παρακ. μετῆλθε, λέγω δὴ τὸ προκείμενον M δὲ] φησιν F 10 ἡ οὐσία om. M 11 τούτοις Vat. 2173: αὐτοῖς F: evan. M καὶ τοὐναντίον ἐν οἷς M 12 καὶ ἐναντ.] ἡ ἐναντ. F 15 γὰρ om. F εἰσὶ] ἦσαν M κατέλιπεν Vat. 2173: κατέλειψεν F: παρακατέλειψεν M 17 λέγει F 20 καὶ ἧττον om. M ἡ αὐτὴ] αὕτη ἡ M 21 ὁ om. M 22. 26 οὔτε] an οὐδέ? 27 ἕτερον — λευκὸν om. M

ὁμοίως. λέγεται δὲ καὶ ἑαυτοῦ μᾶλλον λευκὸν γενέσθαι· τὸ γὰρ νῦν λευκὸν δύναται ὕστερον λευκότερον ἑαυτοῦ γενέσθαι ἐπιτεταμένης τῆς λευκότητος. |

p. 4a10 Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας. | 105r

Τοῦτο ἕκτον παρακολούθημα ἴδιον ἀπέδωκε τῆς οὐσίας καὶ ἓν μὲν 105v
ἀριθμῷ φησιν, ἵνα φυλαχθῇ τὸ ὑποκείμενον ἕν, ταὐτὸν δὲ ἵνα μὴ μεταβάλῃ καθ' ὑπόστασιν (τὸ γὰρ χρῶμα ἀπὸ λευκοῦ μέλαν γίνεται καὶ μεταβάλλει κατὰ ὑπόστασιν, ὁ δὲ Σωκράτης ⟨μένων εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ποτὲ μὲν θερμὸς γίνεται ποτὲ δὲ ψυχρός. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως⟩). δεκτικὸν τῶν ἐναντίων, τοῦτ' ἔστιν ἐπιτηδειότητα ἔχον τοῦ παρὰ μέρος δέχεσθαι τὰ ἐναντία· ⟨οὐ γὰρ εἶπε δέχεσθαι τὰ ἐναντία⟩, ἐπεὶ ἐν ταὐτῷ καὶ κατὰ ταὐτὸ ἔσται τὰ μαχόμενα, ἀλλὰ τῷ δεκτικὸν εἶναι τὴν δύναμιν μόνον ἐσήμανε. πῶς δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας δόξει εἶναι τοῦτο; οὐκέτι γὰρ καὶ ταῖς δευτέραις οὐσίαις ἁρμόζει. ἐροῦμεν ὅτι εἰ καὶ μὴ πάσῃ, ἀλλ' οὖν μόνῃ παρακολουθεῖ. μᾶλλον δὲ ἰδιάζει τὰ μόνῳ ὑπάρχοντα, εἰ καὶ μὴ παντί, ἢ τὰ παντὶ μὲν μὴ μόνῳ δέ. καὶ τοῦτο εἰκότως· πῶς γὰρ εἴη ἴδιον τοῦδέ τινος, ὃ καὶ ἑτέροις ὑπάρχει; | τῶν δὲ ἀποδεδομένων τῆς 106r

---

1 λέγεται — γενέσθαι] λέγεται νῦν ἢ πρότερον λευκόν ut lemma M 2 post γενέσθαι add. τουτέστι μᾶλλον λευκόν M 3 post λευκότητος add. ἀποροῦσι δέ τινες περὶ τῆς τοῦ πυρὸς θερμότητος καὶ τῆς τοῦ ἀέρος, ὅτι ὁ ἀὴρ ὑπερθερμαινόμενος φθείρεται μεταβάλλων εἰς πῦρ. καί φαμεν πρὸς τούτους ὅτι ἑτέρα ἐστὶν ἡ τοῦ ἀέρος θερμότης κατ' εἶδος τοῦ πυρός· ὥστε εἰ καὶ ὑπέρτασις γίνεται τῆς τοῦ πυρὸς θερμότητος, οὐκ ἔστιν αὕτη κατ' εἶδος ἡ μεταβάλλουσα εἰς πῦρ. δῆλον οὖν ὅτι αὗται αἱ διαφοραὶ οὐδὲν ἧττον τὰ οἰκεῖα χαρακτηρίζουσιν ὑποκείμενα, ἡ μὲν τοῦ ἀέρος τὴν τοῦ ἀέρος καὶ ἡ τοῦ πυρὸς τὴν τοῦ πυρός, καὶ μᾶλλον ἑαυτῶν θερμότεραι γίνονται. ἔτι οὐδέποτε τὸ μᾶλλον φθαρτικὸν ἑαυτοῦ γίνεται, οἷον ἡ μᾶλλον ὑγεία οὐ φθείρει τὴν ὑγείαν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀέρος ἡ μᾶλλον θερμότης φθείρει ἑαυτὴν μεταβάλλουσα εἰς πῦρ. F 5 τοῦτο τὸ ἕκτον M ἀποδέδωκε M 6 φυλάττῃ M ἓν om. M 8 μεταβάλη F 8 μένων — ὁμοίως (9) ex Philopono inserui: om. codd. 9. 10 ante δεκτικὸν add. οὕτως M δεκτικὸν] δεκτικὸς ὢν F 10 τὸ ἐπιτηδ. M ἔχων F τοῦ] τὸ codd. 11 οὐ γὰρ — ἐναντία ex Philopono inserui: om. codd. ἐπεὶ] εἴπερ τὰ F: ἐπεὶ γὰρ M 11. 12 ἐν ταὐτῷ καὶ κατὰ ταὐτὸ] μὴ ἐν αὐτῷ καὶ κατ' αὐτὸ F: ἢ ἐν αὐτῷ κατὰ ταὐτὸ M 12 ἔσται] ἐστι M τῷ Laur. 72,5: τὸ FM 13 τῆς om. M 14 ἁρμόσει M 15 παρακολουθῇ F 15. 16 τὰ (utrobique) M: τῷ F 15 ὑπάρχοντι F 16 καὶ τοῦτο om. M 17 post ὑπάρχει add. ἐνταῦθα ἀποροῦσι τινὲς περὶ τῆς τοῦ πυρὸς θερμότητος καὶ τῆς τοῦ ὕδατος ψυχρότητος· ἰδοὺ γάρ φασιν οὐσῶν οὐσιῶν, ὡς αὐτὸς ἔδειξε, διαφοραὶ γάρ εἰσιν, οὐκ εἰσὶ τῶν ἐναντίων δεκτικαί, οἷον ἡ θερμότης ἡ ἐν τῷ πυρὶ οὐκ ἔστι δεκτικὴ τῆς ψυχρότητος τῆς ἐν ὕδατι. φαμὲν οὖν πρὸς αὐτοὺς ὅτι τὰ ἐναντία πάντα φθείρουσιν ἄλληλα, ἐν δὲ τούτοις καὶ γένεσιν ἀλλήλων ὁρῶμεν, ὡς ὅταν ἐξ ὕδατος πῦρ γεννᾶται. ἔτι οὐκ εἶπεν ὁ ἀριστοτέλης ὅτι ἡ οὐσία οὐκ ἐπιδέχεται πάντα τὰ ἐναντία, ἀλλ' ὅτι ἐστὶ δεκτικὴ τῶν ἐναντίων, εἰ καὶ μὴ πάντων. συμβαίνει οὖν εἰ καὶ μὴ ταύτας τὰς ἐναντιότητας δέχεται τὸ πῦρ, ἀλλὰ τὴν εἰς τὰ ἄνω καὶ κάτω καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κίνησιν. ὥστε κἂν τοῦτο (l. κἂν τούτοις) σώζεται ὁ λόγος. ἕτεροι φασὶν ὅτι οὐ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει τοῦτο τὸ ἴδιον, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐπιφανείᾳ· λειότης γὰρ καὶ τραχύτης ἐναντία, καὶ σκληρότης καὶ μαλακότης. φαμὲν οὖν πρὸς αὐτοὺς

οὐσίας ἐξ ἰδίων τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὸ τέταρτον καὶ τὸ πέμπτον πάσῃ ὑπάρχει, οὐ μόνῃ δέ, τὸ δὲ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον καὶ τὸ ὕστερον μόνῃ μέν, οὐ πάσῃ δέ. διὸ τὰ μὲν τρία τὰ πάσῃ ὑπάρχοντα, οὐ μόνῃ δέ, ἀποφατικῶς ὡρίσατο ὡς πόρρω τῆς τῶν ἰδίων ὄντα φύσεως, τὸ δέ γε δεύτερον καὶ τὸ τρίτον καὶ τὸ ἕκτον καταφατικῶς ὡς μᾶλλον ἴδια τῶν ἄλλων διὰ τὸ ὡς ἔφαμεν μόνῳ δεῖν ὑπάρχειν τὸ ἴδιον ἐκείνῳ οὗ ἐστιν ἴδιον. προτετίμηται δὲ τὸ τελευταῖον τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τρίτου καίτοι δοκοῦν ταὐτὸν ἐκείνοις σημαίνειν (τὰ τρία γὰρ μόνῃ καὶ οὐ πάσῃ ὑπῆρχεν), διότι τὸ μὲν τόδε τι σημαίνειν καὶ τὸ πάντα συνωνύμως ἀπ' αὐτῆς λέγεσθαι κατὰ τὴν φωνὴν εἴληπται, τὸ ὕστερον δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως. εἴη δ' ἂν τὸ ὕστερον καὶ μόνῃ καὶ πάσῃ, εἰ ὀλίγον τι προσθῶμεν εἰπόντες οὕτω μετὰ τὸ ἀποδιδόμενον ἴδιον 'ἢ τὸ περιέχον τὸ ἓν καὶ ταὐτὸν ὂν καὶ τῶν ἐναντίων δεκτικόν'· καὶ γὰρ οὕτως εἰρηκότες συμπεριλαμβάνομεν τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη.

p. 4a21 Ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδενὸς φαίνεται.

Ὅπερ τις ἔμελλεν ἀπορεῖν, αὐτὸς προλαβὼν ἐπιλύεται· φησὶ γὰρ τὸν προφορικὸν λόγον καὶ τὴν δόκησιν εἶναι τῶν ἐναντίων δεκτικά· ὁ γὰρ λόγος ὁ λέγων 'Σωκράτης κάθηται', εἰ μὲν τύχοι καθεζόμενος ὁ Σωκράτης, ἀληθεύει, εἰ δὲ τύχοι περιπατῶν, ψεύδεται. ὁμοίως καὶ περὶ τῆς δόξης· ὁ γὰρ δοξάζων περὶ Πλάτωνος ὅτι κάθηται, εἰ μὲν τύχοι καθεζόμενος, ὀρθῶς δοξάζει, εἰ δὲ μή, ψευδῶς. ὥστε ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἡ αὐτὴ δόξα δεκτική ἐστιν ἀληθείας καὶ ψεύδους. ἐπιλύεται δὲ τοῦτο διχῶς κατά τε

ὅτι οὐχ ἁπλῶς ἡ ἐπιφάνεια τούτων ἐστὶ δεκτική, ἀλλ' ἡ τοῦ σώματος ἐπιφάνεια, ὥστε τὸ σῶμα ἐστὶ τὸ ἐν αὐτῇ (?) τὸ ταῦτα δεχόμενον. ἔτι φασὶ περὶ τῆς γραμμῆς, ὅτι δέχεται εὐθύτητα καὶ καμπυλότητα. καὶ φαμὲν ὅτι εἰ μὲν τὴν μαθηματικὴν γραμμὴν φατέ, ἄλλη ἐστὶν ἡ καμπύλη παρὰ τὴν εὐθείαν. εἰ δὲ τὴν ἐν σώματι, τὸ σῶμα ἐστὶ τὸ μετὰ τῆς γραμμῆς ἢ καμπτόμενον ἢ εὐθυνόμενον. ἕτεροι φασὶν ὅτι καὶ τὸ ποσὸν ἐστὶ τῶν ἐναντίων δεκτικόν· ἰδοὺ γὰρ ὁ ἀριθμὸς ἐστὶν ἄρτιος καὶ περιττός. καὶ φαμὲν πρὸς αὐτούς· ποῖον ἀριθμὸν φατέ; τὸν ἀριθμοῦντα καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ὄντα ἢ τὸν ἀριθμούμενον; εἰ μὲν τὸν ἀριθμοῦντα, ἕτερος ἐστὶν ὁ ἄρτιος καὶ ἕτερος ὁ περιττός, εἰ δὲ τὸν ἀριθμούμενον, δηλονότι οὐκέτι σώζεται εἷς τῷ ἀριθμῷ ὁ περιττὸς καὶ ὁ ἄρτιος, οἷον ὁ γ' πρὸς τὸ εἶναι δ'· οὐδὲ γὰρ ὁ δ' γ' ἔσται ποτέ. εἰ δὲ εἴποιεν ὡς ἐπὶ μεγέθους τυχὸν εἰ βουληθείην | τεμεῖν, εἰς γ' τὸ μέγεθος τέμνω, ἔτι (l. ἔστι) δὲ καὶ τὰ γ' ποιῆσαι δ', ταῦτα εἰσὶν ἄρτια καὶ περιττά, λέγομεν ὅτι εἰ μὲν δυνάμει φατὲ δύνασθαι τὸ μέγεθος εἰς ταῦτα διαιρεθῆναι, ὡς οὐσίαν αὐτὸ φατὲ δυναμένην τὰ ἐναντία δέξασθαι, οἷον τὸ ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν, εἰ δὲ ἐνεργείᾳ, οὐκέτι τὰ ἐναργῶς εἰς τρία διαιρεθέντα δύναται τὰ αὐτὰ τῷ ἀριθμῷ καὶ τέσσαρα εἶναι F 1 πρῶτον Philop.: πρότερον F: ἓν τὸ πρότερον M 2 τὸ δὲ δεύτερον — οὐ μόνῃ δέ (3) om. F 6 τὸ (ante ὡς)] τί F ὑπάρχει F 7 προτετίμηκε F 8 ταυτὰ F τὰ τρία γὰρ] τὸ γὰρ τρίτον F ὑπάρχει M 9 ἀλλὰ διότι F 10 δὲ ὕστερον colloc. M 11 εἰ] ἢ F τι καὶ προσθ. F 12 ἀποδεδομένον M 15 οὐδὲν F 16 ὅπερ — δεκτικά (17) om. F (lemmate ad δεκτικά 4a23 continuato) 18 ὁ Vat. 2173: om. F: evan. M 20 τύχῃ F καθεζόμ.] καθήμενος M

τὴν λεγομένην ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν. καὶ ἔνστασις μέν ἐστι τὸ ὅλως τὴν ἀπορίαν μὴ δέξασθαι, ἀλλ' ἀνατρέψαι αὐτὴν οὕτως ἔχουσαν, ὡς ἠπορήθη. ἀντιπαράστασις δέ ἐστι τὸ καταδέξασθαι μὲν τὴν ἀπορίαν καὶ ἐνδοῦναι ταῖς προτάσεσι, δεῖξαι δὲ ὅτι καὶ οὕτως ἔχουσαι οὐδὲν λυμαίνονται τὸ λεγόμενον· προέταξε δὲ ἐνταῦθα τὴν ἀντιπαράστασιν τῆς ἐνστάσεως ὡς πρὸς εἰσαγομένους σαφηνείας χάριν.

p. 4a34 Ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ δόξα.

Ἰστέον ὅτι τὰ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν ἐναντία αὐτὰ εἰς ἄλληλα μεταβάλλει (τὸ γὰρ θερμὸν ψυχρὸν γίνεται καὶ τοὐναντίον τὸ ψυχρὸν θερμόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μέλαν λευκὸν καὶ τὸ λευκὸν μέλαν), ἐπὶ δὲ τοῦ λόγου καὶ τῆς δόξης οὐχ οὕτως· οὐ γὰρ τὸ ψεῦδος εἰς ἀλήθειαν μεταβάλλει οὔτε ἡ ἀλήθεια εἰς ψεῦδος, ἀλλὰ τοῦ πράγματος κινουμένου καὶ μεταβάλλοντος τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀλήθεια γίνεται· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ λόγου ἢ τῆς δόξης ἀλήθεια ἢ ψεῦδος γίνεται.

p. 4b2 Ὥστε τῷ γε τρόπῳ ἴδιον ἂν εἴη τῆς οὐσίας.

Τοῦτ' ἔστιν ἄλλῳ τρόπῳ ἡ οὐσία τῶν ἐναντίων ἐστὶ ἐπιδεκτικὴ | ἢ ἡ δόξα καὶ ὁ λόγος. 106v

p. 4b4 Εἴ καί τις ταῦτα παραδέχοιτο τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι.

Τῇ ἀντιπαραστάσει κατὰ συγχώρησιν· κατὰ ἀλήθειαν γὰρ οὐκ ἔστι τῶν ἐναντίων δεκτικά· ὅ τε γὰρ λόγος καὶ ἡ δόξα οὐ τῷ αὐτὰ δεδέχθαι τι τῶν ἐναντίων λέγεται εἶναι δεκτικά· πῶς γὰρ ὅλως δέξονται τὰ ἐναντία ὑπόστασιν ὅλως τινὰ μὴ ἔχοντα, ὅπερ δεῖ ἔχειν τὸ μέλλον ἐπιδέχεσθαι τὰ ἐναντία; ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ δόξα ἅμα τῷ προφέρεσθαι καὶ ἔφθαρται.

Περὶ μὲν οὐσίας τοσαῦτα εἰρήσθω νυνί, ἑξῆς δὲ περὶ ποσοῦ ῥητέον.

---

1 λεγ. ἀντιπαράστασιν καὶ κατὰ ἔνστασιν M καὶ ἔνστασις — ἠπορήθη (3) post λεγόμενον (5) colloc. M καὶ ἔνστ. μὲν] ἔνστασις δὲ M τὸ καὶ αὐτὴν ὅλως τὴν ἀπ. M 4 καὶ om. F 5 post λεγ. add. καὶ κατ' αὐτὰ μὲν ἡ ἀντιπαράστασις M ἐνταῦθα om. M 9 τὸ (prius)] ὃ F καὶ τοὐν. τὸ ψ. θ.] καὶ ὃ ψυχρὸν θερμὸν καὶ τοὐναντίον F 11 οὔτε] an οὐδὲ? 13 καὶ ἡ om. F 14 post γίνεται add. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης M 15 τῷ τρόπῳ τούτῳ τουτέστιν ἄλλῳ τρόπῳ ἴδιον F τρόπῳ γε Aristot. 16 τοῦτ' ἔστι — οὐσία om. F ἐπιδ. εἶναι τῶν ἐν. F 17 ἢ] καὶ ἄλλως M 18 δέ τις καὶ Aristot. ταῦτα] τὰ αὐτὰ M παραδέξοιτο F 20 τῇ] τὸ M 22 εἶναι om. M 23 τινὰ om. F ὑποδέχ. M 24 τῷ] τὸ F προσφέρεσθαι F καὶ ἔφθαρται] διέφθαρται F 25 Περὶ — ῥητέον om. M

Περὶ ποσοῦ

p. 4b20 Τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ μέν ἐστι διωρισμένον.

Πληρώσας τὸν περὶ τῆς οὐσίας λόγον, περὶ τοῦ ποσοῦ νῦν διαλαμβάνει. δευτέραν γὰρ ἔχει τάξιν ἐν ταῖς κατηγορίαις τὸ ποσόν· | ἡ γὰρ 107r πρώτη ὕλη ἀνείδεος οὖσα καὶ ἀσώματος πρότερον τὰς τρεῖς διαστάσεις δέχεται καὶ γίνεται τριχῇ διαστατὸν τὸ καλούμενον δεύτερον ὑποκείμενον, εἶθ' οὕτως τὰς ποιότητας καὶ γίνεται σύνθετον ποσόν, ⟨οἷον⟩ τὸ τριχῇ διαστατὸν θερμότητα μὲν δεξάμενον καὶ ξηρότητα γίνεται πῦρ, ψυχρότητα δὲ καὶ ὑγρότητα γίνεται ὕδωρ, καὶ τἆλλα ὁμοίως. εἰκότως οὖν δευτέραν τάξιν ἔχει ἐν ταῖς κατηγορίαις τὸ ποσόν, τρίτην δὲ τὸ ποιόν· τὰ γὰρ πρός τι σχέσις τίς ἐστιν ἑτέρων κατηγοριῶν, ὁ δὲ τόπος καὶ ὁ χρόνος καὶ τὰ λοιπὰ ἀπὸ τούτων σεσύληται. πάλιν δὲ διαιροῦμεν τὴν οὐσίαν εἰς πρώτην καὶ εἰς δευτέραν, αὐτὸ δὲ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον τοῦ ἀριθμοῦ, ὥστε τῷ ἀριθμῷ προσκέχρηται τῷ τριχῇ διαστατῷ, ὁ δὲ ἀριθμὸς τοῦ ποσοῦ. εἰκότως τοίνυν περὶ τοῦ ποσοῦ δευτέρως διαλαμβάνει ὁ Ἀριστοτέλης.

Διαιρεῖ οὖν τὸ ποσὸν εἰς συνεχὲς καὶ διωρισμένον, καὶ τὸ μὲν διωρισμένον εἰς δύο, εἰς ἀριθμὸν καὶ λόγον, τὸ δὲ συνεχὲς εἰς πέντε, εἰς γραμμὴν ἐπιφάνειαν σῶμα χρόνον τόπον. πάλιν δὲ ἐπιδιαιρεῖται τὸ ποσὸν εἴς τε τὸ

1 tit. Περὶ ποσοῦ F: ἀμμωνίου (post Photii expositionem, quae inscribitur Φωτίου περὶ ποσοῦ) M 2 δὲ om. M 3 ἐπλήρωσε M περὶ om. καὶ περὶ τοῦ M 4 δευτέραν — ποσόν· ἡ γὰρ πρώτη (5)] καὶ ζητοῦμεν τὴν τάξιν. ὁ γὰρ ἀρχύτας ἐν ταῖς αὐτοῦ κατηγορίαις | τὸ ποιὸν προτάτει τοῦ ποσοῦ φάσκων ὅτι μετὰ τὸ εἰπεῖν ἀριστοτέλην ἴδιον οὐσίας τὸ τόδε τι σημαίνειν εἶπε περὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν, ὅτι περὶ οὐσίας τὸ ποιὸν ἀφορίζουσι, καὶ πάλιν τῆς ἀτόμου οὐσίας κατηγόρησε τὸ ποιόν. τὸ γὰρ πῦρ θερμὸν φησὶ καὶ τὸ μέλι γλυκύ. εἰκότως τοίνυν τὸ ποιὸν ἐστὶ μετὰ τὴν οὐσίαν. φαμὲν οὖν πρὸς αὐτὸν ὅτι ποῖον φῂς ποιὸν τὸ οὐσιῶδες ἢ τὸ κατὰ συμβεβηκός; εἰ μὲν τὸ οὐσιῶδες, οὐ περὶ τοῦτο ὅλως διαλαμβάνει ὁ ἀριστοτέλης (εἶπε γὰρ ἤδη περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ οὐσίᾳ), εἰ δὲ τὸ κατὰ συμβεβηκός, αὐτὸς ἔφη ὁ ἀριστοτέλης ὡς αἱ δεύτεραι οὐσίαι ποιὸν μᾶλλον σημαίνουσιν, οὐ καθὼς δὲ τὸ συμβεβηκὸς ποιὸν σημαίνει. ἵνα οὖν μὴ μόνον ἀνατρέψωμεν ἀλλὰ καὶ δείξωμεν ὅτι δευτέραν τάξιν ὀφείλει ἔχειν τὸ ποσόν, εἴπωμεν ὅτι ἡ πρώτη F 7 οὕτως καὶ F συνθέτου ποσοῦ F οἷον ex Philop. inserui 8 δεξ. μὲν θερμ. colloc. M 10 τρίτον F 12 δὲ om. F 13 εἰς supra scr. F 14 ὥστε] ὡς F post ποσοῦ add. ἄλλως τε τὸ ποσὸν συνυφέστηκε τῇ οὐσίᾳ τῇ ἀνειδέῳ τῇ πρώτῃ, λέγω δὲ τῇ ὕλῃ· αὕτη γὰρ ἢ ἕν τι ἐστὶν ἢ πολλά· ταῦτα δὲ τοῦ ποσοῦ M 15 τοίνυν] οὖν M δεύτερον F 16 ὡρισμένον F post διωρ. add. εὐλόγως δὲ ὁ μὲν ἀρχύτας τὸ ποιὸν δεύτερον ἔταξε. τὰς γὰρ δευτέρας οὐσίας πρώτας ἔταττε τῇ φύσει ἑπόμενος αὐτῶν, διότι καθόλου εἰσίν, τὰ δὲ καθόλου ἐξ εἰκόνος καὶ ὁμοιώσεως λαμβάνεται, ὡς ἐκ τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων καὶ τῆς αὐτῶν ὁμοιώσεως ἐπὶ τὸ καθόλου ἀνατρέχομεν. εἰ οὖν ἡ εἰκὼν καὶ ἡ ὁμοίωσις τοῦ ποιοῦ ἐστιν, εἰκότως τὸ ποιὸν ἔταξε δεύτερον ὁ ἀρχύτας, ὁ δὲ ἀριστοτέλης τὸ ποσὸν ἐκ τοῦ πρώτως τὴν οὐσίαν ποσοῦσθαι ταῖς διαστάσεσι καὶ εἶθ' οὕτως ποιοῦσθαι. διαιρεῖ τοίνυν αὐτὸ εἴς τε διωρισμένον καὶ συνεχές F μὲν om. M 17 εἰς (ante γραμμὴν) om. M

ἐκ θέσιν ἐχόντων τῶν μορίων συνεστηκὸς καὶ τὸ ⟨ἐξ⟩ οὐκ ἐχόντων θέσιν, καὶ τὸ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων τῶν μορίων εἰς γραμμὴν ἐπιφάνειαν σῶμα τόπον, τὸ δὲ ἐκ μὴ ἐχόντων θέσιν εἰς χρόνον καὶ λόγον καὶ ἀριθμόν. τινὲς δὲ τὰ κυρίως εἴδη τοῦ ποσοῦ φασιν εἶναι τρία. ἀριθμὸν ὄγκον δύναμιν, τοῦτ' ἔστι ῥοπήν· φασὶ γὰρ ὅτι ὁ λόγος καὶ ὁ χρόνος ταὐτόν ἐστι τῷ ἀριθμῷ, ἡ δὲ γραμμὴ καὶ ἡ ἐπιφάνεια καὶ τὸ σῶμα εἴς τι κοινὸν ἀνάγεται, τὸ μέγεθος, | ὁ δὲ τόπος ὁ αὐτός ἐστι τῇ ἐπιφανείᾳ, ὥστε τοῦ 107v ποσοῦ τὸ μέν ἐστιν ἀριθμὸς τὸ δὲ μέγεθος τὸ δὲ δύναμις· ὑπὸ ταύτην γὰρ τό τε βαρὺ καὶ τὸ κοῦφον ἀνάγεται, ἅτινά εἰσι ῥοπαὶ τοῦ ποσοῦ· ὑπὸ γὰρ αὐτὸ ἀνάγονται. πῶς δὲ τῆς κινήσεως οὐκ ἐμνημόνευσε; καί φαμεν ὅτι ἡ κίνησις ἐνέργειά τις οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ ἀόριστον πρᾶγμα, διὸ οὐκ ἐμνήσθη αὐτῆς ὡς πρὸς εἰσαγομένους ποιούμενος τὸν λόγον· αὐτὴ γὰρ ἡ κίνησις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ ὁδὸς ἀπὸ τοῦ δυνάμει ἐπὶ τὸ ἐνεργείᾳ. |

---

1. 2 τῶν (ante μορίων) om. F   1 συνεστηκὸς — μορίων (2) in mrg. suppl. F[3]   ἐξ inserui   2 ἐκ om. M   ἐχόντ. θέσιν colloc. M   εἰς om. F   3 ἐκ om. F   6 εἴς τι] ἐπὶ F   8 τὸ μὲν μέγεθος τὸ δὲ ἀριθμὸς M   ὑπὸ ταύτην] τουτέστι ῥοπή· ὑπ' αὐτὸ F   9 τε om. F   10 ἀλλὰ πῶς καὶ τῆς F   καί om. M   11 ἡ om. M   12 οὐκ] οὔτε M   αὕτη γὰρ M   13 ὁδὸς τῆς ἀπὸ M   post ἐνεργείᾳ add. φασὶ δὲ τινὲς περὶ τῆς διαιρέσεως ὅτι κακῶς διεῖλεν ὡς γένος εἰς εἴδη διαιρούμενος. ἀμήχανον εὑρεῖν εἶδος ἐν εἴδει περιεχόμενον ἢ εἶδος ὑπὸ ἄλλου εἴδους συνιστάμενον, ἐν δὲ τῷ ποσῷ τὸ συνεχὲς γίνεται ἐκ τοῦ διωρισμένου καὶ τὸ διωριζόμενον (sic) ἐκ τοῦ συνεχοῦς. ἰδοὺ γὰρ τὸ μέγεθος συνεχὲς ὂν διαιρεῖται, πάλιν τὸ σῶμα συνεχές ὂν γίνεται ἐκ γραμμῆς καὶ ἐπιφανείας, ἅπερ ἄμφω λαμβανόμενα διῃρημένα εἰσί. φαμὲν οὖν πρὸς αὐτοὺς ὅτι οὔτε τὸ διωρισμένον ἐκ τοῦ συνεχοῦς γίνεται· ἰδοὺ γὰρ ὁ λόγος διωρισμένος ὢν ἐξ οὐδενὸς γέγονε συνεχοῦς, ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἀριθμός, ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ σῶμα συνεχὲς ὂν (ὢν F) εἰ καὶ γέγονεν ἐκ γραμμῆς καὶ ἐπιφανείας, οὐ δήπου καὶ ἡ γραμμὴ καὶ ἐπιφάνεια ἐκ συνεχῶν γεγόνασιν οἷον τοῦ σημείου· ἀμερὲς γάρ ἐστι καὶ οὐ δύναται ἢ συνεχὲς εἶναι ἢ διωρισμένον. καλῶς οὖν διεῖλεν ὡς γένος εἰς εἴδη τὸ ποσόν. ἕτεροι δὲ φασί, διὰ τί μὴ καὶ ῥοπῆς ἐμνήσθη ἐν τῇ διαιρέσει, ἵνα ἡ διαίρεσις ᾖ εἰς τρία; καὶ φαμὲν ὅτι συνεχοῦς μεμνημένος καὶ ῥοπῆς ἐμνήσθη. ἐν γὰρ τῷ συνεχεῖ ποσῷ οἷον ἐν σώματι ἡ ῥοπή. ἕτεροι (ἕτερα F) δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαντῶντες οὐ πάντως φασὶν ἐν τῷ συνεχεῖ ἡ ῥοπή· ἰδοὺ γὰρ τὰ οὐράνια σώματα συνεχῆ, καὶ αἱ ὁλότητες δὲ τῶν στοιχείων συνεχεῖς, καὶ ῥοπὴ ἐν αὐτοῖς οὐδεμία. ἡ γὰρ ῥοπὴ σωμάτων τῶν ἀπὸ τοῦδε εἰς τόδε (τοῦδε F) κινουμένων ἐστί, ταῦτα δὲ καθόλου οὐ κινοῦνται, ἵνα ἄνω ἢ κάτω γένωνται. λέγοντες οὖν ἀκριβέστερον ἐπιλυόμεθα, ὅτι ἡ ῥοπὴ ἐν σώμασιν ἐστίν, τῶν δὲ σωμάτων τὸ ἴσον καὶ ἄνισον κατηγορήσεις, ὅπερ ἐστὶ ποσοῦ, τῆς δὲ ὁλκῆς οὐκέτι, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ὅμοιον ἢ ἀνόμοιον, ὅπερ ἐστὶ ποιοῦ. διὸ ἐν τῷ περὶ ποσοῦ λόγῳ οὐκ ἐμνήσθη αὐτῆς. φασὶ δέ τινες ὅτι πλεονασμῷ ἐχρήσατο ἐν τῷ μνησθῆναι ἐπιφανείας καὶ τόπου· ἡ γὰρ ἐπιφάνεια τόπος ἐστί. καὶ λέγομεν ὅτι ὁ τόπος εἰ καὶ μῆκος ἐστὶ καὶ πλάτος τῶν σωμάτων, ἀλλὰ καὶ πέρας ἐστί. τόπος οὖν ἐστιν ἐπιφάνεια περατοῦσα. ἐμνήσθη οὖν ἐπιφανείας, ἀνάγκη λοιπὸν καὶ τοῦ πέρατος μνησθῆναι, ὅπερ ἐστὶν ὁ τόπος. ἰστέον δὲ ὅτι πᾶν περατοῦν τοῦ περατουμένου μιᾷ λείπεται διαστάσει, οἷον ὁ τόπος τοῦ σώματος· τὸ γὰρ σῶμα τριχῆ διαστατόν, ὁ δὲ τόπος διχῆ, πάλιν ἡ γραμμὴ πέρας οὖσα τῆς | ἐπιφανείας λείπεται αὐτῆς μιᾷ διαστάσει. ἕτεροι δὲ λέγουσιν, ὅτι τοῦ σώματος ἐνταῦθα οὐκ ὤφειλε μνησθῆναι· ἐν γὰρ τῇ οὐσίᾳ ἐμνήσθη αὐτοῦ διελὼν αὐτὴν εἰς σῶμα καὶ ἀσώματον. λέγομεν οὖν ὅτι ἐκεῖ περὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ συνθέτου σώματος, ἐνταῦθα δὲ περὶ τοῦ μαθηματικοῦ, ἤγουν τῆς ἀστρονομίας. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ συνεχοῦς. τὸ δὲ διωρισμένον εἰς λόγον καὶ ἀριθμόν. διωρισμένον δέ ἐστιν, οὗ τὰ μόρια οὐδεὶς ὅρος κοινὸς συνάπτει. ποῖος οὖν ὅρος κοινὸς ἔσται ὁ συνάπτων τὰ πέντε καὶ τὰ πέντε, ἵνα

p. 4b21 Καὶ τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα. 108r

Ἀντὶ τοῦ 'ὧν τὰ μόρια ὑπομένοντα καὶ συνυφεστῶτα τάξιν ἔχει τινὰ καὶ συνέχειαν πρὸς ἄλληλα ἐν τῷ ὑποκειμένῳ τεταγμένα'.

p. 4b22 Τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν.

Τοῦτ' ἔστιν ἅτινα ἐν τῷ γενέσθαι ἔχει τὸ εἶναι. θέσιν δὲ λέγει οὐ τὴν ἐν τόπῳ τὴν κυρίως λεγομένην, ἀλλὰ τὴν κατὰ σχέσιν.

p. 4b22 Ἔστι δὲ διωρισμένον μέν.

Διωρισμένον ἐστί, καθὼς | καὶ αὐτός φησιν, οὗ τὰ μόρια πρὸς οὐδένα 108v
κοινὸν ὅρον συνάπτει ἀλλήλοις, συνεχὲς δέ ἐστιν οὗ τὰ μόρια πρὸς ἕνα κοινὸν ὅρον συνάπτει.

γένηται δέκα; ἆρα μία τῶν μονάδων τοῦ δέκα ἀριθμοῦ; οὐδαμῶς, ἐπεὶ εὑρεθήσεται ἡ δεκὰς ἐννὰς ἐξαιρουμένης τῆς μονάδος ἐκείνης. ἀλλ' ἑτέρα παρὰ τῶν δέκα; ἔσται ἕνδεκα, ὅπερ ἄτοπον. ἐμνήσθη οὖν ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς 'ἔτι δὲ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος', ἐπειδὴ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος ὑπὸ τὴν ἀστρονομίαν ἀνάγεται καὶ ὑπὸ τὴν μαθηματικήν, κατ' ἄλλο δὲ καὶ ἐπὶ τὴν φυσιολογίαν. ἐν γὰρ τούτοις ἅπασι καὶ τόπου χρεία καὶ χρόνου. F 1 τὰ] τὸ Aristot. 3 ἐν τῷ ὑποκ.] ὑπομένει M 4 τὰ] τὸ Aristot. 6 τὴν (post τόπῳ) om. M κατὰ om. F post σχέσιν add. καὶ τῶν θέσιν ἐχόντων γραμμὴ ἐπιφάνεια τόπος καὶ σῶμα, οὐκ ἐχόντων θέσιν χρόνος ἀριθμὸς καὶ λόγος. τὰ γοῦν θέσιν ἔχοντα τρία θέλει ἔχειν, ἐν τόπῳ εἶναι, τουτέστι κεῖσθαί που, καὶ δεῖξιν ἔχειν οἱονεὶ αἴσθησιν, καὶ συνεχὲς εἶναι. ἐπειδὴ δὲ ὁ χρόνος καὶ κεῖταί που καὶ συνεχής ἐστι, δεῖξιν δὲ οὐκ ἔχει (ἅμα γὰρ παρῆλθε καὶ ἔφθαρται. ἐν γὰρ τῷ γενέσθαι τὸ εἶναι ἔχει), τούτου χάριν μετὰ τῶν μὴ ἐχόντων θέσιν ἀπαριθμεῖται αὐτόν. πάλιν τὰ συνεχῆ καὶ τάξιν ἔχει. διὸ καὶ ὁ χρόνος τάξιν ἔχει. τὰ δὲ τάξιν ἔχοντα οὐ πάντως καὶ θέσιν ἔχει· ἰδοὺ γὰρ ὁ χρόνος θέσιν μὲν οὐκ ἔχει, τάξιν δὲ ἔχει. εἶτα τρίτην διαίρεσιν φησὶ τοῦ ποσοῦ, ὅτι τὸ ποσὸν ἢ καθ' αὑτό ἐστιν ἢ κατὰ συμβεβηκός. ὄντος γὰρ τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ καὶ πολλοῦ καὶ ὀλίγου τὸ μὲν μέγα καὶ μικρὸν τῶν συνεχῶν κατηγορεῖται, τὸ δὲ πολὺ καὶ ὀλίγον τῶν διωρισμένων. ὅσα οὖν τούτων ἢ μέγα ἢ μικρὸν ἢ πολὺ ἢ ὀλίγον ἀμέσως κατὰ τοῦ ποσοῦ λέγονται, ταῦτα κυρίως εἰσὶ ποσά, ὅσα δὲ διὰ μέσου τινός, κατὰ συμβεβηκός. οἷον κυρίως ποσόν, ὅταν εἴπω πολλὴν τὴν ἐπιφάνειαν, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὅταν εἴπω πολὺ τὸ λευκόν· διὰ γὰρ τὴν ἐπιφάνειαν λέγω, ἐν ᾗ ἐστι τὸ λευκόν. πάλιν πολὺς ὁ χρόνος κυρίως, πολλὴ δὲ ἡ πρᾶξις οὐ κυρίως. ἰστέον ὅτι τὸ ποσὸν ἀντιδιῄρηται καὶ τῷ μεγάλῳ καὶ τῷ πολύ. μετὰ τοῦτο ἑτέραν διαίρεσιν παραδέδωκεν, ὅτι τὸ ποσὸν ἢ ὡρισμένον ἐστὶν ἢ ἀόριστον F 7 ἔστι] ἔτι F 8 ante διωρισμένον add. Ζητητέον τίνος χάριν εἶπεν 'ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα χρόνος καὶ τόπος', καὶ μὴ εἶπεν οὕτω 'συνεχὲς δὲ γραμμὴ ἐπιφάνεια σῶμα τόπος χρόνος'. πρὸς ὃ ἐροῦμεν, ὅτι ἡ μὲν γραμμὴ καὶ τὸ σῶμα καὶ ἐπιφάνεια συνεχῆ ἀλλήλοις ἐστίν. ἐξ ἀλλήλων γὰρ τίκτεται. ὁ δὲ τόπος καὶ ὁ χρόνος ἕτερα παρὰ ταῦτα. διὸ τούτου χάριν ἔδοξε ταῦτα χωρίζειν ἐκείνων M διωρ. οὖν M 9 ἀλλήλοις — συνάπτει (10) om. F

p. 4b25 Τῶν μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ μορίων οὐδείς ἐστι κοινὸς ὅρος, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ.

Ὅτι μὲν ποσόν ἐστιν ὁ ἀριθμός, οὐ κατασκευάζει ὡς ἐναργές, ὅτι δὲ διωρισμένον, ἀποδείκνυσιν ἐκ τοῦ μηδένα ἔχειν αὐτὸν κοινὸν ὅρον τὸν τὰ μόρια αὐτοῦ συνάπτοντα πρὸς ἄλληλα.

p. 4b28 Καὶ τὰ τρία γε καὶ τὰ ἑπτὰ πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει.

Τοῦτ᾽ ἔστι φύσει διωρισμένος ὁ ἀριθμός ἐστι· τὰ γὰρ πέντε καὶ τὰ πέντε ἀεὶ διώρισται καὶ πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει.

p. 4b32 Ὅτι μὲν γὰρ ποσόν ἐστιν.

Δείκνυσι περὶ τοῦ λόγου ὅτι ποσὸν καὶ ὅτι διωρισμένον ποσόν ἐστιν, ἀλλὰ πρῶτον ὅτι ποσόν, οὐχ ἁπλῶς ὁμολογουμένου τοῦ τὸν λόγον εἶναι ποσόν, εἰ μὴ μετά τινος ἀποδείξεως τοῦτο προβῇ. φησὶ δὴ διὰ τοῦτο τὸν μετὰ φωνῆς λεγόμενον λόγον ποσὸν εἶναι, ὅτι καταμετρεῖται ὑπὸ συλλαβῶν· οὐ γὰρ καθὸ σημαίνει τι οὐδὲ καθὸ σύνθετος· εἰ γάρ τι ὑπό τινος καταμετρεῖται, τὸ καταμετρούμενον τοῦ καταμετροῦντος ἢ διπλάσιον ἢ πολυπλάσιόν ἐστι· ταῦτα δὲ ἴδια τοῦ ποσοῦ. εἰ οὖν φαίνεται τῷ λόγῳ τὸ ἴδιον τοῦ ποσοῦ παρακολουθοῦν, ποσὸν ἂν καὶ ὁ λόγος εἴη. ἀλλὰ πῶς ὁ λόγος ὢν τῶν ἐν συμπλοκῇ θεωρουμένων, εἴ γε ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος σύγκειται, ὑπὸ μίαν τῶν κατηγοριῶν πίπτει, εἴ γε αἱ κατηγορίαι τῶν ἄνευ συμπλοκῆς εἰσιν; ἐροῦμεν πρὸς τοῦτο ὅτι δεῖ κοινότερον ἀκούειν τοῦ λόγου ὡς σημαίνοντος τὴν λέξιν. ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος πολλαχῶς λέγεται (λέγεται γὰρ καὶ ὁ προφορικὸς λόγος, λέγεται καὶ ὁ ἐνδιάθετος λόγος), νῦν περὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου φησίν.

p. 5a1 Ἡ δὲ γραμμὴ συνεχής ἐστι.

Εἰκότως· ἕκαστον γὰρ αὐτῆς μόριον συνάπτει πρὸς ἄλλο κοινῷ ὅρῳ

---

1 ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν F 3 συναργές F 4 διωριμένων (sic) F 6 γε] γὰρ M 8 ἐστὶν ὁ ἀρ. colloc. M τὰ δὲ πέντε καὶ πέντε M 11 πρότερον περὶ τοῦ λόγου δείκνυσιν ὅτι ὁ λόγος ποσόν ἐστιν, εἶθ᾽ οὕτως ὅτι καὶ διωρισμένον ἐστὶν ὁ λόγος δείκνυσιν ἀλλὰ πρῶτον M 12 ποσὸν] τὸ ποσὸν M: om. F 13 ποσοῦ F δὴ Paris. 1973: δὲ FM 14 post ὅτι additum καὶ del. F 17 πολλαπλάσιον M 18 ἀλλὰ] ἄξιον δὲ ζητήσεως M 21 ἐροῦμεν οὖν M 22 ἐπειδὴ — φησίν (24) eicias 23 λέγεται γὰρ — ἐνδιάθετος λόγος] ὁ προφορικὸς γὰρ καὶ ἐνδιάθετος λόγος λέγεται F 24 ante νῦν add. ὡσαύτως καὶ ὁ ψυχικός F 25 συνεχές M καὶ εἰκότως F 26 ἄλλο scripsi: ἄλλω F: evan. M

τῷ σημείῳ. δεῖ δὲ λαβεῖν τὴν διαίρεσιν νῷ καὶ μὴ ἐνεργείᾳ, ἐπεὶ διαιρήσεις αὐτὴν καὶ οὐκ ἐάσεις εἶναι συνεχῆ.

p. 5a3 Τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια.

Ὁ μὲν γεωμέτρης ἐπίπεδον καλεῖ τὴν ἀποτεταμένην ἐπιφάνειαν, οἱ δὲ παλαιοὶ τὸ ἐπίπεδον ἐπὶ πάσης ἐπιφανείας ἔλεγον. ὁ δὲ κοινὸς ὅρος τῆς ἐπιφανείας, πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτῆς συνάπτουσι πρὸς ἄλληλα, ἐστὶν ἡ γραμμή. λέγεται δὲ καὶ τὸ σῶμα ποσὸν κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις καὶ μόνον ἐπεὶ καθὸ ὑποκείμενόν ἐστι τοῖς συμβεβηκόσι καὶ ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ ὂν δεκτικὸν τῶν ἐναντίων, τῇ οὐσίᾳ ὑποτάσσεται. συνῆπται δὲ τὸ ποσὸν τῇ σωματικῇ οὐσίᾳ, διὸ καὶ εὐλόγως περὶ τούτου μετὰ τὴν οὐσίαν λέγει.

p. 5a6 Ἔστι δὲ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῶν τοιούτων.

Ἤγουν τῶν συνεχῶν· ὁ γὰρ παρεληλυθὼς χρόνος καὶ ὁ μέλλων συνάπτει πρός τινα κοινὸν ὅρον τὸν νῦν.

p. 5a8 Πάλιν ὁ τόπος τῶν συνεχῶν.

Τόπος δέ ἐστιν, ὡς ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει λέγεται, πέρας τοῦ περιέχοντος, καθὸ περιέχει τὸ περιεχόμενον· οἷον τοῦ οἴνου τόπος ἡ τοῦ κεράμου κοίλη ἐπιφάνεια· οὐδὲ γὰρ ὅλος ὁ κέραμος· οὗτος γὰρ | ἔχων 109r
κοιλότητα καὶ κυρτότητα ἐν τῇ κοιλότητι περιέχει τὸ τοῦ οἴνου σῶμα· κἂν γὰρ ξέσωμεν τῆς ἐκτὸς ἐπιφανείας μέρος τι ὡς σώζεσθαι τὴν ἐντός, οὐδὲν ἧττον περιέχεται ὁ οἶνος. ὃ οὖν λέγει, τοῦτό ἐστιν· εἰ πᾶν σῶμα ἐν τόπῳ, τὸ δὲ σῶμα συνεχὲς καὶ πρός τινα κοινὸν ὅρον τὰ μόρια αὐτοῦ συνάπτει, καὶ ὁ τοῦ σώματος ἄρα τόπος συνεχὴς καὶ πρός τινα κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει· εἰ γὰρ μὴ συνάπτει τὰ τοῦ τόπου μόρια πρός τινα κοινὸν ὅρον, ἀλλὰ διῄρηνται ἀπ' ἀλλήλων, ἔσται τι τῶν τοῦ σώματος μορίων μὴ ὂν ἐν τόπῳ, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον.

p. 5a13 Ἔτι τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων.

Διελὼν τὸ ποσὸν εἴς τε τὸ διωρισμένον καὶ τὸ συνεχὲς καὶ ἐπι-

---

1. 2 διαιρεῖς καὶ οὐκ ἐᾷς αὐτὴν M 4 ὁ μὲν γὰρ F ἐπιτεταμένην F 5 πάσης τῆς F 7 καὶ om. M τὰς om. M 8 ἐπεὶ eicias ante τοῖς συμβ. add. τὸ σῶμα F 9 ὂν om. M τῇ] ἐστι F 10. 11 μετὰ τ. οὐσ. π. τούτου colloc. M 12 ἔστι — τοιούτων] ὁ γὰρ νῦν χρόνος συνάπτει M 13 ἤγουν τῶν συνεχῶν] ἐκ τούτων δείκνυσι τὸν χρόνον τῶν συνεχῶν M 15 καὶ ὁ τόπος πάλιν F 16 ἐν τ. φ. ἀκρ.] τῇ φυσικῇ F (cf. Δ 4 p. 212a20) 18 ὅλως F 19 κυρτ. καὶ κοιλ. colloc. M 23 συνεχὲς M 24 μὴ γὰρ colloc. M τοῦ τόπου] τούτου M 25 ἔστι M 26 μορίων om. F 28 εἴς] πρός M

διελὼν εἴς τε τὸ ἐκ θέσιν ἐχόντων τῶν μορίων καὶ μή, διαλεχθεὶς πρότερον περὶ τῶν | συνεχῶν καὶ διωρισμένων, νῦν τὴν ἐπιδιαίρεσιν ἐπισκέπτε- 109v ται. δεῖ δὲ τὰ ἐξ ἐχόντων θέσιν τρισὶ τούτοις χαρακτηρίζεσθαι, τῷ τε ὑποκειμένῳ καὶ τῷ κεῖσθαι αὐτῶν τὰ μόριά που καὶ μὴ ἀφανίζεσθαι, τοῦτ' ἔστιν ἔν τινι εἶναι, καὶ τῷ τάξιν ἔχειν πρὸς ἄλληλα.

p. 5a22 Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ.

Τὰ γὰρ τοῦ τόπου μόρια κεῖται ἔν τινι, τῷ σώματι οὗ ἐστιν ὁ τόπος ⁂

p. 5a25 Ἢ ποῖά γε πρὸς ἄλληλα συνάπτει τῶν μορίων. οὐδὲ τὰ τοῦ χρόνου.

Οὐδὲ γὰρ ὅλος ὁ χρόνος ἅμα ὑφίσταται, ἀλλὰ κατὰ μόνον τὸ νῦν, ἐν δέ γε τῷ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι μόνον τὸ εἶναι ἔχει. ὃ οὖν οὐχ ὑπομένει, πῶς ἔχοι τινὰ θέσιν λαβεῖν;

p. 5a28 Ἀλλὰ μᾶλλον τάξιν τινά.

Τάξιν δὲ λέγει φυσικήν· πρότερον γὰρ τὸ νῦν τοῦ μέλλοντος, οὐκέτι δὲ τὸ μέλλον τοῦ νῦν πρότερον. καὶ τοῦτό ἐστι τάξις φυσική, ὅταν μὴ ἀνακάμπτῃ. πρὸς ἡμᾶς δὲ τάξις ἐστίν, ὅταν ἀδιαφόρως ἀνακάμπτῃ, οἷον †'πρῶτος ὅδε τῶνδε' ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἀρξάμενοι τοῦ πρώτου, καὶ πάλιν εἰ βουληθείημεν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἀρξάμενοι εἰπεῖν.

p. 5a23 Καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ ὁμοίως.

Ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς διττός, ὁ μὲν ἐν τῇ ψυχῇ ἀριθμῶν, ὁ δὲ ἐν τοῖς ἀριθμητοῖς (ὥσπερ καὶ ξέστης διττός, ὁ μὲν ὡς μετρῶν οἷον ὁ χαλ-

---

1 τῶν om. M μὴ eras. M ante διαλεχθεὶς add. καὶ F² 3. 4 ὑποκειμενω] ὑπομένειν M 4 καὶ τῶ κεῖσθαί που τουτέστιν ἔν τινι εἶναι καὶ σώζεσθαι αὐτῶν τὰ μόρια καὶ μὴ ἀφαν. καὶ τῶ τάξιν ἔχειν π. ἀ. M αὐτοῦ F 4. 5 τοῦτ'—εἶναι post ὑποκειμένῳ collocaveris 6 δέ γε Aristot. 7 ὁ om. M 8 post τόπος defectum signavi 9 συνάπτει—χρόνου (10) om. M post μορίων fort. scholion interiit 11 ὅλος ἅμα ὁ χρ. colloc. M τὸν νῦν F 12 γε om. M γενέσθαι F μόνον εὐθὺς M ὃ] εἰ M 13 ἔχει M θέσιν λ. τινα colloc. M 14 μᾶλλον] μόνον F 15 δὲ om. M φυσ. λέγει colloc. M 16 καὶ τὸ μέλλον M 17 ἀνακάμπτῃ] ἀναστραφῇ M 18 πρῶτος—εἰπεῖν F: πρῶτος ὅσδε (sic) τῶνδε ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἀρχόμενοι τούτου ἐροῦμεν, ἀλλὰ ἔξεστι καὶ τὸ ἀνάπαλιν ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἀρχόμενοι εἰπεῖν M: locus sanari vix potest: οἷον ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἀρξάμενοι πρῶτον εἴπωμεν τὸν δεξιόν, πάλιν δὲ εἰ βουληθείημεν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἄρξασθαι τὸν ἀριστερὸν πρῶτον εἴπωμεν Philop. 22 καὶ supra scr. F μετρῶν Philop.: μέτρον F: μετρεῖν M 22. p. 60,1 χαλκὸς F

κοῦς ξέστης, ὁ δὲ ὡς μετρούμενος οἷον οἴνου καὶ μέλιτος), ἐπεὶ οὖν ὁ ἀριθμὸς διττός, ὡς εἴρηται, ὁ μὲν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ δὲ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, ὁ μὲν ἐν τῇ ψυχῇ ἀριθμὸς δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἐκ θέσιν ἐχόντων μορίων (οὐ γὰρ ἔχει τινὰ θέσιν τὰ μόρια αὐτοῦ, ἀλλ' ἔστι μόνον ἐν τῇ ψυχῇ νοητός), ὁ δὲ ἐν τοῖς ἀριθμητοῖς οἷον ἐν τοῖς δέκα ἀνθρώποις ἢ ἵπποις ἐξ ἐχόντων θέσιν ἐστί· τὰ γὰρ μόρια αὐτοῦ κεῖταί που καὶ θέσιν τινὰ ἔχει πρὸς ἄλληλα· διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν θέσιν δὲ οὐ πάνυ λάβοις ἄν, καὶ οὐκ εἶπεν 'οὐδαμῶς λάβοις ἄν'.

p. 5a33 Καὶ ὁ λόγος δὲ ὡσαύτως.

Τοῦτ' ἔστι καὶ ὁ λόγος τῶν μὴ ἐχόντων θέσιν ἐστίν· ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ λέγεσθαι τὸ εἶναι ἔχει καὶ οὐδὲν αὐτοῦ τῶν μορίων μένει, ἵνα καί τινα θέσιν λάβῃ.

p. 5b1 Οἷον πολὺ τὸ λευκόν.

Ἔργον ἐπιστήμονος μὴ μόνον τὰ ὑποβεβλημένα αὐτῷ πράγματα σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ δοκοῦντα μὲν εἶναι, κατὰ ἀλήθειαν δὲ οὐκ ὄντα διεξέρχεσθαι καὶ διελέγχειν. ἐπεὶ οὖν τὸ λευκὸν δοκεῖ ποσὸν εἶναι (λέγομεν γὰρ πολὺ καὶ ὀλίγον λευκόν, ἅπερ ἐστὶ τοῦ ποσοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν πρᾶξιν λέγομεν μακράν), φησὶν ὅτι κυρίως οὐκ εἰσὶ ταῦτα ποσά, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· ἐπειδὴ γὰρ τὸ λευκὸν ἐν ἐπιφανείᾳ, ἐκείνης πολλῆς ἢ ὀλίγης οὔσης λέγομεν τὸ λευκὸν πολὺ ἢ ὀλίγον εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς πράξεως οἷον πόλεμος μακρὸς λέγεται κατὰ συμβεβηκός· ἐπειδὴ γὰρ ὁ πόλεμος ἔν τινι χρόνῳ γέγονεν οἷον ἐν δέκα ἔτεσι, λέγομεν | ⟨δὲ⟩ τὸν 110r
χρόνον μακρὸν εἶναι, διὰ τοῦτο καὶ τὴν πρᾶξιν κατὰ συμβεβηκὸς μακρὰν εἶναι λέγομεν. καὶ ἡ κίνησις πολλὴ λέγεται τῷ τὸν χρόνον πολὺν εἶναι· ὁ χρόνος γὰρ μέτρον ἐστὶ κινήσεως· μῆνα γὰρ λέγομεν τὴν τῆς σηλήνης ἀποκατάστασιν, ἐνιαυτὸν δὲ τὴν τοῦ ἡλίου, νυχθήμερον δὲ τὴν τοῦ παντὸς οὐρανοῦ· ἐὰν γάρ τις ἐρωτηθῇ πόση τίς ἐστιν ἡ πρᾶξις, τὸν χρόνον ἀποκρίνεται, οἷον δεκαετής. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας· ὅση γὰρ ἂν ἡ ἐπιφάνεια ᾖ, τοσοῦτον καὶ τὸ λευκὸν φήσειεν εἶναι· ἐὰν γὰρ ἐρωτη-

1 post ξέστης add. εἰ τύχοι M οἴνου ξέστης ἢ καὶ μέλιτος M 2 ὁ δὲ — ψυχῇ (3) om. F 5 ἀριθμοῖς M 7 τοῦτο δὲ F λάβη τις ἄν F 8 λάβης F 10 τοῦτ' ἔστι καὶ ὁ λ.] φησὶ F 13 οἷον om. F 15 σκοπεῖν πρ. colloc. F 16 διελλέγχειν F δοκεῖ τὸ λευκὸν colloc. M 17 λευκὸν καὶ πολὺ καὶ ὀλ. M ἅπερ] ἅτινα F τοῦ ποσοῦ ἐστι colloc. M 20 ἢ ὀλίγον εἶναι ἢ πολλύ (sic) F δὲ om. F 21 ὁ πόλεμος F 21. 22 γὰρ ὁ πόλεμος om. F 22 λέγ. δὲ Philop.: καὶ διὰ τοῦτο λέγ. F: λέγ. M 23 χρόνον] πόλεμον F διὰ τοῦτο καὶ τὴν πρ.] ὁμοίως καὶ τὴν πρ. διὰ τοῦτο F 23. 24 λέγ. μακράν (εἶναι om.) M 24 καὶ ἡ κίνησις — πολὺν εἶναι] ὥστε τὰ κυρίως λεγόμενα ποσὰ μόνα τὰ εἰρημένα ἐστί, τὰ δ' ἄλλα κατὰ συμβεβηκὸς λέγεται. tum lemma τῷ γε τὸν χρόνον πολὺν εἶναι M 24. 25 ὁ γὰρ χρ. M 26 τὴν τοῦ ἡλίου — τὴν τοῦ om. F 27 οὐρανοῦ om. M τις (prius) om. F 29 φησὶν M

θῶμεν πόσον ἐστὶ τὸ λευκόν, λέγομεν δίπηχυ, ὅση ἐστὶν ἡ ἐπιφάνεια ἡ ἔχουσα τὸ λευκόν. ὥστε οὐκ αὐτὸ τὸ λευκὸν λέγομεν πολὺ ἢ ὀλίγον εἶναι, ἀλλὰ τὴν ἐπιφάνειαν· δύναται γὰρ τὸ ἐν πηχυαίᾳ ἐπιφανείᾳ λευκὸν μᾶλλον εἶναι λευκὸν τοῦ ἐν διπήχει, καὶ τότε οὐ λέγομεν λευκὸν πλέον. ἀλλὰ λευκὸν λευκοῦ μᾶλλον.

p. 5b 11 Ἔτι τῷ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον.

Παραδοὺς ἡμῖν τὴν διαίρεσιν τοῦ ποσοῦ καὶ εἰπὼν ποῖά τέ ἐστι τὰ κυρίως ποσὰ καὶ ποῖα τὰ κατὰ συμβεβηκὸς λεγόμενα, βούλεται νῦν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς οὐσίας πεποίηκεν, ἴδιον ἀποδοῦναι τοῦ ποσοῦ. |

---

1. 2 ἡ ἔχουσα τὸ λευκόν] ἐν ᾗ ἐστι τὸ λευκόν M 2 ὥστε — ἐπιφάνειαν (3)] ἢ πολὺ ἢ ὀλίγον ὡς πρὸς τὸ ὑποκείμενον M αὐτὸ Philop.: ἂν F 3 γὰρ] δὲ M τὸ ἐν πηχυαίᾳ ἐπιφ. Philop.: ἡ ἐν πήχει ἐπιφάνεια FM λευκὸν] λευκὴ οὖσα F 4 λευκὸν] λευκὴ F: om. M τοῦ] τῆς F τότε] ὅτι γε F 6 ἔτι τῷ ποσῷ] τῷ δὲ ποσῷ M 7 παραδοὺς — ἀποδοῦναι τοῦ ποσοῦ (9)] Δύο ταῦτα ζητοῦμεν ἐνταῦθα, τουτέστι πῶς τῷ ἔτι δὲ ἐχρήσατο, ὡς δηλονότι καὶ ἑτέρου προαποδεδομένου (πρὸς ἀποδ. F) ἰδίου, καὶ πάλιν πῶς ἐν τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ φθάσας εἶπε τὸ 'οὐδὲ τῷ ποσῷ ἐστιν ἐναντίον' καὶ ἐνταῦθα πάλιν αὐτοῦ ἐμνήσθη, καὶ ταῦτα φιλοσύντομος ὢν ἀεί. καὶ πρὸς μὲν τὸ πρῶτον φαμὲν ὅτι καὶ ἕτερον ἴδιον λεληθότως ἀποδέδωκε, τοῦτο δέ ἐστι τὸ καταμετρεῖσθαι. ἔλεγε γὰρ ὅτι ὁ λόγος μακρᾷ καὶ βραχείᾳ συλλαβῇ καταμετρεῖται, καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τῷ ἀρτίῳ καὶ τῷ περιττῷ, καὶ ὁ χρόνος δὲ εἰ τύχῃ μηνὶ καὶ ἐνιαυτῷ. καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἔτι ἐχρήσατο. πρὸς δὲ τὸ δεύτερον φαμὲν ὅτι ἐν τῷ τῆς οὐσίας λόγῳ τὸ ὅτι οὐ μόνῳ τῷ ποσῷ ὑπάρχει μὴ ἔχειν ἐναντίον ἔδειξεν, ἐνταῦθα δὲ ζητεῖ πότερον (πρότερον F) παντὶ ὑπάρχει (ὑπάρχειν F) ἢ μὴ παντί. λοιπὸν δεικνύομεν ὅτι οὐδέν ἐστιν ἐναντίον τῷ πολὺ καὶ ὀλίγῳ ἐκ τοῦ τὰ ἐναντία φθαρτικὰ εἶναι ἀλλήλων, τὸ δὲ πολὺ ἐκ τοῦ ὀλίγου συμπληροῦται. οὐκ ἄρα ἐστὶν ἐναντίον. μετὰ ταῦτα ζητοῦμεν, πῶς εἰ τῷ διωρισμένῳ ποσῷ τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον κυρίως λέγεται, εὑρίσκομεν καὶ ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς πολὺ καὶ ὀλίγον λεγόμενον, οἷον πολὺ τὸ σῶμα, πολὺ τὸ ὕδωρ, ἅπερ ἐστὶ συνεχῆ. καὶ λέγομεν πρὸς τοῦτο ὅτι τὸ συνεχὲς δύναται καὶ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπινοίᾳ διαιρεθῆναι, τὸ δὲ διαιρεθὲν οὐκέτι καὶ συνεχὲς εἶναι. διὰ τοῦτο τὸ μὲν πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἐπὶ τῶν συνεχῶν λέγονται, οἷον τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐπὶ τῶν διωρισμένων. οὔτε δὲ φαμὲν ἐπιδέχεσθαι ἐναντιότητα τὸ ποσόν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς γραμμῆς φαμὲν ὅτι τὸ πάθος αὐτῆς ἐστιν ἡ εὐθύτης καὶ ἡ καμπυλότης, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τὸ ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν, οὕτω φαμὲν πάθος εἶναι τοῦ ποσοῦ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον, ὅτι περὶ τὸ ποσὸν συμβαίνουσιν ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ χρόνῳ, ὡς αὐτῷ τῷ ἀριστοτέλει δοκεῖ ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικὰ καὶ πλάτωνι καὶ πλωτίνῳ ἐν τοῖς ἐννεάσιν. ἔτι δὲ φαμὲν ὅτι τὰ μετρούμενα ἢ ἴσα ἴσοις μετροῦνται (μετρῶνται F) ὡς δέκα ξύλα πήχεα δέκα πήχεσιν ἴσοις ἢ ἀνίσοις πήχεσιν μετροῦνται (ὡς — μετροῦνται F[3]), ἢ ἄνισα ἀνίσοις, ὡς ὅταν καὶ τὰ μετρούμενα καὶ τὰ | μετροῦντα ἄνισα ἑαυτῶν ὦσιν. μετὰ τοῦτο φησὶν ὁ ἀριστοτέλης ὅτι μᾶλλον δοκεῖ ἡ ἐναντιότης περὶ τὸ ἄνω καὶ κάτω, ἐὰν ἄρα θέλωσι τινὲς ἐναντιότητα τοῦ ποσοῦ εἰπεῖν. πρὸς οὓς φαμὲν ὅτι τὸ ἄνω καὶ κάτω διττόν· ἢ γὰρ πρὸς ἡμᾶς ἢ πρὸς τὴν φύσιν. καὶ εἰ μὲν πρὸς ἡμᾶς εἴποιεν, λέγομεν ὅτι τὸ ἄνω πρὸς τὸ κάτω λέγεται καὶ τὸ κάτω ὡς πρὸς τὸ ἄνω, ὥστε τῶν πρός τι εἰσὶ καὶ οὐ τοῦ ποσοῦ. εἰ δὲ πρὸς τὴν φύσιν, ἐπειδὴ οὐδέποτε μεταβάλλεται τὸ (τῷ F) ἄνω καὶ γίνεται κάτω ἢ ἐναλλάξ, ἴδιον δὲ τῶν ἐναντίων τὸ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, οὐκ ἄρα εἰσὶν ἐναντία. F

p. 5b14 Εἰ μὴ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ. 111r

Ἐνταῦθα οἰκείως τὸν περὶ τούτων ἐξετάζει λόγον, εἰ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐναντία εἰσίν· ἐν γὰρ τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ μνησθεὶς μόνον παρῆλθε, συγχωρήσας αὐτὰ ἐναντία εἶναι τῇ ἀντιπαραστάσει. ἔστι δὲ τοῦ ποσοῦ τὰ μὲν ὡρισμένα, τὰ δὲ ἀόριστα· ὡρισμένα μὲν ὡς τὸ δίπηχυ καὶ τὸ τρίπηχυ, ἃ καὶ κυρίως ποσά ἐστιν, ἀόριστα δὲ ὡς τὸ μέγα καὶ μικρὸν καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον. ἔστι δὲ τὸ μὲν μέγα καὶ μικρὸν ἀπὸ τοῦ συνεχοῦς (μέγα γὰρ σῶμα καὶ μικρὸν λέγομεν, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συνεχῶν καὶ θέσιν ἐχόντων), τὸ δὲ πολὺ καὶ ὀλίγον ἀπὸ τοῦ διωρισμένου καὶ θέσιν μὴ ἔχοντος· πολὺς γὰρ ὁ χρόνος καὶ ὀλίγος λέγεται, ὁμοίως καὶ ὁ ἀριθμός. διὸ καὶ ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων γυμνάσας τὸ μέγα καὶ μικρὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους ἔλαβε καὶ τῆς κέγχρου, ἅπερ ἦν τοῦ συνεχοῦς· σῶμα γὰρ ἑκάτερον.

p. 5b16 Οὐδὲν γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρόν.

Πάλιν ἐνταῦθα κατὰ συγχώρησιν· εἰ γὰρ καὶ ἐναντία εἰσὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, οὐκ εἰσὶ ποσά, ἀλλὰ τῶν πρός τι· τὸ γὰρ μέγα τοῦ μικροῦ λέγεται μέγα καὶ τὸ μικρὸν τοῦ μεγάλου μικρόν. ὕστερον δὲ δείκνυσιν ὅτι οὐδὲ ἐναντία εἰσιν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται.

p. 5b18 Οἷον ὄρος μὲν μικρόν.

Εἰ γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐλέγετο τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, οὐδέποτε τὸ μὲν ὄρος μικρὸν ἡ δὲ κέγχρος μεγάλη ἐλέγετο. οὐκοῦν τὸ μὲν ὄρος μικρὸν λέγομεν δηλονότι πρὸς ἄλλο ὄρος αὐτὸ παραβάλλοντες, τὴν δὲ κέγχρον μεγάλην ἄλλης δηλονότι μείζονα. οὐκ ἄρα αὐτὸ καθ' αὑτὸ λέγεται μέγα ἢ μικρόν, ἀλλὰ πρὸς ἄλλο. τὸ δ' αὐτὸ γυμνάζει καὶ ἐπὶ πολλῶν καὶ ὀλίγων, ἅπερ οὐκ εἰσὶ τοῦ ἀριθμοῦ, τοῦτ' ἔστι τοῦ διωρισμένου, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν πρός τι.

---

1 μή τις F: μὴ ἄρα Aristot. πολὺ καὶ τῶ F 2 τὸν om. F εἰ om. F 2. 3 τὸ μέγα φησὶν τῶ μικρῶ ἐναντίον ἐστίν F 3 ἐν τῷ περὶ τῆς οὐσίας λ.] p. 3b29 μνημονεύσας M 5. 6 ὡς τὰ εἰρημένα ἃ καὶ κ. π. ἐστι, τὸ δίπηχυ καὶ τὸ τρίπηχυ M 8 γὰρ] δὲ M 11 καὶ (prius) om. M 12 κέχρου F (ubique) ἦν om. F 14 οὐδὲν — μικρόν] μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸ πολύ καὶ ὀλίγον, ἅπερ ἦν τοῦ διωρισμένου καὶ μὴ ἔχοντος θέσιν καὶ μεταβαίνων γυμνάζει ἐπὶ πολλῶν καὶ ὀλίγων, ἅπερ ἐστὶ τοῦ ἀριθμοῦ, τουτέστι τοῦ διωρισμένου. Ἀλλὰ τῶν πρός τι M οὐδὲν] οὐδὲ F 15 εἰσὶ] ἐστι M 16 τὸ (ante μικρόν) om. M 17 μέγα] μεῖζον M μεγάλου ἐστὶ μικρόν F 18 οὐδὲ] οὔτε F 21 ἡ δὲ — ἐλέγετο] τὴν δὲ κέγχρον μεγάλην ἐλέγομεν, ἀλλὰ τοὐναντίον M ἡ δὲ κέχρος δὲ F οὐκοῦν τὸ μὲν] νῦν δὲ καὶ M 22 post παραβάλλ. add. οὐκοῦν τὸ μὲν ὄρος μικρὸν λέγομεν δηλονότι ἄλλου ὄρους μικρότερον M 23 μείζονος F 24 τὸ μέγα τι καὶ μικρὸν λέγεται M ἄλλο καὶ ἄλλο M τὸ δ' αὐτὸ — πρός τι (26) om. M

p. 5b26 Ἔτι τὸ μὲν δίπηχυ καὶ τρίπηχυ.

Ἄλλο ἐπιχείρημα κατασκευάζων τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν μὴ εἶναι τοῦ ποσοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν πρός τί ⟨φησι⟩· φησὶ γὰρ ὅτι τὸ κυρίως ποσὸν καὶ πεπερασμένον ἐστίν, οἷον ἥδε ἡ γραμμὴ καὶ ποσόν ἐστι καὶ τῇ ἑαυτῆς φύσει πεπέρασται δίπηχυς οὖσα, φέρε εἰπεῖν, ἢ δεκάπηχυς. ὁμοίως καὶ τἆλλα ποσὰ ὡρισμένα εἰσί. τὸ δὲ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον οὐκ εἰσὶν ὡρισμένα, οὔτε πρὸς ἡμᾶς οὔτε καθ' ἑαυτά, ἀλλ' ἀόριστα. ὥστε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον οὐκ εἰσὶ τοῦ ποσοῦ.

p. 5b30 Ἔτι ἐάν τε τιθῇ τις ταῦτα.

Δείξας ὅτι τῶν πρός τί εἰσι καὶ οὐ τοῦ ποσοῦ, νῦν κατὰ ἀντιπαράστασιν συγχωρῶν φησιν ὅτι κἂν τοῦ ποσοῦ ὦσιν, ὅμως οὐκ εἰσὶν ἐναντία τὸ μέγα τῷ μικρῷ καὶ τὸ πολὺ | τῷ ὀλίγῳ. 111v

p. 5b30 Οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἐναντίον.

Ὃ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· δεῖ τὰ ἐναντία πρῶτον εἶναι καθ' ἑαυτὰ ἀπολελυμένην ἔχοντα τὴν ὑπόστασιν, εἶτα οὕτως συνέρχεσθαι καὶ τὴν μάχην ἀναδέχεσθαι, τοῦτ' ἔστιν ἀντικεῖσθαι, ὅπερ ἐπὶ τῶν πρός τι ἀδύνατον, διὸ οὔτε πολεμεῖ ἀλλήλοις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ συνεισάγει. ταύτῃ γὰρ διαφέρει τὰ πρός τι τῶν ἐναντίων, ὅτι τὰ μὲν ἐναντία πρῶτον καθ' ἑαυτά ἐστιν, ἔπειτα συμβάλλει καὶ μάχεται, τὰ δὲ πρός τι ἀλλήλοις συντίκτεται. οὕτως οὖν κἂν μηδαμῶς ᾖ λευκόν, μένει τὸ μέλαν, τὸν δὲ πατέρα ἐὰν ἀφέλῃς, οἴχεται ὁ υἱός. ἐπεὶ οὖν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν οὐ καθ' αὑτὰ ἀλλὰ πρὸς ἕτερον, ὁμοίως καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον, καὶ οὐκ ἂν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ οὔτε τὸ μέγα οὔτε τὸ μικρὸν ὑποσταίη, δῆλον ὡς οὐκ εἰσὶν ἐναντία.

p. 5b33 Ἔτι δὲ εἰ ἔσται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν.

Ἕτερον ἐπιχείρημα διὰ τῆς εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆς· φησὶ γὰρ ὅτι εἰ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν φαίημεν εἶναι ἐναντία, συμβήσεται τὸ αὐτὸ

---

1 ἔτι οὖν F 2 κατασκευάζων Paris. 1973: κατασκευάζον FM 2. 6 τὸ (ante μικρὸν) om. F 3 φησί inserui ὅτι om. M 5 οὖσα om. M 7. 9 ἔστι M 10 τε τιθῇ] τεθῇ F ταῦτα] αὐτὰ F 11 ἐστι M 12 συγχωρῶν om. F ὦσιν] εἰσίν codd. ὅμως οὐκ εἰσίν suppl. F[3] 14 ἐν αὐτοῖς F 15 πρῶτα M 17 τουτέστιν ἀντικ. post συνέρχεσθαι colloc. F 18 ante οὔτε addas οὔτε καθ' ἑαυτά ἐστιν 19 διαφέρει post ἐναντ. colloc. M μὲν om. F 21 ᾖ] εἴη codd. 22 οἴχεται] οὐκέτι ἔσται M 26 δὲ om. M ἔστι M 27 ὅτι om. M 28 καὶ τὸ μικρὸν] τῶ μικρῶ M φαίημεν] φαίνει (sic) M ἐναντίον M ταυτὸν M

μέγα εἶναι καὶ μικρὸν πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο δηλονότι παραβαλλόμενον, ὥστε τῶν ἐναντίων δεκτικὸν εἶναι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ ἔσται αὐτὸ ἑαυτῷ ἐναντίον, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον. ὥστε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν οὐκ ἔστιν ἐναντία.

p. 6a1 Οἷον ἐπὶ τῆς οὐσίας· δεκτικὴ μὲν τῶν ἐναντίων.

Δεκτικὴ μὲν γὰρ ἡ οὐσία τῶν ἐναντίων ἐστίν, οὐ μέντοι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐν τῷ αὐτῷ μέρει ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται· οὐδέποτε γὰρ ἔσται τὸ αὐτὸ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ψυχρὸν καὶ θερμὸν ἢ λευκὸν καὶ μέλαν.

p. 6a4 Καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς συμβαίνει ἐναντία εἶναι.

Ἐπιτείνων οὖν τὸ ἄτοπόν φησιν ὅτι εἰ ἔστι τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, συμβήσεται οὐ μόνον τὸ αὐτὸ ἅμα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ μάχεσθαι, ὅπερ ἀδύνατον· οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων αὐτὸ ἑαυτῷ μάχεται.

p. 6a8 Οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ μέγα.

Πρότερον ὑποθέμενος αὐτὰ ἐναντία εἶναι ἔδειξεν ὅτι ποσὰ οὐκ ἔστιν, ἔπειτα ὑπέθετο ποσὰ καὶ ἔδειξεν ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐναντία. τὸ δὲ ἀληθὲς οὔτε ποσά ἐστιν οὔτε ἐναντία, τῶν δὲ πρός τι. ἀλλ' εἴπερ ἄρα τῶν πρός τί ἐστι, δεῖ αὐτὰ εἶναι ἐν ἑτέρᾳ κατηγορίᾳ, ἵνα δέξηται τῶν πρός τι τὴν σχέσιν. ποῦ δ' ἂν εἴη εἰ μὴ ἐν τῇ τοῦ ποσοῦ, εἴ γε ἐναντία οὐκ ἔστι;

p. 6a12 Μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης.

Εἰ βούλεταί τις, φησίν, ἐν τῷ ποσῷ ἐναντιότητα θεωρῆσαι, λάβοι τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω· ταῦτα γὰρ καὶ πλεῖστον διεστήκασιν ἀλλήλων, τοῦτ' ἔστι τὸν ὁρισμὸν τῶν ἐναντίων ἐπιδέχεται· οὕτω γὰρ καὶ ὁρίζονται τὰ ἐναντία

1 εἶναι μέγα M 2 ὥστε αὐτὸ ἑαυτὸ ἑαυτῶ ἐναντίον καὶ τῶν ἐν. (καὶ ἔσται om.) M εἶναι om. M 2. 3 αὐτὰ ἑαυτῶν ἐναντία F ὅπερ ἐστὶν ἀδ.] ἄτοπα F 4 ἐναντία Laur. 72,5: ἐναντίον FM 5 οἷον ἐπὶ τῆς οὐσίας om. M 6 γὰρ om. F 8 ἐστὶ M ἢ om. F 10 ante καὶ add. ἐπεὶ FM, quod eieci δ' ἑαυτοῖς Aristot. 11 ἐπιτείνων οὖν] ὅπερ ἐπιτείνων M τῶ μέγα τὸ μικρὸν F 13 μάχεται M ἀδύν.] ἄτοπον M 14 αὐτῶ ἑαυτὸ F 15 καὶ οὐκ ἔστιν F 17 οὔτε ὑπέθετο F καὶ om. F 18 εἰσιν M 19 δεῖ] δεῖται M δέξωνται F 23 εἰ βούλ. τις, φησίν] ἐπειδήπερ ἀπέδειξε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἐν τοῖς προλαβοῦσι μήτε ποσὰ εἶναι μήτε ἐναντία, νῦν φησιν ὅτι εἰ βούλ. τις M ἐν τῶ ποσῶ] ἐπὶ τοῦ ποσοῦ M λάβῃ F: καὶ λάβοι M 24 γὰρ] δὲ F τουτέστι] καὶ F

'τὰ πλεῖστον ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἀπ' ἀλλήλων διεστηκότα.' τούτῳ δὲ οὐκ ἀρέσκεται· οὐ γάρ ἐστιν ὅλως ἄνω καὶ κάτω, ἀλλὰ πέριξ καὶ μέσον, ἃ οὐκ ἔστιν ἐναντία ἀλλὰ τῶν πρός τι· τὸ γὰρ πέριξ μέσου τινὸς πέριξ λέγεται.

p. 6a17 Τὰ γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων.

Ὅρα πῶς ἡ φύσις | βουλομένη ἑνῶσαι τὰ ἐναντία, ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος 112r αὐτὰ ἐποίησε· λευκοῦ γὰρ καὶ μέλανος ἐναντίων ὄντων γένος τὸ χρῶμα, καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ τὸ ποιόν. καὶ εἰς ἓν δὲ ὑποκείμενον τὴν μάχην ποιοῦνται.

p. 6a19 Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχεσθαι.

Εἰπὼν ὅτι ἴδιον τοῦ ποσοῦ τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον καὶ δείξας ὅτι παντὶ τοῦτο ὑπάρχει, οὐκ εἶπεν ὅτι οὐ μόνῳ (δῆλον γὰρ ἦν ἐκ τῶν περὶ τῆς οὐσίας εἰρημένων τοῦτο), ἀλλ' ἐφ' ἕτερον μεταβέβηκε τοῦ ποσοῦ ἴδιον, τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. καὶ τοῦτο εἰκότως· ὅπου γάρ ἐστιν ἐναντιότης, ἐκεῖ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ὅπου δὲ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὑρίσκεται· τὸ γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐκ τῆς τῶν ἐναντίων μίξεως γίνεται. ἰστέον δὲ ὅτι καὶ τοῦτο πάλιν ἀποδοκιμάζει ὡς καὶ τῇ οὐσίᾳ ἁρμόζον καὶ ἐπὶ ἕτερον μεταβέβηκεν ἴδιον, ὃ καὶ κυρίως κέκληκεν ἴδιον.

p. 6a26 Ἴδιον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον τε.

Οὐκ εἶπε περὶ τοῦ προαποδεδομένου ἰδίου ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ἴδιον τοῦ ποσοῦ· δῆλον γὰρ ἦν ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐν τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ. τοῦτο δὲ κυρίως ἴδιόν ἐστι τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι. εἰ δὲ καὶ ἐπ' ἄλλου τινὸς λέγομεν τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον, οὐ καθ' αὑτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· οἷον ἴσον λέγομεν εἶναι τοῦτο τὸ λευκὸν σῶμα τούτῳ τῷ λευκῷ σώματι, καὶ ἄνισον δὲ ὡσαύτως, οὐ καθὸ λευκὸν ἀλλὰ καθὸ σῶμα. εἴποι δ' ἄν τις | τῶν ἀκριβῶς ἀκροωμένων 'πῶς ὁ Ἀριστο- 112v τέλης τὸ σῶμα ἔταξεν ὑπὸ τὴν οὐσίαν καὶ πάλιν ὑπὸ τὸ ποσόν, καίτοι εἴπομεν ἐν τοῖς προοιμίοις ὅτι οὐδὲν τῶν ὄντων ὑπὸ δύο κατηγορίας ἀνάγεται;' φαμὲν οὖν ὅτι κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο λαμβάνει τὸ σῶμα· ἔστι γὰρ

1 διεστῶτα M 1. 2 οὐκ ἀρέσκεται] ἀπαρέσκονται F 2 τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω M 3 πέριξ λέγ.] ἐστι πέριξ M 5 ἑνῶσαι βουλ. M 18 ἴδιον μεταβαίνει M ὃ — ἴδιον om. M 20 εἶπε τοῦτο F προαποδ.] ἀποδεδομένου F 21 τῆς om. F 22 ἐστι] ἀποδέδωκεν εἶναι F 24 λέγομεν ἴσον colloc. M εἶναι] ἐστὶ M 26 post σῶμα add. τοίνυν κυρίως ἴδιον τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον καὶ ἄνισον. φαμὲν οὖν τρία εἰσί· ταὐτὸν ἕτερον ἴσον καὶ ἄνισον ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον. καὶ τὸ μὲν ταὐτὸν καὶ ἕτερον ἐπὶ τῆς οὐσίας ἁρμόσεις, ταὐτὸν γὰρ ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ, ἕτερον δὲ ἄνθρωπος ἵππῳ, τὸ δὲ ἴσον καὶ ἄνισον τοῦ ποσοῦ, τὸ δὲ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον τοῦ ποιοῦ, ἐξ ὧν καὶ αἱ λοιπαὶ γίνονται κατηγορίαι F εἴποι — θεωρ. ἔλαβεν (p. 66,3) eicias (cf. p. 58,7) εἴπη F 28 ἐν προοιμίοις F (supra id non invenitur)

ἔνυλον σῶμα, οἷον φέρε εἰπεῖν λίθος ἢ ξύλον, ἔστι δὲ καὶ τὸ λόγῳ θεωρούμενον σῶμα ⟨οἷον⟩ τὸ μαθηματικόν. ἐν οὖν τῇ οὐσίᾳ τὸ ἔνυλον σῶμα ἔλαβεν, ἐν δὲ τῷ ποσῷ τὸ λόγῳ θεωρούμενον ἔλαβεν. |

Περὶ τῶν πρός τι. | 113v

Πρὸ τῆς τῶν πρός τι διδασκαλίας πέντε ταῦτα χρὴ ζητεῖν· τὴν τάξιν 114r αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιγραφῆς τὴν ὑπόστασιν τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας τὴν εἰς τὰ εἴδη διαίρεσιν. καὶ πρῶτον τὴν τάξιν. διὰ ποίαν αἰτίαν τὰ πρός τι προτέτακται τοῦ ποιοῦ, εἴπερ ἁπλῆ τίς ἐστι κατηγορία, ἡ δὲ τῶν πρός τι σύνθετος, ῥᾷον δὲ τὰ ἁπλᾶ μανθάνομεν τῶν πολυσχεδῶν; φαμὲν οὖν ὅτι ἐπειδὴ ἐν τῇ τοῦ ποσοῦ διδασκαλίᾳ ἐμνήσθη τῶν πρός τι, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐάσῃ τὸν ἀκροατὴν ἀγνοοῦντα περὶ αὐτῶν, διὰ τοῦτο εὐθέως περὶ αὐτῶν ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ μνησθεὶς τοῦ ποσοῦ μετὰ τὴν οὐσίαν εὐθὺς περὶ τούτου διαλέγεται. διὰ τί δὲ Περὶ τῶν πρός τι ἐπιγέγραπται, καὶ οὐχὶ περὶ τοῦ πρός τι ἑνικῶς; λέγομεν ὅτι ἐπειδὴ οὐχ οἷόν τε ἓν πρᾶγμα αὐτὸ καθ' αὑτὸ εἶναι τῶν πρός τι, ἀλλὰ πάντως ἐν δυσὶ θεωρεῖται τὰ πρός τι· τὸ γὰρ δεξιὸν ἀριστεροῦ ἐστι δεξιόν, οὐκ ἂν δὲ εἴποις αὐτὸ καθ' αὑτὸ δεξιόν. καὶ διὰ τοῦτο πληθυντικῶς Περὶ τῶν πρός τι ἐπέγραψεν, ἐπὶ δὲ τῆς οὐσίας ἑνικῶς· δυνατὸν γὰρ ἓν πρᾶγμα οἷον ἄνθρωπον ξύλον εἶναι οὐσίαν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ δυνατὸν τὸ δίπηχυ μόνον ποσὸν λέγεσθαι· ἐπὶ δὲ τῶν πρός τι οὐχ ὁμοίως. περὶ δὲ τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν τινὲς μὲν ἔλεγον μηδὲν εἶναι τῶν πρός τι φύσει ἀλλὰ θέσει, οἷον τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν καὶ ὅσα τοιαῦτα, οἵτινες οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔγνωσται ταῦτα τῇ φύσει, ὡς καὶ τὰ μόρια τοῦ σώματος σχέσει τινὶ πρὸς ἄλληλα θεωρεῖται, οἷον τὸ μὲν ἧπαρ δεξιὸν ὁ δὲ σπλὴν ἀριστερός, καὶ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο οὔτε τὸ ἧπαρ ἀριστερὸν οὔτε ὁ σπλὴν δεξιός. τινὲς δὲ πάντα πρός τι ἔλεγον, ὧν εἷς ἐστι Πρωταγόρας ὁ σοφιστής· οὗτος γὰρ ἔλεγεν ὅτι πᾶς ὁ ὁτιοῦν λέγων ἀληθεύει· ὁ γὰρ λέγων ὅτι τὸ μέλι

---

1 οἷον om. M καὶ τὸ Paris. 1972: καὶ τῷ F: om. M 2 οἷον Laur. 72, 5: om. FM 3 ἐν δὲ — ἔλαβεν] τὸ σῶμα ποσόν, τὸ ποσὸν συμβεβηκός, τὸ σῶμα ἄρα συμβεβηκός. τὸ ἁπλῶς τριχῇ διαστατὸν οὐσιωδῶς ἐστιν ἐν τῷ σώματι, τὸ δὲ ποσὸν δὴ ποσόν ἐστι κατὰ συμβεβηκός. F 4 tit. περὶ τῶν πρός τι F: ἀμμωνίου περὶ τῶν πρός τι in mrg. M 6. 7 τὴν διδασκαλίαν F 8 an ⟨αὕτη⟩ ἁπλῆ? 12 αὐτῶν (prius) M: τούτου F 13. 14 μετὰ — διαλέγεται] δευτέραν τὴν περὶ τούτου διδασκαλίαν ἐπήνεγκε μετὰ τὴν οὐσίαν εὐθύς M 15 ἑνικῶς] ὥστε εἶναι τὴν ἐπιγραφὴν ἑνικήν M 17 εἴπῃς F 18 καὶ διὰ τοῦτο πληθ.] διὰ τοῦτο οὖν ἐπειδὴ τὰ πρός τι ἐν δυσὶ θεωρεῖται M ἐπέγρ.] ἔγραψεν F δὲ scripsi: γὰρ codd. 19 δυνατὸν] δύναται F ἄνθρωπος F ἢ ξύλον M εἶναι οὐσ. post πρᾶγμα colloc. M οὐσία F δὲ om. F 20 ἐπὶ (prius) om. F 23 ὅσα] τἄλλα τὰ M 24 ὡς] ὥστε F 25 θεωρεῖται scripsi: θεωρεῖσθαι codd. 26 post γένοιτο add. τὸ ἀνάπαλιν M 28 ὁ (prius) om. M ὁτοιοῦν (ubique) F ὁ γὰρ] οἷον ὁ M ὅτι om. M

γλυκύ ἐστιν ἀληθεύει (πρός τινας γὰρ γλυκύ ἐστι), καὶ ὁ λέγων αὐτὸ πικρὸν ἀληθεύει· πρὸς γὰρ τοὺς ἰκτεριῶντας πικρόν ἐστι. τοῦτον οὖν Πλάτων ἐλέγχων φησὶν ὅτι 'ὦ Πρωταγόρα, ἀληθεύεις λέγων, ὅτι πᾶς ὁ ὁτιοῦν λέγων ἀληθεύει, ἢ ψεύδῃ· εἰ μὲν οὖν ψεύδῃ, εἰκότως διὰ τοῦτό σοι οὐ πιστεύσομεν. εἰ δ' ἀληθεύεις λέγων ὅτι πᾶς ὁ ὁτιοῦν λέγων ἀληθεύει, λέγομεν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ψεύδῃ, ἀληθεύομεν ἄρα, ὥστε πάλιν ψεύδῃ. καὶ οὐ πάντα τῶν πρός τί ἐστι.' τινὲς δὲ ὀρθῶς εἶπον ὅτι τῶν πραγμάτων τὰ μέν ἐστι πρός τι, τὰ δὲ αὐτὰ καθ' αὑτά, πρός τι μὲν οἷον δεξιὸν ἀριστερόν, αὐτὰ δὲ καθ' αὑτὰ οἷον σῶμα ἄνθρωπος· καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος καθὸ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι τῶν πρός τι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὑποστάσεως τῶν πρός τι. τρόπῳ δὲ διδασκαλίας κέχρηται τοιῷδε· πρότερον ἀποδίδωσι τὸν ὁρισμὸν αὐτῶν, ὃν οἱ παλαιοὶ ἔθεντο, εἶτα δείκνυσιν ἄτοπα πολλὰ τῷ ὁρισμῷ τούτῳ ἑπόμενα, καὶ οὕτως ἕτερον αὐτὸς ἴδιον αὐτῶν ἀποδίδωσιν, ὃ καὶ μόνοις καὶ πᾶσιν ὑπάρχει. ἵνα δὲ μὴ δόξῃ τῶν παλαιῶν κατατρέχειν, | πρότερον τὸν αὐτῶν ὁρισμὸν ὡς ἴδιον τῶν πρός 114v
τι ἀποδίδωσιν. ἡ δὲ διαίρεσις τῶν πρός τί ἐστιν αὕτη· τῶν πρός τι τὰ μὲν καθ' ὁμωνυμίαν ὡς τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ ὅμοιον, τὰ δὲ καθ' ἑτερωνυμίαν ὡς τὸ δεξιὸν ἀριστεροῦ δεξιόν. καὶ τούτων τὰ μὲν κατὰ τὸ περιέχον καὶ περιεχόμενον ὡς τὸ διπλάσιον ἡμίσεος διπλάσιον, τὰ δὲ κατὰ τὸ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον ὡς ὁ δεσπότης δούλου δεσπότης, τὰ δὲ κατὰ τὸ κρῖνον καὶ κρινόμενον ὡς τὸ αἰσθητὸν αἰσθήσει αἰσθητόν, τὰ δὲ κατὰ τὸ μετέχον καὶ μετεχόμενον ὡς ὁ ἐπιστήμων τῷ μετέχειν ἐπιστήμης λέγεται ἐπιστήμων, τὰ δὲ κατὰ τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατὸν ὡς ὁ πατὴρ υἱοῦ πατήρ, τὰ δὲ κατὰ τὸ ποιοῦν καὶ πάσχον ὡς ὁ τύπτων τυπτόμενον τύπτει. τὰ δὲ κατὰ τὴν ἐν τόπῳ διαφορὰν ὡς ἀριστερὸς δεξιοῦ ἀριστερὸς καὶ δεξιὸς ἀριστεροῦ δεξιός.

p. 6a36 Πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται.

Τῷ λέγεται ἐχρήσατο ὡς μὴ ἀρεσκόμενος τῷ λόγῳ· παρακατιὼν γὰρ δείκνυσιν ἄτοπα πολλὰ τούτῳ τῷ ὁρισμῷ ἑπόμενα, καὶ οὕτως ἄλλον τίθησιν ὁρισμόν.

---

1 ἐστιν om. M τινα M 2 πρὸς γὰρ — πικρόν ἐστι] πρός τινα γὰρ πικρόν ἐστιν ὡς πρὸς τοὺς ἰκτεριῶντας. οὕτως οὖν πᾶς ὁ ὁτιοῦν λέγων ἀληθεύει M ὁ πλάτων] ὁ om. F (spectare videtur Theaet. p. 170 C sq.) 3 ὅτι om. M 4. 5 ἢ ψεύδῃ — πιστεύσομεν om. F 7 πάντα τὰ πράγματα M 9 αὐτὰ δὲ καθ' αὑτὰ] καθ' αὑτὰ δὲ F 10 καὶ ταῦτα — πρός τι (11) om. F 12 οἱ παλαιοὶ αὐτοὶ M 14 καὶ (ante μόνοις) om. F 15 τὸν αὐτῶν ὁρισμὸν Philop.: τὸν αὐτῶν F: αὐτῶν M . 16 δὲ om. M τῶν πρός τι] αὐτῶν M 17 οἷον ὡς M 19 ἡμίσεως F 21 καὶ τὸ κρινόμ. F 22 καὶ τὸ μετεχόμ. M ὁ] τὸ F 25 ἀριστερὸς δεξ. ἀρ. καὶ om. M ὁ δεξιὸς M 27 lemma om. M 28 τῷ] τὸ F

p. 6a36 Ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστίν.

Οἷον δεξιὸς ἄνθρωπος οὐ καθὸ ἄνθρωπος ἑτέρου λέγεται δεξιός, ἀλλὰ καθὸ δεξιός.

p. 6a37 Ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως.

Ἐπειδὴ εἶπεν ὅσα ἑτέρων, ἵνα μὴ ὑπολάβῃς ὅτι πρὸς μόνην γενικὴν ἀποδίδοται, φησὶν ὅτι ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως, τοῦτ' ἔστιν εἴτε πρὸς δοτικὴν εἴτε πρὸς αἰτιατικήν.

p. 6b2 Ἔστι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρός τι.

Ἐπειδὴ γὰρ τὰ πρότερα τοῦ ποσοῦ ἐστι ταῦτα δὲ τοῦ ποιοῦ, εἰκότως ἔδοξεν αὐτὰ χωρίζειν εἰρηκὼς ἔστι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἢ ὅτι ἐκεῖνα μὲν πρὸς γενικὴν ταῦτα δὲ καὶ πρὸς δοτικὴν καὶ αἰτιατικὴν ἔχει τὴν ἀντιστροφήν.

p. 6b2 ⟨Ἕξις⟩, διάθεσις, αἴσθησις, ἐπιστήμη, θέσις.

Ἐκτιθέμενος τὰ παραδείγματα τέχνας ἡμῖν παραδίδωσι τῆς ἀνακάμψεως τῶν πρός τι· ἡ γὰρ ἕξις ὅπερ ἐστὶ πρὸς γενικὴν ἀποδίδοται (ἑκτοῦ γὰρ λέγεται ἕξις) καὶ ἀνάπαλιν τὸ ἑκτὸν ἕξει ἑκτὸν ὅ ἐστι πρὸς δοτικὴν ἀποδίδοται, καὶ ἡ διάθεσις ὁμοίως διαθετοῦ διάθεσις καὶ τὸ διαθετὸν διαθέσει διαθετόν, καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητὸν ἐπιστήμῃ ἐπιστητόν.

p. 6b11 Ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλισις καί. |

Καὶ ἡ ἀνάκλισις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ καθέδρα, φησί, θέσεις εἰσίν· εἴδη 115r
γὰρ ταῦτα τῆς θέσεως, ἡ δὲ θέσις τῶν πρός τι, καὶ ταῦτα ἄρα τῶν πρός τι· ἢ γὰρ ὅλον τὸ σῶμα ὀρθόν ἐστι καὶ καλεῖται στάσις, ἢ ὅλον πλάγιον κεῖται καὶ καλεῖται ἀνάκλισις, ἢ μέρος μέν τι αὐτοῦ ἵσταται μέρος δὲ κέκλιται καὶ καλεῖται καθέδρα.

3 καθὸ δεξιὸς ἀριστεροῦ F 6 ἀποδίδωσι F 8 τῶν om. F 10 εἰρηκὼς — τοιαῦτα om. F 11 καὶ (ante πρὸς) om. F 11. 12 ἔχει τὴν ἀντιστροφήν] ἀντιστρέφει M 13 ἕξις inserui 16 an ἕξει ἑκτὸν ⟨ὄν⟩? ὅ ἐστι — ἀποδίδοται (17) om. F 17 ὁμοίως δὲ καὶ ἡ διάθεσις M 21 ἐπειδὴ εἶπεν ὅτι ἡ ἀνάκλ. M φησί om. M 22 τῆς om. M καὶ ταῦτα — πρός τι (22. 23) om. F 23 ἢ ὅλον — ἀνάκλισις (24) om. F 24 μέν τι] μέντοι F κέκλιται μέρος δὲ ἵσταται colloc. M 25 καὶ καλεῖται ἀνάκλισις ἢ κάθηται καὶ λέγεται καθέδρα F

p. 6b12 Τὸ δὲ ἀνακεῖσθαι ἢ ἑστάναι ἢ καθῆσθαι.

Ταῦτα, φησίν, οὐκ εἰσὶ θέσεις, εἴ γε ἡ μὲν θέσις πρός τί ἐστιν, ταῦτα δὲ θέσεις μὲν οὐκ εἰσί, παρωνύμως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων εἰδῶν τῆς θέσεως μετηνέχθησαν, ἀπὸ μὲν τῆς στάσεως τὸ ἑστάναι, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνακλίσεως τὸ ἀνακεκλίσθαι, ἀπὸ δὲ τῆς καθέδρας τὸ καθέζεσθαι. ὥσπερ δὲ ἀπὸ τῶν εἰδῶν τῆς θέσεως μετηνέχθησαν, οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ γένους τούτων, τοῦτ' ἔστι τῆς θέσεως, μετενεχθήσεται τὸ κεῖσθαι, ἥτις ἐστὶ μία τῶν κατηγοριῶν· αὕτη γὰρ γένος ἐστὶ τοῦ ἑστάναι καὶ ἀνακεῖσθαι καὶ ἀνακεκλίσθαι καὶ καθέζεσθαι. ὥστε ἓν εἶδος τῶν πρός τι, τοῦτ' ἔστιν ἡ θέσις, μίαν ἔτεκε κατηγορίαν τὴν τοῦ κεῖσθαι. καὶ οὐδὲν θαυμαστόν· καὶ δύο γὰρ εἴδη τοῦ ποσοῦ δύο ἔτεκε κατηγορίας, ὁ τόπος τὴν ποῦ καὶ ὁ χρόνος τὴν ποτέ, οὐχ ὅτι ὁ τόπος λέγεται ποῦ, ἀλλὰ τὰ πράγματα τὰ ἐν τόπῳ ὄντα, ὥσπερ οὐδὲ ὁ χρόνος αὐτὸς ποτέ, ἀλλὰ τὰ ἐν χρόνῳ γινόμενα πράγματα. ἀπορήσειε δ' ἄν τις πρὸς τὸν φιλόσοφον διὰ τί τὴν θέσιν καὶ τὴν στάσιν ὑπὸ τὰ πρός τι ἀνάγει· ταῦτα γὰρ ὑπὸ τὴν τοῦ κεῖσθαι κατηγορίαν ἔδει ἀνάγεσθαι. λέγομεν οὖν ὅτι οὐ πάντως τὰ ἀπό τινος παρωνύμως λεγόμενα ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τελεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς λέγομεν γραμματικόν, καὶ ἡ μὲν γραμματικὴ ἐπιστήμη οὖσα ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνάγεται, ὁ δὲ γραμματικὸς ὑπὸ τὴν οὐσίαν. οὕτω καὶ ἐπὶ τούτων τὴν μὲν ἐνέργειαν ὑπὸ τὰ πρός τι ἀνάγομεν, αὐτὸ δὲ τὸ κείμενον ὑπὸ τὴν τοῦ κεῖσθαι κατηγορίαν.

p. 6b15 Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης.

Ἕτερον παρακολούθημά φησι τῶν πρός τι τὸ ἐπιδέχεσθαι ἐναντιότητα. καὶ τοῦτο εἰκότως· ἐπειδὴ γὰρ παραφυάσιν ἔοικεν εἶναι τὰ πρός τι καὶ πράγματα οὐκ ἔστιν ἀφωρισμένα, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις εὑρίσκεται, μιμεῖται ἐκείνας αἷς προσπλέκεται· οἷον ἐπειδὴ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, τοιγαροῦν οὐδὲ τοῖς πρός τι τοῖς περὶ αὐτὰ ἔστιν εὑρεῖν ἐναντίον, οἷον τριπλασίῳ· τὸ γὰρ τριπλάσιον τῶν πρός τί ἐστι (τινὸς γὰρ λέγεται τριπλάσιον), καὶ ὅμως οὐκ ἔχει τι ἐναντίον, ἐπειδὴ συμπλέκεται κατηγορίᾳ μὴ τοῦτο ἐχούσῃ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας ⟨οἷον⟩ δεσπότῃ υἱῷ δεξιῷ ἀριστερῷ· οὐδὲ γάρ τούτοις ἐστί τι ἐναντίον διὰ τὸ

---

2 θέσεις] an πρός τι? ταῦτα — θέσεις om. M 3 δὲ (alt.) om. F 4 κατηνέχθησαν M ἀπὸ μὲν — μετηνέχθησαν (6) om. F 8 post κατηγ. add. σύστοιχος τῷ γένει M αὕτη γὰρ Olymp.: ἥτις αὐτὴ F: αὕτη M γένος Philop. Olymp.: γένεσις codd. 9 καὶ καθέζεσθαι om. F 11 ἔτεκον F 11 τὴν ποῦ] τοῦ ποῦ F 12 οὐχ ὅτι] καὶ οὐχ M 13 ὥσπερ om. M 14 ἀπορήσει F 15 καὶ γὰρ ἔδει ἀνάγ. ὑπὸ τὴν τ. κ. κατ. F 16 λέγομεν οὖν om. F 18 λέγομεν om. M γραμματικός F 21 τοῦ om. M 23 τὸ] τῷ M 24 παραφ. F²: παρὰ φύσιν F¹M 26 ἐκείναις F 27 post πρός τι add. οὐ μὴν F: οὐδὲ μὴν M: om. Philop. 28 αὐτῶν F 29 τι om. F 30 τῆς om. M 31 οἷον Philop.: om. FM δεσπότης υἱὸς δεξιὸς ἀριστερός F οὐδὲ] οὔτε codd.

οἷς συμπλέκεται ὑπὸ κατηγορίαν ἀνῆχθαι μηδὲν ἔχουσαν ἐναντίον. ἐπειδὴ δὲ ἡ ποιότης ἐπιδέχεται ἐναντιότητα, ὁμοίως καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πρός τι, οἷον ἀρετῇ κακία ἐναντίον καὶ τῇ ἐπιστήμῃ ἄγνοια. ἰστέον δὲ ὅτι ταῦτα μὲν ἀλλήλοις ἐστὶν ἐναντία, ἀλλ' οὐχ ὡς πρός τι | ἀποκρίνεται, οἷον ἡ 115v ἀρετὴ ⟨σπουδαίου ἀρετὴ⟩ καὶ ὁ σπουδαῖος ⟨ἀρετῇ σπουδαῖος⟩, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κακία κακοῦ κακία καὶ ὁ κακὸς κακίᾳ κακός· ἐναντίον δ' ἀρετῇ μὲν κακία, σπουδαίῳ δ' ὁ κακός. εἰκότως τοίνυν ἐναντιότης θεωρεῖται ἐν τοῖς πρός τι, καὶ οὐ πᾶσι τοῦτο παρακολουθεῖ.

p. 6b16 Ἑκάτερον αὐτῶν πρός τι ὄν.

Ἰστέον ὅτι ὅσοι λέγουσι τὸν Πλάτωνα οὕτως ὁρίζεσθαι τὰ πρός τι καὶ ἐν τῷ λέγεσθαι οἴεσθαι αὐτὸν εἶναι τὴν τῶν πρός τι ὑπόστασιν, συκοφαντοῦσι τὸν φιλόσοφον· καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἐν τῷ Γοργίᾳ ἔστι γνῶναι ὅτι τῷ αὐτὰ εἶναι χαρακτηρίζει· φησὶ γὰρ 'εἰ ἔστι τὸ ποιοῦν, ἀνάγκη τι εἶναι καὶ τὸ πάσχον'· εἶναι γὰρ εἶπε, καὶ οὐ λέγεσθαι.

p. 6b20 Δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τό.

Ἕτερον παρακολούθημα τῶν πρός τί φησι, τὸ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. καὶ τοῦτο δὲ ὅμοιον τῷ πρὸ αὐτοῦ· ὑπάρχει γὰρ τοῖς πρός τι, οὐ πᾶσι δέ. καὶ τοῦτο εἰκότως· εἴρηται γὰρ ὅτι ὅπου ἐναντιότης θεωρεῖται, ἐκεῖ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ τοὐναντίον ὅπου οὐκ ἔστιν ἐναντιότης, οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. εἰ οὖν ἐστιν ἐν τοῖς πρός τι ἐναντιότης, ἔστιν ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. οὐ πᾶσι δὲ τὸ τοιοῦτον παρακολουθεῖ, ἐπεὶ μηδὲ πᾶσιν ἐναντιότης εὑρίσκετο.

p. 6b28 Πάντα δὲ τὰ πρός τι.

Τοῦτο ἕτερον παρακολούθημα. ἵνα δὲ μάθωμεν τί ἐστι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι, μάθωμεν πρότερον τί ἐστιν ἀντιστροφή. στροφή ἐστιν ἡ ⟨ἀπὸ⟩ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀποκατάστασις. διὰ τοῦτο καὶ στρέφεσθαι λέγομεν τὸ πᾶν, ἐπειδὴ κύκλῳ κινούμενον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ

---

1 συμπλ.] πλέκεται F 2 ἐπιδέχ.] δέχεται F 3 ἐναντιότης F 4 μὲν ἀλλήλοις] ἄλλοις μὲν M ἀλλ'] ἄλλοις δὲ M ἀποκρίνεσθαι F 5 σπουδαίου ἀρετὴ et ἀρετῇ σπουδαῖος ex Philop. inserui 6 ἐναντίον — κακός (7) om. F 9 αὐτῶν πρός τι ὄν] ὂν τῶν πρός τι Aristot. 10 ante ἰστέον defectum statuas, nisi hoc scholion ex Philopono irrepsisse tibi persuadeas 11 καὶ om. F αὐτῶν F 13 τῷ] τὸ M φησὶ γὰρ] Gorg. p. 476 B εἰ ἔστι] ἔξεστι F 17 τὸ om. M τῷ Vat. 2173: τοῦ FM 18 δὲ om. M εἴρηται] p. 50,10 sq. 65,14. 15 ὅτι om. M 19 καὶ τοὐναντίον — ἧττον (20) om. F 21 ἐν αὐτοῖς] ἑαυτοῖς M 22 μηδὲ om. F; an μηδ' ἐν? εὑρίσκεται M 24 τοῦτο — παρακ.] ἐπὶ ἕτερον παρακολούθημα μεταβέβηκε τῶν πρός τι M 25 λέγεται F πρότερον] πρῶτον F στροφὴ Philop.: ἀντιστροφὴ FM 26 ἀπὸ Philop.: om. FM ἀντικατάστασις M 27 τὸ πᾶν] πάντα F κινούμενα F

τὸ αὐτὸ ἀποκαθίσταται. ἀντιστροφὴ δέ ἐστιν ἰσοστροφή· τὸ γὰρ ἀντὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ ἴσον σημαίνει, ὥσπερ τὸ ἀντίθεον ἰσόθεον καὶ ἀντιάνειρα τὴν γυναῖκα τὴν | ἴσην δύναμιν τῷ ἀνδρὶ ἔχουσαν, καὶ τὸν μέγαν 116r δάκτυλόν ⟨φαμεν⟩ ἀντίχειρα διὰ τὸ ἴσην ἔχειν δύναμιν τοῖς ἄλλοις τέσσαρσι δακτύλοις ἐν τῇ χειρί. * τὰ οὖν πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, οἷον ὁ δοῦλος δεσπότου δοῦλος ⟨καὶ ὁ δεσπότης δούλου δεσπότης⟩. [ἤρξατο ἀπὸ τοῦ δούλου καὶ εἰς αὐτὸν πάλιν ἀποκατέστη. οὐ μόνον δὲ δοῦλος ἀντιστρέφει, ἀλλὰ καὶ δεσπότης].

p. 6b36 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐνίοτε οὐ δόξει ἀντιστρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκείως.

Τὰ πρός τι, φησίν, ἰσότητα τηρεῖν ὀφείλει πρὸς ἄλληλα, ἵνα καὶ ἀντιστρέφῃ, ὥσπερ ἀντιστρέφει ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ γελαστικόν. ἐὰν δὲ ὦσιν ἄνισα, τῷ μὲν ἐλάττονι τὸ πλέον ἀκολουθεῖ ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῷον, τῷ δὲ πλείονι τὸ ἔλαττον οὐχ ἕπεται· οὐκέτι γὰρ τῷ ζῴω ὁ ἄνθρωπος ἀκολουθεῖ. οὗτος οὖν ὁ κανὼν ἔστω τῶν πρός τι. ἔστι δὲ ἰσότης, ὡς πατὴρ υἱοῦ, διπλάσιον ἡμίσεος, ⟨ἅπερ⟩ καὶ ἀντιστρέφει. ἐὰν δὲ ἄνισα ὦσιν, οὐκέτι· ἐὰν γὰρ ἀποδοθῇ ὄρνις πτεροῦ, ὡς εἶναι πτερὸν ὄρνιθος, οὐκ οἰκείως ἀποδίδοται· οὐ γὰρ ἐροῦμεν τὴν ὄρνιν πτερῷ ὄρνιν, ἐπειδὴ οὐ πᾶν πτερὸν ὄρνιθός ἐστι πτερόν· εἰσὶ γὰρ πτηνά, ἃ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθες· τῶν γὰρ πτηνῶν τὰ μέν εἰσι σχιζόπτερα ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, ἃ καὶ μόνα ὄρνιθες καλοῦνται, ὡς καὶ αὐτὸς ἔφησε ἐν τῷ Περὶ ζῴων ἱστοριῶν 'τὰ σχιζόπτερα ὄρνεις καλεῖσθαι', τὰ δέ εἰσι δερμόπτερα ὡς αἱ νυκτερίδες, τὰ δὲ κολεόπτερα ὡς οἱ κάνθαροι, ἅπερ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθες. ἐπεὶ οὖν τὸ πτερὸν καὶ ἡ ὄρνις οὐκ ἐξισάζει, ἀλλ' ἐπὶ πλέον τὸ πτερὸν τῆς ὄρνιθος, ἐὰν αὐξήσωμεν τὸ ἔλαττον, τοῦτ' ἔστιν τὴν ὄρνιν, εἰρηκότες πτερωτὸν καὶ ποιήσωμεν οὕτω τὸ πτερὸν πτερωτοῦ πτερόν, οὕτω γὰρ ἀντιστρέφει· λέγομεν γὰρ καὶ τὸ πτερωτὸν πτερῷ πτερωτόν. ἐν τούτῳ μὲν οὖν τῷ παραδείγματι ἔλαττον ἦν ἡ ὄρνις τοῦ πτεροῦ, ὅπερ ηὐξήσαμεν, ἐν δὲ τῷ ῥηθήσεσθαι μέλλοντι ἐπὶ πλέον ἐστί· καὶ γὰρ τὸ πηδάλιον ἐὰν ἀποδοθῇ

2. 3 ἀντιάνειραν F 3 τὴν γυναῖκα — ἔχουσαν om. M γυναῖκαν F τὴν (alt.) iter. F 4 φαμεν ex Philop. inserui 4. 5 τέσσ. δακτ. om. M 5 post χειρί defectum signavi 6 οἷον — δούλου δεσπότης om. M: καὶ ὁ δεσπ. δούλου δεσπ. om. etiam F: supplevi ex Philop. ἤρξατο — δεσπότης (8) inclusi ἤρξατο οὖν M 7 post ἀποκατέστη add. καὶ ὁ δεσπότης δούλου λέγεται δεσπότης. ἰδοὺ κἀνταῦθα ἀποκατάστασις καὶ ἰσοστροφὴ ἑκατέρου M 8 post δεσπότης add. τὰ οὖν πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται M 9 ἀλλ' ἐνίοτε Aristot. 11 φησίν om. M ὀφείλουσι F 13 ἀκολουθῇ F 14. 15 γὰρ ζώω ἄνθρ. M 16 ἅπερ ex Philop. inserui 17 ἐὰν γὰρ — ἐπὶ πλέον ἐστί (29) post πηδαλιωτόν (p. 72,8) transp. M ἐὰν γὰρ] πάλιν ἐὰν M 18. 19 ἐπειδὴ οὐ] ἐπεὶ μηδὲ M 20 ἐστι M ἃ καὶ μόνα Philop.: καὶ μόνα ἃ καὶ F: καὶ μόνα M 21 τῇ περὶ ζ. ἱστορία M (spectare videtur Hist. an. A 5 p. 490a12) 21. 22 τὰ δὲ σχιζ. F 22 δερμόπτ.] σαρκόπτερα F αἱ om. M 23 κολεοπτ.] κολλόπτερα F οὖν κἀνταῦθα M 26 γὰρ eicias 27 πτεροῦ M ἐν τούτῳ — πλέον ἐστί (29) om. M 29 μέλοντι F πλεῖον F καὶ γὰρ om. M

πλοίου πηδάλιον, οὐκέτι ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ ἐροῦμεν τὸ πλοῖον πηδαλίου πλοῖον· πολλὰ γὰρ πλοῖα πηδάλια οὐκ ἔχει ὡς τὰ ἀκάτια. ἐπειδὴ οὖν ἄνισά εἰσι, δεῖ ταῦτα ἐξισῶσαι. ἐξισοῦται δὲ τὰ ἄνισα ἢ τοῦ πλείονος ἐλαττωθέντος ἢ τοῦ ἐλάττονος αὐξηθέντος. εἰ τοίνυν τὸ πλοῖον μὲν ἐπὶ πλέον, τὸ δὲ πηδάλιον ἐπ' ἔλαττον, ἐξισώσαιμεν ἄν, εἰ τὸ πλέον ἐλαττώσομεν εἰρηκότες πηδαλιωτόν, ὅπως καὶ ἀντιστρέφῃ ἐξισωθέν. οὐκοῦν εἴπωμεν τὸ πηδάλιον πηδαλιωτοῦ πηδάλιον καὶ πάλιν τὸ πηδαλιωτὸν πηδαλίῳ πηδαλιωτόν. οὕτως οὖν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ παραδείγματι ἐπ' ἔλαττον ἦν ἡ ὄρνις τοῦ πτεροῦ, ὅπερ ηὐξήσαμεν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐπὶ πλέον ἦν τὸ πλοῖον τοῦ πηδαλίου, ὅπερ ἠλαττώσαμεν.

p. 7a5 Ἐνίοτε δὲ καὶ ὀνοματοποιεῖν.

Τότε ἡμῖν ἀνάγκη ὀνοματοθετεῖν, φησίν, ἐὰν μὴ κείμενον ᾖ ὄνομα 116v
πρὸς ὃ δεῖ ἀντιστρέφειν, οἷον ἐποίησεν ἐπὶ τοῦ πηδαλιωτοῦ. πάλιν ἡ κεφαλὴ ἐὰν ἀποδοθῇ πρὸς τὸ ζῷον καὶ εἴπωμεν 'ζῴου κεφαλή', οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ ἐροῦμεν τὸ ζῷον κεφαλῇ ζῷον· εἰσὶ γάρ τινα ζῷα κεφαλὴν μὴ ἔχοντα ὡς ὁ καρκίνος. ἀνάγκη οὖν ὀνοματοθετεῖν καὶ τὴν συνήθειαν καινοτομεῖν διὰ τὸ οἰκείως ποιεῖσθαι τὴν ἀντιστροφήν· οἰκείως οὖν ἀποδίδοται, ἐὰν οὕτως εἴπωμεν 'ἡ κεφαλὴ κεφαλωτοῦ κεφαλή'· οὕτω γὰρ καὶ ἀντιστρέφειν δυνάμεθα τὸ κεφαλωτὸν κεφαλῇ κεφαλωτὸν εἰπόντες. καὶ καθόλου ὅταν ὀνοματοποιεῖν βουλώμεθα, ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ ἀντιστρεφόντων παρώνυμον ποιήσομεν ὄνομα οἷον ἀπὸ τοῦ πηδαλίου τὸ πηδαλιωτὸν καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ κεφαλωτόν, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. καὶ οὕτω πάντα τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται.

p. 7a19 Εἰ ἀπὸ τῶν πρώτων.

Κανόνα ἡμῖν παραδίδωσι, δι' οὗ δυνησόμεθα ὀνοματοποιεῖν οἰκείως, ἐὰν ⟨ἐν⟩ τῇ κοινῇ συνηθείᾳ ὄνομα μὴ εὑρίσκηται. |

---

3 ταῦτα] αὐτὰ M 5 ἐπ' ἔλαττον ὂν M (ut videtur) ἐξισώσαιμεν — πλέον] ἐξισῶσαι θελήσαιμεν τὸ πλοῖον M 6 ἀντιστραφῇ F 8 οὕτως — ἠλαττώσαμεν (10)] ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ παραδείγματι ἐπὶ πλέον ἦν τὸ πλοῖον, ὅπερ ἠλαττώσαμεν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὸ ἀνάπαλιν ἐπ' ἔλαττον ἦν ἡ ὄρνις, ὅπερ ηὐξήσαμεν M 12 τότε — ἀντιστρέφειν (13)] ἐὰν γὰρ μὴ ἔχωμεν ἐκ τῆς συνηθείας ὠνομασμένον, πρὸς ὃ δεῖ ἀντιστρέφειν, τότε ἡμᾶς ἀνάγκη ὀνοματοθετεῖν M ᾖ] εἴη F 13 post πηδαλιωτοῦ add. καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος ῥηθήσεται (sic) F 13. 14 ἡ κεφαλὴ τῶν πρός τι· τινὸς γὰρ κεφαλή. ἐὰν οὖν ἀποδοθῇ M 16 ὀνοματ. ἐνταῦθα M 19 δύναται M τὸ] τὸν F εἶναι εἰπόντες F 21 ποιήσωμεν F 23 post λέγεται add. Οὐ γὰρ ἢ πλοῖα ταύτῃ· οὐ γὰρ καθὸ πλοῖον ἔχει καὶ πηδάλιον. εἰσὶ γάρ τινα πλοῖα πηδάλια μὴ ἔχοντα ὡς τὰ ἀκάτια. Ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως· ὄνομα γάρ. οὐ γάρ ἐστιν ἐν τῇ συνηθείᾳ ὄνομα τὸ πηδαλιωτόν· εἴτε γὰρ ἄλλο τι οἰκεῖον λέγομεν, οὐδὲν διαφέρει M 24 lemma om. F 25 λαμβάνει κανόνα καὶ ἡμῖν M κανόνας . . . δι' ὧν F παρέδωκε F 26 ἐν Philop.: om. FM οὐχ εὑρίσκεται (ὄνομα om.) F post εὑρίσκ. add. ἔστι δὲ ὃ ἐν ὀλίγῳ πρόσθεν εἰρήκαμεν M

p. 7a22 Πάντα οὖν τὰ πρός τι. 117r

Πάντα γὰρ οἰκείως ἀποδοθέντα ἀντιστρέφει. ἐὰν δὲ μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ, οὐδὲ τὰ ὁμολογουμένως ἀντιστρέφοντα ἔτι δύναται ἀντιστρέφειν· οἷον οἰκείως ἀποδίδομεν καὶ λέγομεν ‘ὁ δοῦλος δεσπότου δοῦλος’, καὶ ἀντιστρέφει ‘ὁ δεσπότης δούλου δεσπότης’. ἐὰν μέντοι ὁ δοῦλος μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ, ἤγουν δεσπότου, ἀλλὰ ἀνθρώπου, οὐκέτι ἀντιστρέφει· οὐδὲ γὰρ δυνατὸν λέγειν ‘ὁ ἄνθρωπος δούλου ἄνθρωπος’. ὥστε ἐὰν μὴ οἰκείως ⟨ἀποδοθῇ⟩, οὐκέτι ἀντιστρέφει· ἡ γὰρ ἀντιστροφὴ ἐν μόνῃ καὶ πάσῃ τῇ οἰκείᾳ ἀποδόσει γίνεται.

p. 7a31 Ἔτι δὲ ἐὰν μέν τι οἰκείως ἀποδεδομένον ᾖ.

Ἐάν, φησίν, οἰκείως τὰ πρός τι ἀποδοθῇ, τῶν ἄλλων πάντων περιαιρουμένων καταλιμπανομένου δὲ μόνου τοῦ πρὸς ὃ οἰκείως ἀποδοθήσεται σώζεται ἡ ἀντιστροφὴ καὶ ὅλως τὰ πρός τι· οἷον ὁ δοῦλος ἐὰν τοῦ δεσπότου ἀποδοθῇ, ἀφαιρεθῇ δὲ τὸ δίπουν εἶναι ἢ τὸ ἐπιστήμης δεκτικόν, ὁμοίως μένει δοῦλος πρός τι λεγόμενος, ἐὰν δὲ ἀφαιρεθῇ ὁ δεσπότης, οὐκέτι λέγεται δοῦλος.

p. 7a32 Περιαιρουμένων τῶν ἄλλων ὅσα.

Καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ὅτι ταῦτα συμβεβηκότα εἶπεν· οὐχ ἁπλῶς γὰρ συμβεβηκότα εἶπεν, ἀλλὰ ταῦτα ὅσα πρὸς τὴν τοῦ δούλου σχέσιν εἶεν ἂν συμβεβηκότα καὶ δευτέρως κατηγορούμενα, πρώτως δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ ὁ δεσπότης φύσει. |

p. 7b15 Δοκεῖ δὲ τὰ πρός τι ἅμα. 117v

Ἕτερον παρακολούθημα τῶν πρός τί φησι τὸ ἅμα αὐτὰ τῇ φύσει

1 pro lemmate exhibet σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι πάντα τὰ πρός τι ἐάνπερ οἰκείως ἀποδίδωται, πρὸς ἀντιστρέφοντα πάντως λέγεται F 2 πάντα scripsi: πάντως FM 3 δύνανται F 4 οἷον οἰκείως] οἰκείως οὖν F 4. 6 δεσπότου ex δεσπότης corr. F 5 ἐὰν μέντοι] εἰ δὲ F 6 ἤγουν δεσπότου om. M 7 δοῦλος ἀνθρώπου F 8 ἀποδοθῇ inserui ἐν om. F 9 ἀποδώσει F 10 ἔτι δὲ om. M μέν τι] μέν τοι FM 11 φησίν om. M λέγηται καὶ ἀποδοθῇ F 12 καταλιμπ.—δοῦλος (16)] οἷον δοῦλος ἐὰν τοῦ δεσπότου ἀφαιρεθῇ τὸ δίπουν εἶναι ἢ τὸ ἐπιστήμης δεκτικόν, ὁμοίως μένει ὁ δοῦλος δοῦλος· καταλιμπανομένου τοῦ πρὸς ὃ οἰκείως ἀποδοθήσεται, τουτέστι τοῦ δεσπότου, καὶ ἡ ἀντιστροφὴ ὅλως τῶν πρός τι. ἐὰν δὲ ἀφαιρεθῇ ὁ δεσπότης, οὐκέται λέγεται δοῦλος F 12 δὲ Laur. 72,5: om. M 17 περιαιρουμένων—φύσει (21)] οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν εἰ συμβεβηκότα εἶπε (ἀλλὰ συμβεβηκότα add. F²) πρὸς τὴν τοῦ δούλου σχέσιν. εἶεν ἂν καὶ δευτέρως κατηγορούμενα (κατηγορεῖσθαι F¹), πρώτως δὲ ὁ δεσπότης F 18 γὰρ Vat. 2173: om. M 19 an ὅσον? 23 ἕτερον—φύσει] δοκεῖ δὲ τὰ πρός τι ἅμα τῇ φύσει F

εἶναι καὶ μηδέποτε δύνασθαι τοῦ ἑτέρου ὄντος τὸ ἕτερον μὴ εἶναι· ἅμα γὰρ τῷ εἰπεῖν δοῦλον ἀνάγκη τὸν δεσπότην ἐπινοεῖν, καὶ εἰ ἔστι διπλάσιον, ἀνάγκη καὶ ἥμισυ εἶναι καὶ τοὐναντίον. δῆλον δὲ ὡς ἐπὶ τῶν πλείστων εἶπεν. ἐπειδὴ ἐπί τινων ἄλλων μέλλει ἀπορεῖν.

p. 7b19 Καὶ συναναιρεῖ δὲ ταῦτα ἄλληλα.

Οὐ μόνον ταῦτα ἅμα ἐστὶ τῇ φύσει, ἀλλὰ καὶ συναναιρεῖ ἄλληλα· ἐὰν γὰρ μὴ ᾖ δοῦλος, οὐδὲ δεσπότης ἐστί, καὶ δεσπότου μὴ ὄντος δοῦλος οὐκ ἔστιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

p. 7b23 Τὸ γὰρ ἐπιστητὸν πρότερον δόξειε τῆς ἐπιστήμης εἶναι.

Νῦν ἀπορεῖ πρὸς τὰ εἰρημένα, εἰ ἄρα τὰ πρός τι ἅμα ἐστὶ τῇ φύσει καίτοι δοκοῦντος τοῦ ἐπιστητοῦ προτέρου εἶναι τῆς ἐπιστήμης. τὸ μὲν οὖν πρότερον διττόν, τὸ μὲν χρόνῳ τὸ δὲ φύσει. καὶ πρότερον μὲν χρόνῳ ἐστὶν οὗ πρὸς τὸ νῦν πλείων ἡ ἀπόστασις ὡς ἐπὶ τοῦ παρεληλυθότος· διὰ τοῦτο γὰρ λέγομεν τὰ Μηδικὰ πρότερα τῶν Πελοποννησιακῶν, ὅτι αὐτῶν πλείων ἡ ἀπόστασίς ἐστιν ἀπὸ τοῦ νῦν ἢ τῶν Πελοποννησιακῶν. ἐπὶ δὲ τοῦ μέλλοντος τὸ ἐναντίον πρότερόν ἐστιν οὗ ἐλάττων ἀπὸ τοῦ νῦν ἡ ἀπόστασις· πρότερον γὰρ | τὸ αὔριον τοῦ μεταύριον. καὶ οὕτω μὲν τὸ τῷ 118r
χρόνῳ πρότερον. τὸ δὲ φύσει πρότερόν ἐστι τὸ συναναιροῦν μὲν μὴ συναναιρούμενον δὲ καὶ τὸ συνεισφερόμενον μὲν μὴ συνεισφέρον δέ, ὡς ἐπὶ τοῦ ζῴου καὶ ἀνθρώπου. τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης πρότερον ἂν δόξειεν εἶναι· μὴ ὄντος γὰρ ἐπιστητοῦ οὐδὲ ἐπιστήμη ἐστίν, ἐπιστήμης δὲ μὴ οὔσης τὸ ἐπιστητὸν δύναται εἶναι. ὡσαύτως αἰσθητοῦ μὴ ὄντος οὐδὲ αἴσθησίς ἐστιν, αἰσθήσεως μέντοι μὴ οὔσης οὐδὲν κωλύει τὰ αἰσθητὰ εἶναι, οἷον πῦρ γῆν καὶ τὰ ὅμοια.

p. 7b24 Ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ προϋπαρχόντων.

Τὸ ὡς ἐπὶ πολὺ αὐτὸς ἐξηγήσατο εἰπὼν ἐπ᾽ ὀλίγων γὰρ ἢ ἐπ᾽ οὐδενὸς ἴδοι τις ἅμα τῷ ἐπιστητῷ τὴν ἐπιστήμην γινο-

---

3 καὶ (prius) Philop.: τὸ FM δὲ om. M 4 δ᾽ εἶπεν M ἄλλων om. F 5 δὲ om. M 6 μόνον] γὰρ M ἐστὶ] εἶναι F 7 οὐδὲ] οὔτε M ἐστί] ἔσται F 9 τῆς ἐπ. πρότ. (δόξειε et εἶναι om.) M ἂν δόξειε Aristot. 11 νῦν ἀπ.] ἐναπορεῖ M τὸ εἰρημένον M 12 καίτοι] καὶ τοῦ M δοκοῦντα F τοῦ (ante ἐπιστ.) Paris. 1973: om. FM τῆς om. M 12. 13 μὲν οὖν] δὲ M 13 πρότερον (prius)] πρῶτον M χρόνος (alt.) M 14 τὸν νῦν M πλείων] πλεῖστον F ἐπὶ τῇ τοῦ F 15. 16 πελοποννησ. FM 16 ἐστὶν ἡ ἀπόστ. colloc. M 18 τὸ (prius) om. F μὲν τὸ] τὰ (sic) μὲν F 19 τὸ δὲ Philop.: τῇ δὲ FM συναναιρεῖν F 20 μὲν om. F 22 ἔσται F 24 μὴ superscr. F[2] 25 γῆν Philop.: γῇ codd. 26 τὸ om. F 27 γὰρ ἂν Aristot. 28 ἐπ᾽ (ante οὐδενὸς) om. F τις ἂν Aristot.

μένην. ταῦτα δὴ εἶπε διὰ τὰ ἀπό τινος τέχνης καὶ ἐπινοίας εὑρισκόμενα· οἷον ὡς εἴ τις ἐπιτηδεύσει ἄλλον χαρακτῆρα γραμμάτων παρὰ τὸν κοινόν· τότε γὰρ οὐ προϋπάρχει τὸ ἐπιστητόν, ἀλλ' ἅμα τῷ ἐκ τῆς ἐπινοίας προαχθῆναι ἔχει τὴν ἐπιστήμην.

p. 7b27 Ἔτι τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἀναιρεθέν.

Ἐκθέμενος τὸ τῷ χρόνῳ πρότερον ἐπὶ τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ εἰρηκὼς ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ προϋπαρχόντων τῶν πραγμάτων τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν, νῦν πάλιν ἐπὶ τοῦ ἐπιστητοῦ τὸ φύσει ἐκτίθεται πρότερον διὰ τοῦ συναναιρεῖν μὲν μὴ συναναιρεῖσθαι δέ.

p. 7b31 Οἷον καὶ ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμός.

Οἱ γεωμέτραι τῷ δοθέντι εὐθυγράμμῳ ἴσον τετράγωνον συστησάμενοι ἐζήτουν, εἰ δυνατὸν καὶ τῷ δοθέντι κύκλῳ ἴσον τετράγωνον εὑρεῖν. καὶ πολλοὶ καὶ μέγιστοι ζητήσαντες οὐχ εὗρον. μόνος δὲ ὁ θεῖος Ἀρχιμήδης τὸ σύνεγγυς παντὶ εὗρε, τὸ μέντοι ἀκριβὲς μέχρι τοῦ νῦν οὐχ εὕρηται. καὶ τοῦτο ἴσως ἀδύνατον· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς εἶπεν εἴ γε ἔστιν ἐπιστητόν. [καὶ τάχα διὰ τοῦτο εὐθεία τῇ περιφερείᾳ οὐκ ἀνόμοιον ἐγέννησεν, εἰ ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν ἐπιστητόν]. φησὶ τοίνυν ὅτι ⟨εἴπερ⟩ ἔστιν ἐπιστητὸν ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸς τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ μήπω οὔσης, [ὅθεν] καὶ ἐκ τούτου πρότερον τὸ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης.

p. 7b33 Ἔτι ζῴου μὲν ἀναιρεθέντος. |

Πρότερον ἐπὶ ἑνὸς παραδείγματος τῶν πρός τι σκάζειν δείξας τὸ 118v παρακολούθημα, νῦν καθολικῶς ἐπὶ πάντων δείκνυσι· ζῴου γὰρ ἀναιρεθέντος ἀναιροῦνται καὶ αἱ ἐπιστῆμαι (ἐν τῇ ψυχῇ γάρ εἰσιν ἐν ὑποκειμένῳ αἱ ἐπιστῆμαι), τὰ μέντοι ἐπιστητὰ οὐκέτι· καθ' αὑτὰ γάρ εἰσιν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐπιστητά, ἀλλ' ὡς πράγματα.

p. 7b35 Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τά.

Γυμνάσας τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης νῦν ἐπὶ τὴν αἴσθησιν

1 δὴ] δ' M εὑρισκ.] παραγινόμενα M 2 ἄλλον] ἕτερον M 3 οὐκέτι M ἅμα om. F 5 ἔτι] ἐπεὶ F 6 τῷ om. M 7 τὸ om. F 9 τοῦ] τὸ M 11. 12 συνιστάμενοι F 12 ἴσα F 14 παντὶ] πάνυ M 14. 15 εὑρίσκεται F 15 γὰρ om. M 16 καὶ — ἐπιστητόν (17) inclusi διὰ τοῦτο τάχα εἶπεν M οὐκ om. M 17 εἰ ἔστιν — ἐπιστητόν om. M ὅτι om. M εἴπερ Philop.: om. codd. 17. 18 ἔστι τὸ ἐπιστ. M 19 ὅθεν inclusi 21 ὑποδείγματος M τὸ σκάζον M 23 αἱ om. F τῇ om. M 24 αἱ ἐπιστῆμαι om. F οὐκέτι — εἰσιν, ἀλλ' om. F 25 ὡς (ante ἐπιστ.) om. M post ἐπιστ. add. εἰσίν F 27 post αἴσθησιν add. τῷ λόγῳ F

μεταβέβηκε καὶ δείκνυσιν ὅτι πρότερον τὸ αἰσθητὸν τῆς αἰσθήσεως οἷον σῶμα θερμὸν γλυκὺ πικρόν· κἂν γὰρ μὴ ᾖ ζῷον, σῶμα δύναται εἶναι οἷον πικρὸν ἢ γλυκὺ ἢ μέλαν ἢ λευκόν, ἅπερ ἐστὶν αἰσθητά.

p. 8a6 Ἔτι ἡ μὲν αἴσθησις ἅμα τῷ αἰσθητικῷ.

Αἴσθησιν γὰρ οὐκ ἄν τις ἐπινοήσειεν ἄνευ σώματος, | τὸ δὲ σῶμα 119r αἰσθητὸν τῷ ἅμα τῇ αἰσθήσει γίνεσθαι, οὐ μέντοι τὸ ἀνάπαλιν· δυνατὸν γὰρ καὶ μὴ οὔσης αἰσθήσεως εἶναι τὸ αἰσθητὸν οἷον πῦρ γῆν ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα.

p. 8a11 Ὥστε πρότερον ἂν τῆς αἰσθήσεως.

Ἰστέον ὅτι οὐκ ἐπήγαγε τῶν προειρημένων ἀποριῶν τὴν λύσιν. πρὸς τοῦτο οὖν ῥητέον ὅτι τὰ πρός τι διχῶς νοεῖται, ἢ ὡς πράγματα αὐτὰ καθ᾽ αὑτὰ ἀπολελυμένα ἢ ὡς σχέσει δεσμούμενα, οἷον ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός· ἐὰν γὰρ νοήσωμεν πατέρα μὲν ὡς Σωφρονίσκον τὸν δὲ υἱὸν ὡς Σωκράτην, πρότερον δεῖ εἶναι Σωφρονίσκον τοῦ Σωκράτους· πρότερος γὰρ ὁ πατὴρ ὡς αἴτιον αἰτιατοῦ. τοῦτο δὲ ἔσται, ἐὰν ὡς πράγματα νοήσωμεν αὐτῶν ἑκάτερον (πρότερος γὰρ ἔσται ὁ Σωφρονίσκος τοῦ Σωκράτους), ἐὰν δὲ ὡς πατέρα καὶ υἱόν, ἅμα ἔσται τῇ σχέσει δεσμούμενα. οὕτως οὖν καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητόν· ἐὰν μὲν τὸ ἐπιστητὸν ὡς πρᾶγμα νοήσωμεν οἷον τὰ ἄστρα, πρότερον ἔσται τὸ ἐπιστητὸν ὡς πρᾶγμα νοούμενον (πρότερα γὰρ τὰ ἄστρα τῆς περὶ αὐτὰ ἐπιστήμης), ἐὰν δὲ ὡς πρός τι νοήσωμεν, τὸ ἐπιστητὸν ἔσται ἅμα τῇ ἐπιστήμῃ· οὐδὲν γὰρ ἂν εἴη ἐπιστητὸν ἐπιστήμης μὴ οὔσης περὶ αὐτό· ἅμα γὰρ ἐπιστητὸν εἶναί φησι καὶ τὴν περὶ αὐτὸ ἐπιστήμην. εἰ δέ τις εἴποι τὸ ἐπιστητὸν δυνάμει εἶναι καὶ πρὸ τῆς περὶ αὐτὸ ἐπιστήμης, φημὶ ὅτι καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ ἐπιστήμη τηνικαῦτα ἔσται δυνάμει. καὶ καθόλου ἐν τοῖς πρός τι ὡς ἂν ἔχοι τὸ ἕτερον, οὕτω καὶ τὸ ἕτερον ἕξει. εἰ μὲν ⟨γὰρ τὸ ἕτερον⟩ ἐνεργείᾳ εἴη, ἐνεργείᾳ καὶ τὸ λοιπὸν ἔσται, ἐὰν δὲ τὸ ἕτερον δυνάμει, καὶ τὸ ἄλλο ἔσται δυνάμει· οἷον ὅταν τὸ ἐπιστητὸν ἐνεργείᾳ ᾖ, ἐξ ἀνάγκης καὶ ἡ περὶ αὐτὸ ἐπιστήμη ἐνεργείᾳ ἔσται, ὅταν δὲ τὸ ἐπιστητὸν δυνάμει ᾖ, καὶ ἡ ἐπιστήμη δυνάμει ἔσται. ὅταν δὲ προεπινοῶμεν τὸ

1 μετέβη M 5 γὰρ] δὲ F τὸ δὲ σῶμα — γίνεσθαι (6) haud sana 6 τῇ αἰσθ. τῷ ἅμα F δύναται F 7 γῆ (sic) ὕδωρ F: ὕδωρ γῆν M 12 ἐν σχέσει M 14 εἶναι] εἰδέναι M ὁ] ὡς (?) M 15. 17 ἐστιν M 16 ἔσται om. M 17 τῇ] an τά? 18 τὸ ἐπιστ. τὸ ὡς F 19 οἷον ὡς τὰ ἄστρα F ἔσται] εὑρεθήσεται M 20 πρότερα (ex πρότερον corr.) γὰρ τὰ ἄστρα πρότερον F αὐτῶν F ἐὰν] ἂν M 21 τὸ ἐπιστ. καὶ ἁπλῶς ὡς ἐπιστ. ἅμα ἐστὶ M 22 περὶ αὐτὸ μὴ οὔσης M ἅμα γὰρ ἐπ. ἐστιν οὔσης τῆς . . ἐπιστήμης M φησι] quo pertineat nescio 23 εἶναι δυν. colloc. M 25 ἂν ἔχοι] ἔχει F 26 γὰρ τὸ ἕτερον Philop.: om. codd. 28. 29. 30 ἐστί M 28 ᾖ Philop.: εἴη codd. 29 ὅταν δὲ] μὴ οὕτως δ᾽ ἐχούσης οὔτε τὸ ἐπιστητὸν ἐνεργείᾳ. ὡσαύτως ὅταν M 30 ᾖ] εἴη F

ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης ἢ τὸ αἰσθητὸν τῆς αἰσθήσεως, οὐχ ὡς ἐπιστητὸν ἢ ὡς αἰσθητὸν ἀλλ' ὡς πρᾶγμα αὐτὸ καθ' αὑτὸ θεωροῦμεν.

p. 8a13 Ἔχει δὲ ἀπορίαν πότερον οὐδεμία.

Συμπεπλήρωκε τὸν τῶν παλαιῶν ὁρισμὸν καὶ τὰ τούτου παρακολουθήματα· μέλλων τοίνυν τὸν ἑαυτοῦ ὁρισμὸν παρεισφέρειν βούλεται πρότερόν τινα ἄτοπα ἑπόμενα τούτῳ τῷ ὁρισμῷ δεῖξαι· ἔστι δ' ἄτοπον τὸ τὰ μέρη τῶν δευτέρων οὐσιῶν πρός τι εὑρίσκεσθαι, τοῦτ' ἔστι τὰς οὐσίας συμβεβηκότα. διαίρεσις δὲ παραδίδοται τοιαύτη· ἡ οὐσία ἢ καθόλου ἐστὶν ἢ μερικὴ καὶ ἢ ὅλον ἢ μέρος. τέσσαρες οὖν γίνονται δηλονότι συζυγίαι. μία μὲν καθόλου μέρος οἷον κεφαλὴ χείρ, ἑτέρα δὲ ὅλον μερικὸν οἷον Σωκράτης καὶ τὰ τοιαῦτα, ἄλλη δὲ καθόλου ὅλον οἷον ἄνθρωπος, καὶ μερικὸν μέρος ὡς ἡ τὶς χεὶρ καὶ ἡ τὶς κεφαλή. τούτων αἱ μὲν τρεῖς οὐκ εἰσὶ τῶν πρός τι, ἡ δὲ μία τὸ καθόλου μέρος, | ὅ ἐστι κεφαλὴ 119v
χείρ, δόξει τῶν πρός τι εἶναι· τινὸς γὰρ κεφαλὴ καὶ τινὸς χεὶρ λέγεται. τοῦτο οὖν φησιν ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς λῦσαι κατὰ τὸν προαποδεδομένον τῶν πρός τι ὁρισμόν.

p. 8a17 Ὁ γάρ τις ἄνθρωπος οὐ λέγεταί τινός τις ἄνθρωπος.

Ὅταν γὰρ λέγηται ἄνθρωπος ἢ βοῦς τινος εἶναι, οὐ καθὸ ἄνθρωπος οὐδὲ καθὸ βοῦς, ἀλλ' ὡς κτῆμα.

p. 8a28 Εἰ μὲν οὖν ἱκανῶς ὁ τῶν πρός τι.

Φησὶν ὅτι κατὰ τὸν προαποδοθέντα τῶν πρός τι ὁρισμὸν ἀδύνατον λῦσαι τὸ ἄπορον ἢ τῶν πάνυ χαλεπῶν. τοῦτο δὲ εἶπε τὸ τῶν πάνυ |
χαλεπῶν διὰ τὸ δύνασθαί τινα ἀπολογίαν ἔχειν· ἔφη γὰρ ὁ ὁρισμὸς 120r
ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται· ἡ οὖν κεφαλὴ οὐ καθὸ κεφαλὴ τῶν πρός τί ἐστιν, ἀλλὰ καθὸ μέρος· τὸ γὰρ μέρος τοῦ ὅλου λέγεται μέρος.

p. 8a31 Ἀλλ' ἔστι τὰ πρός τι.

Ὃ βούλεται εἰπεῖν ὁ φιλόσοφος, τοῦτό ἐστιν ὅτι πρός τί ἐστιν ὧν τὸ εἶναι καὶ ἡ οὐσία οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἡ πρὸς ἄλλο σχέσις· οὐδὲ γὰρ

---

6 ἔστι δ' ἄτοπα F 7 post οὐσίας add. εὑρίσκεσθαι F 8 καθολικὴ M 9 μερικὸν F 10 μέρος scripsi: μερικὴ F: μερικὸν M 12 καὶ ἡ] ἢ ὡς ἡ M post κεφαλή add. ἔστω δὲ καὶ ἐν ὑπογραφῇ οὕτως M 13 τοῦ καθ. μέρους M 13. 14 καθόλου κεφαλὴ καὶ καθόλου χείρ M 15 τῶν προαποδεδομένων F 17 post τις ἄνθρ. pergit ἢ βοῦς τινός τις εἶναι. εἰ γὰρ καὶ λέγεται οὐ καθὸ ἄνθρ. κτλ. F 21 φησὶν—ὁρισμὸν om. F 25 τὸ γὰρ μέρος—μέρος (26) om. M 29 ἄλλο] ἄλληλα F

τὸ λέγεσθαι αὐτὰ καὶ μόνον πρὸς ἄλλο σημαίνει ὅτι τῶν πρός τί ἐστι ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὸ σχέσιν ἔχειν αὐτὰ πρὸς ὃ λέγεται· τὸ μὲν γὰρ ὂν πρός τι οὐ μόνον λέγεται πρὸς ἄλλο, ἀλλὰ καὶ σχέσιν ἔχει πρὸς αὐτό, τὰ δὲ μὴ ὄντα πρός τι δύναται μὲν λέγεσθαι πρὸς ἄλλο, οὐ μέντοι καὶ σχέσιν ἔχει πρὸς αὐτό. ὄντος δὲ τοῦ πρός τι τοιούτου οὐκέτι τὰ μέρη τῶν δευτέρων οὐσιῶν πρός τι γίνεται· ἡ γὰρ κεφαλὴ λέγεται μὲν πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο, ὥσπερ οὖν καὶ πᾶν μέρος (πᾶν γὰρ μέρος ἄλλου ἐστὶ μέρος), οὐ μὴν χαρακτηρίζεται τὸ εἶναι αὐτὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς σχέσεως ἧς ἔχει πρὸς ἐκεῖνο οὗ ἐστι κεφαλή. ἔστιν οὖν κεφαλῆς ὡς κεφαλῆς ἀποδοῦναι λόγον αὐτῆς καθ' αὑτήν· οὐσία γάρ ἐστι καὶ ὑποκείμενόν τι ἡ κεφαλή. οὐδὲν δὲ τῶν πρός τι καθ' αὑτό ἐστι πρός τι· τὸ γοῦν ὅμοιον καὶ τὸ ἴσον ὁμολογουμένως ἐστὶ πρός τι, οὐ σημαίνει δὲ πρᾶγμά τι οἰκείαν ἐπιβολὴν ἔχον, ἀλλ' ἔστι τούτων ἑκάστῳ τὸ εἶναι ἐν σχέσει. [τὸν ἴδιον τῶν πρός τι ὁρισμὸν ἐκτίθεται· ὁ γὰρ πρῶτος ὁρισμὸς παρακολούθημα μόνον ἐστίν· εἴ τι γάρ ἐστι πρός τι, τοῦτο καὶ λέγεται, οὐ μέντοι εἴ τι λέγεται, τοῦτο καὶ ἔστι πρός τι διὰ τὰ προειρημένα].

p. 8a35 Ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι.

Ἐκθέμενος τὸν ἴδιον ὅρον πόρισμά τι συνάγει ἀκόλουθον τοῖς προειρημένοις· πόρισμα δέ ἐστι τὸ ἀποδείξει ἑτέρου συναναφαινόμενον καὶ αὐτὸ μέντοι χρήσιμον· οἷον ὡς ἂν εἰ εἰπών τις καὶ προθέμενος δεῖξαι ὅτι ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχή, λογίσηται ὅτι εἰ μὴ ἦν αὐτὴ κατὰ τὸ ἀληθὲς ἀθάνατος, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ σώματος διεσκεδάννυτο, οὐδὲν διέφερον οἱ σπουδαῖοι ἄνθρωποι τῶν κακῶν, ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ ἀληθὲς ἅπαντες ἴσμεν ὅτι ἔστι πρόνοια ἀπονέμουσα ἑκάστῃ ψυχῇ ἀμοιβὴν τῶν πράξεων καὶ διὰ τοῦτό τινες τῶν εὐζωίᾳ ζώντων ἐπείγονται τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι ὡς διὰ τοῦτο τὴν ψυχὴν οἰκειοτέραν ποιεῖν τῇ προνοίᾳ (οὐδεὶς γὰρ ἠλίθιός ἐστιν οὕτω τῇ διανοίᾳ ὡς τοῦτο ὅλον ἀγνοῆσαι), ἐὰν οὖν τὰ ἑπόμενα τῇ ψυχῇ λάβῃ καὶ δείξῃ ὅτι κρίνεται, πάντως τῇ τούτου ἀποδείξει συναναφαίνεται ὅτι ἔστι καὶ πρόνοια. φησὶ τοίνυν ὅτι ἐάν τις τῶν πρός τι τὸ ἕτερον εἰδῇ ὡρισμένως, καὶ τὸ ἕτερον ὡρισμένως εἴσεται, κἂν ἀορίστως, ὁμοίως καὶ τὸ ἕτερον ἀορίστως εἴσεται, κἂν ἁπλῶς, ἁπλῶς, καὶ καθόλου ὡς ἂν τὸ ἕτερον εἰδῇ, καὶ τὸ ἕτερον εἴσεται· εἰ γὰρ μὴ οἶδεν ὅλως πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει, οὐδ' εἰ πρός τί πως ἔχει εἴσεται· | εἰ 120v
γάρ τις ἐπίσταται τὸν Σωφρονίσκον ὄντα πατέρα, πάντως καὶ τὸν Σωκρά-

1 καὶ eicias 5 ἔχειν M τοιούτου] τούτου F 7 πᾶν γὰρ μέρος in mrg. suppl. F^3 11 πρός τι (alt.) eicias 12 post ἴσον add. ἃ M 13 τὸν ἴδιον — προειρημένα (16) inclusi τῶν] τὸν F 15. 16 εἴ τι καὶ λέγεται, τοῦτο καὶ ἔστι διὰ τὰ προειρ. M 17 δὲ] δὴ M 19. 20 καὶ αὐτὸ μέντοι χρήσιμον in mrg. suppl. F^3 20 προστιθέμενος F 25 τινες om. M εὐζωίᾳ F: εὔζωα M: fortasse εὐζωίαν 28 δείξει F πάντως γὰρ M 31 ἁπλῶς καὶ om. M 32 εἰδείη F 33 πρὸς ὃ — εἴσεται om. F

την εἴσεται· εἰ δὲ τοῦτο μὴ εἰδείη, οὐδ᾽ εἰ πατήρ ἐστι Σωφρονίσκος εἴσεται.

p. 8b7 Ὡσαύτως δὲ καὶ τόδε τι εἰ οἶδεν.

Εἰ γὰρ οἶδέ τις μέγεθός τι ὡς διπλάσιον, εἴσεται, φησί, καὶ τίνος διπλάσιον· εἰ γὰρ μή, οὐδὲ τὸ διπλάσιον ἐπίσταται. καὶ εἰ οἶδεν ὅτι κάλλιόν ἐστιν, ὀφείλει εἰδέναι καὶ τίνος κάλλιον· εἰ γὰρ μή, ἀλλὰ μόνον ὅτι χείρονος κάλλιον, ἀπατηθήσεται οὕτω τὴν ἁπάντων χείρονα ὕλην πολλάκις λέγων κάλλιον.

p. 8b10 Ὑπόληψις γὰρ τὸ τοιοῦτο γίνεται, οὐκ ἐπιστήμη.

Ἡ μὲν γὰρ ὑπόληψις ἀμυδρὰ καὶ ἀβέβαιός ἐστι γνῶσις, ἡ δὲ ἐπιστήμη γνῶσίς ἐστιν ἄπταιστος.

p. 8b13 Οὐδέν ἐστι χεῖρον αὐτοῦ.

Οὐδὲν γὰρ ἀπεικὸς ὃ λέγομεν κάλλιον κατὰ τύχην εἶναι πάντων χεῖρον ὡς ἐπὶ τῆς ὕλης.

p. 8b15 Τὴν δέ γε κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα.

Ἐκ τούτων ἀποδείκνυσι λοιπὸν πῶς ἥ τε κεφαλὴ καὶ ὁ πους καὶ ἡ χεὶρ οὐκ ἔστι τῶν πρός τι· ὑποκείσθω γὰρ ὁ Σωκράτης τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ἐγκεκαλυμμένος, μόνην δὲ τὴν χεῖρα γυμνὴν ἔχων, ἐνταῦθα ὡρισμένως μὲν οἶδα ὅτι ἐστὶ χείρ, τίνος δέ ἐστιν οὐκ οἶδα. τῶν δὲ πρός τι ὁ τὸ ἕτερον ὡρισμένως εἰδὼς καὶ τὸ ἕτερον ὡρισμένως εἴσεται· τὴν δὲ χεῖρα ὡρισμένως εἰδὼς τίνος ἐστὶν ὡρισμένως οὐκ οἶδα· δῆλον οὖν ὅτι ἡ χεὶρ οὐκ ἔστι τῶν πρός τι. ὁμοίως δὲ ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μερῶν.

p. 8b21 Ἴσως δὲ χαλεπὸν ὑπὲρ τῶν.

Πάνυ ἐμφιλοσόφως φησί· βούλεται γὰρ ἡμᾶς μὴ εἰκῆ μηδὲ ὡς ἔτυχεν ἀποφαίνεσθαι καὶ μάλιστα περὶ θεωρημάτων πολλῆς ζητήσεως δεομένων,

---

1 δὲ] γὰρ F εἰδείη] εἰδῇ M 3 δὲ om. F εἰ om. M 4 ante εἰ γὰρ add. εἰ οἶδεν ἀφωρισμένως ὅτι ἔστι διπλάσιον, εἴσεται τίνος διπλάσιον M φησί, καὶ om. M 5 καὶ εἰ] εἰ γὰρ M 6 γὰρ] δὲ F μόνον] μᾶλλον F 7 ἀπατηθ. ante ἀλλὰ colloc. F 9 τοιοῦτον F καὶ οὐκ M ἐπιστήμης F 10 μὲν γὰρ om. F 13 πάντων εἶναι colloc. M 15 γε om. F 16 τε om. F 19 ἐστί (post ὅτι) om. F ἐστιν οὐκ] οὐκέτι F 20 ὁ om. F 21 οὖν Vat. 2173: om. FM 24 ὑπὲρ] περὶ M 26 δεομένων scripsi: ἐχομένων FM

μετὰ πολλῆς δὲ βασάνου καὶ κρίσεως. ἐπειδὴ δὲ ὁδὸς εἰς εὐπορίαν μαθήσεως τὸ ἀπορεῖν, οὐκ ἄχρηστόν φησι τὸ διηπορηκέναι περὶ ἑκάστου αὐτῶν· τὸ γὰρ μὴ ἀπορεῖν δύο ταῦτα σημαίνει, τὸ πάντων ἔχειν τὰς γνώσεις ὡς ἡ πρόνοια (οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτῇ ἄπορόν ἐστι) καὶ τὸ πανταχόθεν ἐστερῆσθαι γνώσεως· ὃ γὰρ μὴ οἶδέ τις, οὐδὲ ἀπορεῖ. ἡμεῖς δὲ μέσοι ὄντες τῶν τε ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ τῶν μεθ' ἡμᾶς μέσως πως γινώσκομεν ὁδῷ χρώμενοι τῇ ἀπορίᾳ· καθάπερ γὰρ τὰ πυρία πρὸς ἑαυτὰ παρατριβόμενα πῦρ ἀφιᾶσιν, οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ ἀποροῦσαι διὰ τῆς ζητήσεως ἀφιᾶσι τὸ τῆς ἀληθείας φῶς. ἐπειδὴ οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ἐλάβετο ἀνωτέρω τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ λέγοντος πρός τι εἶναι τὰ ἑτέρων λεγόμενα, ὡς κινδυνευουσῶν τινων οὐσιῶν γίνεσθαι τῶν πρός τι, νῦν φησιν ὅτι ἴσως οὐ δεῖ ἡμᾶς διισχυρίζεσθαι ὅτι οὐκ ἔστι πρός τι τὰ ἑτέρων λεγόμενα· πολλάκις γὰρ ἀπολογεῖταί τις πρὸς τὴν εἰρημένην ἐξ ἡμῶν ἀπορίαν. |

Περὶ ποιοῦ καὶ ποιότητος. 121v

Τῷ αὐτῷ τρόπῳ τῆς διδασκαλίας | ἐπὶ τῆς ποιότητος κεχρήμεθα, 122r
ᾧ καὶ ἐπὶ τῶν πρός τι. δεῖ οὖν ἡμᾶς καὶ ἐνταῦθα προλαβεῖν τινα τῆς διδασκαλίας καὶ ζητῆσαι πρότερον τὴν τάξιν τῆς κατηγορίας, δεύτερον τὸν ὁρισμόν, εἶτα τὴν ἐπιγραφὴν περὶ ποιοῦ καὶ ποιότητος, τέταρτον δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτῆς. καὶ ἡ μὲν τάξις τῆς κατηγορίας ἤδη ἡμῖν δήλη ἐκ τῶν εἰρημένων ἐν τοῖς πρός τι. περὶ δὲ τοῦ ὁρισμοῦ ζητοῦμεν διὰ τί τῆς ποιότητος τὸν ὁρισμὸν ἀποδιδούς φησιν ὅτι καθ' ἣν οἱ μετέχοντες αὐτῆς ποιοὶ λέγονται, αὐτὸ δὲ ὅπερ ἐζητοῦμεν ὡς σαφὲς παρέλαβε καὶ ὁμολογούμενον. ἐροῦμεν ὅτι οὗτος ὁ λόγος εἰς ἔννοιαν ἡμᾶς ἄγει τῆς ποιότητος διὰ τοῦ ποιοῦ· σαφέστερον γάρ ἐστι τὸ ποιὸν ἅτε δὴ αἰσθήσει ληπτόν, καὶ ὅλως ἀπ' αὐτοῦ εἰς ἔννοιαν τῆς ποιότητος ἐρχόμεθα· θεασάμενοι γὰρ τὸ ἐν γάλακτι λευκὸν καὶ τὸ ἐν χιόνι καὶ τὸ ἐν ψιμυθίῳ εἰς ἔννοιαν ἐρχόμεθα λευκότητος, ὁμοίως γευσάμενοι μέλιτος καὶ φοίνικος καὶ ἰσχάδος εἰς ἔννοιαν ἐρχόμεθα τῆς γλυκύτητος. ἐκ τοῦ ποιοῦ οὖν τοῦ δεδεγμένου τὰς προειρημένας ποιότητας, λευκότητα λέγω καὶ γλυκύτητα, ὡς σαφεστέρου ὄντος τὴν διδασκαλίαν ποι-

2 μαθήσεως] μαθήσεται F   4 ἡ om. F   6 τε om. M   ὑπὲρ] περὶ M   μεθ'] καθ' M   7 πρὸς τὰ πυρόβολα ἑαυτὰ F   9. 10 τοῦ ἀνωτέρου ὁρισμοῦ ἐπελάβετο F   11 τινων] τῶν F   13 τὰ εἰρημένα M   14 tit. περὶ ποιοῦ καὶ ποιότητος F: Φωτίου περὶ ποιότητος, tum post Photii expositionem ἀμμωνίου M   15 καὶ ἐπὶ τῆς ποιότ. M   16 ᾧ καὶ] ὡς M   18 post ἐπιγραφὴν add. τί δήποτε μὴ ὡς ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις ἁπλῆν ἐποιήσατο τὴν ἐπιγραφὴν ἀλλὰ M   19 περὶ] ἐπὶ M   23 ἐροῦμεν — ποιότητος (24)] τὴν ποιότητα F   25 δὴ om. M   26 τὸ (prius) ex τῷ corr. F   27 ψιμμιθίῳ M   28 φοίνικος καὶ μέλιτος colloc. F   29 οὖν τοῦ] τοῦ καὶ F   30 σαφεστέρου (ὡς om.) γοῦν ὄντος τοῦ ποιοῦ ἐκ τούτου τὴν διδ. F

εἶται. ἔστι δὲ ποιὸν μὲν αὐτὸ τὸ μετέχον ποιότητος, τὸ δὲ μετεχόμενον ἡ ποιότης· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ προέταξε τὸ ποιὸν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὡς ἐν τούτῳ τῆς ποιότητος θεωρουμένης.

Δεῖ δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν διαίρεσιν τῆς κατηγορίας εἰπεῖν. ἰστέον ὅτι τῆς ποιότητος ὁ Ἀριστοτέλης τέσσαρα ἡμῖν παραδίδωσιν εἴδη, πρῶτον ἕξιν καὶ διάθεσιν, δεύτερον δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν, τρίτον παθητικὴν ποιότητα καὶ πάθος, τέταρτον σχῆμα καὶ μορφήν. καὶ ἕξις μέν ἐστιν, ὡς ὅταν λέγωμεν τὸν γεωμέτρην ἕξιν ἔχειν εἰς τὰ γεωμετρικὰ θεωρήματα. διάθεσις δέ ἐστιν, ὡς ὅταν εἴπωμέν τινα παρακούσματα ἔχειν γεωμετρικῶν θεωρημάτων. καὶ τοῦτο μὲν τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ποιότητος. τὸ δὲ δεύτερον δύναμις καὶ ἀδυναμία, ὅ ἐστιν ἐπιτηδειότης καὶ ἀνεπιτηδειότης πρὸς τὰ φυσικὰ πράγματα, καὶ τὴν μὲν δύναμιν ἐπιτηδειότητα τὴν δὲ ἀδυναμίαν ἀνεπιτηδειότητα καλοῦμεν. τρίτον δὲ εἶδος παθητικὴ ποιότης καὶ πάθος· ἔστι δὲ παθητικὴ ποιότης ὡς ἡ ἐν τῇ χιόνι ψυχρότης καὶ ἡ ἐν τῷ πυρὶ θερμότης. αὕτη δέ ἐστι διττή, ἢ ὡς πάθος ποιοῦσα ἢ ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη· ἡ μὲν οὖν ψῦξις τῆς χιόνος καὶ ἡ τοῦ πυρὸς θερμασία λέγεται παθητικὴ ποιότης, οὐχ ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη ἀλλ' ὡς πάθος ἐμποιοῦσα (οὔτε γὰρ τροπή τις ἐγένετο περὶ τὸ ὑποκείμενον, ἵνα δέξωνται ταύτας τὰς ποιότητας τό τε πῦρ καὶ ἡ χιών, ἀλλὰ μᾶλλον ταῦτα ἐν ἄλλοις ἐντιθέασι πάθη, θερμότητα καὶ ψυχρότητα), ἡ δὲ ἐν τῷ τεθερμασμένῳ σιδήρῳ θερμασία λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη. πάθος δὲ λέγομεν, ἡνίκα τὸν πρότερόν τις χρόνον ὠχρὸς ὢν δι' αἰδῶ ἐρυθριάσῃ· τὸ ἔρευθος τοῦτο ἐροῦμεν εἶναι πάθος. | τέταρτον δὲ εἶδος 122ʳ τὸ σχῆμα καὶ ἡ μορφή. καὶ εἰδέναι δεῖ ὅτι τὸ μὲν σχῆμα ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγεται, ἡ δὲ μορφὴ ἐπὶ τῶν ἐμψύχων. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι καὶ ὁ Πλάτων ἐχρήσατο τῷ τῆς ποιότητος ὀνόματι ἐν τῷ διαλόγῳ τῷ Θεαιτήτῳ καὶ αὐτὸς γέγονε πρῶτος δημιουργὸς τοῦ ὀνόματος· φησὶ γὰρ ὅτι 'δοκεῖς μοι ἀγνοεῖν τί σημαίνει τὸ τῆς ποιότητος ὄνομα διὰ τὸ ἀθρόως εἰρῆσθαι'. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπέτεινε τὸ τῆς ποιότητος ὄνομα οὐ μόνον ἄχρι σωμάτων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν ψυχήν, λέγων ποιότητας εἶναι ἐν ψυχῇ ἐπιστήμην καὶ ἀρετήν.

Ἔστι δὲ † ἀπορῆσαι τῷ Ἀριστοτέλει λέγοντας μὴ δεόντως αὐτὸν πεποιῆσθαι τὴν διαίρεσιν· λέγομεν γὰρ ἕξιν οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος· τὴν γὰρ ὑγείαν ἕξιν λέγομεν εἶναι τοῦ σώματος, καὶ πάλιν ἑκτικὸν πυρετόν. ταύτας οὖν τὰς ποιότητας ὑπὸ ποῖον

---

2 καὶ om. F   ὑπογραφῇ F   8 τὰ γεωμετρικὰ — εἴπωμεν (9) om. F   9 ἔχειν om. F   10 καὶ τοῦτο — τὸ δὲ om. F   11 δύναμιν FM   ἀδυναμίαν M   ὅ om. F   12. 13 ἀνεπιτ. ἀδυν. colloc. M¹   13 δὲ] ἐστιν M   14 ἡ (utrobique) om. M   17 ὡς (post οὐχ) om. F   18 οὔτε] an οὐδὲ?   20 τεθερμ.] θερμ. F   21 ἐγγενομένη F   23 αἱρυθριάσῃ F: ἐρυθριάσει M   24 τὸ σχῆμα supra scr. F   μὲν om. F   25 τῶν om. F   καὶ εἰδέναι δὲ F   25. 26 ὁ θεῖος πλ. M   26 διαλ.] λόγῳ F   Θεαιτήτῳ] p. 182 A   28 post εἰρῆσθαι add. καὶ ὁ μὲν πλάτων οὕτως ἐχρήσατο M   30 ἐν ψυχῇ M: ἤγουν F   32 ἀπορῆσαι] ἐπιστῆσαι coni. Diels   35 ποιῶν F

τῶν τεττάρων εἰδῶν τῆς ποιότητος τῶν ὑπὸ Ἀριστοτέλους εἰρημένων ἀνάγομεν; ἵνα οὖν τελεία ᾖ ἡ διαίρεσις, εἴπωμεν οὕτως· τῆς ποιότητος ἡ μέν ἐστι κατ' ἐπιτηδειότητα ἡ δὲ κατ' ἐνέργειαν, καὶ αὕτη μὲν ἡ κατ' ἐπιτηδειότητα ποιεῖ τὸ δεύτερον εἶδος τὸ ὑπὸ Ἀριστοτέλους εἰρημένον τὸ κατὰ δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν. ἡ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἢ τελειωτική ἐστιν ἢ κακωτικὴ ἢ οὔτε τελειωτικὴ οὔτε κακωτική. τῆς δὲ τελειωτικῆς ἡ μὲν πάθος ἐμποιεῖ περὶ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν ἡ δὲ οὐ ποιεῖ πάθος. αὕτη ἡ μὴ ποιοῦσα πάθος ἢ δυσαπόβλητός ἐστιν ἢ εὐαπόβλητος. καὶ εἰ μὲν δυσαπόβλητός ἐστι, γίνεται ἕξις, καὶ γίνεται ἢ ἐν ψυχῇ ἢ ἐν σώματι, εἰ δὲ εὐαπόβλητος, γίνεται διάθεσις. ἕξις δὲ ἐν ψυχῇ μὲν ἐπιστήμη ἀρετή, ἐν σώματι δὲ ὡς ὑγεία. εἰ δέ τις εἴποι τὴν ὑγείαν πάθος ἐμποιεῖν (αἰσθανόμεθα γὰρ αὐτῆς), ἐροῦμεν ὅτι οὐ τῆς ὑγείας αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ τῶν παθητικῶν ποιοτήτων τῶν ἡγουμένων τῆς ὑγείας· οἱ μὲν γὰρ πυρέττοντες αἰσθάνονται τῆς παρὰ φύσιν θερμασίας παρούσης καὶ πάλιν ἀπούσης, τῆς μέντοι ὑγείας αὐτῆς οὐκ αἰσθάνονται· διὸ καὶ ὅσοι ἀνίατοι, νόσου παρούσης ἀμυδρᾶς οὐκ αἰσθάνονται· οὐ γάρ ἐστι τότε κατάδηλος ἡ νόσος εἰ μὴ μόνοις τοῖς ἰατροῖς, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἰατροὶ διαγνώσεως σημεῖά τινα ἔχουσι, δι' ὧν θηρῶνται τὴν νόσον καὶ τὴν ὑγείαν. τῆς δὲ πάθος ἐμποιούσης ἡ μὲν δυσαπόβλητός ἐστιν ἡ δὲ εὐαπόβλητος, καὶ εἰ μὲν εὐαπόβλητος εἴη, τὸ ἓν τμῆμα τοῦ τρίτου εἴδους ποιεῖ τοῦ ὑπὸ Ἀριστοτέλους εἰρημένου, φημὶ δὴ τὸ πάθος, οἷόν ἐστι τὸ ἔρευθος τοῦ δι' αἰδῶ ἐρυθριάσαντος· ἡ γὰρ φύσις τοῦ ἀνθρώπου συνειδυῖα τῷ ἑαυτῆς πταίσματι μὴ βουλομένη | ἄτιμα μηδ' ἔρημα εἶναι τὰ ἐπιπολῆς τὰ τιμιώτερα ἑαυτῆς εἰς [123r] προκάλυμμα πέμπει τοῦ πάθους· τιμιώτερα δὲ πάντων τῇ φύσει τό τε πνεῦμα καὶ τὸ αἷμα. καὶ ἡ μὲν φύσις ἀποστέλλει τὸ αἷμα εἰς τὰ ἐπιπολῆς, τὸ δὲ χρῶμα τοῦ χυμοῦ ποιεῖ τὸ ἔρευθος. εἰ δὲ δυσαπόβλητος εἴη, ποιεῖ τὸ ἕτερον τμῆμα τοῦ τρίτου εἴδους, τὴν παθητικὴν ποιότητα τὴν πάθος ἐμποιοῦσαν. εἰ δὲ μήτε τελειωτικὴ εἴη μήτε κακωτική, ἢ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν θεωρεῖται ἢ διὰ βάθους κεχώρηκε τοῦ ὑποκειμένου. καὶ εἰ διὰ τοῦ βάθους κεχώρηκεν, ἢ εὐαπόβλητός ἐστιν ἢ δυσαπόβλητος· καὶ εἰ μὲν εὐαπόβλητος εἴη, ποιεῖ πάλιν πάθος τοῦ τρίτου εἴδους τῆς ποιότητος, εἰ δὲ δυσαπόβλητος εἴη, ποιεῖ παθητικὴν ποιότητα, οὐ τὴν πάθος ἐμποιοῦσαν ἀλλὰ τὴν ἀπὸ πάθους ἐγγινομένην, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ἐκ γενετῆς ἐρυθροῦ· ὃν γὰρ τρόπον ὁ δι' αἰδῶ ἐρυθριάσας κατὰ πάθος ἔσχε

1 τεττάρων om. F 2 ᾖ scripsi: εἴη FM 6 οὔτε (prius)] τε supra scr. F² 9 ἐστι] εἴη M καὶ γίνεται ἢ] γίνεται δὲ M εἰ] ἡ F 11 τῷ σώματι M 12 αὐτήν F 13 τῶν om. F 13. 15 ὑγιείας M 15 μέντοι] μὲν F 16 οὐ] οὐδὲ M 18 ἔχουσι supra scr. M τῆς δὲ πάθος] εἴπωμεν ὅτι τῆς ποιότητος τῆς πάθος F 19 ἐστιν om. F 20 ποιεῖ post ἓν colloc. M 21 τὸ πάθος οἷόν ἐστι om. F 22 τοῦ ἀνθρ. ἑαυτῇ πταίσματι (τῷ om.) συνιδοῦσα καὶ μὴ βουλομένη αὐτὸ σημᾶναι μηδὲ ῥήματι μήτε ἀφύλακτα διαμεῖναι ἀσήμαντον ἀφύλακτα μηδὲ ῥήματα εἶναι τὰ ἐπιπολῆς F 23 εἰς] an ὡς? 24 τιμιώτερον M 25 ante πνεῦμα add. χρῶμα F 26 δυσαπόβλητα F 27 ποιότητα om. F 29 βάθος F 30. 31 εὐαπόβλητον (bis) et δυσαπόβλητον F 31 πάλιν post εἴδους colloc. M 34 γεννητῆς (sic) F

τὸ τοιοῦτον χρῶμα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ ἐκ φύσεως ἐρυθρὸς κατὰ φυσικὸν πάθος τοιοῦτον ἔσχε χρῶμα.

Ἰστέον δ' ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης τὴν ἀλλοίωσιν γενέσθαι λέγει ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως οὐκ ἀπὸ πάσης ποιότητος ἀλλὰ μόνον τῶν παθητικῶν· αἱ γὰρ κατὰ τὴν ἕξιν ποιότητες οὐ ποιοῦσι, φησίν, ἀλλοίωσιν ἀλλ' ὁδόν τινα ἢ ἐπὶ φθορὰν ἢ ἐπὶ γένεσιν· ἡ γὰρ τῆς ἕξεως μεταβολὴ ἐναλλαγὴ τῆς οὐσίας ἐστίν. ἐπιζητῶν γὰρ ὁ φιλόσοφος τὰ εἴδη τῆς μεταβολῆς ἔλεγεν ἓξ εἶναι, γένεσιν φθορὰν αὔξησιν μείωσιν ἀλλοίωσιν τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. θεωροῦνται δὲ αὗται αἱ μεταβολαὶ ἐν τέτρασι κατηγορίαις, ἐν οὐσίᾳ ἐν ποσῷ ἐν ποιῷ ἐν τῇ πού. καὶ ἡ μὲν μεταβολή, φησίν, ἡ γινομένη περὶ τὴν οὐσίαν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὂν γινομένη λέγεται γένεσις, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μὴ ὂν λέγεται φθορά. ἡ δὲ περὶ τὴν τοῦ ποσοῦ κατηγορίαν γινομένη μεταβολὴ καλεῖται αὔξησις καὶ μείωσις, ἡ δὲ ἐν τῇ τοῦ ποῦ κατηγορίᾳ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ἡ δέ γε ἀλλοίωσις οὐ κατὰ πᾶν εἶδος ποιότητος γίνεται· αἱ γὰρ κατὰ τὴν ἕξιν οὐκ ἂν λέγοιντο ἀλλοιώσεις, ἀλλ' οἷον γενέσεις τινὲς καὶ φθοραί· εἴτε γὰρ ἐν τῇ ψυχῇ εἴη ἕξις, ὡς ἐπιστήμη ἢ ἀρετὴ ἔσται, εἴτε ἐν σώματι, ὡς ὑγεία, καὶ ἐὰν μία τούτων μεταβληθῇ, εἰ μὲν ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν, γίνεται γένεσίς τις, εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μὴ ὄν, φθορὰ λέγεται. καὶ ταύτας, φησίν, οὐ δεῖ καλεῖν ἀλλοιώσεις. οὐκοῦν ἐροῦμεν τὴν ἀλλοίωσιν γίνεσθαι, ἡνίκα μεταβολὴ κατὰ τὰς παθητικὰς ποιότητας γένηται, τοῦτ' ἔστιν οὐ κατὰ τὰς οὐσιώδεις ἀλλὰ κατὰ τὰς συμβεβηκυίας τῷ πράγματι. | καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων εἰρήσθω. 123v

Εἰ δὲ μὴ δι' ὅλης τῆς οὐσίας κεχώρηκεν, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν μόνην θεωρεῖται, εἰ μὲν ἐν ἀψύχοις εἴη, λέγεται σχῆμα, εἰ δὲ ἐν ἐμψύχοις, λέγεται μορφή· ταύτην γὰρ ἴσμεν διαφορὰν σχήματος καὶ μορφῆς, ἢ ὅτι τὸ μὲν σχῆμα ἐν τῇ φαντασίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ θεωρεῖται, ἡ δὲ μορφὴ ἐν τοῖς φυσικοῖς πράγμασιν, ὡς φέρειν τὸ τῆς μορφῆς ὄνομα καὶ κατὰ παντὸς ἀψύχου, φημὶ δὴ λίθου καὶ ξύλου καὶ σιδήρου καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν φυσικῶν σωμάτων μετέχει σχήματος. εἰ δέ τις εἴποι δι' ἣν αἰτίαν μὴ καὶ τὰ χρώματα λέγομεν εἶναι μορφήν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν θεωροῦνται, ἐροῦμεν ὅτι τὰ χρώματα οὐχ ἁπλῶς ἐν τῇ μεταβολῇ τῆς ἐπιφανείας θεωροῦνται, ἀλλὰ πάντως ἀμείβεται καὶ περὶ τὴν κρᾶσιν τὸ σῶμα, ἐπὶ δὲ τῆς μορφῆς καὶ τοῦ σχήματος τῆς οὐσίας πάντῃ ἀτρέπτου

1 ἐρυθρὸς] ἐρυθριάσας F 2 χρῶμα Vat. 2173: τὸ χρῶμα FM 3 ὅτε F λέγει γενέσθαι colloc. M 3. 4 ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως] cf. c. 3 p. 245b3sq. 5 ἕξιν] τάξιν F φησίν] φυσικὴν M 6 ἢ (post τινα) om. F 7 μεταλλαγὴ μεταβολὴ F ἐπιζητεῖ F 8 ἔλεγε δὲ F 11 γενομένη F τοῦ om. M 12 ὂν om. F γενόμενον F 14 τοῦ om. M post κατηγ. add. καλεῖται M 15 ἀλλοίωσίς φησιν M 16 λέγοιντο] γένοιντο M 17 ὡς] ἢ F 18 ἔσται] ἐστιν M ὑγίεια M ἐὰν] εἰ F 25 θεωροῖτο M ἀψύχῳ — ἐμψύχῳ M 29 φημὶ] λέγω M καὶ (ante ξύλου) om. F 30 σχήματος] σώματος M 31 τὰ χρώματα] κατὰ χρῶμα F περὶ] κατὰ F 33 καὶ om. F κρίσιν F 34 τῆς οὐσίας πάντῃ om. F

μενούσης ἡ μεταβολὴ περὶ μόνην τὴν ἐπιφάνειαν γίνεται· ἐὰν γὰρ εἰληφότες κηρὸν ποιήσωμεν αὐτῷ τρίγωνον σχῆμα, εἶτα πάλιν μεταλλάξαντες αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τριγώνου ποιήσωμεν σφαῖραν, οὐδεμίαν μεταβολὴν τῆς οὐσίας ποιήσαντες τὸ σχῆμα μόνον ἠμείψαμεν· οὐδὲν γὰρ ἧττον ἔσται κηρὸς καὶ τριγώνου ἔχων σχῆμα καὶ σφαιρικόν.

p. 9a10 Εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἕξεις καὶ διαθέσεις.

Ὥσπερ γὰρ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος κατηγορεῖται τὸ ὄνομα, οὕτω καὶ τῆς ἕξεως καὶ τῆς διαθέσεως κατηγορεῖται ἡ διάθεσις, καὶ ἔστι μὲν ἡ ἕξις καὶ διάθεσις κατὰ τὴν κοινὴν αὐτῶν κατηγορίαν, οὐκ ἔστι δὲ ἡ διάθεσις καὶ ἕξις· τῶν γὰρ διαθέσεων ἡ μὲν διαιρεῖται εἰς ἕξιν καὶ διάθεσιν, ἡ δὲ ἀντιδιαστέλλεται πρὸς τὴν ἕξιν.

p. 9a14 Ἕτερον δὲ γένος ποιότητος.

Τῆς ποιότητος γένους οὔσης διὰ τί τῶν εἰδῶν αὐτῆς τὸ μὲν πρῶτον λέγει τὸ δὲ δεύτερον; φαμὲν ὅτι καθὸ μὲν ποιότητες οὐκ ἔστι τὸ μὲν πρῶτον αὐτῶν τὸ δὲ δεύτερον, | ἀλλὰ μόνον ἀξιώματι διαφέρει, ὡς ἂν καὶ ἄνθρω- 124r πος ἵππου. πῶς δὲ τῆς ποιότητος γένος φησί, καὶ μὴν γενικώτατόν ἐστι γένος; γένος εἶπεν ἀντὶ τοῦ εἴδους, ἵνα δείξῃ ὅτι οὐκ ἔστιν εἰδικώτατον εἶδος, ἀλλὰ γένος μὲν ὑπάλληλον, εἶδος δὲ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον, ὡς ἂν εἴποιμεν τῆς οὐσίας γένος εἶναι τὸ ζῷον ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτὴν γένους.

Δεύτερον οὖν τοῦτο ἀποδίδωσιν εἶδος ποιότητος τὸ κατὰ δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν. λέγει δὲ πυκτικοὺς ἢ δρομικοὺς τοὺς φύσιν ἔχοντας ἐπιτηδείαν πρός τι τῶν τοιούτων, τοῦτ' ἔστι τοὺς δυνάμει τοιούτους ὄντας. καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶδος τῆς ποιότητος ἐνεργείᾳ θεωρεῖται ἥ τε ἕξις καὶ ἡ διάθεσις, τὸ δὲ δεύτερον δυνάμει· οἱ γὰρ δυνάμει πύκται ἢ δρομικοὶ ἐπιτηδειότητα εἰς τοῦτο ἔχειν λέγονται κατὰ δύναμιν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν. ἐὰν δὲ πύκτης ἢ δρομεὺς ἐνεργείᾳ ᾖ, οὐκέτι κατὰ δύναμιν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν λέγεται, ἀλλ' ἕξιν καὶ διάθεσιν.

---

1 γένεται] λέγεται M 2 ποιήσωμεν scripsi: θήσωμεν F: θήσομεν M post σχῆμα add. ἢ κύβον F μαλάξαντες F 3 τρίγωνον M 5 post σφαιρικόν add. Διπλῆν τὴν ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο, ἐπεὶ διπλοῦν καὶ τὸ τῆς ποιότητος ὄνομα, ἢ ὡς αὐτὸ καθ' αὐτὸ καὶ νῷ μόνῳ νοούμενον ἢ ὡς αἰσθήσει ληπτόν. καθ' αὑτὸ μὲν ὡς αὐτὸ τὸ τῆς ποιότητος γένος οἷον ἡ καθόλου λευκότης, αἰσθήσει δὲ ληπτὸν ὡς τὸ αἴτιον λαβὸν (potius τὸ μεταλαβὸν) αὐτῆς καὶ παρωνύμως ἀπ' αὐτῆς ὀνομασθὲν οἷον τὸ λευκὸν σῶμα. Τὸ πλεοναχῶς ἐνταῦθα οὐ τὸ ὁμωνύμως σημαίνει ἀλλὰ τὸ διαφόρως· γένος γὰρ γενικώτατον ἡ ποιότης συνωνύμως τῶν ἑαυτῆς εἰδῶν κατηγορούμενον M 8 διάθεσις] διάθεσεις (sic) F 11 ἡ δὲ] ἥτις M 12 ἕτερον] δεύτερον M 13 γένους Vat. 2173: γένος FM 14 λέγομεν F 15 ἂν] ἐὰν F 16 τὴν ποιότητα F 17 τοῦ om. M 18. 19 ἀναφερ.] φερόμενον F 20 γένους] γένος F 25 οἱ] οὐ F 26 ἔχοντες M ἀδυν. εἶναι M 27 δὲ] γὰρ M πύκτης ἢ δρομεὺς] δρομεὺς ἢ πυκτικὸς F ἢ ante πύκτης colloc. M 28 ἕξει καὶ διαθέσει M

p. 9a16 Οὐ γὰρ τῷ διακεῖσθαί πως.

Οὐ τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐνεργείᾳ τοιούτους λέγομεν, ἀλλὰ τῷ δύναμιν αὐτοὺς ἔχειν τοιαύτην.

p. 9a21 Ὑγιεινοὶ δὲ λέγονται τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν.

Ἰστέον ὅτι λέγεται δύναμις ἢ τῷ πεφυκέναι ποιεῖν, καθάπερ λέγομεν πύκτην τὸν δυνάμενον πλήττειν, ἢ τῷ πεφυκέναι μὴ πάσχειν, καθάπερ λέγομεν τὸν ὑγιαίνοντα δύναμιν ἔχειν τοῦ μὴ πάσχειν καὶ πάλιν τὸν νοσοῦντα λέγομεν δύναμιν ἔχειν τοῦ πάσχειν. εἰ δέ τις εἴποι τὴν ἀδυναμίαν μὴ εἶναι ποιότητα, ἐλέγχομεν τοῦτον ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῇ· τὴν γὰρ δύναμιν οὐδείς ἐστιν οὕτως ἠλίθιος, ὅς φησι μὴ εἶναι ποιότητα· ἀποδέδεικται δὲ ὅτι ὡς ἂν ἔχῃ τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων, οὕτως ἔχει καὶ τὸ ἕτερον· καὶ γὰρ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἀνάγονται. λέγεται τοίνυν καὶ ἡ ἀδυναμία τριχῶς· λέγεται γὰρ ἀδυναμία ⟨ἐπὶ⟩ τοῦ μὴ πεφυκότος ποιεῖν, ὥσπερ τὸν νοσοῦντα λέγομεν ἀδυναμίαν ἔχειν τοῦ ποιεῖν. λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ πεφυκότος πάσχειν, ὥσπερ τὸν ὑγιαίνοντα λέγομεν ἀδυναμίαν ἔχειν τοῦ παθεῖν. λέγομεν δὲ πάλιν τὸν νοσοῦντα ἀδυναμίαν ἔχειν τοῦ μὴ παθεῖν, τοῦτ᾽ ἔστι τὴν τοῦ πάσχειν δύναμιν· ἡ γὰρ ἀπόφασις τοῦ μὴ παθεῖν δύναμιν εἰσάγει τοῦ παθεῖν καὶ τοὐναντίον ἡ ἀπόφασις τοῦ παθεῖν δύναμιν εἰσάγει τοῦ μὴ παθεῖν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως εἰπεῖν· λέγεται γὰρ δύναμις ἢ πρὸς τὸ καθόλου, ὡς ἐὰν λέγωμεν δύναμιν ἔχειν πάντα ἄνθρωπον γεωμετρεῖν, ἢ πρὸς τὸ ῥᾳδίως, ὡς ὅτι ὁ δεῖνα ἄνθρωπος δύναμιν ἔχει τοῦ γεωμετρεῖν ἀντὶ τοῦ ῥᾳδίως δύναται γεωμετρῆσαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας· λέγομεν γὰρ καὶ αὐτὴν ἢ πρὸς τὸ μὴ πεφυκὸς ὅλως γεωμετρεῖν οἷον τὸν κύνα, ἢ πρὸς τὸν δυσχερῶς γεωμετροῦντα οἷον τὸν νωθῆ. οἷον οἱ μὲν νοσώδεις δύναμιν ἔχουσι τοῦ πάσχειν τι ῥᾳδίως, ἀδυναμίαν δὲ τοῦ μὴ πάσχειν, οἱ δὲ ὑγιεινοὶ τὸ ἀνάπαλιν. |

2 οὐ] ἀντὶ τοῦ οὐ γὰρ M ἀλλὰ — τοιαύτην (3) om. F 6 ἰστέον δ᾽ ὅτι πολλαχῶς M 6. 7 τῷ] τὸ F 7 τὸν πύκτην ποιεῖν τῷ δύνασθαι πλήττειν M post πάσχειν addas ἢ τῷ πεφυκέναι πάσχειν 8. 9 λέγ. τὸν νοσοῦντα colloc. M 9 μὴ om. M 10 τοῦτο F 11 οὔ φησι μὴ M 14 τριχῶς — ἀδυναμία om. F ἐπὶ inserui 16 πεφυκότα F 18 ἡ γὰρ ἀπόφασις — τοὐναντίον (19) om. F 19 ἡ ἀπόφ.] ἡ γὰρ ἀπόφ. F 20 ἔστι δὲ καὶ ἄλλως — νωθῆ (25) eicias ἔστι — εἰπεῖν om. F 20. 21 ἢ πρὸς τὸ καθόλου ἢ πρὸς τὸ ῥᾳδίως. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀδυναμία. οἷον λέγομεν καθόλου δύναμιν ἔχειν πάντα ἄνθρ. γεωμετρεῖν, πρὸς δὲ τὸ ῥᾳδίως λέγομεν ὅτι ὁ δεῖνα ἄνθρ. δύναμιν ἔχει τοῦ γεωμετρεῖν ἀντὶ κτλ. M 21 λέγωμεν scripsi: λέγομεν F 24 γεωμετρῆσαι F 25 οἷον (primum) om. F τὸν (alt.)] τὸ F: evan. M 25. 26 οἷον οἱ μὲν] οἱ μὲν γὰρ F 27 post ἀνάπαλιν add. τὸ δὲ μὴ πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ῥᾳδίως πάνυ ἀκριβῶς εἶπεν, οἷον ὑπὸ καύματος ἢ ἀνέμου, ἢ ἁπλῶς ὑφ᾽ ὧν οὐχὶ πέφυκε πάσχειν τὰ ὑγιεινά· πάθοι γὰρ ἂν ὑπὸ ξίφους ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου F

p. 9a28 Τρίτον δὲ γένος ποιότητος. | 124v

Πάλιν ὧδε γένος ἀντὶ εἴδους εἶπεν. τοῦτο δὲ θεωρεῖται τετραχῶς· 125r ἢ γὰρ παντὶ τῷ εἴδει πάρεστι καὶ λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς ἡ ἐν τῇ χιόνι λευκότης, ἢ οὐ παντὶ μὲν ἀλλὰ τισί, φυσικῶς μέντοι καὶ ἐκ γενετῆς, καὶ ὁμοίως λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς τοῖς Αἰθίοψιν ἡ μελανία, ἢ οὐ φύσει μὲν ἀλλ' ἐπίκτητον καὶ δυσαπόβλητον καὶ λέγεται πάθος ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον ὡς ἡ ὑπὸ μακρᾶς νόσου ἢ ἰκτερικοῦ νοσήματος ὠχρίασις, ἢ ἐπίκτητον καὶ εὐαπόβλητον ὡς ἡ ἐρυθρότης, ὡς ἄν τις ἢ δι' αἰδῶ ἐρυθριάσῃ ἢ διὰ δέος ὠχριάσῃ, καὶ λέγεται πάθος ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀναφερόμενον· οὐ γὰρ δὴ τὰ μετέχοντα ποιὰ κατὰ ταῦτα λέγεται. ἰστέον δὲ ὅτι ταῦτα οὐ μόνον περὶ τὸ σῶμα θεωρεῖται, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ψυχήν.

Διχῶς δὲ αἱ παθητικαὶ ποιότητες· ἤτοι γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐτὰ πεπονθέναι καὶ διὰ πάθους πεποιῶσθαι παθητικὴν ἔχειν ποιότητα λέγεται ἢ ἀπὸ τοῦ τὴν αἴσθησιν ἡμῶν πάσχειν κατὰ τὴν τούτων ἀντίληψιν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πυρός· οὐ γὰρ αὐτὸ τὸ πῦρ πέπονθεν, ἵνα θερμανθῇ, ἀλλ' ἡμεῖς τοῦτο πάσχομεν κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτοῦ θερμαινόμενοι, καὶ τὸ μέλι ὁμοίως. καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ποιότητές εἰσιν ὡς εἶδος καὶ οὐσία ἐν τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ τὴν αἴσθησιν πάσχειν ὑπὸ τούτων παθητικὰς ποιότητας ἔχειν λέγεται· τὸ μέντοι σῶμα τὸ αὐτὸ λευκὸν γεγονέναι παθὸν παθητικὴν ἔχειν ποιότητα· συμβεβηκὸς γὰρ αὐτῷ τὸ λευκὸν καὶ ἐπίκτητον, ἀλλ' οὐκ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ οὐδὲ εἶδος. πάσχει μὲν οὖν καὶ ἐπὶ τούτων ἡ αἴσθησις, ἀλλ' ἐπεὶ κυριώτερον παθητικὸν λέγεται τὸ αὐτὸ πεπονθὸς τοῦ πάθος ἐμποιοῦντος, ἐφ' ὧν ἐστιν ἄμφω, ἐπὶ τούτων ἴσως ἄμεινον ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου τὴν ἐπίκλησιν αὐτοῖς γενέσθαι.

p. 9b1 Οὔτε γὰρ τὸ μέλι τῷ πεπονθέναι τι λέγεται γλυκύ.

Οὔτε γὰρ πρότερον δίχα ὂν γλυκύτητος ὕστερον ταύτην ἐδέξατο ἀπό τινος πάθους, ἀλλ' αὐτὴ ὥσπερ οὐσιώδης ἐστίν.

2 πάλιν — εἶπεν] γένος πάλιν εἶπεν ἀντὶ εἴδους M τετρ. θεωρ. colloc. M 4 post λευκότης add. ἢ ἐν κύκνῳ M γενετῆς] γενέσεως F 5 καὶ ὁμοίως — ποιότης om. F; haec post μελανία ponas οὐ om. M 6 ἐπίκτητος καὶ δυσαπόβλητος FM (cf. v. 8) 8 ἐπίκτητος καὶ εὐαπόβλητος M ἢ (post τις) om. M 10 λέγονται F 14 πάθος M πεποιῶσθαι scripsi: πεποιεῖσθαι F: πεποιῆσθαι M 16 τοῦτο om. F 17 ὁμοίως ante καὶ colloc. M 19 ὑπὸ τούτων] ἀπ' αὐτῶν M 20 αὐτὸ — παθητικὴν] αὐτὸ λέγομεν λευκὸν τὸ παθ. F 21 ἔχειν M: ἔχον F 22 οὐδὲ] οὐδὲν F 23 ἐπεὶ κυρ.] ἐπικυρ. M λέγει M 24 πάθος Philop.: πάθους codd. ἴσως ἐπὶ τούτων (ἄμεινον om.) F 25 γενέσθαι om. F 27 οὔτε] an οὐδὲ?

p. 9b11 Ὅτι μὲν οὖν γίνονται διά.

Εἰπὼν τὰ χρώματα παθητικὰς ποιότητας εἶναι | τῷ ἀπὸ πάθους 125v ἐγγίνεσθαι τοῦτο κατασκευάζει καὶ δείκνυσιν οὕτως ἔχον.

p. 9b19 Ὅσα μὲν οὖν τῶν τοιούτων συμπτωμάτων.

Τὰ χρώματα συμπτώματα εἶπε διὰ τὸ ἄλλοις πάθεσιν ἐπισυμβαίνειν.

p. 9b27 Ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατὰ ταῦτα λεγόμεθα.

Ποιότης γάρ ἐστι καθ' ἣν ποιοὶ λέγονται· ⟨εἰ οὖν οὐ λέγονται ποιοὶ⟩ ἀπὸ τῶν εὐαποβλήτων παθῶν, δῆλον ὅτι οὐδὲ ποιότητες ταῦτα λέγονται.

p. 9b33 Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ κατὰ τὴν ψυχήν.

Οὐ μόνον, φησί, περὶ τὸ σῶμα θεωροῦνται αἱ παθητικαὶ ποιότητες καὶ τὰ πάθη, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ψυχήν.

p. 9b35 Ὅσα γὰρ ἐν τῇ γενέσει εὐθύς.

Ὥσπερ γὰρ ἡ ἐν τῷ Αἰθίοπι μελανία ἐκ γενετῆς οὖσα παθητικὴ ποιότης λέγεται, οὕτω καὶ ἡ ἐκ γενετῆς ἔκστασις ἢ ἡ ὀργὴ παθητικαὶ ποιότητες λέγονται.

p. 10a2 Ὁμοίως δὲ καὶ ὅσαι ἐκστάσεις.

Πάλιν ὥσπερ ἡ ἀπὸ μακρᾶς νόσου γενομένη ἄχροια λέγεται παθητικὴ ποιότης, οὕτω καὶ ἡ ἀπό τινος συμπτώματος ἔκστασις ἢ ἄλλο τι παθητικὴ ποιότης λέγεται.

p. 10a12 Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος.

Ἔτι δὲ τέταρτον εἶδος παραδίδωσι τῆς ποιότητος, γένος καὶ τοῦτο ἀντὶ τοῦ εἴδους εἰρηκώς. ἔστι δὲ σχῆμα καὶ μορφή. ἐπὶ πλέον δὲ τὸ

2 παθητικὴν ποιότητα F 5 τὰ χρώματα om. M 7 lemma om. F ταύτας Aristot. 8 ποιότης γάρ ἐστι] καὶ ποιότης φησὶ (ἐστὶ superscr.) F εἰ οὖν — ποιοὶ Philop.: om. codd. 9 οὐδὲ] καὶ οὐ F 11 φησὶ om. M 13 τε γὰρ F εὐθὺς ἐν τῇ γεν. colloc. M 14 γὰρ om. F 15 καὶ om. M ἡ (ante ὀργὴ) om. F 17 ὅσας ἄλλας ἐκστάσεις F 19 τινων συμπτωμάτων M 22 ἔτι δὲ] τὸ M 23 τοῦ om. F

σχῆμα τῆς μορφῆς· πᾶσα γὰρ μορφὴ καὶ σχῆμα ἔχει, οὐ πᾶν δὲ σχῆμα καὶ μορφὴν ἔχει· διὰ τοῦτο γὰρ ὡς κυριώτερον καὶ καθολικώτερον προέταξε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς· ἡ γὰρ μορφὴ ἐπὶ τῶν ἐμψύχων μόνον λέγεται, τὸ δὲ σχῆμα καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων.

p. 10a12 Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις.

Λέγεται γὰρ καὶ κατὰ ταῦτα ποιὰ τὰ μετέχοντα, οἷον ἀπὸ τῆς εὐθύτητος εὐθεῖα λέγεται γραμμὴ καὶ ἀπὸ τῆς καμπυλότητος ἡ καμπύλη, καὶ ἔστι πάθη τῆς γραμμῆς εὐθύτης καὶ καμπυλότης.

p. 10a16 Τὸ δὲ μανὸν καὶ τὸ πυκνόν.

Δόξειεν εἶναί φησιν, ἐπεὶ κατὰ ἀλήθειαν οὐκ εἰσὶ ποιότητες· πυκνὸν γάρ ἐστιν οὗ τὰ μόρια σύνεγγυς κεῖται ὡς μὴ δύνασθαι δέξασθαι ἑτερογενὲς σῶμα, μανὸν δὲ τὸ διεστηκότα ἔχον τὰ μόρια ὡς δύνασθαι δέξασθαι ἑτερογενὲς σῶμα. | οὐκοῦν θέσιν τινὰ μᾶλλον φαίνεται τὰ μόρια αὐτῶν 126r δηλοῦντα. μανὸν δὲ ἔλαβε τὸ ἐξ ἐπιτεχνήσεως, οἷον ἐάν τις τὴν χεῖρα πληρώσῃ καρύων. καὶ φαίημεν τὸ ἐκ πάντων συγκείμενον σῶμα μανὸν διὰ τὴν ἀραίωσιν· αὐτὸς γὰρ ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει ἄλλως διορίζει τὸ μανὸν καὶ τὸ πυκνόν.

p. 10a25 Ἴσως μὲν οὖν καὶ ἄλλος.

Παραστήσας ἡμῖν τὰ τέσσαρα τῆς ποιότητος εἴδη ἐπάγει τὸ συμπέρασμα καί φησιν ὅτι οὗτοι οἱ τρόποι τῆς ποιότητος. βουλόμενος δὲ ἡμᾶς μὴ ἐπαναπαύεσθαι τοῖς παρὰ τῶν ἀρχαίων λεγομένοις μηδ' ἀργοὺς μένειν ἀλλὰ καθ' αὑτοὺς ζητεῖν, φησὶν ὅτι ἴσως ἂν καὶ ἄλλος φανείη τρόπος ποιότητος.

p. 10a27 Ποιότητες μὲν οὖν εἰσι αἱ εἰρημέναι.

Ποιότητες, φησίν, οἷον λευκότης μελανία καὶ τὰ τοιαῦτα, | ποιὸν δὲ 126v τὸ μετέχον τῶν ποιοτήτων, οἷον λευκὸν σῶμα καὶ μέλαν καὶ γλυκὺ καὶ τἆλλα. καὶ αἱ μὲν ποιότητες μετέχονται, τὰ δὲ ποιὰ μετέχει καὶ παρω-

---

2 ὡς] ἐπειδὴ F 3 καὶ om. M γὰρ om. F 4 μόνων τῶν ἐμψ. M δὲ om. F post ἀψύχων add. καὶ ἐπὶ ἐμψύχων F 10 δόξειαν μὲν εἶναί φ. ποιότης ἐπεὶ F 11 ἐκ τοῦ σύνεγγυς F 12 ἐπιδέξασθαι M 15 an φῶμεν? ἓν σῶμα εἶναι μόνον (μανὸν om. M) 16 ἀρέωσιν F ἐν τῇ Φυσ. ἀκρ.] cf. Δ 9 p. 216b30 18 οὖν] ἄν τις εἴη F 19 τὰ om. F 22 καθ' αὑτοὺς] καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς M ὅτι καὶ F ἄλλως F 24 μὲν om. F εἰσι φησὶν αἱ F 25 ποιότητες φησίν om. F

νύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεται. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐπὶ πάντων τοῦτό ἐστιν ὡς ἐπὶ τῆς ἀρετῆς (οὐ γὰρ λέγεται ὁ μετέχων παρωνύμως ἐκ ταύτης ἀρεταῖος ἀλλὰ σπουδαῖος), διὰ τοῦτο εἶπεν ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως.

p. 10a34 Οἷον ὁ δρομικός.

Ὁ γὰρ πυκτικὸς ὁ κατ' ἐπιτηδειότητα λεγόμενος, ἥν φησιν αὐτὸς δύναμιν, οὐκ ἀπό τινος ὠνομάσθη ποιότητος· οὐ γὰρ δὴ ἀπὸ τῆς πυκτικῆς· ἐπιστήμη γὰρ αὕτη. καὶ μὴν οἱ τελείως καὶ ἕξει μετέχοντες αὐτῆς οὗτοι καλοῦνται ἀπ' αὐτῆς πύκται παρωνύμως. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δρομικός· καὶ γὰρ αὐτὸς ἀπὸ τῆς ποιότητος καλεῖται.

p. 10b5 Ἐνίοτε δὲ καὶ ὀνόματος κειμένου.

Πολλάκις δὲ καὶ ὀνόματος κειμένου τῇ ποιότητι οὐ λέγεται παρωνύμως ἐξ αὐτῆς ὁ μετέχων αὐτῆς· οὐδὲ γὰρ λέγομεν ἀρεταῖον ἀλλὰ σπουδαῖον.

p. 10b12 Οἷον ἡ δικαιοσύνη.

Ἐπὶ τὸ ἴδιον τῆς ποιότητος μέτεισι· φησὶν οὖν ἴδιον τῆς ποιότητός ἐστι τὸ ἐπιδέχεσθαι ἐναντιότητα. ἐκβάλλει δὲ αὐτό· οὐ πάσαις γὰρ ὑπάρχει ταῖς ποιότησι· τῷ γὰρ ὠχρῷ ποιῷ ὄντι οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οὐδὲ τῷ πυρρῷ καὶ ὁμοίως οὐδὲ ταῖς ἄλλαις τοιαύταις ποιότησι. δῆλον δέ ἐστι, φησίν, ὅτι ὑφ' ἣν κατηγορίαν ἀνάγεται ἕτερον τῶν ἐναντίων, ὑπὸ ταύτην ἀνάγεται καὶ τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπὸ ἄλλην κατηγορίαν αὐτὸ ἀναφέρειν.

p. 10a26 Ἐπιδέχεται δὲ τὸ μᾶλλον. |

Ἕτερον παρακολούθημα τοῦ ποιοῦ τὸ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ 127r
ἧττον. καὶ εἰκότως οὐδὲ τοῦτο πάντως παρακολουθεῖ· εἴρηται γὰρ ὅτι ὅπου ἐναντιότης θεωρεῖται, ἐκεῖ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ὅπου δὲ οὐκ

---

2 ἐκ ταύτης παρ. colloc. M 4 lemma om. F 5 ὁ γὰρ πυκτ.] ὁ πυκτ. φησὶ F 5. 6 ἥν — δύναμιν om. F 6 post ποιότητος add. ἀλλ' ἣν αὐτῆς (?) δύναμιν φυσικήν F 6. 7 post πυκτικῆς add. ὠνομάσθη πυκτικός F 7 μὴν] εἰ μὴ F 8 οὗτοι scripsi: οἱ F: οὕτως M 9 καὶ γὰρ M: καὶ γὰρ καὶ F: scribas οὐδὲ γὰρ 11 πολλάκις — κειμένου om. F 14 pro lemmate habet εἶτα F ἡ om. Aristot. 15 τῆς (alt.) om. M 16 ἐστι τὸ om. M ἐναντιότητας M 16. 17 ὑπάρχει γὰρ οὐ πάσ. colloc. M 18 καὶ ὁμοίως — ποιότησι om. M 19 ἐστι φησίν om. M ἕτερον Philoponi ed. Ald.: ἕκαστον Amm. et Philop. codd. 19. 20 ὑπὸ ταύτην] ὑπ' αὐτὴν M 20 ἀνάγεται scripsi: ἀνάγεσθαι F: om. M 22 δὲ om. F 24 εἰκότως (καὶ om.) post παρακολ. colloc. M εἴρηται] cf. p. 50,10 sq. 65,14. 15

ἔστιν αὕτη, οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. ἐπεὶ γοῦν ὑπάρχει ἐν τῷ ποιῷ ἐναντιότης, ὑπάρχει τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἐπειδὴ δὲ οὐ πᾶσιν, οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον πᾶσιν ὑπάρχει· δικαιοσύνην γὰρ δικαιοσύνης οὐ πάνυ φασὶ μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεσθαι, ἧττον μέντοι καὶ μᾶλλον μετέχειν τοὺς μετέχοντας τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ὑγείας λέγεται.

p. 11a2 Ἀναμφισβητήτως ἐπιδέχεται.

Ὅσα μέντοι ἀπὸ τούτων παρωνύμως λέγεται, ὁμολογουμένως ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. ἀπορήσας δὲ δι' ὃ οὐ λέγεται δικαιοσύνη μᾶλλον καὶ ἧττον, εἴασεν αὐτὸ ἀδιάρθρωτον. φαμὲν τοίνυν ὅτι ἐπιδέχεται ἡ δικαιοσύνη τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον· ἡνίκα γὰρ λέγομεν μᾶλλον δίκαιον τόνδε τοῦδε, δῆλον ὅτι καθὸ μετέχει οὗτος μᾶλλον δικαιοσύνης ἤπερ ὅδε· ὥστε ἐπιδέχεται ἡ δικαιοσύνη τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον.

p. 11a5 Τρίγωνον δὲ καὶ τετράγωνον.

Οὐδὲ γὰρ τρίγωνον τριγώνου μᾶλλον καὶ ἧττόν ἐστι τρίγωνον οὐδὲ τὸ πεντάγωνον τοῦ τετραγώνου μᾶλλον κύκλος ἐστί· δεῖ γὰρ εἰ μέλλοιεν ὡς κύκλοι συγκρίνεσθαι ἀμφότερα ἐπιδέχεσθαι τὸν τοῦ κύκλου λόγον. εἰ δ' οὐκ ἐπιδέχονται, οὐδὲ συγκρίνεσθαι τὴν ἀρχὴν δυνήσονται. οὐδὲ γὰρ εἴποι τις τὸν βοῦν μᾶλλον τοῦ ἵππου εἶναι ἄνθρωπον, ἐπεὶ μηδέτερος αὐτῶν τὸν τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμὸν ἐπιδέχεται. οὐκοῦν καὶ ἐπὶ τῶν σχημάτων ὡσαύτως· πάντα γὰρ τὰ σχήματα τὰ ἐπιδεχόμενα τὸν τοῦ κύκλου ὁρισμὸν ὁμοίως κύκλοι εἰσί, καὶ ὅσα τὸν τοῦ τριγώνου ὁρισμὸν ἐπιδέχεται, ὁμοίως τρίγωνά εἰσι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως.

p. 11a9 Τῶν δὲ μὴ ἐπιδεχομένων.

Ὅσα δὲ οὐκ ἐπιδέχεται τὴν ἀρχήν, οὐδὲ συγκρίνεται· διὸ οὐ πάντα τὰ ποιὰ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον.

p. 11a15 Τῶν μὲν οὖν εἰρημένων οὐδέν. |

Ἀποδοκιμάζει ἐνταῦθα τὰ δύο παρακολουθήματα τοῦ ποιοῦ ὡς μὴ 127v
πάντη τῷ ποιῷ παρακολουθοῦντα. μεταβαίνει δὲ εἰς τὸ κυρίως ἴδιον καί φησιν

1 αὕτη om. M post ἧττον add. ὑπάρχει M 2 πᾶσιν] πάση F 3 πᾶσιν] πάση F: om. M δικαιοσύνη μὲν γὰρ δικαιοσύνης ut lemma M 3. 4 οὐ πάνυ — λέγεσθαι om. M 4 καὶ μᾶλλον om. F 11 an ὅτι λέγομεν? μετέχειν F οὗτος om. F 11. 12 ἤπερ ὅδε om. F 14 γὰρ om. F 16 ὡς] οἱ F ἀμφότερα ἐπιδέχεσθαι om. F (ἔχειν post λόγον add.) 18 ἐπειδὴ M 20 οὐ πάντα F τὰ (alt.) om. F 21 ἐπιδέχεται om. F 22 τρίγωνόν ἐστι F 23 δὲ om. F 24 τὴν ἀρχήν] scribas τὸν αὐτὸν ὁρισμόν 25 ἐπιδ. τὰ ποιὰ colloc. M 27 ἐνταῦθα om. M 28 παντὶ M

ὅμοια δὲ καὶ ἀνόμοια· ἐπ' οὐδεμιᾶς γὰρ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἁρμόζει τοῦτο τὸ ἴδιον.

p. 11a20 Οὐ δεῖ δὲ ταράττεσθαι.

Ἐπειδὴ ᾔσθετο πολλὰ τῶν πρός τι ἀπαριθμησάμενος διαλαμβάνων περὶ ποιοῦ, φησὶν ὅτι οὐ δεῖ περὶ τούτου ἀπορεῖν. ἐπειδὴ περὶ ποιοῦ ἦν ὁ λόγος· πολλὰ γὰρ τῶν πρός τι ὑπὸ τὸ ποιὸν ἀνηγάγομεν οἷον ἕξιν καὶ διάθεσιν· ἡ γὰρ ἕξις τινὸς ἕξις λέγεται καὶ ἡ διάθεσίς τινος διάθεσις. ἐπιλύεται δὲ τοῦτο διχῶς.

p. 11a23 Σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πάντων.

Πρώτη τῆς ἀπορίας ἐπίλυσις αὕτη· φησὶ γὰρ τὰ μὲν γένη τῶν ποιοτήτων ὑπὸ τὰ πρός τι ἀναφέρεσθαι, τὰ δὲ εἴδη ὑπὸ τὸ ποιόν. οἷον ἡ μὲν ἐπιστήμη λέγεται τῶν πρός τι (τινὸς γὰρ ἐπιστήμη λέγεται), ἡ δὲ γεωμετρία οὐκ ἔστι τῶν πρός τι· οὐ γὰρ λέγεταί τινος γεωμετρία, ἀλλ' εἰ ἄρα, τινὸς ἐπιστήμη. καὶ αὕτη μὲν ἐπιπόλαιος ἡ λύσις. ἀκριβεστέρα δὲ ἡ ὕστερον· ἐπιστήμονες γὰρ λεγόμεθα, φησίν, οὐ τῷ μετέχειν ἁπλῶς ἐπιστήμης, ἀλλὰ τῷ μετέχειν ἢ μουσικῆς ἢ γεωμετρίας ἢ ἄλλης τινός. καὶ ἐκείνη μὲν τῶν πρός τι ὡς ἀόριστος οὖσα, τὰ δὲ εἴδη αὐτῆς οὐκέτι· ὥρισται γὰρ καὶ οὐ λέγομεν τὴν μουσικὴν ἢ τὴν γεωμετρίαν τινὸς μουσικὴν ἢ γεωμετρίαν ἀλλὰ ποιότητας· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λεγόμεθα. ὥστε τὸ μὲν γένος ὑπὸ τὰ πρός τι ἀναφέρεται τὰ δὲ εἴδη ὑπὸ τὴν ποιότητα. ἵνα δὲ ἀκριβέστερον τοῦτο μάθωμεν, ἐκ διαιρέσεως λάβωμεν οὕτως· τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστιν ὑποκείμενα ὡς ἡ οὐσία, τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ ὡς τὰ συμβεβηκότα. | καὶ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων τὰ μὲν 128r
ἐν σχέσει ἐστὶ καὶ γίνεται τὰ πρός τι, τὰ δὲ οὐκ ἐν σχέσει. τῶν δὲ μὴ ἐν σχέσει ὄντων τὰ μὲν ἀμερίστως ὑπάρχει καὶ γίνεται ποιότης, τὰ δὲ μεριστῶς καὶ γίνεται τὸ ποσόν. οὐκοῦν οὐδὲν ἄτοπον τὸ μὲν γένος ὑπὸ τὰ πρός τι, τὰ δὲ εἴδη ὑπὸ τὸ ποιὸν ἀνάγεσθαι. καὶ αὕτη ἐστὶν ἀκριβὴς ἐπίλυσις. ἄλλως τε δὲ οὐδὲν ἄτοπόν τινα τῶν ἀναφερομένων ἐπὶ ἑτέραν κατηγορίαν ἀναφέρεσθαι καὶ ὑπὸ τὰ πρός τι, μᾶλλον δὲ πᾶσα ἀνάγκη τὰ ὑπὸ τὰ πρός τι ἀναγόμενα ἀνάγεσθαι καὶ ὑπὸ ἄλλην τινὰ κατηγορίαν·

---

1 ὅμοιον — ἀνόμοιον F post ἀνόμοια add. κατὰ μόνας· Τὰ πρῶτα ἀπεδοκίμασε τοῦ ποιοῦ παρακολουθήματα, τοῦτο δὲ ὡς κυρίως ἴδιον προσφέρει τὸ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον λέγεσθαι M γὰρ] δὲ F 5 περὶ τούτου om. F 6 ὑπὸ] ἐπὶ F 7 post διάθεσιν add. εἰ ὠνομάσαμεν ἕξιν καὶ διάθεσιν ἐνταῦθα πρός τι ὄντα M 11 ἀναφέρεσθαι] ἀνάγεσθαι M 12 τῶν om. F τινὸς — λέγεται om. F 13 οὐκ ἔστι] οὐκέτι M λέγεται γὰρ οὐ colloc. M γεωμετρία (alt.) om. M ante ἀλλ' add. τὰ δ' εἴδη ταύτης ὑπὸ τὸ ποιὸν ἀναφέρεται M 14 εἰ] ἢ F ἐπιπολαίως F 15 φησίν om. M ἁπλῶς] τινὸς F 18. 19 τινὸς — γεωμετρίαν om. F 19 ποιότητας scripsi: ποιά libri 22 αἱ οὐσίαι M 23 ὡς τὰ συμβεβηκότα καὶ om. M τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων om. F 24 δὲ (alt.) om. M 28 δὲ om. M 30 post ἀνάγεσθαι add. πάντως M κατ. τινά coll. F

εἴρηται γὰρ ὅτι ἴδια πράγματα οὐκ ἔχει τὰ πρός τι, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις θεωρεῖται. |

Περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν. 129v

p. 11b1 Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐναντιότητα.

Δεῖ εἰδέναι ὅτι αἱ κυρίως καὶ πρῶται κατηγορίαι τέσσαρές εἰσιν αἱ εἰρημέναι, οὐσία ποσὸν ποιὸν πρός τι, αἱ δὲ ἄλλαι ἓξ γίνονται ἐκ τῆς συμπλοκῆς τῆς οὐσίας πρὸς τὰς λοιπὰς τρεῖς· ἐκ γὰρ τῆς συμπλοκῆς τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ποσοῦ ἐγένοντο δύο κατηγορίαι ἥ τε ποῦ καὶ ἡ ποτέ, καὶ πάλιν ἐκ τῆς μίξεως τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ποιοῦ γίνονται ἕτεραι δύο τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, ἐκ δὲ τῆς συμπλοκῆς τῆς οὐσίας καὶ τῶν πρός τι γίνονται αἱ λοιπαὶ δύο κατηγορίαι τὸ κεῖσθαι καὶ τὸ ἔχειν. ἀποδοὺς δὲ τῶν τεσσάρων κατηγοριῶν τούς τε ὅρους καὶ τὰ παρακολουθήματα τῶν λοιπῶν ἓξ οὔτε τὰ ἴδια εἶπεν οὔτε τοὺς ὁρισμοὺς ἀπέδωκεν οὔτε τὴν εἰς τὰ εἴδη διαίρεσιν ὡς δυναμένων ἡμῶν ἐκ τῶν ῥηθέντων καὶ ταύταις ἐπιστῆσαι. δεῖ οὖν ἡμᾶς ἑκάστου τόν τε ὁρισμὸν ἀποδοῦναι καὶ τὴν εἰς τὰ εἴδη διαίρεσιν. ἔστιν οὖν ποιεῖν μὲν τὸ εἴς τι ἐνεργεῖν. τούτου δὲ εἴδη δύο· τὸ γὰρ ποιοῦν ἢ εἰς ἑαυτὸ ποιεῖ ὥσπερ ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν γινώσκουσα ἢ εἰς ἕτερον ὡς τὸ θερμαίνειν. πάσχειν δέ ἐστι τὸ ὑπό τινος ἀλλοιοῦσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ τούτου εἴδη δύο· ἢ γὰρ ὡς εἰς φθορὰν ἀγόμενον πάσχει ὡς τὸ καίεσθαι ἢ ὡς εἰς τελειότητα ἀναγόμενον, ὡς ὅταν εἴπωμεν πάσχειν τὴν ὅρασιν ὑπὸ τοῦ ὁρατοῦ.

1 εἴρηται] p. 78,11 3 Φωτίου περὶ τοῦ π. κ. π., tum post Photii expositionem ἀμμωνίου M 4 τὸ (ante πάσχειν) om. F 6 δεῖ εἰδέναι — διαίρεσιν (17) post τοιαῦτα (p. 93,6) colloc. F δεῖ δὲ M καὶ om. F 7 πρός τι ποιόν colloc. F 8 τῆς οὐσίας — τρεῖς] τῶν ἄλλων τεσσάρων F 10 δύο ἕτεραι γίν. colloc. F 11 τὸ om. F 12 τὸ (utrobique) om. M ἀποδοὺς — τούς τε (13)] διεξελθὼν δὲ περὶ τῶν τεσσ. κατ. καὶ ἀποδοὺς αὐτῶν τούς τε M 15 εἴδη] ἴδια M ταύτας M 16 τό τε ἴδιον τόν τε ὁρ. M 17 οὖν] τὸ F μὲν om. F ἐνεργοῦν F 19 πάσχειν δὲ] καὶ πάσχειν F 20 ὁμοίως δὲ καὶ τούτου] τούτου δὲ M ὡς om. M 21 εἰς (alt.) post τελ. coll. F 22 ἐναγόμενον M post ὁρατοῦ add. ποῦ δέ ἐστι τόπου δηλωτικόν. τούτου δὲ εἴδη ἕξ, ἄνω κάτω δεξιὰ ἀριστερὰ ἔμπροσθεν ὄπισθεν. μέμψαιτο δ' ἄν τις κἀκείνους εὐκαίρως τοὺς οἰομένους κατὰ τὸν ἀριστοτέλη δεικνύναι μηδὲ τὰ γενικώτατα γένη ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐλάττονα. πειρῶνται γὰρ οὗτοι τήν τε ποῦ καὶ τὴν ποτὲ κατηγορίαν ὑπὸ τὸ ποσὸν ἀνάγειν συλλογιστικῶς. φασὶ γὰρ ὅτι ἡ μὲν ποτὲ κατηγορία χρόνον σημαίνει, ἡ δὲ ποῦ τόπον, ὁ δὲ χρόνος καὶ ὁ τόπος ὑπὸ τὴν ποσότητα· πῶς οὖν οὐχὶ καὶ αἱ προειρημέναι κατηγορίαι ὑπὸ τὴν ποσότητα ἂν εἶεν; τούτου δὲ ἀληθοῦς ὄντος πῶς ἂν ἔτι ἀληθὲς εἴη τὸ τοῖς δέκα γενικωτάτοις περιέχεσθαι πάντα τὰ ὄντα, ὅπου γέ ἐστι καὶ τούτων ἐλάττω; πρὸς οὓς ῥητέον ὅτι ἡ ποτὲ κατηγορία χρόνον ὡς οἴεσθε οὐ σημαίνει, ἀλλὰ τὸ ἐν χρόνῳ, οὐ μὴν οὐδὲ ἡ ποῦ κατηγορία τόπον δηλοῖ, ἀλλὰ τὸ ἐν τόπῳ. οὐ ταὐτὸν δὲ ὁ χρόνος τῷ ἐν χρόνῳ εἶναι οὔθ'

κεῖσθαι δέ ἐστιν ἡ τοιάδε τοῦ σώματος θέσις, τούτου δὲ εἴδη τρία, ἀνακεῖσθαι καθῆσθαι ἑστάναι. ποτὲ δέ ἐστι χρόνου δηλωτικόν, καὶ τούτου εἴδη τρία, ἐνεστὼς παρεληλυθὼς μέλλων. ποῦ δέ ἐστι τόπου δηλωτικόν, καὶ τούτου εἴδη ἕξ, ἄνω κάτω δεξιὰ ἀριστερὰ | ἔμπροσθεν ὄπισθεν. 130r
ἔχειν δέ ἐστιν οὐσίας περὶ οὐσίαν περίθεσις· σημαίνει γὰρ τὸ ὑποδεδέσθαι τὸ ὡπλίσθαι καὶ ἄλλα τοιαῦτα. |

Περὶ τῶν ἀντικειμένων. 131r

p. 11b16 Περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων ποσαχῶς.

Σκοπός ἐστιν ἐνταῦθα τῷ Ἀριστοτέλει διδάξαι ἡμᾶς περὶ τῶν φωνῶν, ὧν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν κατηγοριῶν ἐμνημόνευσεν, οὐ παντάπασι μὲν ἡμῖν ἀγνώστων οὐσῶν ἐκ τῆς συνηθείας, δεομένων δὲ ὅμως τινὸς διαρθρώσεως καὶ διδασκαλίας. καὶ πρῶτον περὶ τῶν ἀντικειμένων φησί· καὶ γὰρ ἐμνημόνευσεν ἐν τοῖς πρός τι τῶν ἀντικειμένων, ἡνίκα ἔλεγε τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἀντικεῖσθαι οὐχ ὡς τὰ ἐναντία, ἀλλ' ὡς τὰ πρός τι. βούλεται τοίνυν διδάξαι ποσαχῶς λέγεται τὰ ἀντικείμενα καί φησιν ὅτι τετραχῶς ἀντίκειται, ἢ ὡς τὰ πρός τι ἢ ὡς τὰ ἐναντία ἢ ὡς στέρησις καὶ ἕξις ἢ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις. ἵνα δὲ πραγματικῶς τοῦτο μάθωμεν, πῶς τὰ ἀντικείμενα τετραχῶς λέγεται, λάβωμεν αὐτὰ ἐκ διαιρέσεως. τὰ ἀντικείμενα ἢ ἐν λόγοις ἀντίκειται ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις, οἷον Σωκράτης περιπατεῖ — Σωκράτης οὐ περιπατεῖ, ἢ ἐν πράγμασι, καὶ τούτοις ἢ σχέσιν ἔχουσιν ἢ ὡς καθ' αὑτὰ θεωρουμένοις· καὶ τὰ μὲν κατὰ σχέσιν λέγονται ἀντικεῖσθαι ὡς τὰ πρός τι οἷον δεξιὸν ἀριστερόν, τὰ δὲ οὐ κατὰ σχέσιν ἀλλὰ καθ' αὑτὰ ἀντίκειται, καὶ ταῦτα ἢ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα ἢ οὐ μεταβάλλει,

---

ὁ τόπος τῷ ἐν τόπῳ εἶναι, καθάπερ καὶ τὸ ὑποκείμενον τῷ ἐν ὑποκειμένῳ, οὔτε ὅλως τὸ ἔν τινι τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ τῷ ἐν ᾧ ἐστιν. εἰ τοίνυν μήτε τὸ ποτὲ χρόνον σημαίνει ἀλλὰ τὸ ἐν χρόνῳ μήτε τὸ ποῦ τὸν τόπον ἀλλὰ τὸ ἐν τόπῳ, οὔτε δὲ τὸ ἐν τόπῳ οὔτε τὸ ἐν χρόνῳ ποσότητος, πῶς οὐχὶ ἀναγκαίως συναχθήσεται μήτε τὴν ποῦ κατηγορίαν μήτε τὴν ποτὲ ὑπὸ ποσότητα εἶναι; συσταῖεν γὰρ συλλογισμοὶ τοιοῦτοι· τὸ ποτὲ τὸ ἐν χρόνῳ σημαίνει, τὸ ἐν χρόνῳ οὐ ποσότητος, τὸ ἄρα ποτὲ οὐ ποσότητος, καὶ πάλιν τὸ ποῦ τὸ ἐν τόπῳ δηλοῖ, τὸ ἐν τόπῳ οὐ ποσότητος, τὸ ποῦ ἄρα οὐ ποσότητος. λέλυται ἄρα τὸ σόφισμα. M 1 κεῖσθαι δέ ἐστιν] ἔστι δὲ καὶ τὸ κεῖσθαι F 2 δέ] γάρ F τὸ τοῦ χρόνου M 3 ποῦ δέ ἐστι — ὄπισθεν post ὁρατοῦ (p. 92,22) transp. M (cf. ibi notam) τὸ δὲ ποῦ ἐστι F 5 ἔχειν — τοιαῦτα om. M 9 ante σκοπός add. πεπλήρωται ὁ περὶ τῶν κατηγοριῶν λόγος καὶ ἄρχεται τοῦ μετὰ τὰς κατηγορίας τμήματος M σκοπός — ἀριστ.] ἔστι δὲ ὁ σκοπὸς ὡς εἴρηται M 10 ἐν om. F 11 ἀγν. ἡμῖν colloc. M 12. 13 καὶ γὰρ ἐμνημ.] ἐμνημ. γὰρ M 13 ἐν τοῖς πρός τι] potius ἐν τῷ ποσῷ, cf. 5b15 sq. 14 τὰ (prius) om. F 15 τὰ ἀντικείμενα Philop.: ἀντικεῖσθαι FM 17 πραγματικῶς Laur. 72,5: πράγματι F: πραγματιωδῶς M 19 post ἀντίκ. add. ἢ ἐν πράγμασιν· ἐν μὲν λόγοις ἀντίκειται M 20 πράγματι F 21 ἢ ὡς] ἢ οὐ. ἢ ὡς M καὶ om. F 22 ἀριστερῷ M 23 ἀντίκ. καὶ ταῦτα fort. eicias

καὶ εἰ μὲν μεταβάλλει, | ἀντίκειται ὡς τὰ ἐναντία οἷον τὸ μέλαν τῷ λευκῷ, εἰ δὲ μὴ μεταβάλλει, ἀντίκειται κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν οἷον ὡς ὄψις καὶ τυφλότης. 132r

Τίνος δὲ ἕνεκεν ταύτῃ τῇ τάξει ἐχρήσατο; φαμὲν ὅτι ἀπὸ τῶν μαλακωτέραν ἐχόντων τὴν ἀντίθεσιν, λέγω δὴ τῶν πρός τι, ἤρξατο· ταῦτα γὰρ σχεδὸν οὐδὲ πέφυκεν ἄλληλα πολεμεῖν· ἀμέλει καὶ συνεισάγει ἄλληλα καὶ τοῦ ἑτέρου ὄντος πάντως ἐστὶ καὶ τὸ ἕτερον καὶ τοὐναντίον μὴ ὄντος τοῦ ἑτέρου οὐδὲ τὸ ἕτερον ἔσται. δεύτερον δέ φησι περὶ τῶν ἐναντίων· σφοδρότερον γὰρ ἀντίκειται τὰ ἐναντία· ταῦτα γὰρ ἀναιρεῖ ἄλληλα, καὶ τοῦ ἑτέρου ὄντος πάντως τὸ ἕτερον ἔφθαρται. ἔτι δὲ τούτων σφοδρότερα τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν· τὰ γὰρ ἐναντία εἰ καὶ ἀναιρεῖ ἄλληλα, ὡς ἐλέγομεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλληλα μεταβάλλει (λευκὸν γὰρ ἐκ μέλανος καὶ τοὐναντίον γίνεται), τὰ δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντικείμενα οὐ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα· οὔτε γὰρ τυφλός τις ἀναβλέψαι ἂν οὔτε φαλακρὸς φῦσαι τρίχας. ἔτι δὲ τούτων σφοδροτέρα ἡ περὶ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἀντίθεσις· αὕτη γὰρ μόνη ἐπὶ πάντων τῶν ὄντων θεωρεῖται, αἱ δ' ἄλλαι οὐδαμῶς· ἡ γὰρ τῶν πρός τι ἀντίθεσις οὐκ ἐπὶ πάντων λέγεται· ἂν γὰρ τύχῃ τις μόνος ὤν, οὐ λέγεται δεξιὸς εἶναι ἢ ἀριστερός. οὔτε τὰ ἐναντία δὲ ἐπὶ πάντων· τῇ γὰρ οὐσίᾳ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον καὶ ἡ φωνὴ οὐ λέγεται λευκὴ εἶναι ἢ μέλαινα κατὰ τὴν τῶν χρωμάτων ἐναντίωσιν. ὁμοίως οὔτε ἡ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντίθεσις λέγεται ἐπὶ πάντων· ὁ γὰρ λίθος οὐ λέγεται τυφλὸς εἶναι ἢ ὄψιν ἔχειν ἢ φαλακρὸς εἶναι. ἡ δέ γε τῆς καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως ἀντίθεσις ἐπὶ πάντων θεωρεῖται· λέγεται γὰρ ὁ Σωκράτης ἢ δεξιὸς εἶναι ἢ μὴ εἶναι δεξιός, καὶ ἡ οὐσία ἢ ἔχειν ἐναντίον ἢ μή, καὶ ὁ λίθος ἢ ὄψιν ἔχειν ἢ μὴ ὄψιν ἔχειν, ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν ὄντων εὐπορήσεις καὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως [ταύτην τὴν ἀντίθεσιν ὑπάρχουσαν]. εἰκότως οὖν πρώτην μὲν εἶπε τὴν τῶν πρός τι, δευτέραν δὲ τὴν τῶν ἐναντίων, τρίτην δὲ τὴν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν, τετάρτην δὲ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν.

1 ὡς τὰ ἐναντία — ἀντίκειται (2) in mrg. suppl. F³ 6 γὰρ σχεδὸν οὐδέ] καὶ γὰρ οὐδὲ F 8 δέ] τε M 10 ἀπόντος M πάντως om. M 11 σφοδρότερον F: compend. script. M post σφοδρ. add. γὰρ ἀντίκειται τὰ ἐναντία· ταῦτα γὰρ ἀναιρεῖ ἄλληλα, sed statim del. F εἰ καὶ om. F 12 ἀλλὰ om. M 14 ἀναβλέψαι scripsi: ἀνέβλεψεν F: ἀναβλέψῃ M 15 φῦσαι] φύσει F: φύσῃ M ἔτι] ἔστι F 16 θεωρεῖται scripsi: διαιρεῖ F: διαιρεῖται M (cf. v. 23) 19 καὶ ἡ] ἡ γὰρ F 20 εἶναι om. M κατὰ τὴν τῶν χρ. ἐναντ. om. F 21 ὁμοίως — πάντων] οὔτε ἐπὶ τῆς στερήσεως καὶ ἕξεως F οὔτε] an οὐδὲ? 22 ἢ φαλακρὸς εἶναι eicias 23 γε om. F 24 ἢ (ante ἔχειν) om. F 25 ἢ (ante ὄψιν) om. F ὄψιν ἔχειν (post μὴ) om. F 25. 26 ὁμοίως καὶ om. F 26 εὐπορήσεως F 27 ταύτην — ὑπάρχουσαν ex Philopono irrepserunt. μὲν om. M εἶπε Philop.: εἶναι codd. 28 τὴν (ante τῶν) Vat. 2173: om. FM 29 δὲ om. F an τὴν ⟨περὶ⟩?

p. 11b32 Ὅσα οὖν ἀντίκειται.

Βούλεται διὰ τούτων δεῖξαι ὅτι ἡ τῶν πρός τι ἀντίθεσις οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ τῇ τῶν ἐναντίων, καὶ δείκνυσιν αὐτὸ οὕτως· τὰ ὡς πρός τι ἀντικείμενα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται οἷον τὸ δεξιὸν ἀριστεροῦ δεξιόν, τὰ δ' ὡς ἐναντία ἀντικείμενα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν οὐ λέγεται ἑτέρων· τὸ γὰρ λευκὸν οὐ λέγεται μέλανος λευκόν· τὰ ἄρα ὡς πρός τι ἀντικείμενα ἕτερα παρὰ τὰ ὡς ἐναντία ἀντικείμενα.

p. 11b38 Ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων. |

Διακρίνας τὴν τῶν πρός τι ἀντίθεσιν τῆς τῶν ἐναντίων βούλεται νῦν 132v
αὐτὴν καὶ τῶν λοιπῶν διακρῖναι. πρὸ δὲ τούτου διαίρεσίν τινα τῶν ἐναντίων παραδίδωσι συμβαλλομένην αὐτῷ τοιαύτην· τῶν ἐναντίων τὰ μὲν ἄμεσά ἐστιν ὡς ἄρτιον καὶ περιττόν, τὰ δὲ ἔμμεσα ὡς τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν καὶ εἴ τι τοιοῦτον. καὶ τὰ ἔμμεσα τὰ μὲν οὕτως ἔχει ὥστε μὴ ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον αὐτῶν παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ ὡς ἐπὶ λευκοῦ καὶ μέλανος (οὔτε γὰρ ἀνάγκη πᾶν σῶμα λευκὸν εἶναι ἢ μέλαν· δύναται γὰρ καὶ φαιὸν εἶναι ἢ ἄλλο τι, ὅσα ἔμμεσα), τὰ δὲ οὕτως ἔχει ὥστε ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον αὐτῶν παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ, ὡς τῷ πυρὶ ἡ θερμότης· οὐ γὰρ ἄν ποτε αὐτῷ προσγένοιτο ἡ ψῦξις· ὁμοίως δὲ καὶ τῇ χιόνι ⟨ἡ⟩ ψυχρότης καὶ οὐκ ἄν ποτε τὸ ἐναντίον.

p. 12a6 Καὶ περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον.

Πᾶς γὰρ ἀριθμὸς ἢ περιττὸς ἢ ἄρτιος, καὶ οὐκ ἂν εὑρεθείη ἀριθμὸς μὴ ὢν τοιοῦτος.

p. 12a13 Καὶ φαῦλον δὲ καὶ σπουδαῖον κατηγορεῖται.

Οὐ μόνον γὰρ ἐπ' ἀνθρώπου λέγομεν τὸ φαῦλον καὶ σπουδαῖον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν οἷον ἵππων καὶ κυνῶν καὶ τῶν τοιούτων.

p. 12a20 Ἐπ' ἐνίων μὲν οὖν ὀνόματα.

Τῶν ἐμμέσων ἐναντίων τὰ μὲν τὸ μέσον ἔχουσιν ὀνομαζόμενον ὡς

2 τοῦτο F δεῖξαι ante διὰ colloc. M 3 τῇ om. F 5 τὰ δ' ὡς — παρὰ τὰ ὡς ἐναντία ἀντικείμενα (7) om. F 9 ἀπὸ τῆς M νῦν] τοίνυν M 10 πρὸ] πρὸς M τούτου Paris. 1973: τούτων FM 13 τὰ ἔμμ. τὰ μὲν] τὰ μὲν ἔμμ. F 15 οὔτε] an οὐδὲ? post μέλαν add. ἐν τούτοις M 16 καὶ ὅσα F 17. 18 οὐ γὰρ] καὶ οὐκ M 18 προσγένηται FM 19 ἡ Philop.: om. FM 20 καὶ (prius) om. F 22 ὢν om. F 23 δὲ] μὲν F 24 οὐ μόνον — ἀλλὰ om. F 25 ἐπ' om. F ἵππον M καὶ κυνῶν — τοιούτων] καὶ φαῦλον καὶ σπουδαῖον λέγομεν M 26 οὖν om. F

λευκὸν καὶ μέλαν τὸ ὠχρὸν καὶ τὸ φαιὸν καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ δὲ οὐκ ἔχει, τῇ δὲ τῶν ἄκρων ἀναιρέσει σημαίνεται, οἷον τὸ μεταξὺ φαύλου καὶ σπουδαίου ὀνόματι μὲν οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τῇ δὲ τῶν ἄκρων ἀναιρέσει τοῦτο γνωρίζομεν οἷον τὸ μήτε φαῦλον μήτε σπουδαῖον λέγοντες.

p. 12a26 Στέρησις δὲ καὶ ἕξις λέγεται. |

Βουλόμενος διακρῖναι τὴν τῶν πρός τι ἀντίθεσιν τῆς κατὰ στέρησιν 133r καὶ ἕξιν ἀντιθέσεως πρότερον περὶ αὐτῶν διδάσκει τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντικειμένων καί φησιν ὅτι περὶ ὃ πρᾶγμα λέγεται ἡ ἕξις, περὶ τοῦτο καὶ ἡ στέρησις θεωρεῖται.

p. 12a29 Ἐστερῆσθαι γὰρ τότε λέγομεν.

Πάνυ ἀσφαλῶς ὁ φιλόσοφός φησιν ὅτι εἰ μέλλομεν λέγειν τι ἐστερῆσθαί τινος, τρία ταῦτα δεῖ σκοπεῖν· πρῶτον μὲν αὐτὸ περὶ οὗ λέγομεν εἰ δεκτικόν, ἔπειτα τὸν τόπον ἐν ᾧ πέφυκε λέγεσθαι, τρίτον τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἔδει τὴν ἕξιν εἶναι. οἷον δεῖ σκοπεῖν πρῶτον τὸ ὑποκείμενον διὰ τὰ ὅλως οὐ δεκτικά (οὐ γὰρ λέγομεν τὸν λίθον ἐστερῆσθαι ὄψεως, ἐπεὶ μηδὲ ἔχει ὅλως ἐπιτηδειότητα πρὸς τὸ κεκτῆσθαι ὄψιν· παραπλήσιον γὰρ ὡς εἰ ἔλεγεν αὐτὸν καὶ δικαιοσύνης ἐστερῆσθαι· ἀλλ' οἶμαι φανερὸν ὅτι ἡ στέρησις πρὸς μόνην τὴν προϋπάρξασαν λέγεται κτῆσιν), δεύτερον δὲ καὶ τὸ μέρος καθ' ὃ πέφυκεν ἔχειν (τοῦ γὰρ ἀνθρώπου δεκτικοῦ ὄντος ὄψεως τὸν πόδα οὐ λέγομεν ἐστερῆσθαι ὄψεως διὰ τὸ ὡς εἴρηται μὴ πεφυκέναι κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος αὐτὴν ἔχειν), ἔτι δὲ πρὸς τούτοις τὸν καιρόν· τὸ γὰρ σκυλάκιον πεφυκὸς ἔχειν ὄψιν καὶ καθ' ὃ μέρος δεῖ, ὅμως οὐχ ὁρᾷ, καὶ οὐ λέγεται ἐστερῆσθαι ὄψεως διὰ τὸ μήπω παρεῖναι τὸν καιρὸν εἰς ὃν κατ' ἐνέργειαν ἀπολάβοι τὴν ὄψιν μηδὲ πρότερον μὲν ὁρᾶν | αὐτὸ 133v ὕστερον δὲ τυφλώττειν. καλῶς οὖν καὶ ἀσφαλῶς τὰ τρία ταῦτα φυλάττειν καὶ σκοπεῖν ἡμᾶς φησιν ὁ φιλόσοφος· νωδόν τε γὰρ λέγομεν οὐ τὸ μὴ ἔχον ὀδόντας (οὐ γὰρ δήπου καὶ τὸ ἄρτι τεχθέν) καὶ τυφλὸν οὐχ ἁπλῶς τὸ μὴ ἔχον ὄψιν· οὐ γὰρ δήπου καὶ τὸ σκυλάκιον.

2 τῇ δὲ τῶν ἄκρων ἀναιρ.—εἰπεῖν (3) om. F 4 εἶναι λέγοντες M 7 καὶ ἕξιν καὶ ἀντιθ. F: ἀντιθ. καὶ ἕξιν M διδάσκει περὶ (αὐτῶν om.) M 10 γὰρ] δὲ Aristot. 11 πάνυ δὲ F 13 τόπον] τρόπον F 14 τὰ] τὸ F 15 μηδὲ scripsi: μήτε libri 18 πρὸς] περὶ M 20 ὄψεως om. F 21 αὐτὸν F ἔτι] ἔστι F τὸν] καὶ F 21. 22 τὸ γὰρ] καὶ γὰρ τὸ M 22. 28 σκυλλάκιον FM 22 ὄψιν ἔχειν colloc. M καὶ (prius) om. M 24 ἀπολάβοι Vat. 2173: ὑπολάβῃ F: ἀπολάβῃ M τὴν om. F αὐτὸν M 25 τυφλώττειν] οὐ φυλάττειν F 27 δήπου] δὴ F τὸ ἄρτι τεχθέν] ἄρτι τεχθέντα M 28 ἁπλῶς om. Aristot.

p. 12a35 Τὸ δὲ ἐστερῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἕξιν ἔχειν οὐκ ἔστι στέρησις καὶ ἕξις.

Διὰ τούτων βούλεται ὁ φιλόσοφος δεῖξαι ὅτι οὐκ ἔστι ταὐτὸν τὸ ἐστερῆσθαι τῇ στερήσει οὔτε τὸ ἔχειν ἕξιν τῇ ἕξει. παρωνύμως δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν λέγεται, ἐπεὶ εἰ ἦν τὸ αὐτό, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφότερα κατὰ τοῦ αὐτοῦ· εἰ γὰρ ἦν ταὐτὸν ἕξις καὶ ἕξιν ἔχειν, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφότερα κατὰ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς στερήσεως δὲ ὡσαύτως. νῦν δὲ οὐχ οὕτως ἔχει· οὔτε γὰρ τὸν τυφλὸν τυφλότητα λέγομεν.

p. 12b6 Ὁμοίως δὲ καὶ οὐκ ἔστι τὸ ὑπὸ τὴν ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν.

Ὅτι ἡ κατάφασις καὶ ἀπόφασις οὐκ ἔστι ταὐτὰ τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν σημαινομένοις δείκνυσιν ἐκ τοῦ τὴν μὲν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν λόγους εἶναι, τὰ δὲ ὑπ᾽ αὐτῶν σημαινόμενα πράγματα. λέγεται δὲ καὶ ταῦτα ἀντικεῖσθαι [τὸ Σωκράτης κάθηται τῷ Σωκράτης οὐ κάθηται] ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις, λέγω δὴ ταῦτα τὰ πράγματα οἷον τὸ κάθηται καὶ τὸ οὐ κάθηται.

p. 12b16 Ὅτι δὲ ἡ στέρησις καὶ ἡ ἕξις.

Διακρίνας τὰ πρός τι τῶν ἐναντίων νῦν αὐτὰ διακρίνει ἀπὸ τῶν 134r κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντικειμένων καὶ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ σαφεστέρου καὶ ὁμολογουμένου, λέγω δὴ ἀπὸ τοῦ τὴν ὄψιν μὴ λέγεσθαι τυφλότητος ὄψιν. ὕστερον δὲ δείκνυσι, καὶ τοῦτο ἀμφίβολον, ὅτι οὐδὲ ἡ τυφλότης ὄψεως λέγεται· τοῦτο γὰρ δοκεῖ καὶ λέγεσθαι.

p. 12b18 Οὐδ᾽ ἄλλως οὐδαμῶς πρὸς τοῦτο λέγεται.

Ἀντὶ τοῦ ʽὡς ⟨ἂν⟩ ὀνοματοποιήσῃς, οὐδαμῶς πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεταιʼ.

---

1 καὶ τὸ] τε F 4 ἔχειν Philop.: ἔχον FM 5 ἀμφότερα om. F 6 εἰ γὰρ — τοῦ αὐτοῦ (7) om. F 8 οὔτε] an οὐδὲ? 9 οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τὸ Aristot. καὶ (prius) om. F 9. 10 κατάφ. καὶ ἀπόφ. F 10 post κατάφ. add. τὰ αὐτά M 11 ὅτι ἡ κατάφ. καὶ ἀπόφασις οὐκ ἔστι om. F ταὐτὰ] τὸ αὐτὸ F 11. 12 τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν σημ.] καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως F 12 καὶ δείκν. F τοῦ] τούτου F 13 αὐτὴν M 14 τὸ σωκρ. — οὐ κάθηται inclusi: τῶ σωκράτει καθ. σωκράτης οὐ καθ. F 15 καὶ τὸ] τῶ M 21 ἀμφίβολον] ἀπὸ τοῦ ἀμφιβόλου Philop.: fort. scribas ἀμφιβόλως 22 τοῦτο — λέγεται (23) om. F 23 τοῦτο] αὐτὸ Aristot. 24 ἂν ὀνοματοποιήσῃς Philop.: ὀνοματοποιήσεις codd.

p. 12b19 Ὡσαύτως δὲ οὐδὲ ἡ τυφλότης λέγοιτ' ἂν τυφλότης ὄψεως.

Δείκνυσιν ὅτι οὐδὲ ἡ τυφλότης ὄψεως λέγεται· εἰ γὰρ λέγεται, ῥηθήσεται καὶ ὄψις τυφλότητος· τὰ γὰρ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, ὥσπερ τὸ ἀριστερὸν δεξιοῦ καὶ τὸ δεξιὸν ἀριστεροῦ.

p. 12b26 ⟨Ὅτι δὲ οὐδ' ὡς τὰ ἐναντία.⟩

Ἰστέον ὅτι ἀκόλουθον ἦν τὴν τῶν πρός τι ἀντίθεσιν διακρῖναι πρὸς τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἑνὶ λόγῳ ἐκείνην τῶν τριῶν μέλλει διακρίνειν, τοῦτο μὲν ὑπερέθετο, τῆς δὲ τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεως διακρίνει τὴν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν. καὶ πρότερον τὰ ἐναντία διαιρεῖ καὶ δείκνυσι διὰ τῶν μερῶν, ἔπειτα δὲ καὶ καθολικῷ λόγῳ· ὧν μὲν γὰρ ἐναντίων μηδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον, ἀναγκαῖον ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἀεί· οὔτε γὰρ τὸ πῦρ εἴποιμεν περιττὸν ἢ ἄρτιον εἶναι οὐδὲ τὸν λίθον νοσεῖν ἢ ὑγιαίνειν, ἐπειδὴ οὔτε πέφυκε τὴν ἀρχὴν τούτων δεκτικὰ εἶναι. τὸ δὲ ὧν κατηγορεῖται θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἀεὶ διὰ τὰ ἄμεσα ἐναντία, ὡς καὶ αὐτός φησιν ἐπὶ νόσου καὶ ὑγείας καὶ ἀρτίου καὶ περιττοῦ· ἀνάγκη γὰρ πάντα ἀριθμὸν ἢ ἄρτιον εἶναι ἢ περιττὸν καὶ πᾶν σῶμα ἢ νοσεῖν ἢ ὑγιαίνειν τὸ τούτων δεκτικόν.

p. 12b33 Οὔτε γὰρ λευκὸν ἢ μέλαν ἀνάγκη πᾶν εἶναι τὸ δεκτικόν.

Οὐ γὰρ ἀνάγκη τὸ σῶμα ἢ λευκὸν εἶναι ἢ μέλαν (δύναται γὰρ καὶ φαιὸν εἶναι) οὔτε ψυχρὸν ἢ θερμόν (δύναται γὰρ χλιαρὸν εἶναι), εἰ μὴ ἄρα ἓν αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει τῷ ὑποκειμένῳ ὡς τῇ χιόνι τὸ

1. 2 ὄψεως τυφλ. colloc. F   3 δείκνυσιν — λέγεται om. F   4 ὥσπερ — ἀριστεροῦ (5)] ὥσπερ τὸ δεξιὸν τοῦ ἀρ. καὶ τὸ ἀρ. τοῦ δεξιοῦ, ὡς ἀποδέδεικται M   6 lemma inserui (cf. v. 10 not.)   7 post ἰστέον add. δὲ M   πρὸς (alt.)] καὶ F   8 ἀλλ' ἐπειδὴ] ἐπεὶ F   9 ἀλλὰ τοῦτο F   τῆς — ἀντιθέσεως] τὴν — ἀντίθεσιν F   10 post ἕξιν add. ὅτι δὲ οὐδ' ὡς τὰ ἐναντία. διέκρινε τὴν τῶν πρός τι ἀντίθεσιν τῆς τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεως καὶ τῆς κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν. νῦν οὖν αὐτὴν τὴν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν τῆς τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεως διακρίνει M   11 ὧν — ἀναγκαῖον (12)] Ὧν μηδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον. Καλῶς τὸ M   11. 12 τῶν μὲν γὰρ ἐν. ὧν Aristot.   13 ἀεί] δεῖ M   15 οὔτε] an οὐδὲ?   16 ἄμεσα] μέσα M   17 ὡς — φησιν] ὡσαύτως F   ὑγιείας Aristot.   καὶ (ante ἀρτίου)] ἢ M   περ. καὶ ἀρ. Aristot.   18 πᾶν σῶμα] πάντως F   20 lemma om. F   22 οὐ γὰρ ἀν.] καὶ οὐκ ἀν. φησὶ F   δυνατὸν F   23 καὶ om. F   23. 24 ante εἰ μὴ add. Εἰ μὴ οἷς φύσει τὸ ἓν ὑπάρχει. Οὐκ ἀνάγκη οὖν τὸ σῶμα ἢ λευκὸν εἶναι ἢ μέλαν M   24 ἐξ αὐτῶν F

λευκὸν καὶ τῷ πυρὶ τὸ θερμὸν καὶ αὐτῇ τῇ | ἐπινοίᾳ, ἐπειδὴ ὥσπερ 134v συνουσίωται αὐτῷ ἡ θερμότης, ὥσπερ καὶ τῇ χιόνι ἡ ψυχρότης ἢ ἡ λευκότης.

p. 13a3 Ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς.

Παραδεδωκὼς τοὺς τρόπους τῆς τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεως νῦν δείκνυσιν ὅτι κατ' οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων δύναται ἡ αὐτὴ εἶναι τῶν ἐναντίων ἀντίθεσις τῇ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀμέσων ἐναντίων ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον ὑπάρχει τῷ ὑποκειμένῳ, ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον πάρεστιν ἀεὶ τῷ ὑποκειμένῳ· ὥστε οὐκ ἔστιν ἡ τῶν ἀμέσων ἐναντίων ἀντίθεσις ἡ αὐτὴ τῇ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν, ἀλλ' οὐδὲ τῇ ἀνὰ μέσον.

p. 13a4 Οὐδὲ γὰρ ἀεὶ τῷ δεκτικῷ.

Πρῶτον νῦν διακρίνει τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν τῶν ἀμέσων ἐναντίων λέγων ὅτι τούτων τὸ ἓν ἐξ ἀνάγκης πάρεστι τῷ ὑποκειμένῳ· ἀνάγκη γὰρ πάντα ἀριθμὸν ἢ περιττὸν εἶναι ἢ ἄρτιον, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὲ πᾶν σῶμα τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον ῥηθήσεται· οὐ γὰρ δήπου καὶ ὁ λίθος ἢ ἁπλῶς τὰ μὴ δεκτικά.

p. 13a8 Ἀλλ' οὐδὲ ὧν τί ἐστιν ἀνὰ μέσον.

Νῦν τῶν ἐμμέσων ἐναντίων αὐτὰ διακρίνει λέγων τούτων οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ· οὐ γὰρ ἀνάγκη πᾶν σῶμα λευκὸν εἶναι ἢ μέλαν, τῶν δὲ γινομένων κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἐξ ἀνάγκης τὸ ἓν παρεῖναι τῷ δεκτικῷ. τὸ δὲ παντὶ προσέθηκεν. ἐπειδή εἰσί τινα τῶν ἐμμέσων ἐναντίων, ὧν τὸ ἕτερον ἐξ ἀνάγκης πάρεστι τῷ ὑποκειμένῳ, ὡς ἡ ἐν τῷ πυρὶ θερμότης, ἀλλ' ὅμως καὶ τούτων δείκνυσι πρὸς τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν τὴν διαφορὰν τῷ τούτων μὲν ἐξ ἀνάγκης ἀφωρισμένως τὸ ἕτερον παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ (τοῦ γὰρ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ἐμμέσων ὄντων ἐναντίων ἀφωρισμένως ἡ θερμότης ὑπάρχει τῷ πυρὶ καὶ οὐκ ἄν ποτε ἕτερον αὐτῶν), τῶν δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν μὴ

1 post λευκὸν add. οὐδὲ θερμὸν ἢ ψυχρόν, εἰ μὴ πάλιν ἓν αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει τῷ ὑποκειμένῳ M καὶ (ante τῷ πυρὶ)] οἷον M post θερμὸν add. ἀνάγκη γὰρ τὸ πῦρ θερμὸν εἶναι M 2 ὥσπερ — λευκότης (3) om. M 5 παραδεδωκὼς — νῦν] ἐκ τούτων F 6 τρόπον M 7 τὴν στέρησιν M 8 ἕτερον] ἓν F (cf. v. 9) ὑπῆρχε M ἐπὶ δὲ — ὑποκειμένῳ (9) om. M 10 ἡ (prius) om. M 11 ἀλλ' — μέσον om. F τῇ] corrigas ἡ τῶν 12 lemma ἀλλ' οὐδὲ ὧν τί ἐστιν F 13 πρῶτον om. F 14 ἐξ ἀν. τὸ ἓν colloc. M 16 ἔχον om. F 18 ἐστιν om. M 21 εἶναι λευκὸν colloc. M 24 θερμασία F 25 τὰ] τὸ F τὴν om. M τούτων τὸ M

ὁμοίως· οὐ γὰρ ἀνάγκη ἀφωρισμένως τῷ δεκτικῷ τὴν ὄψιν παρεῖναι ⟨ἢ⟩ τὴν τυφλότητα, ἀλλ' ὁπότερον ἂν ἔτυχεν.

p. 13a18 Ἔτι ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων. |

Διελὼν τὰ ἐναντία εἴς τε τὰ ἔμμεσα καὶ τὰ ἄμεσα καὶ παραβαλὼν 135r
ἑκατέροις τὰ πρός τι νῦν αὐτὰ καὶ καθολικῷ λόγῳ διακρίνει λέγων ὅτι τὰ ἐναντία πάντα μεταβάλλει εἰς ἄλληλα, εἰ μὴ τῷ ὑποκειμένῳ τὸ ἓν φύσει καὶ κατ' οὐσίαν ὑπάρχει, τὰ δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν οὐ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα· | ἀπὸ μὲν γὰρ ἕξεως εἰς στέρησιν, φησί, γίνεται 135v
μεταβολή, ἀπὸ δὲ τῆς στερήσεως εἰς ἕξιν ἀδύνατον. τί δέ ἐστιν εἴπερ μὴ χρόνῳ ἐξείργηται ὁ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐναντίαν ἕξιν ἀποκαθιστῶν; τοῦτ' ἔστιν 'εἰ μὴ γέρων ὢν φιλοσοφεῖν ἄρξηται'· τηνικαῦτα γὰρ ὁ χρόνος ἐξείργει τὴν ἐπίδοσιν ἄχρι τοῦ ἐναντίου προβῆναι.

p. 13a37 Ὅσα δὲ ὡς κατάφασις.

Διακρίνας τὰς τρεῖς ἀντιθέσεις ἀπ' ἀλλήλων νῦν τὴν λοιπὴν πρὸς τὰς τρεῖς παραβάλλει καὶ ἑνὶ λόγῳ αὐτὴν διακρίνει λέγων· ἐπὶ μόνων γὰρ τούτων ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸ μὲν ἀληθὲς τὸ δὲ ψεῦδος αὐτῶν εἶναι· τοῦτο γὰρ ἴδιον καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως τὸ ἐπὶ παντὸς πράγματος διαιρεῖν τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος, ὡς διδάξει ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας· ἐὰν γὰρ εἴπω 'Σωκράτης κάθηται — Σωκράτης οὐ κάθηται', ἀνάγκη τὸ μὲν ἀληθὲς εἶναι τὸ δὲ ψεῦδος, καὶ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν κατὰ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ὁμοίως.

p. 13b10 Ὅλως δὲ τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκήν.

Τὰ κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγόμενα οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος δηλοῖ, τὰ δὲ πρός τι καὶ τὰ ἐναντία καὶ τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἄνευ

1 ἀνάγκη ἀφωρισμένως om. F ἢ inserui 5 τὰ πρός τι] scribas τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν 7 κατ' οὐσίαν] μετουσίᾳ F 8 μὲν om. M τῆς ἕξ. εἰς τὴν Aristot. φησι om. M 9 ἡ μεταβ. M εἰς ἕξιν ἀδύνατον om. M: ἐπὶ τὴν ἕξ. ἀδ. Aristot. τί δέ ἐστιν — ἄρξηται] τὸ δὴ τελέως γινόμενον εἰς τὴν ἐναντίαν ἕξιν ἀποκαθίστησιν, ἄνπερ μὴ χρόνῳ ἐξείργηται. φανερὸν ὅτι ὁ φαῦλος εἰς βελτίους ἀγόμενος διατριβὰς καλλίων ἑαυτοῦ γίνεται. εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὅτι κατὰ μικρὸν αὐτὸν ἡ ἐπίδοσις εἰς τὸ ἐναντίον μετατρέψει. εἴπερ μὴ γέρων ὢν ἄρξηται φιλοσοφεῖν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἄνπερ μὴ χρόνῳ ἐξείργηται M 10 ἐάνπερ Aristot. ὁ — ἀποκ. om. Aristot. 14 τὰς προλαβούσας τρεῖς ἀπ' ἀλλ. ἀντιθ. M 15 παραβάλλει M: μεταβάλλει F 15. 16 γὰρ μόνων colloc. Aristot. 17 εἶναι post ἀληθὲς colloc. F κατάφασις καὶ ἀπόφασις F 17. 18 πάντων πραγμάτων F 18. 19 ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας] c. 6 p. 17a25 sq. 20 τῶν κατὰ — ἀπόφασιν] τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν M 22 καὶ ὅλως F 23 τὰ κατὰ — λεγόμενα om. F 24 τὰ δὲ — δηλοῖ (p. 101,1) in mrg. suppl. F[3] δὲ] γὰρ F

συμπλοκῆς λέγεται· ταῦτα ἄρα οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος δηλοῖ· ὥστε οὐκ εἰσὶ τὰ αὐτὰ τοῖς κατὰ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν λεγομένοις.

p. 13b12 Οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστα.

Ἔνστασίν τινα λύει καί φησιν ὅτι δόξειε μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἐναντίων τῶν μὴ ἄνευ συμπλοκῆς λεγομένων τὸ μὲν ἀληθὲς εἶναι τὸ δὲ ψεῦδος. οὐκ ἔχει δὲ οὕτω. τοῦτο δὲ λύει κατά τε ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν, ὅτι πρῶτον μὲν οὐ πάντως διαιροῦσι τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος· εἰ γάρ τις εἴποι 'Σωκράτης ὑγιαίνει — Σωκράτης νοσεῖ', εἰ μὲν ὑπάρχει ὁ Σωκράτης, διαιροῦσιν, εἰ δ' οὐχ ὑπάρχει, συμψεύδονται καὶ ἡ λέγουσα ὑγιαίνειν καὶ ἡ λέγουσα νοσεῖν τὸν μὴ ὄντα. εἰ δέ γε διαιροῦσι, τότε ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ λεγόμενον· ἴσμεν γὰρ ὅτι κατάφασις καὶ ἀπόφασις τῶν ἀντικειμένων ἐν λόγοις οὕτως ἀντίκεινται. ὥστε οὐ πάντως διαιροῦσιν, ὅπερ ἴδιον καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως.

Περὶ τῶν ἐναντίων.

p. 13b36 Ἐναντίον δέ ἐστιν ἀγαθῷ μέν. |

Πληρώσας τὸν περὶ τῶν ἀντικειμένων λόγον νῦν βούλεται εἰπεῖν 136r
ποσαχῶς τὰ ἐναντία λέγεται καί φησιν ὅτι τῷ μὲν ἀγαθῷ πάντως ἐναντίον κακὸν ἔσται, τῷ δὲ κακῷ οὐ πάντως ἀγαθόν (οὐ γὰρ ἀντιστρέφει), τῷ δὲ κακῷ ὁτὲ μὲν ἀγαθὸν ὅτε δὲ κακόν ἐστιν ἐναντίον· οὐ γὰρ μόνον τὸ ἀγαθόν· τῇ γὰρ ἐνδείᾳ κακῷ ὄντι ἡ ὑπερβολὴ ἐναντίον κακόν, ὁμοίως καὶ τῇ δειλίᾳ κακῇ οὔσῃ ἀντίκειται ἡ θρασύτης. τὰ δὲ τοιαῦτα ἐναντία σπάνια, ὡς δὲ ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ ἐναντίον ἐστίν.

2 τὰ αὐτὰ] ταῦτα F 4 ἔνστασιν] ἀντίθεσιν M 6 δὲ (alt.)] καὶ F τε] γε F 9 συμψεύδονται Paris. 1973: συμψεύσονται F: συμψεύδεται M post συμψ. addas ἀμφότεραι αἱ προτάσεις 9. 10 νοσεῖν καὶ ἡ λέγ. ὑγιαίνειν colloc. M 10 καὶ διαιροῦσι M 12 ἀντίκειται libri 13 πάντως] παντὶ F post ἀποφάσεως add. ἐκείνη γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ὄντων διαιρεῖ. οὔτε ὅτε διαιροῦσιν ὡς ἐναντία, ἀλλ' ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις τοῦτο ποιοῦσι τὰ ἐναντία ἀποφαινόμενα M 14 tit. om. M 15 ἐξ ἀνάγκης ἀγαθῷ Aristot. 16 post εἰπεῖν add. διὰ τούτων M 17 ὅτι om. F 17. 18 κακὸν ἐναντ. colloc. M 18 τῷ δὲ κακῷ — ἀντιστρέφει fort. eicias 19 τῷ δὲ κακῷ — ἀγαθόν (20)] ὡς καὶ αὐτός φησι. Κακῶ δὲ ὁτὲ μὲν ἀγαθόν. Τῶ μὲν ἀγαθῶ ἀντίκειται τὸ κακόν, τῶ δὲ κακῶ οὐ πάντως ἀγαθόν. ὃ δὲ θέλει εἰπεῖν, τοῦτό ἐστιν, ὅτι οὐ μόνον τῶ ἀγαθῶ τὸ κακὸν ἐναντίον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ τῶ κακῶ M δὲ (alt.)] μὲν (δὲ supra scr.) F 20 ἡ om. F 22 τὸ (prius) om. M

p. 14a7 Ἔτι ἐπὶ τῶν ἐναντίων.

Δῆλον ὅτι καὶ τὰ ἐναντία νῦν ὡς πράγματα ἐξετάζει καὶ οὐχ ὡς ἐναντία· ὄντος μὲν γάρ φησι τοῦ λευκοῦ οὐκ ἀνάγκην εἶναι τὸ μέλαν, ὄντος δ᾽ αὐτοῦ ὡς ἐναντίου ἐξ ἀνάγκης εἶναι τὸ μέλαν· τὸ γὰρ ἐναντίον τινὶ λέγεται ἐναντίον εἶναι, καθὼς καὶ ἐν τοῖς πρός τι εἴρηται.

p. 14a10 Ἔτι εἰ τῷ Σωκράτῃ ὑγιαίνειν.

Τοῦτό φησιν ὅτι τὰ ἐναντία φθαρτικά ἐστιν ἀλλήλων καὶ οὐδέποτε τοῦ ἑνὸς ὄντος τὸ ἕτερον ὑποσταίη τῷ ὑποκειμένῳ κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· ὑγεία γὰρ καὶ νόσος ἐναντία καὶ οὐδέποτε τῷ αὐτῷ ὑπάρξουσιν ἅμα.

p. 14a15 Δῆλον δὲ ὅτι καὶ περὶ ταὐτόν.

Ἕτερον παρακολούθημα τῶν ἐναντίων τὸ ἀμφότερα εὑρίσκεσθαι ἐν ἑνὶ ὑποκειμένῳ. καὶ τοῦτο εἰκότως· δεῖ γὰρ τὰ πολεμοῦντα καὶ μαχόμενα ἀλλήλοις ἐν ἑνὶ ὑποκειμένῳ ἢ τόπῳ συνελθόντα τοῦτο ποιεῖν.

p. 14a22 Δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν.

Ἄνω εἰρηκὼς ὅτι τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γένει δεῖ εἶναι, νῦν δείκνυσιν ὅτι οὐ πάντα ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἰσίν· δικαιοσύνη γὰρ καὶ ἀδικία ἐναντία γένη οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ γένει θεωροῦνται· ἡ γὰρ δικαιοσύνη ἐν γένει τῇ ἀρετῇ, ἡ δὲ ἀδικία ἐν γένει τῇ κακίᾳ. φαμὲν ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἐναντία γένη κοινόν τι γένος ἔχει· καὶ γὰρ ἡ ἀρετὴ ἕξις ἐστὶν καὶ ἡ κακία ὁμοίως ἕξις. |

3 ante ὄντος add. λέγει γὰρ ὅτι οὐκ ἀναγκαῖον τοῦ ἑνὸς ὄντος καὶ τὸ ἕτερον παρεῖναι M ἀνάγκην scripsi: ἀνάγκη libri post μέλαν add. ἐπεὶ τινί ἐστιν ἐναντίον M 5 εἶναι ἐναντ. colloc. M ἐν τοῖς πρός τι] cf. p. 69, 23 sq. 6 ἔτι δ᾽ M τῷ] τὸ Aristot. 9 ἐναντίον F 10 τὸ αὐτὸ F ὑπάρξουσιν scripsi: ὑπάρξει libri 11 ταὐτόν] τῶ αὐτῶ F 12 ἀμφότερον F 12. 13 ἐν ἑνὶ] ἐν F: ἑνὶ M (cf. v. 14) 15 ante ἄνω add. Ἐναντία ὄντα M 16 δεῖ εἶναι] ἢ εἴδει εἰσί F 18 θεωρεῖται F 19 ἐν γένει om. M τὰ om. F 20 γένη ὄντα F 21 δ᾽ ὁμοίως M ἕξις om. pergit Τὸ ἀγαθὸν ὡς σύστασις τῆς οὐσίας νοεῖται, ὥσπερ καὶ τὸ κακὸν ἔκπτωσις τῆς οὐσίας, ἵνα μὴ παρὰ τὰς ὑπεσχημένας πλείονες αἱ κατηγορίαι γενήσονται (sic) M

Περὶ προτέρου. 137r

p. 14a26 Πρότερον ἕτερον ἑτέρου λέγεται. |

Ἐπειδὴ ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ ἐμνημόνευσε τοῦ προτέρου, 137v εἰκότως τούτου ἀπαριθμεῖται τὰ σημαινόμενα καὶ διελὼν μὲν τέσσαρα αὐτὰ εἶναί φησιν, ὕστερον δὲ καὶ πέμπτον προστίθησι. καί φησι, πρῶτον μὲν πρότερον λέγεται τῷ χρόνῳ, καθ' ὃ καὶ τὸν πρεσβύτερον τοῦ νέου λέγομεν πρότερον εἶναι (εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι τὸ μὲν πρεσβύτερον ἐπὶ ἐμψύχων τὸ δὲ παλαιότερον ἐπὶ ἀψύχων λέγεται), δεύτερον δὲ σημαινόμενον τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, ἤγουν τὸ συνεισφερόμενον μὴ συνεισφέρον δέ· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν· οἷον δυοῖν ὄντοιν ἐξ ἀνάγκης ἓν ἔσται (συνεισφέρεται γὰρ τὸ ἕν), ἑνὸς δὲ ὄντος οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἔσονται δύο (οὐ γὰρ συνεισφέρεται τῷ ἑνί), ὥστε πρότερον τὸ ἓν τοῖν δυοῖν. πάλιν ἀνθρώπου μὲν ὄντος ἐξ ἀνάγκης ἔσται ζῷον (συνεισφέρεται γὰρ τὸ ζῷον τῷ ἀνθρώπῳ), ζῴου δὲ ὄντος οὐ πάντως ἔσται ἄνθρωπος· οὐ γὰρ συνεισφέρεται αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· πολλὰ γάρ εἰσι ζῷα, ἃ οὐκ εἰσὶν ἄνθρωποι· οὐκοῦν τὸ ζῷον πρότερον τοῦ ἀνθρώπου. τῇ φύσει δὲ τοῦτο καὶ οὐ τῷ χρόνῳ λέγεται. τρίτον δὲ τῇ τάξει ἐστίν, ὡς τὸ προοίμιον πρότερον τῆς διηγήσεως. | τέταρτον τῷ ἀξιώματι ὡς ὁ ἄρχων τῶν ἀρχομένων. πέμ- 138r
πτον ὃ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, αἴτιον δὲ τῷ ἑτέρῳ τοῦ εἶναι γίνεται.

p. 14b7 Ἔστι μὲν δὴ καὶ σχεδὸν ἀλλοτριώτατος.

Ἐπείπερ οὗτος ἐκ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως τέθειται καὶ οὐκ ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων.

---

1 tit. ἀριστοτέλους περὶ προτέρου F: om. M 3 ἐπειδὴ om. M ἐμνημ. ἐν τῇ τῶν κατ. δ. colloc. M (cf. p. 7b23 sq.) 4 εἰκότως τοίνυν καὶ τούτου M 5 φησιν (prius) om. F καί φησι — πρότερον (6)] τὸ πρότερον οὖν κατὰ πέντε τρόπους M 6 καθὸ M: καθ' ὃν F καὶ τὸν πρεσβύτερον — πρότερον εἶναι (7)] πρεσβύτερον τοῦ νέου λέγομεν εἶναι πρότερον τῇ φύσει, τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν. τρίτον τῇ τάξει ὡς τὸ προοίμιον τῆς διηγήσεως. τέταρτον τῷ ἀξιώματι ὡς ὁ ἄρχων τῶν ἀρχομένων. πέμπτον ὅτι ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, αἴτιον δὲ τῷ ἑτέρῳ τοῦ εἶναι γίνεται, καθὸ πρεσβύτερον καὶ ἕτερον ἑτέρου καὶ παλαιότερον λέγεται. πρῶτον τοῦτο φησὶν τὸ κατὰ χρόνον καὶ κυρίως λέγεσθαι πρότερον M 7 εἰδέναι — λέγεται (8) fort. eicias 8. 9 σημαινόμενον om. M 9 κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν om. F ἤγουν] τοῦτο φησὶ δεύτερον σημαινόμενον M 10 μὴ συνεισφέρον δὲ om. F τὸ ἀντιστρέφον ἢ μὴ ἀντιστρέφον F 13 τῶν δύο F 13. 14 μὲν ἀνθρ. colloc. F 15 ζῴου — ὁ ἀνθρ. (16)] ὁ γὰρ (δὲ?) ἄνθρωπος οὐ συνεισφέρεται τῷ ζῴῳ ὁ ἄνθρωπος· οὐ γὰρ πάντως ἔσται ἄνθρωπος ζῴου ὄντος F 16 ἄνθρωποι] ἄνθρωπος F 18 τρίτον — γίνεται (21) om. M (cf. v. 6 not.) 19 ὁ Paris. 1973: om. F 22 δὴ καὶ om. F ἀλλοτριώτερος F 23 οὗτος om. F

p. 14b11 Τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων κατὰ τήν.

Ἐὰν γάρ, φησί, τῶν ἀντιστρεφόντων τὸ ἕτερου τοῦ ἑτέρου αἴτιον ῃ τοῦ εἶναι, εἰκότως πρότερον λέγοιτ᾽ ἄν, οἷον πατὴρ υἱοῦ ἐστι πατήρ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ⟨ἄλληλα⟩ ἀντιστρέφει· ὁ υἱὸς πατρός ἐστιν υἱός· εἰ οὖν ὁ πατὴρ αἴτιος τοῦ εἶναι τῷ υἱῷ, εἰκότως πρότερον τῇ φύσει τοῦ υἱοῦ λέγοιτο ἄν.

p. 14b22 Ὥστε κατὰ πέντε τρόπους πρότερον ⟨ἕτερον⟩ ἑτέρου λέγοιτ᾽ ἄν.

Εἰπὼν δὲ περὶ τοῦ προτέρου οὐκέτι περὶ τοῦ ὑστέρου ἐμνημόνευσεν· ἐκ γὰρ τῆς τούτου διδασκαλίας καὶ ὁ τοῦ ὑστέρου λόγος σαφής· ἅμα γὰρ ταῦτα ὑπάρχει, ἐπεὶ καὶ τῶν πρός τί ἐστιν· τὸ γὰρ πρότερον ὑστέρου λέγεται πρότερον· κατὰ τοσούτους γὰρ τρόπους λέγεται τὸ ὕστερον, ὅσους καὶ τὸ πρότερον.

Περὶ τοῦ ἅμα.

p. 14b24 Ἅμα δὲ λέγεται ἁπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα, ὧν ἡ γένεσις. |

Ἐπειδὴ καὶ περὶ τοῦ ἅμα ἐμνημόνευσεν ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν 138v
διδασκαλίᾳ, διδάσκει καὶ περὶ τούτου. καθάπερ δὲ καὶ ἐν τῷ προτέρῳ ἐλέγομεν πρῶτον σημαινόμενον αὐτοῦ κυρίως τὸ κατὰ χρόνον, τοῦτο κἀνταῦθά φησι, δεύτερον δὲ τὸ φύσει, καθὰ καὶ ἐπ᾽ ἐκείνων εἴρηται. τοῦτο δὲ ἀντίκειται τῷ δευτέρῳ τρόπῳ καὶ πέμπτῳ τοῦ προτέρου· καὶ γὰρ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν καὶ οὐκ ἔστιν τῷ ἑτέρῳ τὸ

---

1 ῃ] εἴη F: evan. M 4 ἄλληλα ex Philopono inserui ὁ υἱὸς — υἱός om. M εἰ οὖν — λέγοιτο ἄν (5)] εἰ οὖν ὁ ἕτερος εὑρεθείη αἴτιος τοῦ τὸν ἕτερον εἶναι, εἰκότως λέγοιτ᾽ ἂν τῇ φύσει πρότερος. εὑρίσκεται τοίνυν ὁ πατὴρ αἴτιος τοῦ εἶναι τὸν υἱόν. οὐκοῦν οὗτος τῇ φύσει πρότερος τοῦ υἱοῦ. M 6 lemma om. F ἕτερον om. M 7 λέγεται Aristot. 8 οὐκέτι Philop.: καὶ codd. 9 τοῦ ὑστ. ὁ colloc. F 11 κατὰ — πρότερον (12) om. M γὰρ] scribas ἄρα 13 tit. τοῦ ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἅμα F: om. M 16 ante ἐπειδὴ add. Ὅτι τὸ ἅμα διχῶς· ἢ κατὰ χρόνον ἢ φύσει. κατὰ χρόνον μὲν ὧν ἡ γένεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, φύσει δὲ ὅταν ἀντιστρέφωσι μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ τοῦ εἶναι ὑπάρχοι M ἐπειδὴ — ἐμνημ.] ἐμνημ. τοῦ ἅμα M 16. 17 ἐν τῇ τῶν κατ. διδ.] cf. p. 7b15 sq. 17 διδ. — τούτου] τοιγαροῦν καὶ περὶ αὐτοῦ διδ. M δὲ om. F ἐν τῷ προτέρῳ] cf. p. 103,5 19 τὸ φύσει Paris. 1973: τῷ τῇ φύσει F: τὰ φύσει M 20. 21 ἀντιστρ.] τοι (sic) στρέφει F

ἕτερον αἴτιον τοῦ εἶναι, οἷον τὸ πεζὸν ζῷον καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον· τοῦ γὰρ ζῴου τὸ μέν ἐστι πτηνὸν τὸ δὲ πεζὸν τὸ δὲ ἔνυδρον· ταῦτα οὖν ἅμα λέγεται εἶναι, ἐπείπερ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσίν ἐστιν, ὥς φησιν. ἐὰν δὲ τὸ πτηνὸν διαιρεθῇ εἰς ὄρνιθας, εἰ τύχοι, καὶ ἀκρίδας, οὐκέτι ὄρνις καὶ πτηνὸν ἅμα λέγεται, ἀλλὰ πρότερον τὸ πτηνόν, διότι ἐκ τῆς πρώτης διαιρέσεως τοῦ ζῴου διῄρηται. |

Περὶ κινήσεως. 139r

p. 15a23 Κινήσεως δέ ἐστιν εἴδη ἕξ.

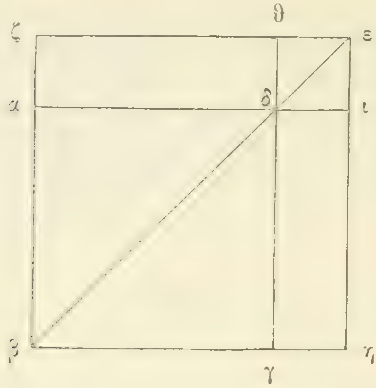
Πάλιν περὶ κινήσεώς φησιν, ἐπειδὴ καὶ ταύτης ἐμνημόνευσεν ἐν τοῖς προλαβοῦσιν. ἡ οὖν κίνησις μεταβολή ἐστι, τὸ δὲ μεταβάλλον ἢ κατ' οὐσίαν μεταβάλλει ἢ κατὰ συμβεβηκός. καὶ εἰ μὲν κατ' οὐσίαν, γίνεται γένεσις καὶ φθορά (εἰ μὲν ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν, ἔσται γένεσις, εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μὴ ὄν, γίνεται φθορά), εἰ δὲ κατὰ συμβεβη- 139v κός, ἢ ἐν αὐτῷ ἐστιν ἡ μεταβολὴ ἢ ἐπ' αὐτῷ ἢ περὶ αὐτό. καὶ εἰ μὲν ἐν αὐτῷ, καλεῖται αὔξησις καὶ μείωσις, εἰ δὲ ἐπ' αὐτῷ, ἀλλοίωσις, εἰ δὲ περὶ αὐτό, καλεῖται ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ὥστε γίνεσθαι τὴν κίνησιν ἐν τέτρασι κατηγορίαις, ἐν μὲν τῇ οὐσίᾳ γένεσιν καὶ φθοράν, ἐν δὲ τῷ ποσῷ αὔξησιν καὶ μείωσιν, ἐν δὲ τῷ ποιῷ ἀλλοίωσιν, ἐν δὲ τῇ ποῦ τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. ὅπερ δὲ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ἐποίησε, καὶ νῦν ποιεῖ· διακρίνει γὰρ τὰ εἴδη τῆς κινήσεως ἀπ' ἀλλήλων.

p. 15a25 Εἰ γὰρ ἦν ἡ αὐτή, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον.

Ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν κατασκευάσας ὡς προφανῶν περὶ τῆς ἀλοιώσεως τοῦτο ποιεῖ καί φησιν ὅτι εἰ ἡ αὐτὴ ἦν ἡ ἀλλοίωσις τῇ αὐξήσει, ἔδει τὸ αὐξανόμενον πάντως ἀλλοιοῦσθαι, ὅπερ οὐ γίνεται· τὸ γὰρ τετράγωνον γνώμονος αὐτῷ περιτεθέντος αὔξεται μὲν ἀλλοιοῦται δὲ οὐδαμῶς· μένει γὰρ πάλιν τὸ τετράγωνον. γνώμων δέ ἐστιν ἡ περὶ τὴν διάμετρον περιφέρεια μετὰ τῶν δύο παραπληρωμάτων.

---

2 τοῦ γάρ ζώου — λέγεται εἶναι (3) om. F   3 ἐπείπερ] ἐπεὶ καὶ F   τὴν αὐτὴν διαίρεσιν] τὴν διαίρεσιν F: τὴν διαίρεσιν αὐτὴν M   4 ἐστιν M: om. F   τὸ Paris. 1973: καὶ F: om. M   τύχῃ F   7 tit. om. M   9 νῦν πάλιν M   ἐπειδὴ — ἐμνημ.] ἐμνημ. γὰρ καὶ ταύτης M (cf. p. 4a20)   11 εἰ] ἡ F   12 εἰ μὲν εὗρον ἀπὸ M   14 ἐπ' αὐτὸ F   καὶ om. F   15 ἐπ' αὐτῷ] περὶ αὐτῷ F: ἐπ' αὐτό M   16 περὶ αὐτὸ] ἐπ' αὐτῷ F   καλεῖται om. M   21 γὰρ καὶ ἦν F   22 ἐπὶ τῶν ἄλλων — ἀλλοιοῦσθαι (24) om. F   23 ἡ (prius) Vat. 247: om. M   25 περιθέντος F

τὸ ᾱ γ̄ τετράγωνον περιτεθέντος τοῦ ᾱ ζ̄ ε̄ η̄ γ̄ γνώμονος ηὔξηται μὲν οὐκ ἠλλοίωται δέ· καὶ γὰρ τετράγωνον καὶ τὸ η̄ ζ̄ ἐστί. καὶ αὖθις τὸ ε̄ δ̄ τετράγωνον περιτεθέντος τοῦ θ̄ ζ̄ β̄ η̄ ῑ γνώμονος ηὔξηται καὶ οὐκ ἠλλοίωται· τετράγωνον γὰρ καὶ τὸ ε̄ β̄ ἐστίν. ἔστιν οὖν ὁ γνώμων τετράγωνον μετὰ τῶν περὶ τὴν διάμετρον αὐτοῦ δύο παραπληρωμάτων.

Καὶ περὶ τῶν ὄντων τοσαῦτα εἰρήσθω· ὡς εὐχερῆ δὲ τὰ λοιπὰ παρήκαμεν.

1 figuram exhibet M, cuius notas τετράγωνον et γνώμων pluribus locis additas neglexi: om. F   τὸ ᾱ γ̄ τετράγωνον — παραπληρώματων (5) M: ἵνα ἡ μὲν τὸ τετράγωνον τοῦτο (quod quattuor figuris illustratur) F   4 ἔστιν οὖν — παραπληρωμάτων (5) eicias   6 καὶ περὶ τῶν ὄντων — παρήκαμεν (7) M: om. F

INDICES

I INDEX VERBORUM

Ammonii in Porphyrii Isagogen (I) et Aristotelis Categorias (C) commentariorum.

Verba asterisco notata desiderantur in lexicis.

II INDEX NOMINUM

AMMONII IN CATEGORIAS

LOCI PLATONICI

LOCI ARISTOTELICI

CORRIGENDA ET ADDENDA

p. 2,12 post ἄλλων adde πολλῶν
p. 13,24 not. adde: τάξει] corrigas λέξει
p. 25,14 corrige τὴν
p. 35,14. 15 not. adde: συνάναιρεῖ et συναναιρεῖται Marc. 201 (recte)